

2993

SPRAWOZDANIE

C. K. DYREKCYI

Akademii Handlowej

W KRAKOWIE

za rok szkolny

1913.

KRAKÓW

NAKŁADEM AKADEMII HANDLOWEJ W KRAKOWIE
CZCIONKAMI DRUKARNI E. i Dr. K. KOZIAŃSKICH
1913.

F222
SPRAWOZDANIE

C. K. DYREKCYI

Akademii Handlowej

W KRAKOWIE

za rok szkolny

1913.

KRAKÓW

NAKŁADEM AKADEMII HANDLOWEJ W KRAKOWIE

czcionkami drukarni E. i Dr. K. KOZIAŃSKICH

1913.

WITOLD SKALSKI.

TEMAT
Z DZIAŁU TOWAROWEGO
DO
KANTORU PRAKTYCZNEGO.

Do szczegółowego wypracowania niniejszego tematu potrzeba mniej więcej :

1. 4 str. księgi inwentarzowej,
 2. 8 str. księgi kasy,
 3. 8 str. dziennika,
 4. 18 rachunków Saldakonti,
 5. 34 rachunków księgi głównej,
 6. 7 rachunków księgi towarowej,
 7. 1 folio księgi rymes,
 8. 1 folio księgi trat,
 9. 1 folio księgi walorów,
 10. 4 str. wykazów na bilanse próbne, wykazy strat i zysków,
i t. d.,
 11. 20 listów otrzymanych,
 12. 20 listów wysłanych,
 13. 5 faktur,
 14. 8 not,
 15. 2 bony,
 16. 5 poświadczzeń dostawy,
 17. 1 przekaz pieniężny,
 18. 1 telegram,
 19. 1 list przewozowy kolejowy,
 20. 2 weksle,
 21. 3 czekи P. K. O.
 22. 2 poświadczania złożenia P. K. O.,
 23. 1 podatkowe poświadczenie złoż. P. K. O.
 24. 2 wyciągi rach. P. K. O.,
 25. 1 czek biały Banku austro-węgierskiego,
 26. 1 czek czerwony Banku austro-węgierskiego.
-

Otwieram w Tarnowie skład nafty pod firmą : „N. N., Główny skład nafty w Tarnowie“ i przeznaczam na prowadzenie tego przedsiębiorstwa K 6000. — gotówką i dwa 4% (56-letnie) listy zastawne gal. Towarzystwa Kred. Ziem. Nr. 278 i Nr. 924 po K 2000. — z kuponami pl. 30/6. (Kurs bieżący listów zast. 92·40).

W tym celu piszę **22. maja** do Rafineryi nafty Adama hr. Skrzyńskiego w Libuszy (p. Zagórzany) z zapytaniem o warunki zakupowania większych ilości nafty. Równocześnie wynajmuję od 1. czerwca odpowiedni lokal przy ul. Długiej 1. 5 za rocznym czynszem K 2400.—, płacąc zaraz należytą kwartalną. Za urządzenie placę K 560.20 a za księgi i przybory biurowe K 135.—. Nadto przyjmuję do pomocy korespondenta J. Matule (na podstawie jego oferty) za miesięczną placą K 200.—. Do „Kuryera Tarnowskiego“ daje ogłoszenie o otwarciu firmy za K 18.50 i składam w urzędzie pocztowym K 100.— celem otwarcia dla mnie rachunku czekowego w pocztowej kasie oszcz. Za czeki i poświadczenie złożenia placę K 4.—.

23. maja.

Za ostemplowanie ksiąg handlowych placę K 41.25. Składam na książeczkę wkładkową Nr. 11269 Kasy oszczędności miasta Tarnowa kwotę K 3000.— na $4\frac{3}{4}\%$. W sądzie obwodowym jako handlowym zgłaszam moją firmę do rejestru handlowego. Korespondentowi wpłacam za bonem zaliczkę K 50. — na portorya i inne drobne wydatki do późniejszego wyliczenia.

24. maja.

Otrzymuję z Rafineryi w Libuszy ofertę z 23. b. m. L. 874 :

Nafta cesarska, bezbarwna, ciężar gat. około 0.805, niezapałna przy 24° po K 40.—; nafta salonowa, biała, ciężar gat. około 0.815, niezap. przy 21° po K 36.50; nafta standard, biała z żółtym cdcieniem, ciężar gat. około 0.820, niezap. przy 21° po K 32.50. Cena za 100 kg Netto bez beczki z dostawą do stacyi kol. w Zagórzanach, pł. gotówką po odbiorze towaru. Za beczki składa się kaucyę : K 9.— za beczkę ameryk. na 180 do 200 kg Ntto a K 5.— za beczulkę na 40 do 60 kg Ntto. Kaucyę zwraca się po odesłaniu próżnych beczek opłatnie do stacyi kol. w Zagórzanach w przeciągu 4 miesięcy po odbiorze.

Na podstawie powyższej oferty zamawiam 8000 kg nafty ces. i 5000 kg nafty salon.

25. maja.

Otrzymuję zawiadomienie z poczt. kasy oszcz. o otwarciu rachunku czekowego Nr. 17392.

28. maja.

Otrzymuję fakturę z 27. b. m. L. 2389 Rafineryi w Libuszy : R. L. Nr. 1/43, 43 beczek nafty ces. Btto 10.000 kg (według dołączonego spisu), Tara 20%, po K 40.— za 100 kg Ntto i R. L. Nr. 44/71, 28 beczek nafty salon. Btto 6250 kg. (według dołączonego spisu), Tara 20%, po K 36.— za 100 kg Ntto. Kaucya po K 9.— od beczki. Do faktury dołączono poświadczenie złożenia P. K. O. rachunku Nr. 2328 i spis beczek :

I.

Nr.	Btto	Nr.	Btto	Nr.	Btto	Nr.	Btto				
1.	241	kg	21.	241	kg	41.	243	kg	61.	200	kg
2.	239		22.	236		42.	248		62.	218	
3.	228		23.	239		43.	242		63.	221	
4.	232		24.	240		44.	205		64.	218	
5.	237		25.	231		45.	223		65.	226	
6.	229		26.	236		46.	232		66.	239	
7.	231		27.	239		47.	224		67.	227	
8.	240		28.	231		48.	220		68.	229	
9.	218		29.	235		49.	221		69.	220	
10.	227		30.	237		50.	215		70.	211	
11.	209		31.	240		51.	214		71.	224	
12.	200		32.	239		52.	232				
13.	208		33.	241		53.	219				
14.	209		34.	238		54.	240				
15.	212		35.	239		55.	237				
16.	210		36.	238		56.	229				
17.	227		37.	243		57.	230				
18.	245		38.	240		58.	225				
19.	219		39.	245		59.	234				
20.	238		40.	240		60.	217				

29. maja.

Jan Habura z Dębicy zapytuje pismem z 28. bm. L. 221 o warunki, na jakich mógłby pobierać naftę do komisowej sprzedaży. Piszę do Michała Bergmana w Dębicy z prośbą o informacje co do tamt. firmy „J. Habura“.

31. maja.

Otrzymuję odpowiedź od Bergmana z Dębicy z dobremi referencyjami o Haburze.

Zamykam ks. kasy. Korespondent wykazuje wydatki drobne K. 28,24 ; uzupełniam mu na następny miesiąc zaliczkę na koszta do kwoty K. 50.—.

1. czerwca.

Urząd kolejowy oznał miadejście nafty z Zagórzem. Polecam firmie spedycyjnej „Jan Ropski“ zwózkę towaru. Rachunek Ropskiego na zapłacone przez niego przewoźne kolej. K 225.88 i za zwózkę po 50 h od beczki płacę gotówką.

Przeprowadzam kalkulację nafty za 100 kg Ntto pl. za 2 miesiące i za 1 litr (1 litr = około 0.81 kg) pl. gotówką, uwzględniając koszt odesłania późnych beczek do Zagórzem około 1 K za beczkę.

Podejmuję z Kasą oszcz. m. Tarnowa K 2000.— i lombarduję obydwa listy zast. gal. Tow. kred. ziem. w miejscowości filii Banku austro-węg. za K 2500.—.

Składam na poczcie poświadczaniem złożenia P. K. O. kwotę faktury rafineryi w Libuszy i potwierdzam odbiór nafty.

Podaję Haburze w Dębicy żądane warunki: Cena limitowa nafty cesarskiej K....., nafty salonowej K..... za 100 kg Ntto pl. za 2 mies., prowizja 8%, wysyłka jednorazowa około 4000 kg za złożeniem akceptu.

Wynajmuję w rynku pod l. 24 lokal na sklep dla drobnej sprzedaży nafty za K 320.— kwartalnie i płacę czynsz za jeden kwartał. Urządzenie do sklepu kupuję od poprzedniego czynszownika za K 285.— i przyjmuję do prowadzenia sprzedaży nafty pannę Z. Łącką za miesięczną płacę K 80.— i za złożeniem przez nią kaucji K 400.— w książeczkę wkładkowej kasy oszcz. m. Tarnowa Nr. 1825.

3. czerwca.

Na otrzymane od Habury polecenie z 2. bm. L. 236 wysłania około 2500 kg Ntto nafty ces. posyłam mu pociągiem towarowym: R. L. Nr. 1/15 15 beczek nafty ces. Btto 3360 kg, Tara 20%, limit K..... za 100 kg; (cena kosztów wł. K.....); za dowóz do kolei płacę po 50 h od beczki a za przewoźne kol. K 20.16. Do faktury dodajczę weksel na K 1400.— pl. 3/8, zł. wł., z prośbą o akceptowanie i zwrot.

Wydaję do sklepu: 1 beczkę (Nr. 16) nafty ces., Btto 210 kg, Tara 20%, czyli 208 litrów po cenie sprzedaży h..... za 1 l i 2 beczki (Nr. 44/45) nafty salonowej Btto 428 kg, Tara 20%, czyli 422 litrów po cenie sprzedaży h..... za 1 l.

4. czerwca.

Sprzedaję J. Sikorskiemu, w/m, 1 beczkę (Nr. 17) nafty ces. Btto 227 kg, Tara 20%, za gotówkę z potrąceniem 1% skonta.

Z magistratem zawieram umowę o dostawę nafty cesarskiej i standard. Wyrównywanie rachunków co miesiąc z przyznaniem 8% rabatu. Dostarczam zaraz 2 beczki nafty ces. Nr. 18/19, Btto 464, Tara 20%, i zamawiam telegraficznie w Rafineryi w Libuszy 20 beczek nafty standard. Listem powtarzam to zamówienie.

5. czerwca.

Sprzedaję N. Müllerowi, w/m, 3 beczki nafty salonowej Nr. 46/48, Btto 676 kg, Tara 20%, z uwzględnieniem 1% skonta, za czek P. K. O. (rachunku Nr. 3891), który zaraz przesyłam do Wiednia celem zapisania na mój rachunek.

Sprzedaję fabryce musztardy M. Gorgia, w/m, 12 beczek Nr. 49/60 nafty salon. Btto 2713 kg, Tara 20%, pł. za 2 mies.

Przystępuję do miejscowości filii Spółki Fakturowej w Krakowie jako członek, składając udział K 100.— i wpisowe K 10.—

6. czerwca.

Otrzymuję z Libuszy fakturę z 5. bm. L. 2645 na wysłane równocześnie koleją: R., L. Nr. 201/220 (według spisu) 20 beczek nafty standard Btto 4273 kg, Tara 20%, po K 32.40 za 100 kg Ntto. Kaucya po K 9.— za beczkę. Do faktury dołączone poświadczenie złożenia P. K. O. rachunku Nr. 2328 i spis beczek:

Nr.	Btto	Nr.	Btto
201.	230 kg	211.	228 kg
202.	200	212.	211
203.	203	213.	220
204.	229	214.	200
205.	200	215.	218
206.	202	216.	220
207.	226	217.	202
208.	218	219.	212
209.	230	219.	219
210.	200	220.	205

Przedkładam do eskontu we filii Spółki Fakturowej wierzytelność wobec fabryki Gorgonia.

7. czerwca.

Na zamówienie Kazimierza Orskiego w Łanicie z 6. bm. wysyłam za pobraniem kolej. 2 beczki Nr. 20/21 nafty ces. Btto 479 kg, Tara 20%, 1% skonta. Za dowóz do kolei płacę po 50 h, od beczki.

8. czerwca.

We filii Spółki Fakturowej podejmuję za cedowaną wierzytelność wobec Gorgonia K 730.—, płacę zaś $6\frac{1}{2}\%$ odsetek od K 730.— do 5. sierpnia, $\frac{1}{4}\%$ prowizji od całej wierzytelności cedowanej i daję akcept na K 730.— pl. 5. sierpnia, zł. Spółki Fakturowej.

Z P. K. O. otrzymuję zawiadomienie o uznaniu mojego rachunku kwotą czeku Müllera.

Odbieram z kolei 20 beczek nafty standard. Płacę za przewoźne K 59.77 a za dowóz Ropskiemu po 50 h od beczki. Kalkuluję powyższą naftę z uwzględnieniem kosztów odesłania beczek około K 1.— od beczki.

Potwierdzam odbiór nafty i proszę o prolongowanie zapłaty do 25. bm. z powodu chwilowego braku gotówki.

Do magistratu posylam 10 beczek Nr. 201/210 nafty standard Btto 2138 kg., Tara 20%, rabat 8%.

Od Habury, Dębica, otrzymuję potwierdzenie odbioru nafty z 7. bm. L. 271 wraz z akceptowanym wekslem na K 1400.—, pl. 3. sierpnia.

Wechsel powyższy przedkładam do eskontu w Towarzystwie zaliczkowem, do którego przystępuję równocześnie jako członek z wkładką K 100.— i wpisowem K 5.—.

10. czerwca.

Podejmuję w Towarzystwie zał. gotówkę za zdyskontowany weksel ; dyskont $6\frac{1}{2}\%$.

Zawieram umowę z Józefem Wassermanem, na mocy której Wasserman przystępuje jako spółnik jawny z udziałem K 20.000.— mianowicie K 10.000.— gotówką a K 10.000.— na rachunku żyrowym w tut. filii Banku austro-węgierskiego. Warunki spółki : Firma opiewa : „N. N. i J. Wasserman, Główny skład nafty i węgla w Tarnowie“. Rozdział zysków i strat w stosunku do udziałów, udziały procentują się po 4%.

Przy zamknięciu moich ksiąg postępuję w następujący sposób :

1. Ze sklepu podejmuję gotówkę za sprzedane : 153 litry nafty ces. i 239 litrów nafty sal.
2. Korespondent Matula wykazuje K 35.77 drobnych wydatków.
3. Gotówka według ks. kasy ; manko K 1.50.
4. Towary obliczam po cenie kosztów własnych.
5. Dłużnicy i wierzyciele według Salda konti.
6. Kurs 4% listów zastawnych Tow. kred. ziem. K 92.53.
7. Uwzględniam antycypacje czynszów i plac.

Piszemy do filli Banku przemysłowego w Krakowie z prośbą o przesyłanie cennika węgla krajowego i górnośląskiego wraz z warunkami dostawy i zapłaty.

Z Libuszy otrzymuję zgodną z mojem życzeniem odpowiedź z daty 9. bm. L. 2691.

11. czerwca.

Kupujemy od K. Króla na skład węgla realność przy ul. Mickiewicza L. 12. (lwh. 29, 1k. 38 gk Tarnów) za cenę K 42.000. Na tej realności ciąży 4% pożyczka hipoteczna B. 128 Banku krajowego w resztującej kwocie K 21.105,13, którą przejmujemy na siebie. Placimy Królowi gotówką K 9.000.—, a resztę zobowiązujemy się zapłacić za sześć miesięcy.

Za kontrakt i legalizację płacimy K 251.20.

Realizujemy całą książeczkę wkł. kasy oszcz. Nr. 11269 K 1000.— i odsetki K 4.49.

Wykupujemy we filii Banku austro-węg. lombard płacąc 6% odsetki.

Posyłamy do domu bankowego A. Pick & Cie, Wiedeń, 4% list zastawny gal. Tow. kredyt. ziem. Nr. 924 na K 2000.— z kuponem pl. 30. czerwca celem sprzedaży i dodajemy poświadczenie złożenia P. K. O. rachunku Nr. 17,392.

12. czerwca.

Otrzymujemy z filii Banku przemysłowego w Krakowie przy piśmie z 11 bm. L. 10271 cennik węgla na sezon letni:

Węgiel krajowy:

Ceny w halerzach za 100 kg.

Kopalnia.	Gruby.	Kostka I.	Kostka II.	Orzech
Krystyna	144	142	138	102
Jaworzno	104	104	100	92
Artur	100	100	96	—

Węgiel górnosąski marki Wolheima.

Mysłowice	166	169	169	172
Nowa-Przemsza	110	110	—	99

Ogólne warunki dostawy: 1. Miejscem dopełnienia umowy jest odnośna stacya nadawcza kopalni nawet wtedy, jeżeli cena ustanowiona była franko stacya odbiorcza. 2. Transport odbywa się zawsze na niebezpieczeństwo odbiorcy, 3. Wagon normalny o wadze 10.000 kg. 4. Faktury platne są do 15. następnego po dostawie miesiąca bez potrąceń i skonta franko Kraków lub

Lwów, ewentualnie przez P. K. O. 5. Należytości statystyczne, cłowe i inne płaci odbiorca. 6. Obie strony poddają się kompetencji sądów krakowskich względnie lwowskich.

Zamawiamy na podstawie powyższego cennika 4 wagony węgla Kostka I. z Jaworzna i 2 wagony Orzech I. kopalni Myślowice.

Otrzymujemy z kolei pobranie od Orskiego, Łanicut.

Podejmujemy czekiem z rachunku żyr. Banku austro-węg. K 5000.—.

13. czerwca.

Od A. Picka & Cie, Wiedeń, otrzymujemy obliczenie z 12. bm. L. 931 na przesłany im 11. bm. list zastawny Tow. kredyt. ziem. po 93.35, podatek obrótowy i $1\frac{1}{8}\%$ prowizyi. Kwotę rachunku przesyła na nasz rachunek w P. K. O.

Posyłam przekazem pocztowym do Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie premię asekuracyjną od ognia do policy L. 21.378 K 23.20.

14. czerwca.

Z filii Banku przemysłowego, Kraków, nadchodzi potwierdzenie L. 10.320 naszego zamówienia z 12. bm.

Od firmy E. Schmidt et Comp., Wrocław, otrzymujemy propozycję pobierania do komisowej sprzedaży pieców żelaznych „Dauerbrand“ marki „Fulmen“ Nr. 71 i 75. Cena limitowa za 1 sztukę Nr. 71 M 75.—, Nr. 75 M 148.— pl. za 2 mies., 15% prowizyi. Propozycję przyjmujemy i polecamy przysłanie na razie 10 pieców Nr. 71 i 10 pieców Nr. 75.

Do sklepu wydajemy 1 beczkę Nr. 22 nafty cesarskiej Btto 236 kg., Tara 20%, czyli 233 litrów po h.... i 1 beczkę Nr. 211 nafty standard Btto 228 kg, Tara 20%, czyli 225 litrów po h....

Fabryce Gorgonia dostarczamy 4 beczek Nr. 212/215 nafty standard Btto 849 kg, Tara 20%; pl. za 2 miesiące.

15. czerwca.

Z P. K. O. otrzymujemy wyciąg rachunku naszego.

17. czerwca.

Spółnik Wasserman podejmuje na swój rachunek K 850.—.

18. czerwca.

Bank przemysłowy zawiadamia nas korepondentką z 17. bm., że 16. bm. odeszły z Jaworzna pod naszym adresem 4 wagony (Nr. 827, 1260, 11.452 i 23.580) węgla Kostka I.

Z Wrocławia otrzymujemy fakturę konsygnacyjną z 16. bm. L. 7849 na wysłane równocześnie koleją franko Tarnów 20 pieców „Fulmen”: 10 szt. Nr. 71 po M 75.— i 10 szt. Nr. 75 po M 148.—. Faktura płatna za 2 miesiące.

20. czerwca.

Spedytor Ropski dostawia nam z kolei 40.000 kg węgla z Jaworzna, za co placimy mu po 10 h od 100 kg. Za przewoźne kolejowe placimy K 256.— i przeprowadzamy kalkulacje.

Elektrownia miejska bierze własnymi końmi 10 ton węgla i płaci gotówką.

21. czerwca.

Sprzedajemy pani L. Majerskiej, w/m, 50 centnarów metrycznych węgla. Należytość płatna w 5 ratach miesięcznych. Składa zaraz I. ratę.

Od J. Habury, Dębica, otrzymujemy przekazem pieniężnym K 500.— na rachunek nafty w konsygnacji. Potwierdzamy mu odbiór.

2. czerwca.

Z Banku przemysłowego otrzymujemy zawiadomienie z 21. bm. L. 13135, że z Mysłowic wysłano dnia 18. bm. 2 wagony (Nr. 9.746 i 58.539) węgla, i fakturę łączną na węgiel z Jaworzna i Mysłowic.

Do magistratu posylam 2 beczki Nr. 23/24 nafty cesarskiej Btto 479 kg, Tara 20%, 8% rabatu.

24. czerwca.

Na podstawie otrzymanego wymiaru Nr. rejestr. 9335 płacimy należytość od kontraktu kupna-sprzedaży realności lwh. 29 w kwocie K 1680.— podatkowem poświadczaniem złożenia P. K. O.

Na otrzymane z Rafinaryi w Libuszy przypomnienie z 23. bm. L. 3540 przekazujemy przez P. K. O. na rachunek Rafineryi Nr. 2328 całą należytość faktury z 5. bm.

25. czerwca.

Odbieramy z kolei za pośrednictwem Ropskiego 20.000 kg węgla z Mysłowic. Za przewoźne płacimy K 149.20 a za zwózkę z kolei po 10 h od 100 kg Przeprowadzamy kalkulację.

Sprzedajemy za gotówkę: M. Borysowi, w/m, 1 beczkę Nr. 61 nafty salonowej Btto 200 kg, Tara 20%, 1% skonta, a J. Konckiemu, w/m, 50 centnarów metrycznych węgla krajowego.

26. czerwca.

Przekazujemy filii Banku przemysłowego w Krakowie czeikiem Banku austro-węgierskiego kwotę faktury z 18. bm.

Odbieramy z kolei 20 pieców z Wrocławia (waga łączna 924 kg). Placimy K 147.84 dla i K 20.— za przywóz z kolei. Przeliczamy kwotę faktury konsygnacyjnej po 117.60.

27. czerwca.

Podejmuję na swój rachunek K 550.—.

Magistratowi dostarczamy za gotówkę 2 piece „Fulmen” Nr. 75 a Elektrowni miejskiej 1 wagon węgla krajowego i 1 wagon węgla górnośląskiego za gotówkę.

28. czerwca.

Przekazujemy przez P. K. O. Bankowi krajowemu we Lwowie K 660.— jako 17. ratę półroczną od pożyczki hipotecznej B 128. Z kwoty powyższej przypada na upłatę kapitału K 216.11, na procenta K 417.78, na dodatek administracyjny K 26.11.

Sprzedajemy za gotówkę 1 piec Nr. 71 i 2 piece Nr. 75 fabryce cykoryi Wittmayera i Sp., w/m..

B. Holzer, w/m, kupuje 1 beczkę Nr. 216. nafty standard Btto 220 kg, Tara 20%, 1% skonta, zobowiązując się zapłacić za nią w ciągu tygodnia.

30. czerwca.

Inkasujemy przedłożony magistratowi rachunek na pobraną naftę z uwzględnieniem 8% rabatu.

Wypłacamy korespondentowi pensyę K 200.—, robotnikom K 125.75.

Korespondent wykazuje K 41.28 drobnych wydatków a resztę z K 50.— zwraca.

Sklep wpłaca K 250.—.

Zamykamy księgi kasę. Nadwyżka 35 hal.

1. lipca.

Inkasujemy we filii Banku austro-węg. kupon pł. 30. czerwca listu zast. Tow. kred. ziem. Nr. 278.

Z P. K. O. otrzymujemy wyciąg rachunku Nr. 17.392. Sprzedajemy za gotówkę 1 piec „Fulmen“ Nr. 71 B. Wilskiemu, w/m, i 1 wagon węgla krajowego E. Krugowi, w/m.

2. lipca.

Umiera spółnik Wasserman.

Przeprowadzam zamknięcie ksiąg celem ustalenia majątku spółki w chwili śmierci spółnika i rozpoczynam likwidację spółki.

Przy zestawieniu inwentarza uwzględniam :

1. kurs listu zastawnego według notowania dzisiejszego (93.20) ;
2. wierzytelność wobec Majerskiej prawdopodobnie nieściągalna ;
3. towary po cenie kosztów własnych ;
4. w sklepie zapas nafty : 240 l ces., 123 l sal. i 184 l standard.

P. RONGIER et W. SKALSKI.

II.

MODÈLES ET EXERCICES

de

Correspondance commerciale élémentaire.

Erratum.

Après fr et M supprimer partout le trait /

A) Lettres relatives aux payements.

I. Règlement par mandat-poste.

1)

Cracovie, le 15 janvier 19..

Monsieur A. Gambier,

Paris.

Monsieur,

Conformément au désir exprimé par votre honorée du 8. ct.
Nr. 478, je vous transmets ce jour par mandat-poste, sous pli recommandé,

fr/ 450.— pour solde de votre facture du 10 décembre dernier.

Veuillez m'en accuser réception et agréer, Monsieur, mes sincères salutations.

S. Wilski.

2)

Paris, le 18 janvier 19...

Monsieur Sigismond Wilski,

Cracovie.

Monsieur,

J' ai retiré de votre honorée du 15 ct. votre mandat-poste de
fr/ 450.— en payement de ma facture du 10 décembre dernier.

Dans l' attente de vos nouveaux ordres, je vous remercie,
Monsieur, de votre envoi et vous prie d' agréer mes meilleures
salutations.

A. Gambier.

A. H 2*^r

Exercices.

1. Le 20 octobre 19... M. Wentzl, épicier, Cracovie, envoie à M. Amieux, sardines, Nantes, un mandat-poste de fr/ 380.— en payement de la facture de ce dernier du 30 septembre.
2. Amieux accuse réception de cet envoi le 24 octobre.

II. Règlement par la Caisse d'épargne postale.

1)

Cracovie, le 2 mai 19..

Messieurs C. Leclerc & Cie,

Genève.

Messieurs,

En possession de votre honorée du 30 écoulé, je viens de donner l'ordre à la Caisse d'épargne postale autrichienne de transmettre à l'Administration des postes suisses

Cour. 1400.—, que voudrez bien porter à mon crédit.

Je vous présente, Messieurs, mes civilités empressées.

G. Bogusz.

2)

Genève, le 6 mai 19...

Monsieur Gustave Bogusz,

Cracovie.

Monsieur,

Votre honorée du 2 ct. nous est bien parvenue et sur l'avis de l'Administration des postes suisses nous informant que la Caisse d'épargne nous assigne

fr/ 1400.—, nous avons porté cette somme à votre crédit,
valeur 5 ct.

Nous vous en remercions sincèrement et vous prions, Monsieur, de nous croire tout dévoués à vos ordres.

C. Leclerc & Cie.

Leclerc.

Exercices.

1. Le 3 avril 19... M. Süsser, vins en gros, Cracovie, informe M. Brossault, vins en gros, Bordeaux, qu' il a donné l' ordre à la Caisse d' épargne postale de verser à l' Administration des postes françaises
fr/ 2300.—, en payement de la facture Brossault du 13 mars.
2. Le 6 avril 19... M. Brossault, Bordeaux, accuse à Süsser réception de cette somme.

III. Payement pour le compte d'un tiers.

1)

Cracovie, le 10 octobre 19..
 Monsieur M. Goliascu,
 Bucarest.

Monsieur,

Veuillez verser pour mon compte, le 12 ct. à la Banque Roumaine de v/ville,

fr/ 870.50, que porterez à mon débit.

Dans l' attente du reçu de ce versement, je vous prie, Monsieur, d' agréer mes salutations empressées.

Jules Neuman.

2)

Cracovie, le 10 octobre 19...
 Banque Roumaine,
 Bucarest.

Messieurs,

J' ai l' honneur de vous informer que M. Goliascu de v/ville, vous versera pour mon compte, le 12 ct.

fr/ 870.50, dont vous voudrez bien me créditer sous avis.

Agréez, Messieurs, l' expression de mes sentiments distingués

J. Neuman.

3)

Bucarest, le 12 octobre 19...

Monsieur Jules Neuman,

Cracovie.

Monsieur,

En exécution de votre ordre du 10 ct. j' ai versé ce jour à la Banque Roumaine de n/ville,

fr/ 870.50, dont je vous ai débité, valeur 12 mai.

Je vous transmets ci-inclus un reçu et vous prie de me croire, Monsieur, votre bien dévoué.

M. Goliascu.

Annexe :

1 reçu

4)

Bucarest, le 12 octobre 19..

Monsieur Jules Neuman,

Cracovie.

Monsieur,

Nous avons l' honneur de vous accuser réception de votre honorée du 10 ct. et de vous annoncer que nous avons reçu de M. Goliascu de n/ville

fr/ 870.50, dont nous avons crédité votre compte, valeur ce jour.

Agréez, Monsieur, l' assurance de nos sentiments dévoués.

Banque Roumaine

Dupont, p. pr. Volescu.

Exercices.

1. M. Fiszer, papetier, Cracovie, invite le 12 décembre 19... la Banque des Pays-Autrichiens, Paris, à payer à M. M. Laroche-Joubert, fabricants de papier, Augoulême, la somme de fr/ 1275.— sous avis.
2. M. Fiszer avise M. M. Laroche-Joubert de ce versement.
3. La Banque des Pays-Autrichiens, le 16 décembre 19... adresse

- à M. M. Laroche-Joubert la somme de fr/ 1275.— et informe M. Fiszer de ce payement.
4. M. M. Laroche-Joubert, le 17 décembre 19... accusent à M. Fiszer, Cracovie, réception du payement effectué par la Banque des Pays Autrichiens.

B. Correspondance relative aux lettres de change.

I. Avis de traite.

1) Limanowa, le 3 mai 19...
Nr. 872.

Messieurs Kowacs & Cie,
Budapest.

Messieurs,

Nous avons l' honneur de vous confirmer notre avis d' expédition de pétrole du 28 écoulé, et de vous informer que, pour nous couvrir du montant de notre facture, nous prenons la liberté de faire traite sur vous pour la somme de

Cour. 1470.—, au 28 mai o/Banque industrielle de Galicie.

Veuillez prendre note de cette disposition et y réservoir bon accueil.

Agréez, Messieurs, nos civilités sincères.

Raffinerie de pétrole de Limanowa.

Cellier.

2) Budapest, le 5 mars 19...
Raffinerie de pétrole,
Limanowa.

Messieurs,

En réponse à votre honorée du 3 ct. Nr. 872, nous informant de votre disposition sur nous de

Cour. 1470.—, au 28 mai, o/Banque industrielle de Galicie,

pour solde de votre facture du 28 éoulé, nous nous empressons de vous annoncer que nous en avons pris bonne note et que nous ne manquerons pas de la munir de notre acceptation.

Nous restons, Messieurs,

Vos bien dévoués,

Kovacs & Cie

Kovacs.

Exercices.

1. M. Ténon, taillerie de pierres fines, Trzebinia, informe M. Patek, horloger, Genève, que pour se couvrir du montant de sa facture du 10 août 19... s' élevant à fr/ 732.—, il tire sur lui le même jour, une traite de la même somme au 15 novembre, o/Raczyński, Cracovie.
2. M. Patek accuse réception de cet avis, le 14 août 19... et déclare qu' il réserve bon accueil à cette disposition.

II. Envoi de remises.

1)

Cracovie, le 21 novembre 19...
Banque commerciale,

Odessa.

Messieurs,

Votre honorée du 15 ct. n' exigeant pas de réponse, je vous transmets ce jour

Rb 800.— au 10 décembre, sur A. Kokowcev, Odessa,
dont veuillez me reconnaître sous avis.

Bien sincères salutations.

L. Berski.

Annexe:

1 lettre de change.

2)

Odessa, le 24 novembre 19...
Monsieur Louis Berski,

Cracovie.

Nous avons l' avantage de vous accuser réception de votre honorée du 21 ct. nous portant

Rb/ 800.— au 10 décembre, sur E. Kokowcev, Odessa,
dont nous vous créditons à cette date sous les réserves d'usage.

Veuillez agréer, Monsieur, l'assurance de notre entier
dévoilement.

Banque commerciale
Odessa.

Lukin. p. p. Wazow.

Exercices.

1. M. M. Rapaport & Cie, Cracovie, envoient le 15 février 19..
à M. M. Oppert & Cie, banquiers au Hâvre, les effets suivants :
fr/ 320.— au 15 mars, sur Génestal, Honfleur,
fr/ 465.— au 31 mars, sur Léonin, Rouen,
fr/ 250.— au 5 avril, sur Albert, Le Hâvre, et les prient de
les en créditer.
2. M. M. Oppert & Cie, accusent réception de cet envoi.

III. Acceptation.

1) Jassy, le 8 septembre 19...
Nr. 179.

Monsieur Sigismond Mendelsburg,
Cracovie.

Monsieur,

Je prends la liberté de vous adresser ci-inclus une traite de
Cour. 375.80, au 1-er novembre.

Je vous prie de la présenter à l'acceptation de M. Joseph
Klein, de votre ville et de me la renvoyer.

En cas de refus d'acceptation veuillez la faire protester en
mon nom.

Bien sincères remerciements et salutations empressées.

L. Krisper.

2)

Cracovie, le 10 septembre 19...

Nr. 341.

Monsieur Léon Krisper,

Jassy.

Monsieur,

J' ai l' honneur de vous retourner sous ce pli et acceptée la traite de

Cour. 375.80, au 1-er novembre, que vous m' avez adressée dans votre honorée du 8 ct. Nr. 179.

Cour. 1.35, montant de mes frais, ce jour à votre débit.

Toujours dévoué à vos ordres, je vous salue, Monsieur, bien sincèrement.

S. Mendelsburg.

Annexe :

1 traite acceptée.

Exercices.

1. M. Gaston Chaudron, confiseur, Chambéry, annonce à M. Maurizio, confiseur, Cracovie, le 20 avril, que l' ordre de ce dernier a été exécuté; et pour se couvrir du montant de sa facture fr/ 175.—, il joint à sa lettre une traite de la même somme à accepter et à renvoyer.
2. M. Maurizio répond et renvoie la traite acceptée le 25 avril 19...

IV. Escompte.

1)

Le Havre, le 18 août 19...

Messieurs Périvier & Cie,

Paris.

Messieurs,

J' ai l' avantage de vous remettre sous ce pli :

fr/ 140.— au 15 septembre sur J. Aymé, Paris,

fr/ 500.— au 20 septembre sur R. Colin, Paris,

que voudrez bien escompter aux meilleures conditions possibles et porter à mon crédit.

Dans l' attente de votre réponse, je vous prie d' agréer, Messieurs, mes sincères salutations.

Louis Dubreuil.

Annexe :

2 lettres de change.

2)

Paris, le 20 août 19...

Monsieur Louis Dubreuil,

Le Havre.

Monsieur,

Nous avons l' honneur de vous accuser réception de votre lettre du 10 ct. contenant deux effets de

fr/ 140.— au 15 septembre sur J. Aymé, Paris,

fr/ 500.— au 20 septembre sur R. Colin, Paris,

et de vous informer que, déduction faite de l' escompte et de la commission, nous inscrivons à votre crédit

fr/ 635.60, valeur ce jour,

Dans l'attente de nos nouveaux ordres nous vous prions, Monsieur, d' agréer l' assurance de notre parfaite considération.

Périvier & Cie.

p. p. Duval.

Exercices.

1. M. Mendelsburg à Cracovie, envoie le 15 juin 19... à M. M. Wertheimer & Cie, Paris, à escompter :
 fr/ 670.— au 15 août, sur J. Goujon, Paris,
 fr/ 280.— au 31 août, sur P. Lebrun, Paris,
2. M. M. Wertheimer & Cie accusent réception le 18 juin et transmettent le compte de l' opération effectuée.

V. Encaissement.

1)

Léopol, le 8 avril 19...

Nr. 695.

Banque d' Escompte,

Zurich.

Messieurs,

Nous venons d' encaisser chez M. L. Borys de n/ville la traite que vous nous avez envoyée en son temps de

Cour. 400.— et nous avons l' honneur de vous informer que déduction faite de

Cour. 1.33, 1/3% commission, nous avons versé ce jour pour votre compte

Cour. 398.67, à la succursale de la Banque Austro-hongroise de Léopol.

Toujours empressés à exécuter les ordres dont vous voudrez bien nous favoriser, nous vous prions, Messieurs, d' agréer nos bien sincères salutations.

Sokal & Lilien.
Léopol.

Sokal.

Exercices.

M. M. Credit-Verein (Société de Crédit), Cracovie, avisent le Comptoir d' Escompte, Paris, qu' ils ont encaissé le 15 janvier 19...

fr/ 1760.— payés par M. Zdanowicz, Cracovie, et qu' ils ont versé cette somme à la Banque de Galicie, (qu' ils ont porté cette somme au crédit du Comptoir d' Escompte).

VI. Traite tirée pour le compte d'un tiers.

1)

Cracovie, le 17 décembre 19...

Nr. 973.

Monsieur René Latour,
Marseille.

Monsieur,

Je suis en possession de votre honorée du 10 ct. Nr. 1201 et je vous prie de tirer pour mon compte la somme de
fr/ 1300.— (mille trois cents) à 90 jours, sur la Banque commerciale de votre ville, qui dûment avertie, réservera bon accueil à cet effet.

Agréez, Monsieur, mes cordiales salutations.

Stanislas Bojarski.

2)

Cracovie, le 17 décembre 19...

Nr. 974.

Banque commerciale,
Marseille.

Messieurs,

J' ai l' honneur de vous informer que j' ai autorisé M. René Latour de v/ville, à fournir sur vous

fr/ 1300.— (mille trois cents) à 90 jours.

Veuillez faire bon accueil à cette traite au débit de mon compte et agréer, Messieurs, mes civilités les plus sincères.

Stanislas Bojarski.

3)

Marseille, le 20 décembre 19...

Nr. 1289.

Banque commerciale,
Marseille.

Messieurs,

Par ordre et pour compte de M. Stanislas Bojarski, Cracovie, je prends la liberté de tirer sur vous

fr/ 1300.— au 20 mars prochain o/ moi-même.

Ci-joint l' effet susdit que je vous prie de me retourner, après inscription au débit de mon commettant.

Veuillez agréer, Messieurs, mes salutations distinguées.

L. Latour.

1 lettre de change.

4)

Marseille, le 20 décembre 19...

Nr. 1290.

Monsieur Stanislas Bojarski,

Cracovie.

Monsieur,

Conformément à l'autorisation que vous m'avez fait parvenir par votre honorée du 17 ct. Nr. 973, j'ai fait traite ce jour sur la Banque commerciale de n/ville, pour la somme de

fr/ 1300.— au 20 mars o/ moi-même, dont je vous ai créité, valeur en date du payement.

Civilités empressées.

R. Latour.

5)

Marseille, le 21 décembre 19...

Monsieur Latour,

Marseille.

Monsieur,

Nous avons l'honneur de vous accuser réception de votre lettre d'hier Nr. 1289, nous apportant une traite sur nous de fr/ 1300.— au 20 mars prochain.

Nous réservons le meilleur accueil à cette disposition au débit de M. Stanislas Bojarski, Cracovie, et nous retournons sous ce pli l'effet revêtu de notre acceptation.

Agréez, Monsieur, l'assurance de notre considération distinguée.

Banque commerciale.

Marseille.

Annexe:

1 traite acceptée.

Dumas. Godefroy.

6)

Marseille, le 21 décembre 19...

Monsieur Stanislas Bojarski,

Cracovie.

Monsieur,

Nous référant à votre honorée du 17 ct. Nr. 974, nous avons l' honneur de vous annoncer que nous avons muni de notre acceptation la traite de M. René Latour de

fr/ 1300.— au 20 mars prochain, et en avons pris bonne note pour l' acquitter à cette date, au débit de votre compte.

Agréez, Monsieur, nos salutations empressées.

Banque commerciale.

Marseille.

Dumas.

Godefroy.

Exercices.

M. Ripper, Cracovie, doit à M. Delaunay-Belleville, Paris, fr/ 8500.— D' autre part, M. Songeon, Paris, doit à M. Ripper fr/ 8712.—

Ripper prie donc M. Delaunay Belleville de tirer fr/ 8500.— sur M. Songeon qui est informé le 15 octobre de cette disposition sur lui au 15 janvier. Delaunay exécute l' ordre Ripper, et en même temps en avise de son côté Songeon. La traite est à l' ordre du „Crédit Lyonnais“.

Songeon prend note de cette traite et assure qu' il l' acquittera à l' échéance.

VII. Effets domiciliés.

1)

Dijon, le 8 septembre 19...

Nr. 325.

Crédit Lyonnais,

Lyon.

Messieurs,

Je viens vous demander si vous pourriez m' autoriser à domicilier mes traites chez vous, et à quelles conditions. Je ne manque-

rais pas, bien entendu, à vous adresser en temps opportun la provision nécessaire.

Comptant sur une prompte et favorable réponse, je vous prie d' agréer, Messieurs, l' expression de ma parfaite considération.

Pierre Coulet.

2)

Lyon , le 9 septembre 19...

Nr. 10.479.

Monsieur Pierre Coulet,

Dijon.

Monsieur,

Nous nous empressons de vous informer, en réponse à votre honorée du 8 ct. Nr. 325, que nous serons heureux de vous voir domicilier vos traites chez nous, aux conditions suivantes :

remise quelques jours avant l' échéance d' une provision suffisante pour couvrir le montant des effets ; commission 1/3% ; remboursement de nos frais.

Nous devrons en outre être avisés de toute traite domiciliée chez nous.

Dans l' attente de vos ordres, nous vous adressons, Monsieur, l' expression de notre entier dévouement.

Crédit Lyonnais.

Gosselin.

Nigeon.

3)

Léopol, le 2 octobre 19...

Nr. 193.

Monsieur Pierre Coulet,

Dijon.

Monsieur,

Conformément au désir exprimé dans votre honorée du 29 écoulé Nr. 360, pour nous couvrir du montant de notre dernière facture, nous vous envoyons notre traite de

fr/ 875.— au 20 novembre, payable à Lyon, que vous voudrez

bien munir de votre acceptation et nous retourner sous pli recommandé.

Espérant que vous continuerez à nous favoriser de vos ordres, à l' exécution desquels nous apporterons toujours tous nos soins, nous vous prions, Monsieur, d' agréer nos bien sincères salutations.

Solski & Berger.

Annexe :

1 traite.

4)

Dijon, le 5 octobre 19...

Nr. 376.

Messieurs Solski & Berger,

Léopol.

Messieurs,

Votre honorée du 2 ct. Nr. 193 vient de me parvenir, et selon vos instructions, je vous renvoie la traite de

fr/ 875.— au 20 novembre, payable à Lyon, après l' avoir acceptée et domiciliée au Crédit Lyonnais, Lyon, qui ne manquera pas de l' acquitter à l' échéance.

Veuillez agréer, Messieurs, mes meilleures salutations.

Pierre Coulet.

Annexe :

1 traite acceptée.

5)

Dijon, le 5 octobre 19...

Nr. 377.

Crédit Lyonnais,

Lyon.

Messieurs,

Me référant à votre honorée du 9 éoulé, j' ai l' honneur de vous informer que j' accepte vos conditions, et que je prends la liberté de domicilier chez vous une traite de

fr/ 875.— au 20 novembre, o/Donner.

J' aurai soin de vous en faire parvenir à temps la couverture. Agréez, Messieurs, mes salutations distinguées.

Pierre Coulet.

Exercices.

1. M. Renouet, Paris, demande à la Banque d' Algérie, Marseille, l' autorisation de domicilier ses effets dans cet établissement. (14 novembre 19...).
2. La Banque d' Algérie envoie le 15 ses conditions à Renouet
3. qui les accepte, et le 25 novembre informe cette banque qu' il domicilie chez elle une traite de fr/ 1275.— au 31 décembre o/Palu, traite tirée sur lui par la maison Berski et Wolf de Cracovie.
4. Berski et Wolf ont envoyé le 20 novembre cette traite de fr/ 1275.— à l' acceptation de Renouet, avec prière de
5. la leur renvoyer. Celui-ci renvoie la traite munie de son acceptation, le 25 novembre, et informe Berski et Wolf qu' il a domicilié l' effet à la Banque d' Algérie, Marseille.
6. Réponse de la Banque à Renouet.
7. Envoi de fonds de Renouet à la Banque.
8. La Banque renvoie la traite acquittée.

VIII. Avis de protêt.

1)

Cracovie, le 7 mai 19...

Monsieur Charles Tichy,

Temesvar.

Monsieur,

Je m' empresse de vous informer que, faute de payement à présentation, je viens de faire protester la traite que vous m' avez remise en son temps de

Cour. 1700.— au 5 mai, sur Berger de n/ville.

Je vous l' adresse sous ce pli, ainsi que la note de nos frais à rembourser.

En même temps je vous débite de
Cour. 1710.70, valeur ce jour.

Veuillez agréer, Monsieur, mes salutations distinguées.

Casimir Wilkusz.

Annexes. 1 traite:

1 protêt.

1 note.

Exercices.

La Banque industrielle, Cracovie, annonce le 17 juillet à M. Romanescu, Galatz, qu' ils ont fait protester sa traite de Cour. 1000.— au 15 juillet, sur Neuman. Renvoi de la traite.

Débit du compte de Romanescu de Cour. 1008.—.

C. Ordres de Bourse.

1)

Nr. 51.

Cracovie, le 17 janvier 19...

Messieurs Howarth & Cie,

Berlin.

Messieurs,

Je vous prie d' acheter, au débit de mon compte et au cours le plus favorable,

50 actions du Crédit autrichien, et de les transmettre au „Merkur“, Vienne.

En couverture, veuillez tirer sur moi environ
Cour. 30.000.—

Dans l' attente de votre réponse, je vous présente, Messieurs, mes salutations empressées.

S. Mendelsburg.

1)

Berlin, le 20 janvier 19...

Monsieur S. Mendelsburg,

Cracovie.

Monsieur,

En exécution de votre ordre du 17 ct. Nr. 51, nous avons acheté au cours du jour et adressé au „Merkur“, Vienne,

50 actions, Crédit autrichien.

Nous avons porté au débit de votre compte
M/ 26.650.— valeur ce jour.

Par contre, nous fournissons sur vous
Cour. 30.000.— au 20 mars, o/nous-mêmes et nous inscrivons à votre crédit

M/ 25.700.—, valeur ce jour.

Agréez, Monsieur, nos bien sincères salutations.

Howarth & Cie.

Annexes :

2 notes.

Exercices.

1. La Banque Hypothécaire, Léopol, prie la „Société générale“, Paris, d' acheter 10 actions „Messageries maritimes“ et de les envoyer à l' Anglo-Bank, Vienne. La Société générale effectue cet achat à fr/ 1790.— et tire sur la Banque Hypothécaire pour la même somme (10 septembre — 15 septembre).
2. M. Jalenques, Clermont-Ferrand, donne l' ordre à la banque Chalus de cette ville de lui acheter 25 actions Suez. (15 avril). Le même jour Chalus télégraphie cet ordre à la Banque de Paris et des Pays-Bas.
3. La Banque de Paris et des Pays Bas achète les actions le 16 avril, au cours de fr/ 5541.— ct. avise Chalus qui, de son côté, informe Jalenques de cette opération dont elle lui fait le décompte (1 pour mille, courtage, timbre, port, télégramme, assurance).

D. Commerce des marchandises.

I. Offres.

1) Limanowa (Galicie), le 25 juillet 19...

Nr. 712.

Fabrique autrichienne de bougies,

Aussig.

Messieurs,

Nous prenons la liberté de vous adresser le prix-courant de nos produits et d' appeler particulièrement votre bienveillante attention sur les conditions exceptionnellement avantageuses auxquelles nous pourrions vous fournir „la benzine pour l' in-

dustrie". Nous ajouterons que pour des achats importants nous serions prêts à certaines concessions, telles que d' accorder des délais pour le payement ou de faire un escompte au comptant.

Nous osons espérer que vous voudrez bien prendre en considération nos offres favorables, et nous honorer d' une commande que nous apporterons tous nos soins à exécuter à votre entière satisfaction.

Dans cette attente, nous vous prions, Messieurs, d' agréer nos très sincères salutations.

Raffinerie de pétrole.
Limanowa.

Latour.

Annexe;
1 prix courant.

II. Commande.

Aussig, le 28 juillet 19...
Raffinerie de pétrole,
Limanowa.

Messieurs,

Nous venons de recevoir votre prix-courant, et malgré que nous soyons en relations d' affaires depuis de longues années avec une raffinerie de Moravie, vos prix plus avantageux nous invitent à vous demander à titre d' essai

2000 kg/ de benzine à l' usage de l' industrie.

Si nous sommes satisfaits de vos produits, vous aurez en nous des clients sérieux et fidèles.

Agréez, Messieurs, nos meilleures salutations.

Fabrique autrichienne de bougies.
Aussig.

Navratil.

III. Exécution de la commande.

1)

Limanowa, le 30 juillet 19...

Fabrique autrichienne de bougies,

Aussig.

Messieurs,

C' est avec une vive satisfaction que nous venons de recevoir votre commande que nous empressons d' exécuter. Nous remettons aujourd' hui même au chemin de fer à votre adresse

14 barils benzine pour l' industrie,

et vous transmettons ci-joint notre facture s' éllevant à

Cour. 1600.—

somme que vous voudrez bien nous faire parvenir par l' entremise de la Caisse d' épargne postale, dont quittance de versement ci-incluse, après déduction de 4% escompte (ou bien porter à notre crédit, valeur 60 jours).

Tout en vous remerciant de ce premier ordre, nous osons compter qu' il sera suivi de plusieurs autres, et vous prions d' agréer, Messieurs, nos bien sincères salutations.

Raffinerie de pétrole.

Limanowa.

Latour.

Annexe.

1 facture :

IV. Accusé de réception de la marchandise.

1)

Aussig, le 10 août 19...

Raffinerie de pétrole,

Limanowa.

Messieurs,

L' envoi annoncé par votre honorée du 30 écoulé de

14 barils benzine pour l' industrie, nous est parvenu hier, et nous nous sommes empressés de faire l' essai de votre produit

avec nos moteurs. Cette première épreuve nous permet de vous exprimer notre entière satisfaction.

Nous vous informons en même temps que nous profitons du crédit de 60 jours que vous voulez bien nous accorder, et que nous portons à l' avoir de votre compte

Cour. 1600.— montant de votre facture.

Veuillez agréer, Messieurs, nos meilleures salutations.

Fabrique autrichienne de bougies.
Aussig.

Navratil.

Exercices.

1. M. Bandet, nouveautés, Cracovie, le 1 septembre demande à la maison Mouth & Cie, Lyon, des échantillons soieries.
2. Mouth & Cie, envoient les échantillons demandés le 4 septembre, et donnent leurs conditions de payement (4% au comptant, traite à 90 jours sans escompte).
3. M. Bandet, commande le 10 septembre :

1 pièce Popeline Lyon pour robes,	
(60 mètres) larg. 1.20,	à fr/ 2.80 le mètre
6 pièces, crêpe de Chine,	
(60 m) larg. 1.10,	à fr/ 6.50 le mètre
6 pièces, Mousseline soie,	
(60 m) larg. 1.20,	à fr/ 2.75 le mètre
2 pièces, Cachemire soie,	
larg. 1.05,	à fr/ 4.85 le mètre
2 p. Satin ondoyant,	
larg. 0.90,	à fr/ 9.65 le mètre
- payables la moitié comptant, la seconde moitié à 90 jours.
4. Mouth & Cie exécutent la commande le 15 septembre.
5. M. Bandet accuse réception de l' envoi (grande vitesse) le 25 septembre, envoie un chèque sur le Crédit Lyonnais de fr. et prie de faire traite sur lui pour fr. . . . au 25 décembre.

V. Refus de la marchandise.

1)

Cracovie, le 23 mai 19...

Monsieur L. Karocy,

Szegedin.

Monsieur,

Votre envoie de 1 wagon farine froment ne répondant nullement, ni comme poids, ni comme qualité, à notre commande, nous avons l' honneur vous informer que nous le remettons ce jour à votre disposition à la gare de n/ville.

Veuillez agréez, Monsieur, avec l' expression de nos regrets, nos civilités empressées.

Boulangerie galicienne. Cracovie.

Borys.

Exercices.

1. Gross, vins en gros, Cracovie, refuse le fût de cognac que lui ont envoyé Dubois & Grand, Cognac (Le fût n' est pas plein, ainsi qu' il l' a fait constater par la douane). Il envoie la copie du certificat de la douane. Le fût reste en gare de Cracovie à la disposition de M. M. Dubois & Grand.
2. Ceux-ci proposent la transaction suivante : déduire de leur facture le montant du cognac manquant, prendre à leur compte les frais de magasinage, et prient M. Gross d' en prendre livraison.
3. M. Gross y consent et verse à la Banque industrielle fr/ 531.— pour 112 litres à fr/ 4,75.— (le fût aurait dû contenir 125 litres).

Remarque. On peut aussi prendre comme prétexte du refus la non conformité à l' échantillon, le trop long retard apporté à l' expédition, etc.

VI. Achat en commission.

1)

Cracovie, le 12 juillet 19...

Maison de Commission „Merkur“,

Trieste.

Messieurs,

Les propositions que vous m' avez transmises par votre honoree du 9 ct. m' engagent à vous prier d' acheter pour mon compte, à l' arrivée du nouveau transport du Brésil,

50 quintaux, Café Santos,

aux meilleures conditions possibles, sans dépasser toutefois le prix de

Cour. 65.75 par 50 kg.

Veuillez m' aviser de votre opération et m' envoyer votre facture que je réglerai à 60 jours de date.

Agréez, Messieurs, mes bien sincères salutations.

H. Wołkowski.

2)

Trieste, le 20 juillet 19...

Monsieur H. Wołkowski,

Cracovie.

Monsieur,

En exécution de l' ordre dont vous avez bien voulu nous honorer le 12 ct. nous avons acheté et expédié à votre adresse, à vos risques et périls,

50 quintaux, Café Santos.

Pour nous couvrir du montant de notre facture s' éllevant à
Cour. 6575.—

nous avons fourni sur vous une traite de pareille somme au 20 septembre prochain, o/E. Pollini, que nous envoyons ci-inclus à votre acceptation, avec prière de nous la retourner aussi tôt que possible.

Dans l'attente de nouvelles commandes, nous vous transmettons, Monsieur, l'assurance de notre constant dévouement.

Maison de commission „Merkur“. Trieste.
--

Venturi.

Annexes :

1 traite.

1 facture.

Exercices.

1. M. Beulemans, Anvers, demande le 6 août, à Mr. Bernheim, Cracovie, de lui acheter des oeufs, de manière à pouvoir en expédier 2 wagons par mois jusqu' au 1-er avril, et 4 wagons à partir de cette date jusqu' au 1-er juillet.
Il réglera la facture à réception de chaque wagon.
2. M. Bernheim expédie le 20 août un premier wagon d'oeufs à Cour la grosse (le cent) (ce prix sera modifié en hiver). Il prie de verser les fonds dus à la Banque Anversoise.

VII. Vente en commission.

1)

Cracovie, le 7 février 19...

Monsieur Maniloff,

Sophia.

Monsieur,

Désireux de faire connaître mes produits en Bulgarie, je prends la liberté de vous adresser ce jour, à mes frais et risques,
10 caisses, savons variés,

dont vous voudrez bien effectuer la vente à des prix qui ne sauraient être inférieurs à ceux que porte la facture de consignation ci-contre.

J'espère qu'il vous sera aisé de trouver le rapide placement de cet envoi dont la qualité et les conditions sont des plus avantageuses.

Vous aurez l' obligeance d' en verser le montant à la „Banque de Bulgarie“ qui me le fera parvenir.

J' ai l' honneur, Monsieur, de vous présenter mes civilités les plus sincères.

Jean Rożnowski.

*Annexe:
1 facture de consignation:*

2) Sophia, le 25 février 19..

Monsieur Jean Rożnowski,

Cracovie.

Monsieur,

J' ai l' avantage de vous informer que je suis à même de vous soumettre le compte de vente des marchandises que vous m' avez expédiées en commission le 7 ct., soit
10 caisses, savons variés.

Comme en fait foi ce compte, je suis parvenu à obtenir de bons prix, ce qui, je n' en doute pas, vous engagera à me continuer votre confiance et à me charger de nouvelles opérations que j' exécuterai toujours au mieux de vos intérêts.

Ce jour, je verse à votre disposition à la „Banque de Bulgarie“

fr/ 960.—.

Dans l' espoir que vous serez satisfait de mon entremise, je vous prie de compter, Monsieur, sur mon entier dévouement.

Maniloff.

Exercices.

1. La Maison „Kilim“, à Zakopane, envoie en commission à M. Meyer, rue de Rivoli, 46, Paris, un choix de ses produits à prix variés.
2. M. Meyer les vend dans un délai de 3 semaines et verse la somme qu' il a encaissée (2365 fr.) au „Crédit Lyonnais“, Paris.

Il demande de nouveaux tapis, carpettes, portières, tentures etc.

VIII. Réclamation de payement.

1)

Zassów, le 19 décembre 19..

Monsieur Henri Lambert,

Boulogne sur Seine.

Monsieur,

En faisant la révision de nos livres de compte nous avons remarqué que votre facture du 7 mai dernier, s' élevant à Cour. 238.80 n' avait pas été réglée.

Nous venons donc vous prier de vouloir bien l' acquitter dans le plus bref délai possible, pour nous éviter l' ennui d' avoir encore à vous rappeler cet arriéré.

Nous profitons de la circonstance pour solliciter la faveur de vos nouveaux ordres qui, vous le savez, seront toujours exécutés avec le plus grand soin, et vous transmettons, Monsieur, nos salutations les plus empressées.

Fabrique de papier.

Zassów.

Sobolewski.

Exercices.

1. Le 10 janvier 19... la Société „La Bénédictine“ Fécamp, réclame à M. Jaworski, épicer à Tarnów, le payement d' une facture du 15 mai, s' élevant à fr/ 375.—.
2. Jaworski répond et s' excuse de n' avoir pas exécuté plus tôt ce payement — il remet la somme à la succursale de la Banque Austro-Hongroise, Tarnów.

E. Comptes-courants.

Cracovie, le 10 janvier 19....

Nr. 65.

Monsieur L. Goliescu,

Bucarest.

Monsieur,

Nous avons l' honneur de vous adresser ci joint l' extrait de votre compte-courant chez nous arrêté au 31 décembre 19... et présentant un solde de

Cour. 476.— en votre faveur.

Veuillez le vérifier et nous soumettre vos observations dans un délai de 15 jours.

Faute de réponse nous nous considérerons comme d' accord.

Agréez, Monsieur, avec nos meilleurs voeux de bonne année nos très sincères salutations.

Banque Galicienne.
Cracovie.

Armatowicz, p. p. Kreschmer.

Annexe :

1 extrait

de compte-courant.

Exercices.

1. La Maison Thonet à Vienne envoie le 10 janvier 19... à M. Iglicki, marchand de meubles à Cracovie, l' extrait du compte-courant de ce dernier, arrêté au 31 décembre 19....
 2. Iglicki trouve que Thonet a fait à son préjudice une erreur de Cour et réclame.
 3. L' erreur signalée est reconnue.
-

F. Demande d' emploi.

1)

Cracovie, le 30 juin 19...

Huta Bankowa,

Dąbrowa-Górnica.

Monsieur le Directeur,

J'ose venir solliciter de votre bienveillance un emploi dans vos bureaux.

J'ai 21 ans, je suis libéré du service militaire, et j'ai terminé avec succès mes études à l' Académie de Commerce de notre ville, ainsi que l' atteste la copie du certificat qui m'a été délivré et que je prends la liberté de vous adresser ci-inclus.

Je me permettrai d' ajouter qu' en dehors des connaissances que j'ai acquises à l'école, j'apporterai les efforts les plus assidus à justifier la confiance que vous aurez bien voulu mettre en moi.

Espérant que vous daignerez accueillir favorablement ma demande, j'ai l'honneur d'être,

Monsieur le Directeur,

votre bien respectueux serviteur.

Jules Nęcki,

rue Grodzka 42.

Exercices.

Un employé de commerce demande à la Société française de Limanowa un emploi dans ses bureaux.

Il a fait deux ans de stage à la maison Fanto, Vienne, après être sorti de l' Académie de commerce de Cracovie. (Il insiste sur ses connaissances en sténo-dactylographie. Il est capable de correspondre en quatre langues.... français etc.).

Il se contenterait de 200 couronnes par mois au début. Il promet d' apporter le plus grand zèle à contenter ses chefs.

III.

WIADOMOŚCI SZKOLNE.

I. Skład Kuratoryi Akademii Handlowej

w Krakowie z końcem r. s. 1912/13.

Przewodniczący:

Dr. Leo Juliusz, komandor ces. austr. orderu Franciszka Józefa, prezydent miasta Krakowa, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek komisyi prawniczej Akademii Umiejętności w Krakowie, członek państwowej i krajowej Rady kolejowej, oraz krajowej komisyi przemysłowej, poseł do Rady państwa i na Sejm krajowy, Prezes Koła Polskiego i t. d.

Delegat c. k. Ministerstwa Oświaty:

Dr. Zoll Fryderyk, komandor cesarsko-austriackiego orderu Franciszka Józefa, kawaler ces. austr. orderu żelaznej korony III. klasy, członek Izby panów, c. k. radca dworu, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, wiceprezes Akademii Umiejętności w Krakowie.

Delegat Wydziału krajowego:

Liban Bernard, kawaler orderu Franciszka Józefa, c. k. radca komercjalny, członek Izby handlowej, właściciel fabryki cementu w Podgórzku.

Delegaci Rady miejskiej:

Federowicz Jan Kenty, właściciel handlu korzennego i win, radca cesarski, radca miejski, członek Rady nadzorczej Związku handlowego w Krakowie, członek Wydziału kongregacji kupieckiej, członek Wydziału wielkiego Kasy Oszczędności m. Krakowa, poseł na Sejm krajowy, prezydent Izby handlowej, zastępca przewodniczącego Kuratoryi.

Dr. Leo Juliusz, j. w.

Dr. Wasung Władysław, profesor c. k. państw. szkoły przemysłowej, radca miejski.

Delegaci Izby handlowej i przemysłowej:

Dr. Benis Artur, kawaler orderu Franciszka Józefa, c. k. radca komercyjny, adwokat krajowy, szef biura Izby handlowej, członek krajowej komisji przemysłowej.

Blumenfeld Adolf, b. dyrektor filii Banku hipotecznego, właściciel składu węgla, członek Izby handlowej.

Federowicz Jan K., prezydent Izby handlowej i przemysłowej i t. d. j. w.

Delegaci Kongregacji kupieckiej:

Jawornicki Józef, właściciel handlu korennego, radca miejski, członek Izby handlowej i t. d.

Dr. Nieć Wadysław, c. k. radca rządu, właściciel handlu wyrobów wschodnich, i. t. d.

Dyrektor szkoły:

Kannenberg Józef, j. n.

II. Skład grona profesorów Akademii Handlowej i połączonych z nią szkół i kursów z końcem roku szkolnego 1912/3.

I. C. k. Dyrektor:

1. **Kannenberg Józef**, c. k. dyrektor gimnazjalny, członek c. k. komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli wyższych szkół handlowych we Lwowie, uczył języka niemieckiego w klasie Ib i IIc ŽSH. tygodniowo godzin 10.

II. Profesorowie i nauczyciele.

2. **Dr. nauk techn. Bolland Arnold**, c. k. profesor Akademii Handlowej, zaprzysiężony chemik sądowy i rzecznik prawno-techniczny z zakresu towaroznawstwa, zawiadowca zbiorów chemicznych i towaroznawczych, kierownik pracowni chemicznej i towaroznawczej, gospodarz kl. II. DSH. uczył chemii w klasach II. i III. AH. tyg. godz. 4; Towaroznawstwa w kl. III. i IV. AH. tyg. godz. 4, w kl. II. DSH. godz. 3, w kl. I. ŽSH. tyg. godz. 3, na KA., KB. i Abs. tyg. godz. 6; oraz kierował ćwiczeniami towaroznawczymi KB. tyg. godz. 2.
3. **Ippold Juliusz**, c. k. profesor Akademii Handlowej w VIII. r., lektor języka niemieckiego na wszechnicy Jagiellońskiej, zaprzysiężony sądowy znawca pism, członek Komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli do szkół wydziałowych, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej i uczniów, gospodarz KA., KB. i Abs., uczył jęz. niemieckiego w klasach Ia, Ib i IV. AH. tyg. godz. 13; w kl. I. DSH. tyg. godz. 6 i na KA., KB. i Abs. tyg. godz. 6.

Skrócenia: AH. = Akademia Handlowa.

DSH. = Dwuklasowa szkoła handlowa męska.

ŽSH. = Dwuklasowa szkoła handlowa żeńska.

USH. = Uzupełniająca szkoła handlowa.

KA. = Kurs abiturientów, oddział A;

KB. = Kurs abiturientów, oddział B.

Abs. = Kurs absolwentek szkół średnich.

4. **Korbel Stanisław**, profesor Akademii Handlowej z p. X. r., gospodarz kl. Ia AH., uczył stenografii w klasach Ia, Ib, II. AH. tyg. godz. 7; w kl. Ia i Ib, Ila i IIb ŻSH. tyg. godz. 10; kaligrafii w klasach Ia, Ib, II. AH. tyg. godz. 6; w kl. II. DSH. tyg. godz. 1. Ponadto uczył stenografii na kursie wieczornym dla dorosłych 2 godz. tyg., oraz na kursie stenografii niemieckiej, obejmującym 80 godzin wykładowych.
5. **Lang Maryan**, c. k. profesor, członek c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli wyższych szkół handlowych we Lwowie, zawiadowca gabinetu fizykalnego, gospodarz klasy Ib AH., uczył algebry i arytmetyki w klasach Ia, Ib, III. i IV. AH. tyg. godz. 10, na KA. i KB. tyg. godz. 4; geometryi w klasie Ia, Ib, AH. tyg. godz. 4; fizyki w kl. Ia i Ib AH. tyg. godz. 6.
6. **Dr. pr. Lulek Tomasz**, c. k. profesor Akademii Handlowej członek c. k. Komisyi egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli wyższych szkół handlowych we Lwowie, uczył ekonomii w kl. IV. AH. tyg. godz. 2 i na kursie Abs. tyg. godz. 2; nauki o handlu na KA. tyg. godz. 3; rachunków kup. w kl. III. AH. tyg. godz. 3; na KA. i Abs. tyg. godz. 10. Na kursie dla prawników wykładał buchalterię i naukę o bilansach w 50 godzinach wykładowych.
7. **Dr. fil. Łoziński Paweł**, c. k. egz. zast. naucz., nauczyciel AH. z. k., zawiadowca gabinetu przyrodniczego, gospodarz kl. I. DSH., uczył historyi naturalnej w kl. Ia i Ib AH. tyg. godz. 6; towaroznawstwa w kl. I. DSH. tyg. godz. 3, w kl. Ic, Ila i IIc ŻSH. tyg. godz. 9; nauki gospodarstwa domowego w kl. Ia i Ic ŻSH. tyg. godz. 4, oraz kierował ćwiczeniami chemicznemi i towaroznawczemi w kl. III. i IV. AH. tyg. godz. 6, KA. tyg. godz. 2.
8. **Nycz Stanisław**, nauczyciel AH. z. k., sądownie zaprzysiężony znawca techniki handlowej, sądowy lustrator stowarzyszeń gospodarczo-zarobkowych, zawiadowca zbiorów kantorowych, gospodarz kl. II. AH., uczył rachunków kupieckich w kl. IV. AH. tyg. godz. 3; korespondencyi handlowej w kl. II. i III. AH. tyg. godz. 5; nauki o handlu w kl. II. DSH. tyg. godz. 3, w kl. II. AH. tyg. godz. 2; buchalterię w kl. II. i III. AH. tyg. godz. 5. Na kursie wieczornym wykładał buchalterię i korespondencyę handlową tygodniowo godzin 6, oraz na kursie kształcenia nauczycieli dla uzupełniających szkół handlowych, korespondencyę handlową w 20 godzinach wykładowych.
9. **Passakas Mieczysław**, profesor Akademii Handlowej z p. IX. r., przez cały rok szkolny 1912/13 na urlopie.
10. **Petelenz Ignacy**, c. k. rzeczywisty nauczyciel, gospodarz kl.

- Ila ŽSH., uczył języka niemieckiego w kl. II. i III. AH. tyg. godz. 8 ; w kl. II. DSH. tyg. godz. 6 ; w kl. Ic, Ila i IIb ŽSH. tyg. godz. 15, w kl. I. i II. USH. tyg. godz. 4.
11. **Rongier Paweł**, officier d'Academie, profesor Akademii Handlowej z. p. VIII. r., lektor języka francuskiego na wszechnicy Jagiellońskiej, uczył języka francuskiego w klasach Ia, Ib, II., III. i IV. AH. tygodniowo godzin 21.
 12. **Skalski Witold Rogala**, c. k. rzeczywisty nauczyciel Akademii Handlowej, zawiadowca zbioru materiałów kantorowych i zbioru przyborów biurowych, gospodarz klasy IV. AH., prowadził kantor praktyczny w kl. IV. AH. tyg. godz. 6. uczył buchalteryi i korespondencyi na KA., KB. i Abs. tyg. godz. 18, oraz prawa handlowego na kursie Abs. tyg. godz. 2. Na kursie dla prawników wykładał naukę o handlu i obliczeniach bankowych przez 30 godzin wykładowych, na kursie kształcenia nauczycieli dla uzupełniających szkół handlowych buchalterię w 52 godzinach wykładowych, na kursie dla księgarzy naukę techniki księgarskiej i buchalteryi w 45 godzinach wykładowych.
 13. **Sosnowski Kazimierz**, c. k. profesor Akademii handlowej, zawiadowca biblioteki uczniów ŽSH. i pracowni fotograficznej, gospodarz klasy III. AH., uczył języka polskiego w kl. Ia, Ib, II. III. i IV. AH. tyg. godz. 15 ; w kl. I. i II. DSH. tyg. godz. 7, w kl. Ia, Ib, Ila i IIb ŽSH. tyg. godz. 10.
 14. **Dr. fil. Tarliński Zygmunt**, c. k. profesor, zawiadowca gabinetu geograficzno - historycznego, uczył historyi w kl. IV. AH. tyg. godz. 2 ; geografii w kl. IV. AH. tyg. godz. 2 ; w kl. Ia, Ib, IIb, ŽSH. tyg. godz. 6 ; oraz na KA., KB. i Abs. tyg. godz. 9.
 15. **Dr. fil. Weigt Herkulan**, c. k. profesor Akademii Handlowej, uczył historyi w kl. Ia, Ib, II. i III. AH. tyg. godz. 8 ; oraz geografii w kl. Ia, Ib, II. i III. AH. tyg. godz. 8 i w kl. II. DSH. tyg. godz. 3.
 16. **Dr. pr. Zarzycki Edward**, profesor Akademii Handlowej, z. p. IX. r., przez cały rok szkolny 1912/13. na urlopie, pełni obowiązki kierownika krajowej szkoły kupieckiej w Tarnowie.
 17. **Dr. pr. Żabiński Albin**, profesor Akademii Handlowej z. p. IX. r., gospodarz kl. IIb ŽSH., uczył nauki o handlu w kl. Ia i Ib AH. tyg. godz. 4 ; w kl. Ia ŽSH. tyg. godz. 1 ; na KAB. tyg. godz. 3 ; na kursie Abs. tyg. godz. 2 ; korespondencyi w kl. Ia ŽSH. tyg. godz. 4 ; nauki o ustroju państwa w kl. II. DSH. tyg. godz. 1 ; oraz prowadził kantor praktyczny w kl. Ila i IIb ŽSH. tyg. godz. 14. Na kursie wieczornym wykładał rachunki kupieckie i naukę o handlu i wekslach tyg. godz. 6 ; na kursie kształcenia nauczycieli dla uzupełniają-

cych szkół handlowych rachunki kupieckie i naukę o handlu i wekslach w 32 godzinach wykładowych.

**III. Ochmistrzyni żeńskiej szkoły handlowej:
Pani Chwalibogowska Otylia (prow.)**

IV. Nauczyciele pomocniczy:

1. **Byczkowski Roman**, urzędnik banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu, gospodarz kl. IIc ŽSH., uczył nauki o handlu w kl. Ib ŽSH. tyg. godz 1; rachunków kupieckich w kl. IIa ŽSH. tyg. godz. 3; korespondencyi w kl. Ib ŽSH. i w kl. III. USH. tyg. godz. 6, oraz prowadził kantor praktyczny w kl. IIc ŽSH. tyg. godz. 7.
2. **Calier Oskar**, em. prof. gimn. gospodarz kl. Ia ŽSH. uczył języka angielskiego w kl. II., III., IV. AH. tyg. godz. 9. oraz języka niemieckiego w kl. Ia ŽSH. tyg. godz. 5.
3. **Dębski Franciszek**, urzędnik filii banku krajowego, gospodarz kl. III. USH. uczył rachunków w kl. IIc ŽSH. tyg. godz 3; buchalteryi w kl. III. USH. tyg. godz. 2; nauki o handlu i wekslach w kl. I. DSH i IIb ŽSH. tyg. godz. 4.
4. **Horowitz Jakób**, urzędnik banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu, uczył korespondencyi w kl. I. DSH. tyg. godz. 4 i kaligrafii w kl. Ic, i IIc ŽSH. tyg. godz. 3.
5. **Jaglarz Andrzej**, c. k. radca szkolny, profesor gimnazjum św. Jacka, uczył rachunków kupieckich w klasach Ia, Ib, i II. AH. tyg. godz. 9.
6. **Dr. Josefert Bruno**, wicesekretarz Izby Handlowej, zawiadowca zbioru maszyn do pisania, uczył pisania na maszynie w kl. IV. AH. II. DSH., IIa, IIb i IIc ŽSH. tyg. godz. 17, oraz w 2 półroczu na KA, KB. i Abs. tygodniowo godz. 7.
7. **Kindelski Jan**, urzędnik Akademii Umiejętności, uczył języka rosyjskiego w kl. II., III. i IV. AH. tyg. godz. 9.
8. **Klimontowski Marcelli**, c. k. auskultant sądowy, gospodarz kl. Ic ŽSH., uczył buchalteryi w kl. Ia i Ic ŽSH. tyg. godz. 8 ; rachunków w kl. Ia i Ic ŽSH. tyg. godz. 6.
9. **Król Ignacy**, c. k. profesor gimnazjum III, uczył towaroznawstwa w kl. Ib i IIb ŽSH. tyg. godzin 6 ; nauki gospodarstwa w kl. Ib ŽSH. tyg. godz. 2.
10. **Dr. Krzyżanowski Adam**, profesor wszechnicy Jagiellońskiej, uczył ekonomii politycznej na KA. i KB. tyg. godz. 4.
11. **Lebedyński Stanisław**, nauczyciel szkoły wydziałowej, uczył kaligrafii w kl. I. DSH., w kl. I. i II. USH. i na kursie Abs., razem tyg. godz. 6.
12. **Nennel Henryk**, redaktor c. k. biura korespondencyjnego,

- lektor stenografii na wszechnicy Jagiellońskiej, uczył stenografii w kl. I. i II. DSH., w kl. Ic i IIc ŽSH., w kl. III. USH, i na KA. KB. Abs. razem tyg. godz. 17.

13. **Oleś Andrzej**, główny buchalter gazowni miejskiej, prowadził kantor praktyczny w kl. II. DSH. tyg. godz. 7.

4. **Pazdanowski Tadeusz**, c. k. profesor II szkoły realnej, uczył języka polskiego w klasie Ic i IIc ŽSH. tyg. godzin 5.

15. **Peszkowski Ludwik**, dyrektor szkoły ludowej, uczył kaligrafii w kl. Ia, Ib, IIa i IIb ŽSH. tyg. godz. 6.

16. **Pompa Edward**, prokurzysta i naczelnny buchalter banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu, uczył rachunków kupieckich w kl. IIb ŽSH. i KB. tyg. godz. 8.

17. **Rokosz Piotr**, urzędnik filii banku krajowego, uczył rachunków kupieckich w kl. II. DSH. tyg. godz. 4 i nauki o handlu i wekslach w kl. IIa ŽSH. tyg. godz. 2.

18. **Seredynski Maryan**, b. urzędnik bankowy, gospodarz kl. Ib ŽSH., uczył rachunków kup. w kl. I. DSH. i kl. Ib ŽSH. tyg. godz. 6; buchalteryi w kl. I. DSH., kl. Ib ŽSH. i kl. II. USH. tyg. godz. 10; korespondencyi w kl. II. USH. tyg. godz. 1. nauki o handlu i wekslach w kl. II. USH. tyg. godz. 1.

19. **Dr. Sikorska Helena**, sekundaryusz I kl. szpitala powsz. św. Łazarza, uczyła hygiény w kl. IIa IIb i IIc ŽSH. tyg. godz. 6.

20. **Turowski Szczęsnny**, urzędnik Tow. Wzaj. Ubezp., uczył nauki o handlu i wekslach w kl. Ic i IIc ŽSH. w 3 godz. tyg. oraz korespondencyi handlowej w kl. Ic. ŽSH. tyg. godz. 4.

21. **Waciega Henryk**, dyrektor szkoły wydziałowej, gospodarz kl. II. USH. uczył rachunków w kl. I., II. i III. USH. tygodniowo godzin 6.

22. **Walewski Bolesław**, udzielał nauki śpiewu chóralnego w AH. i DSH. w 2 godzinach tygodniowo.

23. **Dr. Weiner Stanisław**, nauczyciel c. k. V. gimn., gospodarz kl. I. USH., uczył języka polskiego w kl. I. USH. tyg. godz. 3 i geografii w kl. I. DSH., w kl. Ic, IIa, IIc, ŽSH. i w kl. I., II. i III. USH. tyg. godz. 13.

24. **Dr. Wróblewski Stanisław**, profesor wszechnicy Jagiellońskiej, uczył prawa handlowego w kl. IV. AH., na KA. i KB. tyg. godz. 6 i prawa wekslowego w kl. III. AH. tygodniowo godzin 1.

V. Służba zakładu:

III. Zmiany i ruch w gronie nauczycielskiem.

Na prośbę Kuratoryi udzieliła c. k. Rada Szkolna Krajowa reskr. z 21 lipca 1912 l. 1488/V. c. k. nauczycielowi rzecz. szkoły realnej w Tarnowie Ignacemu Petelenzowi urlop aż do odwołania celem pełnienia obowiązków nauczycielskich w tut. zakładzie.

Na prośbę Kuratoryi udzieliła c. k. Rada Szkolna Krajowa reskr. z 5 września 1912 l. 1605/V. egz. zastępcy nauczyciela I. szkoły realnej w Krakowie Dr. Pawłowi Łozińskiemu oraz reskr. z 7 września 1912 l. 1957/V. c. k. profesorowi szkoły realnej w Tarnowie Dr. Zygmunowi Tarlińskiemu urlopów na r. s. 1912/13 a Kuratorya powierzyła prof. Dr. Łozińskiemu naukę historyi naturalnej i towaroznawstwa a prof. Dr. Tarlińskiemu naukę historyi i geografii w tut. zakładzie.

Uchwałą z 15 września 1912 r., nadała Kuratorya posadę rzeczywistego nauczyciela w tut. zakładzie dotychczasowemu nauczycielowi pomocniczemu Dr. Albinowi Żabińskiemu od dnia 1. września 1912 r., a c. k. Rada Szkolna Krajowa zatwierdziła tę uchwałę rozp. z 3. października 1912 r., l. 2152/V.

Reskr. z 23. listopada 1912 r. l. 2454/V. nadała c. k. Rada Szkolna Krajowa profesorowi c. k. gimnazjum I. w Nowym Sączu Kazimierzowi Sosnowskiemu, przydzielonemu do tut. zakładu od r. 1908. rządową posadę nauczycielską przy tut. Akademii Handlowej od dnia 1. grudnia 1912 r.

Uchwałą Kuratoryi z 18. lutego 1912 r., otrzymał profesor tut. zakładu Mieczysław Passakas urlop na cały rok szkolny 1912/13 w celu odbycia dalszych studiów we Wiedniu. Uchwałą Kuratoryi z 15. września 1912 przedłużony został udzielony w r. 1911 prof. tut. zakładu Dr. Edwardowi Zarzyckiemu urlop także i na rok szk. 1912/3.

Z grona nauczycieli pomocniczych ustąpili z końcem r. s. 1912 nauczyciele: Kordyl Stanisław, nauczyciel c. k. II. szkoły realnej; Dr. Kwaszyc Wincenty, urzędnik banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu: Müller Jan, naucz. c. k. III. gimn.

Jako nauczycieli pomocniczych powołała Kuratorya od 1/9 1912 r. p. Lebedyńskiego Stanisława, nauczyciela szkoły wydziałowej do nauki kaligrafii, p. Rokosza Piotra, urzędnika

filii banku krajowego, p. Seredyńskiego Maryana, b. urzędnika bankowego oraz p. Turowskiego Szczęsnego, urzędnika Tow. Wzajem. Ubezp. do nauki przedmiotów komercyjnych, wreszcie p. Dr. Stanisława Weinera, nauczyciela c. k. V. gimnazjum do nauki geografii.

Nauczyciel pomocniczy p. Mirkowski Feliks ustąpił z grona nauczycieli skutkiem przeniesienia do Nowego Sącza z dniem 1. stycznia 1913, a Dyrekcyja rozdzieliła pozostałe po nim godziny między nauczycieli pomoc. p. Byczkowskiego i p. Dębskiego.

Grono profesorów poniosło ciężką stratę przez nagłą śmierć dwu profesorów t. j. ś. p. Antoniego Żukowskiego, który od r. 1899 udzielał w tut. zakładzie nauki języka rosyjskiego oraz ś. p. Dr. Władysława Patkiewicza, który od r. 1906 wykładał na kursie abiturientów najpierw rachunkowość państwową następnie naukę o ustroju i administracji państwa.

Naukę języka rosyjskiego objął od 1/2 1913 na mocy uchwały Kuratoryj p. Jan Kindelski, em. oficer wojsk rosyjskich, obecnie długoletni urzędnik Akademii Umiejętności.

Obowiązki ochmistrzyny żeńskiej szkoły pełniła do marca 1913 panna Zofia Chwalibogowska, od kwietnia do końca czerwca 1913 r. pani Otylia Chwalibogowska.

Mianowany stałym dyrektorem krajowej szkoły kupieckiej w Tarnowie, zrezygnował prof. Dr. Edward Zarzycki z zajmowanej w tut. zakładzie posady z końcem b. r. s.

IV.

**REGULAMINY I PLANY NAUKOWE
AKADEMII HANDLOWEJ, ORAZ POŁĄ-
CZONYCH Z NIĄ SZKÓŁ I KURSÓW.**

A) AKADEMIA HANDLOWA.

1. Wyciąg ze statutu organizacyjnego
Akademii Handlowej w Krakowie,
zatwierdzonego reskr. c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty
z 12/1 1901 L. 35268/900, z 27/8 1907 L. 33612, z 26/10
1908 L. 44785 i z 2/12 1909 L. 19324.

I. Cel i nazwa szkoły.

§ 1.

Zadaniem Akademii Handlowej jest udzielać młodzieży, poświęcającej się zawodom handlowym lub pokrewnym, wykształcenia zawodowego i ogólnego w rozmiarze i kierunku, odpowiadającym ich późniejszemu stanowisku.

§ 2.

Szkoła nazywa się „Akademia Handlowa w Krakowie“.

§ 3.

Językiem wykładowym jest język polski.

IV. Organizacja nauki.

§ 12.

Akademia handlowa w Krakowie składa się z 4 kursów rocznych.

§ 13.

O ile niniejszy statut inaczej nie postanawia, obowiązują w Akademii handlowej te same przepisy, co w państwowych szkołach średnich.

§ 14.

Plan nauk Akademii Handlowej jest równobrzmiący z planem normalnym wydanym przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty dla wszystkich publicznych wzgl. mających prawo publiczności wyższych szkół handlowych.

V. Zbiory naukowe.

§ 15.

W celu poparcia nauki zakłada się w Akademii Handlowej:

1. Bibliotekę nauczycielską.
2. Bibliotekę uczniów.
3. Zbiór geograficznych środków naukowych.
4. Gabinet fizyczny.
5. Gabinet historyi naturalnej.
6. Zbiór technologicznych aparatów i obrazów ściennych.
7. Zbiór okazów do nauki towaroznawstwa.
8. Pracownię chemiczną i towaroznawczą.

Utrzymanie porządku, konserwację i spisywanie inwentarza wymienionych zbiorów naukowych powierza dyrektor pojedynczym nauczycielom.

VIII. Uczniowie.

§ 26.

Uczniowie Akademii handlowej są albo uczniami zwyczajnymi albo hospitantami.

Zwyczajnymi uczniami są ci, którzy uczęszczają na wszystkie planem lekcyjnym na każdy rok przepisane przedmioty. Młodzieńcy którzy życzą sobie uczęszczać tylko na naukę pewnych przedmiotów, mogą wyjątkowo w miarę wolnego miejsca znaleźć przyjęcie jako hospitanci, muszą jednak mieć wszystkie warunki przyjęcia wymagane od uczniów zwyczajnych.

IX. Zgłoszenia.

§ 27.

Uczniowie mają się zgłosić do dyrektora zakładu w towarzystwie rodziców albo ich zastępów w czasie między 28. a 30. czerwca i 1. a 4. września.

Przy wpisie ma uczeń przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia i ostatnie świadectwo szkolne; gdyby nie mógł być przedstawiony przez rodziców lub ich zastępów, ma przedłożyć pisemną prośbę, przez rodziców lub opiekuna wystawioną.

X. Warunki przyjęcia.

§ 28.

Od ucznia wступującego na pierwszy kurs Akademii Handlowej wymaga się dowodu, że w roku kalendarzowym, w którym się zapisuje, ukończył czternaście lat, tudzież że ukończył 4 klasy szkoły średniej (gimnazjum, szkoły realnej, gimnazjum realnego), i w świadectwie z klasy IV ma we wszystkich przedmiotach obowiązkowych co najmniej notę dostateczną, lub ukończył z postępem conajmniej dobrym we wszystkich przedmiotach trzyklasową szkołę wydziałową. W ostatnim przypadku kandydaci muszą się poddać ścisłemu egzaminowi z języka wykładowego, rachunków i algebry.

Wymagania przy egzaminie wstępnym są następujące :

1. Z języka wykładowego. Uczeń ma łatwy ustęp do czytania opowiedzieć ustnie i napisać w sposób należyty bez błędów gramatycznych i ortograficznych. Nadto ma uczeń przy rozborze zdań pod względem części mowy i składni udowodnić znajomość głównych zasad gramatyki.

2. Z rachunków. Cztery działania główne na liczbach dziesiętnych i ułamkach zwyczajnych, rozkładanie i redukcja, rachowanie liczbami mianowanymi, wnioskowanie, metoda rozkładania, reguła łańcuchowa, rachunek średniego podziału i rachunek spółki.

3. Z algebry. Cztery działania główne na liczbach ogólnych całkowitych z jednym lub więcej wyrazami, podnoszenie do kwadratu i do sześcianu wyrażeń algebraicznych, tudzież liczb układu dziesiątkowego, największy wspólny podzielnik i najmniejsza wspólna wielokrotność, rachowanie liczbami ułamkowemi.

Do klas wyższych przyjmuje się uczniów, którzy klasę poprzedzającą tego zakłada lub podobnie zorganizowanej Akademii Handlowej ukończyli ze stopniem pierwszym.

W przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie, mogą jednak tacy kandydaci, którzy powyższego dowodu złożyć nie mogą, za przyzwoleniem c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty być przypuszczeni do egzaminu wstępnego, przy którym oprócz odpowiedniego wieku mają okazać takie wiadomości, które odpowiadają celowi nauki klasy bezpośrednio poprzedzającej tę klasę, do której kandydat wstąpić zamierza. Egzamin ten ma się odbywać ze wszystkich przedmiotów nauki w tej klasie.

O przyjęciu hospitantów rozstrzyga konferencja nauczycieli; przyjmowanie takich uczniów zależy jednak od liczby uczniów zwyczajnych i miejsca w klasie.

Liczba uczniów przyjętych do jednej klasy nie może przewyższać 40.

§ 29.

Uczniowie których rodzice i krewni nie mieszkają w Krakowie, mają Dyrekcyi podać swoje mieszkanie i donieść natychmiast o każdej zmianie w ciągu roku.

Dyrekcja udzieli na życzenie rodziców lub ich zastępów wiadomości o poważnych rodzinach, przy których uczniowie mogą mieć mieszkanie, wikt, opiekę i nadzór domowy. Za każdego ucznia, nie mieszkającego u krewnych, musi utrzymujący stancję przyjąć odpowiedzialny nadzór.

Zakład zastrzega sobie w takim wypadku prawo nadzorowania i od czasu do czasu kontrolowania domowego sposobu życia uczniów.

Gdyby zachodzić miały jakieś poważne wątpliwości co do dalszego pozostawania ucznia na jakieś stancji — ma wówczas dyrekcja prawo spowodować zerwanie umowy i ucznia gdzie indziej umieścić.

Co do korzystania uczniów z nauki przedmiotów nadobowiązkowych rozstrzygają rodzice lub ich zastępcy.

Zapisanie się na jakikolwiek przedmiot nadobowiązkowy obowiązuje do uczęszczania nań na przemian bieżącego roku szkolnego.

XI. Opłata szkolna.

§ 30.

Czesne wynosi na każdym roku Akademii Handlowej 40 kor. rocznie. Oprócz opłaty szkolnej ma każdy uczeń przy przyjęciu go do zakładu złożyć jednorazowo taksę wstępna w kwocie 10 kor. i 2 kor. jako datek na środki naukowe.

Hospitanci płacą oprócz taksy wstępnej, czesne po 10 koron za każdy przedmiot, na który uczęszczają.

Taksza za ćwiczenia w pracowni chemicznej i towarzyszącej wynosi 10 kor. rocznie.

Opłatę szkolną składa się półrocznie z góry, a mianowicie pierwszą ratę razem z taksą wstępnią, drugą ratę 1. marca.

XII. Karność.

§ 31.

W Akademii Handlowej w Krakowie obowiązują przepisy dyscyplinarne, obowiązujące w innych szkołach średnich, względnie przepisy wydane osobno dla uczniów Akademii Handlowej.

Z początkiem roku szkolnego poda dyrektor w obecności grona nauczycielskiego przepisy szkolne uczniom do wiadomości,

każdy zaś uczeń otrzymując jeden egzemplarz tych przepisów, zobowiązże się do ich przestrzegania.

Ferye stosują się do norm obowiązujących w państwowych szkołach średnich.

XIII. Świadectwa.

§ 32.

Każdy uczeń zwyczajny otrzymuje z końcem każdego półrocza świadectwo postępu, po ukończeniu zaś Akademii Handlowej świadectwo odejścia, wykazujące jego zachowanie się w klasie IV. i całkowity wynik nauki w szkole.

Hospitanci mogą składać egzamin z przedmiotów, na które uczęszczali i otrzymują na tej podstawie świadectwo postępu.

Uczniowie, którzy opuszczają zakład podczas roku szkolnego otrzymują świadectwa frekwentacyjne, w których potwierdza się jedynie, że uczęszczali na odpowiedni kurs.

W świadectwach określa się obyczaje stopniami: chwalebne, dobre, odpowiedne, mniej odpowiedne, nieodpowiedne; pilność: wytrwała, dobra, dostateczna, niejednostajna i mała; postęp w przedmiotach stopniami: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny i zły.

Przy ocenianiu obyczajów i postępu uczniów postępuje się z całą scisłością. Jeżeli postęp w jednym tylko przedmiocie jest niedostateczny, konferencja nauczycieli może ucznia przypuścić do powtórzenia egzaminu z tego przedmiotu po wakacyjach głównych, jeśli dotyczący nauczyciel zawodowy temu się nie sprzeciwia. Gdyby na ten egzamin nie pozwolono lub wynik jego był nie pomyślny, uczeń musi klasę powtarzać.

Egzamina dojrzałości nie odbywają się w Akademii Handlowej. Dyrektor jest jednak obowiązany przy końcu każdego roku, a szczególnie przy odejściu abiturientów ze szkoły przekonać się o tem, czy uczniowie osiągnęli rzeczywiście cel nauki.

§ 33.

Każda zmiana niniejszego statutu musi uzyskać zatwierdzenie c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty.

II. Plan nauk.

Liczba po- rzędkowa	P R Z E D M I O T	Liczba godzin nauki tygodniowo na kursie				Razem
		I.	II.	III.	IV.	
A. Przedmioty obowiązkowe:						
1.	Język polski	3	4	3	2	12
2.	» niemiecki i korespondencya	4	4	4	5	17
3.	» francuski i »	4	4	5	4	17
4.	Geografia handlowa	2	2	2	2	8
5.	Historya	2	2	2	2	8
	(a)algeb. i arytm. polit.	2	2	2	2	8
6.	Matematyka	2	—	—	—	2
	(b)geometrya	2	—	—	—	—
	(c)rachunki kupieckie	3	3	3	3	12
7.	Historya naturalna	3	—	—	—	3
8.	Fizyka	3	—	—	—	3
9.	Chemia i technologia chemiczna	—	2	2	—	4
10.	Towaroznawstwo i technologia .	—	—	2	2	4
11.	Nauka o handlu	2	2	—	—	4
12.	Korespondencya handlowa . . .	—	—	2	3	2 (l. p.)
13.	Buchalterya	—	—	2	3	4 (l. p.)
14.	Kantor wzorowy	—	—	—	6 (l. p.)	3
15.	Prawo handlowe i przemysłowe .	—	—	—	—	2
16.	» wekslowe	—	—	I	—	I
17.	Ekonomia społeczna	—	—	—	—	2
18.	Kaligrafia	2	2	—	—	4
19.	Stenografia	2	3	—	—	5
	Razem . . .	34	34	32	32	132
B. Przedmioty nadobowiązkowe:						
1.	Język angielski	—	—	3	3	3
2.	» rosyjski	—	—	3	3	3
3.	Ćwiczenia w laboratorium chemiczn.	—	—	2	—	2
4.	» » towarozn.	—	—	2	—	2
5.	Pisanie na maszynie	—	—	—	—	2
6.	Gimnastyka	2	2	2	—	8
	Razem . . .	2	8	12	14	36

A) Przedmioty obowiązkowe.

1. Język polski.

Cel nauki: Biegłość i stylistyczna poprawność w ustnym i pisemnym używaniu mowy dla wyrażenia zasobu myśli, zawartego w zakresie nauki i doświadczenia uczniów; charakterystyka poetycznych i prozaicznych form artystycznych, wysnuta z przykładów. Przegląd w toku retrogresywnym i charakterystyka najważniejszych epok historyi literatury oraz najwybitniejszych pisarzy, oparta na lekturze kilku wyborowych dzieł lub wyjątków.

KURS I. (3 godz. tygod.)

Urtwalenie zasadniczych wiadomości gramatycznych. Omówienie zasad głosowni, odmiany i składni. W miarę potrzeby praktyczne ćwiczenia ortograficzne z przygodнем podawaniem głównych zasad pisowni. (Dyktaty). Czytanie i objaśnianie epicznych i lirycznych utworów, tudzież wzorowych ustępów prozaicznych z dokładnem uwzględnieniem układu, toku myśli i właściwości językowych czytanego ustępu. W związku z lekturą poetycznych ustępów główne zarysy prozodyi i metryki. Wysnuta z przykładów charakterystyka najważniejszych rodzajów i form epicznej i lirycznej poezji, tudzież najcenniejszych artystycznych prozy. Przy objaśnianiu wzorowych ustępów należy podawać krótkie wiadomości biograficzne o najwybitniejszych autorach.

Ćwiczenia w uczeniu się na pamięć i wygłaszanii.

Prace pisemne: W razie potrzeby dyktaty w celu utrwalenia prawidł ortografii i interpunkcyi. Rocznie 10 zadań, na przemian jedno domowe a jedno szkolne. (Zadania szkolne można zastąpić dyktatami). Opisy przedmiotów rzeczywistych, które są uczniom dobrze znane z codziennego życia albo z nauki szkolnej; łatwe porównania; streszczenia lub wyciągi z obszerniejszych ustępów do czytania z podaniem dyspozycyi (planu).

KURS II. (4 godz. tygod.).

Lektura najcenniejszych dzieł i wzorów polskiej literatury XIX. stulecia, począwszy od roku 1822. Charakterystyka tego okresu, określenie życia i rozwoju wybitnych pisarzy. Zwięzłe objaśnianie o powstaniu, historycznych podstawach i toku akcji czytanych poematów.

W miarę potrzeby dalszy ciąg gramatyki.

Uczenie się na pamięć poetycznych i prozaicznych ustępów wzorowych.

Prace pisemne: Zadania przeważnie konkretnej treści, będące w związku z lekturą albo z innymi przedmiotami naukowymi. Zaprawianie uczniów do samodzielnego, należytego dysponowania przez rozbior stosownych ustępów do czytania, oraz przez uwagi podczas przygotowywania i oddawania prac piśmiennych. Rocznie 10 zadań na przemian domowych i szkolnych.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Lektura najcenniejszych dzieł i wzorowych wyjątków z polskiej literatury XVIII. i XIX. stulecia do roku 1822. Charakterystyka tego okresu i najznakomitszych pisarzy.

Uczenie się na pamięć poetycznych i prozaicznych ustępów wzorowych.

Zadania jak na kursie II.

KURS IV (2 godz. tygodn.)

Lektura najważniejszych dzieł i wzorowych wyjątków z polskiej literatury XVI. i XVII. stulecia. Charakterystyka tego czasu i najznakomitszych pisarzy.

Rocznie ósm zadań, na przemian domowych i szkolnych.

2. Język i korespondencja niemiecka.

Cel nauki: Biegłość i stylistyczna poprawność w piśmieniu i ustnem używaniu języka w zakresie nauk udzielanych w szkole i korespondencji kupieckiej. Poznanie najbardziej kształcających pierwiastków literatury niemieckiej, jako też najważniejszych szczegółów z życia klasycznych pisarzy niemieckich.

KURS I. (4 godz. tygodni.).

Gruntowne utrwalenie zasadniczych prawideł gramatycznych. Lektura utworów prozaicznych treści opowiadającej i opisowej, tutejż utworów poetycznych. Przeróbki tekstu. Podawanie toku myśli. Opowiadanie czytanych ustępów. Przekształcanie ustępów poetycznych na prozaiczne.

Co tygodnia dyktat, co trzy tygodnie zadanie domowe i szkolne na przemian.

KURS II. (4 godz. tygod.).

Ciąg dalszy lektury analizowej, połączony z ciąglem powtarzaniem i pogłębianiem poznanych już partií z nauki o formach i rozszerzeniem przez zapoznanie się z dawniejszymi formami. W podanym zakresie zestawianie rodzin słów z przygodнем, niezbyt wielkim rozszerzeniem nabitych wiadomości i szczególnym uwzglę-

dnieniem synonimów. Przez ciągłe przerabianie przeczytanego materiału ma uczeń przyswoić sobie trwale naukę o trybie przypuszczającym i warunkowym (mowa zależna); rząd czasowników i przyimków; należy jednak unikać mechanicznego wyliczania takich prawideł i zwracać uwagę na różne znaczenie tego samego słowa przy zmianie rządu. Lektura i memorowanie wzorowych listów z zakresu życia towarzyskiego i rodzinnego. Wprawa w formach listu na podstawie przemiany przerobionego materiału.

Ćwiczenia ustne i pisemne przy użyciu obrazów, podobnie jak na kursie I., przy zwiększeniu jednak wymagań, stosownie do większej dojrzałości umysłowej i nowo nabytego zasobu językowej i ogólnej wiedzy.

Miesięcznie jeden dyktat, co trzy tygodnie zadanie szkolne i domowe na przemian.

KURS III. (4 godz. tygodn.).

Analiczna lektura celem powtórzenia nauki o formach i składni, łącznie z nauką o zdaniu; systematyczna nauka o znakach pisarskich i powstawaniu wyrazów. Na tym stopniu nauki należy dać uczniom do ręki gramatykę napisaną po niemiecku. Lektura kursoryczna ze szczególniem zwróceniem uwagi na właściwości stylu i rodzaje prozy. Dalsze ćwiczenia w memorowaniu. Przy omawianiu obrazów należy pytania i odpowiedzi zastąpić swobodnym nie przygotowanym wykładem.

Ośm zadań szkolnych i cztery domowe w ciągu roku. W zadaniach szkolnych opowiadania przeczytanych lub wyłożonych, a nie przerobionych jeszcze ustępów treści opowiadającej, niekiedy także podanie z pamięci dyspozycji czytanych ustępów; w wypracowaniach domowych: charakterystyki, porównania i t. p. czasami listy.

Korespondencya. Krótkie powtórzenie przepisów kodeksu handlowego, odnoszących się do przechowywania i kopiowania listów, o ich formie zewnętrznej i o kopertach. Zwykłe zamówienia w interesie towarowym i wykonanie tych zleceń, przesyłka pieniędzy na własny i obcy rachunek, trasowanie i rymesy, różne przekazy. Listy należy traktować jako okresy jednego interesu i poprzeć naukę przez krótkie powtórzenie znanych już z nauki w języku wykładowym objaśnień o pocztowej Kasie oszczędności, o znaczeniu, istocie i formie weksla i t. d., tudzież przez wypracowanie odpowiednich robót kantorowych, posługując się używanymi formularzami, jako też przez wykonanie przedtem przerobionych listów.

Na zadania domowe czystopisy przerobionych w szkole listów, jako też ustne i pisemne przygotowanie listów i formularzy z przerobionej partyi.

Zadania szkolne wedle potrzeby, przynajmniej jednak na końcu pewnej partyi. Należy używać tylko podręcznika napisanego po niemiecku.

KURS IV, (5 godz. tyg.).

Przy lekturze przygodne omawianie zawiłego szyku wyrazów, niezwykłej budowy zdań, przestarzałych form i zwrotów jako też rozpowszechnionych dialektycznych, prawie że ogólnie używanych wyrażeń.

Rodzaje poezyi, najważniejsze rzeczy z prozodi, jako też najogólniejsze wiadomości z metryki. Właściwej historyi literatury nie uprawia się, należy jednak przy czytaniu i omawianiu arcydzieł albo w całości albo w wyjątkach, podać uczniom najważniejsze wiadomości o życiu i dziełach wielkich poetów i prozaików ostatnich dwóch stuleci. Należy jednak w każdym razie omówić działalność Grillparzera, a wedle możliwości i innych poetów austriackich.

Wypracowania jak w kursie III., przeważnie swobodne tematy z zakresu wiedzy ogólnej i zawodowej.

Korespondencya. Przerobienie dalszych partyi i zaokrąglenie całości; jeśli możliwe, należy po wzięciu całego materyalu, połączyć korespondencję niemiecką z kantorem wzorowym. Zresztą nauka odbywa się jak na kursie III.

3. Język francuski i korespondencya.

Cel nauki. Znajomość form i składni. Zrozumienie niezbyt trudnych ustępów prozaicznych. Wprawa w używaniu języka w słowie i piśmie, jako też w korespondencji handlowej. Zapoznanie się z najcenniejszymi utworami literatury od czasu Ludwika XIV., ze szczególniem uwzględnieniem XIX. wieku.

KURS I. (4 godz. tygodn.).

Przyswojenie sobie zasobu słów, niezbędnego w życiu codziennym, oraz biegłe ich używanie w postaci krótkich, pojedynczych zdań.

Po nauce o wymowie i czasownikach posiłkowych, przejść należy od razu do ustępów, których treść zaczerpnięto z życia codziennego, jak n. p. o izbie szkolnej, o znajdujących się tam przedmiotach i osobach, o przyborach uczniów, o ubraniu, o gmachu szkolnym i mieszkaniu, o ciele ludzkiem, o rodzinie, o zatrudnieniu ucznia w dniach powszednich i świątecznych i t. p. (Przez oznaczenie czasu, jako też ćwiczenia w głównych działaniach rachunkowych, należy już na tym stopniu zaznajomić uczniów grunto-wnie z liczebnikami). Obok tych ustępów treści przeważnie opiso-

wej, które ma się przerabiać zapomocą ciągłych pytań i odpowiedzi, należy ćwiczyć w tłumaczeniu i niektóre z przeczytanych krótkich i łatwych ustępów treści opowiadającej zadać do wyuczenia się na pamięć, aby dać uczniom sposobność do wyrażania się w dłuższych i ciągłych zdaniach.

Z gramatyki przerobić należy przeważnie czasowniki, słowo pośilkowe i odmiany regularne. Przychodzące tu lub ówdzie czasowniki nieregularne ma uczeń przyswoić sobie jako wokabuły, najważniejsze i najczęstsze formy należy zestawiać.

Zadania: W pierwszym półroczu cztery dyktaty wiążące się ściśle z materyałem naukowym, w drugiem dwa dyktaty i trzy zadania szkolne. **Zadania szkolne:** Napisanie należycie przerobionego ciągłego ustępu, odpowiedzi na łatwe francuskie pytania z zakresu przerobionego materyalu.

KURS II. (4 godz. tygod.).

Powiększenie zapasu słów i zwrotów przez najważniejsze pojęcia abstrakcyjne, szybkie i poprawne tworzenie dłuższych zdań na podstawie przerobionego materyalu; pewność w używaniu form.

Nowy materyał językowy można zaczerpać z odpowiednich ustępów, przeważnie treści opowiadającej. Również tu można zacząć omawianie obrazów Hölzla, pożądaniem jednak byłoby, aby uczniowie używali drukowanego słowniczka do każdego obrazu. Uczniowie mają odpowidać coraz to dłuższymi zdaniami na coraz dłuższe pytania, należy ich także przyzwyczajać do francuskiego słyszu wyrazów.

Celem gramatyki jest uzupełnienie nauki o formach. Systematyczne traktowanie czasownika na podstawie głosowni, rodzajnik, rzeczownik, przymiotnik i zaimek.

Zadania: W roku szkolnym cztery dyktaty i cztery zadania szkolne. **Dyktaty:** Przeróbki przeczytanego materyalu aż do swobodnego dyktatu. **Zadania:** pytania i odpowiedzi pozostające w ścisłym związku z przeczytanym materyałem. Przekształcenia gramatyczne. Tłumaczenia z języka polskiego w celu nauczenia się składni.

KURS III. (5 godz. tygod.).

Szybkie i pewne zrozumienie mowy i rzeczy czytanych. Większa biegłość w mowie. Poprawność w pisemnym wyrażaniu prostych myśli. Wprowadzenie w naukę korespondencji handlowej. Od tego kursu począwszy, należy oddzielić godziny lektury od godzin gramatyki i dać uczniom osobny podręcznik dla gramatyki. W godzinach przypadających na lekturę, należy bez wielu gramatycznych wyjaśnień przerobić materyał językowy, zawarty w ustępcach, zapomocą rozmówek, opowiadań, przekształceń i t. p. Czytać

należy większe ustępy przeważnie treści historycznej, opisowej i dydaktycznej.

Gramatyka. Powtórzenie czasowników nieregularnych. Najważniejsze rzeczy ze składni, przyczem powtórzyć należy i przerobić odnośną naukę o formach, a mianowicie: francuskie zdanie (użycie rodzajnika), miejsce przedmiotu w zdaniu: przedmiot po rzeczowniku w związku z *à* i *de* (rodzaj, liczba), po przymiotniku, po czasowniku (czasowniki przechodnie, nieprzechodnie i osobowe z *avoir* i *être*). Użycie czasów.

Korespondencya handlowa. Przyswojenie sobie zawodowych zwrotów. Omawianie i wypełnianie formularzy i samoistne układanie listów, które zdarzają się zwykle przy zamówieniach w interesach towarowych na własny rachunek, (poświadczania zamówienia, odbioru faktury). Wypłata w gotówce (list pieniężny, przekaz pieniężny, przekaz pocztowy, zapłata na rachunek trzeciej osoby). Awiza trat, traty komisowe, listy w sprawie akceptu i rymes. Listy wywiadowcze. Listy dotyczące rachunku bieżącego.

W roku ósm zadań szkolnych. Tłumaczenia z polskiego na francuskie, przerabianie przeczytanych ustępów, swobodne tematy, odnoszące się do lektury, listy.

KURS IV. (4 godz. tygod.).

Lektura analityczna w celu utrwalenia wiadomości gramatycznych, tudzież lektura kursoryczna, połączona z ćwiczeniami w rozmowie i opowiadaniu. Treścią ustępów do czytania ma być: kultura Francji w XIX. wieku, przemysł i ekonomiczne stosunki, zwyczaje i obyczaje Francji. Lektura wyjątków z najcenniejszych dzieł literatury od czasów Ludwika XIV. Zakończenie nauki o składni. Użycie trybów. Powtórzenie całokształtu gramatyki.

Korespondencya. Oferty towarowe, przesłanie wzorów, potwierdzenie otrzymanych i odwołanie danych zleceń. Listy w sprawie domicylu. Reklamacje, oferty, listy polecające, prośby o posadę.

Zadania jak na kursie III., co drugie z zakresu korespondencji handlowej.

4. Geografia handlowa.

Cel nauki: Dokładna znajomość stosunków handlowo-geograficznych wszystkich państw świata, oparta na ogólnych zasadach geografii fizycznej i politycznej. Udział pojedynczych państw w obrocie światowym, ze szczególniem uwzględnieniem ich stosunków handlowych z Austro-Węgrami.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Wiadomości z geografii matematycznej, o ile są potrzebne dla zrozumienia stosunków oświetlenia i ogrzania ziemi. Rachuba

czasu. Kalendarz. Nauka o globusie i karcie, elementarne zasady projekcji map. Zasady geografii fizycznej ze szczególniem uwzględnieniem tych procesów, których wynikiem jest klimat, następnie zaś tych, które mają znaczenie dla produkcji i obrotu. Oro- i hydrografia, warunki klimatyczne i geografia polityczna Austro-Węgier, cesarstwa niemieckiego i Szwajcarii.

KURS II. (2 godz. tyg.).

Krótkie i ogólne powtórzenie oro- i hydrografii, klimatu, jako też geografii politycznej krajów poznanych na kursie I., a w związku z tem geografia handlowa tychże, jako też kolonii niemieckich. Zaludnienie, produkcja rolnicza i górnicza, przemysł, przywóz i wywóz, obrót handlowy, najważniejsze miejsca handlowe i porty, linie kolejowe i okrętowe. Geografia handlowa Włoch i półwyspu bałkańskiego według powyższego planu. Kolonie (względnie kraje przynależne) należy omawiać w podobny sposób i to zawsze w związku z krajem macierzystym.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Geografia handlowa Rosji, Danii, Szwecji i Norwegii, Wielkiej Brytanii, Holandii, Belgii, Francji, Hiszpanii i Portugalii wraz z ich koloniąmi.

KURS IV. (2 godz. tyg.)

Samoistne państwa Azyi, Stany zjednoczone Ameryki Północnej, romańskie państwa Ameryki i samoistne państwa Afryki, o ile mają znaczenie w obrocie handlu światowego. Powtórzenie geografii handlowej Austro-Węgier i krajów sąsiednich. Zarys ustroju monarchii Austro-węgierskiej z uwzględnieniem spraw wspólnych. Zarząd tych ostatnich. Rys administracji Austrii. Przegląd najlepszych połączeń (linie okrętowe) Austro-Węgier ze szczególniem uwzględnieniem połączeń morskich. Ogólny przegląd produkcji światowych. (Statystyka najważniejszych artykułów).

5. Historya powszechna i historya handlu.

Cel nauki: Przegląd najważniejszych wydarzeń historycznych ze stanowiska rozwoju gospodarczego i kulturalnego, ze szczególniem uwzględnieniem czasów najnowszych. Historya rozwoju handlu światowego.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Krótkie i zwięzłe powtórzenie historyi starożytnej i wieków średnich aż do Karola Wielkiego, przytem należy zwrócić szczególną uwagę na fenickie przedsięwzięcia handlowe, kolonizację grecką, cywilizacyjne znaczenie okresu aleksandryjskiego i rozkwitu Kartaginy. Stosunki kulturalne i handlowe państwa rzymskiego.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Rys historyczny wieków średnich od Karola Wielkiego do odkrycia Ameryki. Handel i obrót w okresie bizantyńskim. Rola Arabów w historyi Europy. Handel wenecki. Znaczenie ekonomiczno-handlowe wojen krzyżowych, rozwój miast włoskich, Hanzy i stosunki handlowe między niemi. Środkowe europejskie ogniska pośrednictwa handlu. Instytucje bankowe w wiekach średnich. Rozwój środków komunikacyjnych. Stowarzyszenia handlowe. Jarmarki średniowieczne. Pierwsze wyprawy Europejczyków w poprzek kontynentu azjatyckiego. Upadek handlu egipskiego. Trudności handlu na dalekim Wschodzie z powodu terytorialnego rozpostarcia się Turków. Pobudki szukania morskiej drogi do Indii wschodnich. Henryk Żeglarz. Kryzys socjalna, dzieląca wieki średnie od czasów nowożytnych. Podróże odkrywcze Portugalczyków, aż do ich pojawięcia się w Indiach wschodnich. Odkrycie Ameryki.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Historya powszechna czasów nowożytnych aż do drugiego pokoju paryskiego (1815), ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju Austro-Węgier w tym okresie.

Organizacja handlu kolonialnego. Nowe metropole handlu światowego. Upadek Hanzy i handlu włoskiego. Polityka handlowa Elżbiety angielskiej. Rozwój regalizmu i mercantylizmu. Polityka handlowa Colberta. Powstanie wielkich kompanii handlowych. Powstanie angielskiej potęgi kolonialnej. Przedsiębiorstwa Law'a. Polityka handlowa Karola VI, Marii Teresy i Józefa II. Ekonomiczne i handlowe znaczenie wyzwolenia się Ameryki. Polityka handlowa i handel w wieku XVII. i XVIII. Rozwój banków, giełd i środków komunikacyjnych. Powstanie pierwszych systemów ekonomii społecznej. Społeczne przyczyny i skutki rewolucji francuskiej.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Historya powszechna czasów najnowszych. Rozwój środków komunikacyjnych, pieniądza i kredytu w wieku XIX. Rozwój rolnictwa, górnictwa i przemysłu. Wystawy światowe. Rozwój handlu światowego.

6. Matematyka.

- a) *Algebra i arytmetyka polityczna.*
- b) *Geometria.*

Cel nauki: Nauka matematyki w szkole handlowej ma wytknięte dwa cele. W pierwszym rzędzie ma ona na celu rozwinąć zdolność myślenia uczniów i w ten sposób przy szczególnym uwzględnieniu nauk zawodowych umożliwić nabycie wykształcenia wyższego — a następnie ma podać pewien zasób wiadomości potrzebnych do ugruntowania zrozumienia arytmetyki kupieckiej i politycznej.

KURS I. (Po 2 godz. tyg.).

Algebra. Cztery działania na liczbach ogólnych i ułamkach algebraicznych. Układ dziesiątkowy liczb. Uzasadnienie najprostszych reguł o podzielności liczb dziesiątkowych. Największy wspólny podzielnik i największa wspólna wielokrotność. Zastosowanie algebry do ułamków dziesiętnych. Ułamki peryodyczne i niezupełne tudzież działania na nich. Równania pierwszego stopnia z jedną i więcej niewiadomemi. Zastosowanie równań do rachunku spółki, rachunku średniego i mieszaniny (równania w słowach). Zastosowanie algebry do nauki o stosunkach i proporcjach, reguła trzech. Teoretyczne uzasadnienie rachunku w stu, na sto i od stu. Wyprowadzenie formułki na odsetki. Wyprowadzenie stałego dzielnika (liczby kluczowej). Rozwiązywanie zadań z rachunku spółki i mieszaniny, rachunku rabatu, zysków i strat i rachunku ubezpieczenia za pomocą proporcji.

W roku sześć zadań szkolnych.

Geometria. Znajomość najważniejszych zasad stereometrii i planimetrii. Uzupełnione i rozszerzone powtórzenie planimetrii i stereometrii w związku z planem naukowym niższych klas szkoły średniej, względnie szkoły wydziałowej, przyczem należy na podstawie znanych już pojęć starać się w dalszym ciągu nauki zbliżyć jak najbardziej do naukowego obejmowania przedmiotu. Należy także położyć wagę na zastosowanie geometryi do rozwiązywania takich zadań, które są w stanie rozwinąć samoistność ucznia. Obliczenie powierzchni i objętości należy ograniczyć do ciał, w handlu najczęściej przychodzących, przyczem przy objętości obliczać ma się także i wagę. (Oznaczenie ciężaru belek, beli, płynów w beczkach, ładunków wagonowych i t. p.). W wyższych kursach, przy omawianiu poszczególnych partyi algebry, należy przerabiać również odpowiednie zadania z dziedziny geometryi.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Algebra. Potęgi i pierwiastki. Równania drugiego stopnia z jedną niewiadomą. Równania nieoznaczone pierwszego stopnia z dwoma niewiadomemi, rozwiązywanie za pomocą podstawienia zwykłych wypadków, jakie mogą zachodzić w rachunku mieszaniny, jakoteż zastosowanie do tego rachunku. Pojęcie logarytmów w ogólności. Ogólne twierdzenie o logarytmach (iloczyn, iloraz, potega, pierwiastek). Logarytmy briggowskie. Tablice logarytmowe. Rachowanie za pomocą logarytmów.

Zadania jak na kursie I.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Algebra i arytmetyka polityczna. Dalsze ćwiczenia w rachunku logarytmami. Najprostsze przypadki równań wykładniczych, które mogą zachodzić w arytmetyce politycznej. Postepy arytmetyczne i geometryczne. Rachunek procentu składanego i rent czasowych. Wartość końcowa kapitału złożonego na procent składany, z uwzględnieniem kosztów administracyjnych. Stopa procentowa dostosowana i względna. Średni termin płatności. Wartość końcowa wkładek rocznych. Annuitety. Renty czasowe. Oprocentowanie z góry. Kurs pożyczek i konstrukcja planów amortyzacyjnych (wartość nominalna i kursowa pożyczek). Równość kursów. Umorzenie kapitału i odsetek równomiernymi kwotami, plany umorzenia przy oprocentowaniu z góry i z dołu. Konstrukcja pożyczek lutowejnych bezprocentowych i oprocentowanych.

Zadania jak na kursie II.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Algebra i arytmetyka polityczna. Krótkie powtórzenie materiału naukowego kursu III. Rachunek prawdopodobieństwa. (Prawdopodobieństwo bezwzględne, względne i złożone, prawdopodobieństwo w odniesieniu do długości życia ludzkiego. Prawdopodobna długość życia. Nadzieja matematyczna i rzetelna wkładka). Renta życiowa, zawisła od życia lub śmierci pewnej osoby. Oznaczenie wysokości renty dożywotniej i jej rezerwy premiowej. Odroczona i czasowa renta życiowa. Uzyskanie kapitału przez wpłacenie premii. Ubezpieczenie kapitału. Wartość początkowa ekspektatywy. Wartość początkowa ubezpieczonego kapitału z zastrzeżeniem lat próby. Obliczenie premii dla ekspektatywy. Ubezpieczenie życiowe skrócone i odroczone. Renty łączne. (Wartość początkowa pensji wdowiej. Wartość początkowa ekspektatywy wdowiej i odnośne premie). Obliczenie rezerw, omówienie zamknięcia księgi towarzystw asekuracyjnych i instytutów pensyjnych.

Zadanie jak na kursie III.

c) *Rachunki kupieckie.*

Cel nauki: Wprawa i pewność w wykonywaniu wszystkich kupcowi potrzebnych rachunków w interesie towarowym i bankowym, z uwzględnieniem potrzeb praktyki kupieckiej, oparta na podstawie dokładnego zrozumienia.

KURS I. (3 godz. tyg.).

Powtórzenie działań arytmetycznych na liczbach całkowitych, ułamkach dziesiętnych i zwyczajnych. Ćwiczenia w pamięciowem rachowaniu liczbami całkowitimi i ułamkami. Najłatwiejsze ułatwienia rachunkowe ze szczególniem uwzględnieniem skróconego mnożenia i dzielenia, oraz metody rozkładania. Omówienie najważniejszych walut, miar i wag. Rozkładanie i redukcja. Rachowanie liczbami mianowanymi z zastosowaniem skróconego mnożenia i dzielenia oraz metody rozkładania. Wnioskowanie. Reguła łaciuchowa. Rachunek procentu i pro mille i jego zastosowanie do obliczeń rabatu, zysków i strat i do rachunku asekuracyjnego. Fachowe objaśnienia obliczeń towarowych. Proste obliczenia towarowe, (Rachunki dostawy, faktury i rachunki kosztów). Obliczenie odsetek od sta, na sto i ze stu, za lata, miesiące i dni. Liczby kluczowe.

W ciągu roku ósm zadania.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Powtórzenie materiału I. kursu. Obliczanie odsetek od wkładek w kasach oszczędności i w urzędzie pocztowych kas oszczędności. Rachunek dyskontu. Dyskontowanie wedle zwyczajów austriackich i zagranicznych. Rachunek terminowy od sta i na sto. Obliczanie rachunków bieżących (Konto korentów), z pojedynczą stopą procentową wedle wszystkich trzech metod. Dewizy (z uwzględnieniem zwyczajów giełd krajowych), obliczenie sumy wekslowej przy dewizach wyrównawczych, reprodukcja weksli na targach krajowych; obliczanie papierów wartościowych wedle ceduły giełdy wiedeńskiej. Obliczanie kuponów zagranicznych i pieniędzy papierowych. Faktury konsygnacyjne i rachunki sprzedaży. Pojedyncze kalkulacje towarów sprowadzonych.

Zadania jak na kursie I.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Ogólne powtórzenie. Rozwiązywanie najgłówniejszych zadań z rachunku złota i srebra. Notowanie monet i zwyczaje giełdowe. Rachunek monet. Remedium. Obliczenia wartości kursowej. Parytet monet. Ażio i disažio. Opłata cła. Sprzedaż złota i srebra w szta-

bach, jakoteż monet w banku austro-węgierskim. Import złota i srebra. Rachunek dewiz i papierów wartościowych na giełdach zagranicznych (Berlin, Frankfurt n/M, Hamburg, Amsterdam, Paryż, Londyn). Pośrednia produkcja weksli. Obliczenia weksli komisowych. Emisja papierów wartościowych. Urzędowa zniżka i zwyżka papierów wartościowych. Obliczenia papierów z brakującymi kuponami. Interesa na raty i zastaw papierów wartościowych. Zamknięcie rachunków bieżących wedle wszystkich metod z podwójną i zmieniającą się stopą procentową. Trudniejsze przykłady prostej kalkulacji towarowej. Złożona kalkulacja towarowa.

Zadania jak na kursie II.

KURS IV. (3 godz. tygod.).

Ogólne powtórzenie. Kalkulacja towarów zamorskich. Net-appoints na giełdach zagranicznych. Arbitraż dewiz, papierów wartościowych, walut i arbitraż reportowy. Kupieckie interesa towarowe i w papierach wartościowych na giełdach. Miary jakościowe w międzynarodowym handlu zbożem, przedzą i jedwabiem, oznaczenia jakościowe spirytusu. Omówienie notowań, dewiz i walut najważniejszych dla europejskiego importu i eksportu w miejscowościach zamorskich. Zwyczaje handlowe i notowania zboża i mąki, różnych gatunków olejów, spirytusu, nafty, bawełny i cukru w handlu międzynarodowym. Obliczenia parytetów towarowych na podstawie notowań najważniejszych giełd. Układanie tablic parytetowych i ich używanie; interpolacja.

Zadania jak na kursie III.

7. Historya naturalna.

Cel nauki: Poglądowa znajomość historyi naturalnej w zarysie.

KURS I. (3 godz. tygod.).

Zoologia. Zasadnicze pojęcia z somatologii. Omówienie tych klas i rzędów świata zwierzęcego, które dostarczają surowców w większych ilościach.

Mineralogia. Omówienie ogólnej własności minerałów, przyczem o formach należy tylko krótko mówić. Opisanie najważniejszych i szerokie zastosowanie mających minerałów, bez szczególnego uwzględnienia systematyki. Omówienie najważniejszych skał.

Botanika. Opisanie ważniejszych roślin nasiennych różnych rzędów ze szczególnym uwzględnieniem tych, które są ważne dla handlu i przemysłu. Omówienie niektórych roślin skrytokwiatowych, ze szczególnym uwzględnieniem pożytecznych i szkodliwych bakterii i grzybów. Łatwe przedstawienie budowy roślin.

8. Fizyka.

Cel nauki: Znajomość najważniejszych zjawisk przyrody z uwzględnieniem ich praktycznego zastosowania, polegająca na metodzie doświadczalnej.

KURS I. (3 godz. tygod.).

Ciepło. Wpływ ciepła na objętość. Mierzenie ciepła. Zmiana stanu skupienia. Rozchodzenie się ciepła. Związek między ciepłem a pracą mechaniczną. Źródła ciepła.

Magnetyzm. Zjawiska zasadnicze. Magnesy naturalne i sztuczne, ich siła i zastosowanie. Magnetyzm ziemi.

Elektryczność. Elektryczność powstała przez potarcie. Prąd elektryczny i baterie. Elektromagnetyzm. Indukcja. Zastosowanie.

Akustyka. Powstanie głosu. Dźwięk. Ton. Wysokość tonów. Skala tonów. Różne źródła głosu.

Optyka. Pojęcia wstępne. Rozchodzenie się światła. Odbijanie się, załamanie i rozkładanie się promieni świetlnych. Oko i przyrządy optyczne. Interferencja i polaryzacja.

Mechanika. Prawa równowagi. Punkt ciężkości. Opory ruchu. Maszyny proste i ich zastosowanie. Ruch w ogólności. Spad wolny, rzut, wahadło, ruch centralny, uderzenie.

Zasadnicze własności płynów. Równomierne rozchodzenie się ciśnienia. Ciśnienie na dno i na ściany. Naczynia połączone. Prawo Archimedesa. Areometr. Szybkość i ilość wody wypływającej.

Zasadnicze własności gazów. Ciśnienie powietrza i jego zastosowanie. Prawo Mariota i Gay-Lussac'a. Dyfuzyja, absorcyja i endosmoza. Ruch gazów. Zastosowanie.

9. Chemia.

Cel nauki: Zrozumienie zjawisk chemicznych na podstawie eksperymentu. Znajomość ważniejszych pierwiastków i związków, które mają znaczenie dla handlu i przemysłu, jako też technicznego sposobu ich utrzymania i przeróbki, tudzież poznanie rodzajów i stosunków handlowych tych ciał.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Chemia nieorganiczna. Teoretyczne pojęcia z chemii. Metaloidy i ich związki; w nawiązaniu do tego omówienie fabrykacji kwasu solnego, siarkowego i azotowego, fabrykacji zapalek, węgiel kamienny i brunatny, torf, węgiel sztuczny, zjawisko palenia się ciał, eksplozja, płomień, piec, gaz oświetlający. Potasowce i ich związki. Sól kuchenna, fabrykacja sody i potasu. Proch

strzelniczy. Wapniowce i ich związki. Wyrób wapna, cementu, gipsu, chlorku bielącego. Przemysł szklarski. Glin, aluin, przemysł garniarski. Żelazo jego przygotowanie i przeróbka na żelazo kowalne. Inne metale ciężkie. Farby mineralne.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Związki węgla. (*Chemia organiczna*). Węglowodory i ich pochodne. Nafta i przemysł naftowy. Wosk ziemny. Alkohole. Węglowodany. Fabrykacja cukru i przemysł fermentacyjny (wino, piwo, spirytus, ocet). Tłuszcze. Fabrykacja świec i mydła, margaryna. Gliceryna i organiczne materyały wybuchowe. Związki aromatyczne. Przeróbka smoły węglowej i farby sztuczne, środki dezynfekcyjne. Farbiarstwo i drukarstwo. Garbarstwo. Fabrykacja kleju. Ciała białkowe, masło i ser. Konserwowanie środków żywności.

10. Towaroznawstwo.

Cel nauki: Metodyka badania towarów. Poznanie ważnych w handlu światowym towarów, których surowce należą do świata przyrodnego i bez zmiany (przeróbki chemicznej) przychodzą do handlu, jako też takich fabrykatów i półfabrykatów, które bywają wyrabiane z produktów świata przyrodnego i przetworów przemysłu chemicznego przez zmianę formy, a zatem na drodze mechanicznej.

KURS III. (2 godz. tygod.).

Towary nieorganiczne. Mechaniczno-technologiczna obróbka metali (ludwisarstwo, obrabianie powierzchni, wybór blachy, drutu, rur etc.). Stopy, materyały do polerowania i szlifowania. Drogie kamienie i ich obróbka. Materyały budowlane i zdobnicze.

Towary organiczne. Roślinne artykuły spożywcze. Zboże, rośliny strączkowe. Wytwory młynarskie i ich wybór. Artykuły piekarskie. Krochmal. Handlowe gatunki cukru. Owoce i nasiona jadalne. Zwierzęce artykuły spożywcze. Mięso i konserwy mięsne. Ryby i konserwy. Mleko i wytwory mleczarskie. Jaja. Miód.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Używki i korzenie. Narkotyki. Wosk. Olej eteryczny, balsamy, żywica i guma. Kauczuk i przemysł kauczukowy. Drzewo i jego obrabianie. Korki. Naturalne organiczne materyały garbarskie i handlowe gatunki skóry. Towary kuśnierskie. Włókna i ich przeróbka. Fabrykacja papieru. Organiczne materyały tokarskie.

11. Nauka o handlu.

Cel nauki: Nauka o handlu, jako wstęp do przedmiotów handlowych, ma podać najważniejsze urządzenia tyczące się handlu. Jako nauka przygotowawcza powinna ucznia zapoznać z obcą mu dziedziną tak wszechstronnie, aby uzyskał pogląd na całą technikę i instytucje pomocnicze handlu.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Pojęcie, powstanie i korzyści handlu. Rodzaje handlu. Handlujący, firma, rejestr handlowy. Sądy handlowe. Personal kupiecki. Krótki zarys różnych rodzajów stwarzaszania się dla prowadzenia interesów handlowych na wspólny rachunek. Przedmioty handlu i ich miernik. Cena i pieniądz. System walut, miar i wag najważniejszych krajów. Handel towarowy i jego podział. Zwyczaje handlowe, tyczące się sprzedaży i zapłaty. Rachunki i faktyry (formularze i druki). Krótkie omówienie różnych sposobów zapłaty. Kredyt (podział, konto, kompensacja, skontracyja). Teoretyczne wyjaśnienia weksla i praktyczne wypracowanie różnorodnych rodzajów i form weksla. Wymogi wekslowe, indos, akcept, zapłata, protest z powodu nieprzyjęcia i z powodu niezapłacenia, duplikat i kopia, domicyll, regres, adres w potrzebie, interwencja. Przekazy, obrót żyrowy (rachunek żyrowy, czek, jego rodzaje, korzyści obrotu żywego, najważniejsze instytucje żywowe w Austrii-Węgrzech). Obrót klearingowy (formularze i druki). Przesyłanie i przewóz towarów. Poczta, telegraf i telefon. Środki przewozowe i taryfy (koleje, przewoźnictwo, żeglugi morskie i rzeczna). Najważniejsze części regulaminu ruchu, odnoszące się do przewozu towarów. Papiery potrzebne do żeglugi, szczególnie cedula morska i charte partie. Zawody pomocnicze dla handlu. Stręczyciel, komisant, agent.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Krótkie sumaryczne powtórzenie materyalu kursu I. Handel pieniężny, wekslami i papierami wartościowymi. Handel walutami, inkaso i eskont rymes, handel dewizami, podział efektów, wartość imienna i kursowa, papiery lokacyjne i spekulacyjne, emisja, spłata, promesy.

Urządzenia popierające rozwój handlu. Targi, jarmarki i aukcje. Gieły i interesa giełdowe. (Podział giełd, interesa giełd towarowych i pieniężnych, interesa rzeczywiste i terminowe, prolongacyjne i premiowe, polubowne sądy giełdowe). Domy składowe. (Dowód własności i warrant, pożyczki na warranty, korzyści domów składowych). Banki i interesa bankowe (interesa czynne i bierne, podział banków).

Ubezpieczenia. Ubezpieczenie przedmiotów i życia, podział zakładów ubezpieczeń, reasekuracja. Czynności wywiadowcze kupieckie, wywiadywanie się przez stosunki handlowe, biura wywiadowcze, stowarzyszenia kupców dla bezpieczeństwa kredytu. Polityka handlowa. Wewnętrzna polityka handlowa (wpływ państwa na handel, izby handlowe, gremia kupieckie). Zewnętrzna polityka handlowa. (Traktaty handlowe, konsulaty, popieranie wywozu). Powtórzenie i bliższe omówienie cel. Cło zwrotne i premie wywozowe. Manipulacja cła. Kredyt cływy.

12. Korespondencya handlowa.

Cel nauki: Biegłość w wykonywaniu prac pisemnych w obrocie handlowym. Wprawność w pisaniu listów handlowych z odpowiedniem uwzględnieniem poprawności stylu, jako też zrozumienia zwyczajów kupieckich i odnośnych przepisów z zakresu prawa handlowego.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Zewnętrzna forma listów kupieckich i adresów. Kopiął. Manipulacja z listami przychodząymi. Skrócenia. Listy w sprawie wypłat i przesyłek pieniężnych na własny i cudzy rachunek, listy w sprawie przekazów, bonifikacyi i przeniesień rachunkowych. Listy w obrocie żyrowym i czekowym pocztowej kasy oszczędności. Listy w sprawach wekslowych. Listy awizacyjne, traty komisowe. Listy w sprawie rymes do inkasu, do eskontu, do zapисania na dobro rachunku, listy w sprawie rymes na mniejsze miasta, w sprawie rymes komisowych, akceptu i domicylu. Listy w interesach towarowych na własny rachunek. Oferty sprzedawcy i kupującego, listy z zamówieniem i listy z fakturą.

W roku sześć zadań szkolnych. Ćwiczenia domowe w miarę potrzeby.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Powtórzenie. Listy w interesach towarowych na cudzy rachunek. Oferta komisanta i zapytania komitenta. Propozycja zakupna i jej wykonanie. Konsygnacye, sprzedaży. Odwołanie, reklamacja i odmowa, adres w potrzebie, interwencja, przyjęcie przez wyręczenie, protest i rachunek zwrotny, listy z powodu brakującego lub nienależytego indosowania, prolongacyja, weksle zagiонie. Listy w sprawie kredytu akceptacyjnego. Listy w handlu walutami, dewizami, efektami i w sprawie kuponów. Listy wywiadowcze, informacyjne, polecające i kredytowe, czyli akredytywne. Listy w sprawie kontokorentów i zalegającej zapłaty.

W roku sześć zadań szkolnych. Ćwiczenia domowe w miarę potrzeby.

KURS IV. (2 godz. tygod. w I. półroczu).

Powtórzenie. Listy w interesach spedycyjnych i asekuracyjnych. Listy w interesach partycypacyjnych i konsorcjalnych. Niewypłacalność i upadłość. Okólniki. Wzajemne ofiarowanie usług przez domy handlowe. Oferty służbowe i podania do domów handlowych i instytucji. Ogólne powtórzenie z uwzględnieniem listów o złożonej treści.

Trzy zadania szkolne. Ćwiczenia domowe wedle potrzeby.

13. Buchalterya.

Cel nauki: Teoretyczna i praktyczna znajomość różnych sposobów prowadzenia ksiąg kupieckich.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Znaczenie i cel buchalteryi. Postanowienia ustawy, odnoszące się do buchalteryi i ksiąg handlowych. Objasnienia terminologii buchalteryjnej. Zasady i główne księgi buchalteryi pojedynczej. Strazza. Księgi pomocnicze buchalteryi pojedynczej. Zamknięcie ksiąg buchalteryi pojedynczej. Wydatne poparcie teoryi przez wypracowanie jak największej ilości przykładów zaksiążkowania z zakresu interesu towarowego, wekslowego, spedycyjnego i komisowego. Przeprowadzenie jednomiesięcznego interesu wedle zasad buchalteryi pojedynczej ze stopniowem wprowadzaniem praktycznych przykładów z zakresu handlu towarowego. Zamknięcie ksiąg głównych i pobocznych tego interesu. Książkowania w interesie drobiazgowym.

W roku sześć zadań szkolnych.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Krótkie powtórzenie materyalu kursu II. Buchalterya podwójna, jej wartość i charakter. Objasnienie rachunków, ksiąg głównych i pobocznych. Przykłady książkowania. Księgi pomocnicze buchalteryi podwójnej. Zamknięcie ksiąg wedle zasad podwójnej buchalteryi. Przeprowadzenie jednomiesięcznego interesu hurtownego towarowego u pojedynczego kupca wedle zasad buchalteryi podwójnej z uwzględnieniem interesu wekslowego, komisowego i spedycyjnego, jako też łatwiejszych przykładów z zakresu handlu pieniężnego i papierami wartościowymi. Zamknięcie i przeniesienie we wszystkich księgach głównych i pomocniczych. Wierzytelności wątpliwe. Buchalterya jawnych spółek handlo-

wych. Dalsze książkowanie poprzedniego interesu przez następny miesiąc, z początkiem którego to okresu wstępnie wspólnik i zamkniecie ksiąg tej jawnej spółki handlowej. Istota buchalterii tajnej.

W roku sześć zadań szkolnych.

KURS IV. (4 godz. tygod. w I. półroczu).

Kontowanie w interesie towarowo-komisowym i konsygnacyjnym. Książkowanie interesów na konto mio (nostro). Interesa partycipacyjne. Buchalteria spółek cichych, komandytowych i towarzystw akcyjnych. Buchalteria bankowa i fabryczna. Buchalteria amerykańska. Książkowanie i zamkniecie jednomiesięcznego tematu z interesu komisowego. Przeprowadzenie i zamkniecie jednomiesięcznego interesu (według wyboru nauczyciela, który ma uwzględnić potrzeby uczniów), według buchalterii amerykańskiej.

Trzy zadania szkolne.

14. Kantor wzorowy.

KURS IV. (6 godz. tygod. w II. półroczu).

Cel nauki: Osiągnięcie możliwie samoistnej pracy uczniów w wykonaniu prac kantorowych dla rozmaitych przedsiębiorstw ze szczególniem uwzględnieniem organicznego związku wiadomości handlowych. Na podstawie kilku jednomiesięcznych planów dla rozmaitych przedsiębiorstw, mają być wypracowane listy przychodzące i odchodzące, jako też wynikające z nich zapiski buchalterijne. Przytem uwzględnić należy szczególnie interesa partycipacyjne towarowe i bankowe. Przy wypracowaniach tych należy zważyć przedewszystkiem na praktyczne wyszkolenie ucznia we wszelkich pracach kantorowych, aby uniknąć jednostronnego wytłoczenia.

15. Prawo handlowe i przemysłowe.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Cel nauki: Znajomość prawa handlowego i przemysłowego w zakresie potrzeb kupieckich.

Pojęcie i cel prawa. Wyjaśnienie pojęć: ustawa i rozporządzenie na praktycznych przykładach. Konstytucja i administracja. Władze administracyjne i sądowe. Pojęcie kupca wedle prawa handlowego. Prawa i obowiązki kupców o pełnym uprawnieniu. Ustawowe postanowienie o rejestrze handlowym i firmie, prokurzystach i pełnomocnikach; pomocnicy handlowi. Czynności handlowe względne i bezwzględne. Oferty między obecnymi i nieobecnymi. Istota umowy. Kupno i sprzedaż. Odwołanie. Rodzaje kupna. Zabezpieczenie wykonania kontraktu kupna. Zadatek. Ka-

ra konwencjonalna. Kara za zawód. Postanowienia odnoszące się do dostawy, zapłaty i czasu wykonania. Obowiązki i prawa kupującego i sprzedającego. Odsetki kupieckie. Kupieckie papiery na zlecenie i na okaziciela. Kupieckie prawo zastawu i retencyi. Przepisy ustawowe dla interesu komisowego, spedycyjnego i przewoźniczego; odnośne prawa i obowiązki. Najważniejsze postanowienia ustawowe, odnoszące się do spółek handlowych. Szczególne przepisy co do wpisu w rejestr handlowy. Jawna spółka handlowa (założenie, stosunek prawnego wspólników, stosunek prawnego do osób trzecich, rozwiązywanie, wystąpienie wspólnika, likwidacja, przedawnienie skargi). Spółka komandytowa. Spółka komandytowa na akcje. Spółka akcyjna. Stowarzyszenie zarobkowe i gospodarcze. Spółka cicha i stowarzyszenia do przedsiębrania pojedynczych czynności handlowych na wspólny rachunek. Otwarcie konkursu i skutki prawne otwarcia. Pretensye w konkursie. Postępowanie konkursowe i jego ukończenie. Konkurs kupiecki. Ukończenie konkursu przez przymusową ugodę. Najważniejsze ustawy i rozporządzenia z zakresu prawa przemysłowego. Pojęcie i podział przemysłu. Zakres i wykonanie uprawnień przemysłowych. Ochrona marki, wzoru i przywileju. Najważniejsze przepisy o pomocniczym personalu przemysłowym. Postanowienie o wynagrodzeniu, rozwiązywanie stosunku służbowego, sądy przemysłowe. Przekroczenia przemysłowe. Kary. Inspektorzy przemysłowi.

16. Prawo wekslowe.

Cel nauki: Nabycie wiadomości z prawa wekslowego, potrzebnych kupcowi do praktyki i ich zastosowanie w stosunkach handlowych.

KURS III. (1 godz. tygod.).

Postanowienia prawa wekslowego i jego osobliwości na podstawie ustawy wekslowej. Zdolność wekslowa, przyjęcie, zapłata, protest, regres, interwencja, poręka, zaniedbanie kroków pilności, przedawnienie, weksle fałszywe i sfałszowane, weksle zaginione. Najważniejsze różnice między ustawą austriacką a ustawami obcemi. Proces wekslowy.

17. Ekonomia społeczna.

Cel nauki: Zrozumienie typowych zjawisk naszego życia gospodarczego i ich przyczynowego związku na tle dzisiejszego ustroju społecznego.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Wstęp. Pojęcia zasadnicze. Stadya rozwoju życia gospodarczego (w nawiązaniu do materyału z historyi handlu). Gospodarka, jej powstanie i rozwinięcie się w gospodarstwo światowe. Podział nauki ekonomii społecznej.

Produkcyja. Istota produkcyji, jej kierunki i rozwój obecny. Czynniki produkcyjne, przedsiębiorstwo i jego formy, wielkie i drobne przedsiębiorstwo w rolnictwie, przemyśle i handlu. Swobodne współzawodnictwo i jego ograniczenie (związki przedsiębiorców). Przesilenia. Główne zadania polityki agrarnej i przemysłowej.

Cyrkulacyja. Podział na handel i obrót, jako wymianę dóbr i obrót kredytowy. Nauka o zamianie dóbr. Cena, prawo i szczególnie ważne przyczyny chwiania się ceny.

Nauka o pieniądzu, jego zadania i własności. Chwiejność cen metali szlachetnych. Prawo Greshama. Systemy monetarne. Austryacka regulacja waluty.

Nauka o kredycie, jego korzyściach, niebezpieczeństwie i zastosowaniu. Organizacja kredytu (prywatnego i publicznego).

Nauka o bankach i interesach bankowych ze zużtykowaniem wiadomości o ich technice, nabytych w nauce o handlu. Surogaty pieniądza.

Handel, jego rodzaje i urządzenia. Zasady handlowej polityki wewnętrznej i zewnętrznej. Komunikacje i ich znaczenie społeczne. Zasady polityki kolejowej i dróg wodnych.

Nauka o rozdziale dochodu. Dochód, jego rodzaje, przedstawienie każdego rodzaju dochodu co do jego istoty, formy i praw ekonomicznych. Zasadnicze rysy polityki socjalnej ze szczególnym uwzględnieniem nowszego prawodawstwa austryackiego. Teraźniejsze stronnictwa ekonomiczne.

Nauka o konsumcyi. Pogląd na ubezpieczenia, ich znaczenie w gospodarstwie społecznem. Ubezpieczenie przymusowe. Spójście publiczne. Urządzenia gospodarki państowej, wydatki i przychody państowe. Zasadnicze rysy austryackiego systemu podatkowego i należytościowego (z wyłączeniem technicznych szczegółów). Długi państowe. Zarys historyi literatury.

18. Kaligrafia.

Cel nauki: Wyrobienie pięknego i biegłego pisma.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Trzymanie ciała i pióra. Ćwiczenia mające na celu wyrobienie lekkiego i pewnego pisma. Ćwiczenia w piśmie angielskim i niemieckiem.

KURS II. (2 godz. tygod.).

Powtórzenie pisma angielskiego i niemieckiego. Pismo rondo-wie. Nagłówki. Ćwiczenia w pisaniu dyktatów kaligraficznych.

19. Stenografia.

Cel nauki: Przyswojenie biegłości w czytelnym pisaniu bez trudności około 70 wyrazów na minutę.

KURS I. (2 godz. tygod.).

Tworzenie wyrazów, znaczniki i skracanie słów.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Nauka o skracaniu zdań i jej zastosowanie do skracania źródłowo-m, formą i do skracania logicznego. Dyktaty stenograficzne i ich odczytywanie. W II. półroczu stenografia niemiecka.

B) Przedmioty nadobowiążkowe.

1. Język angielski i korespondencja.

Cel nauki: Jak w języku francuskim. Literatura: poznanie najważniejszych dzieł nowszej literatury angielskiej.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Cel nauki: Zdolność wyrażania się o najważniejszych wy-padkach życia codziennego w krótkich zdaniach.

Materiał językowy. Ustępy przerobione powinny zawierać najniezbędniejsze wyrażenia z zakresu życia codziennego. (Zob. plan dla języka francuskiego na kurs I). Już tu należy, jak w języku francuskim, ćwiczyć w używaniu liczebników. Wobec pro-stoty gramatyki angielskiej, można przerobić najważniejsze jej działy już w I. roku, pomijając formy przestarzałe; w szczególności należy wchodzić o tyle tylko, o ile wymagają tego ustępy. Już od pierwszej lekcji należy wykazywać najważniejsze różnice między językiem niemieckim a angielskim.

Zadania. Od Bożego Narodzenia do końca I. półroczu trzy krótkie dyktaty, wiążące się ściśle z materiałem naukowym; w II. półroczu dwa dyktaty i cztery zadania szkolne. Tematem zadań szkolnych może być: napisanie z pamięci należycie opracowanych ustępów, odpowiedzi na łatwe zapytania łączące się z materiałem naukowym.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Rozszerzenie materyalu językowego, swobodniejsze używanie go w słowie i piśmie. Przygotowanie do korespondencyi handlowej. Zapomocą odpowiednich ustępów treści opowiadającej i opisowej, należy powiększyć materyał językowy o tyle, aby uczeń przyswoił sobie zapas słów i zwrotów, używanych w życiu codziennym, w lekkiej lekturze (szczególnie gazet) i w obrocie handlowym. Każdy ustęp przerobić należy przy pomocy konwersacyi, przyczem uczniowie sami mają stawać pytania. Ze względu na krótszy czas nauki (o rok mniej niż dla języka francuskiego), już na tym stopniu nauki należy czytać takie ustępy, odnoszące się do handlu, obrotu i przemysłu, aby uczniom dawać często sposobność poznawania wyrażeń technicznych. Używanie nauki o formach i dokładne traktowanie składni. Od kursu III. począwszy, należy używać obrazów Hölzla, podobnie jak w języku francuskim.

Korespondencya handlowa (w II. półroczu), wedle planu dla francuskiej korespondencyi w kursie III.

Ośm zadań szkolnych w ciągu roku. Materyałem dla zadań szkolnych są odpowiedzi na pytania angielskie, wiążące się z lekturą, reprodukcja niewielkich ustępów do czytania, swobodne dyktaty. Przemiana opowiadań poetycznych na prozę. Tłumaczenia z języka wykładowego na angielski. Ćwiczenia w korespondencyi handlowej.

KURS IV. (3 godz. tygod.).

Zwięzłe powtórzenie i pogłębienie gramatyki, mianowicie: ważniejszych partií składni. Lektura większych ustępów, przedstawiających cywilizację, obyczaje, handel i przemysł angielski, tudzież należyte przerobienie ich za pomocą pytań i odpowiedzi: dalsze ćwiczenia w opowiadaniu. Lektura wyjątków z celeinjszych dzieł nowszej literatury.

Korespondencya handlowa, podobnie jak korespondencya francuska w kursie IV.

W roku ósm zadań szkolnych; połowa z korespondencyi, dla innych temat jak w kursie III. z stopniowem zwiększeniem wymagań.

2. Język rosyjski i korespondencya.

Cel nauki: Poprawna wymowa, dostateczna znajomość gramatyki i pewność w ortografii rosyjskiej. Należyta biegłość w wyrażaniu się ustrem i w piśmie, zarówno w mowie potocznej, jak i w języku handlowym. Pogląd na rozwój literatury rosyjskiej w XIX. stuleciu.

KURS II. (3 godz. tygod.).

Ćwiczenia w poprawnym wymawianiu i akcentowaniu, pisaniu i czytaniu wyrazów i zdań. Nauka o formach, a z nauki o składni — reguły potrzebne do zrozumienia zdań pojedynczych. Przyswajanie w pamięci wyrazów i zwrotów rosyjskich, ćwiczenia ustne i pisemne.

Zadania szkolne i domowe na przemian co 14 dni.

KURS III. (3 godz. tygod.).

Lektura i tłumaczenie trudniejszych ustępów prozaicznych treści opowiadającej lub opisowej, jako też łatwych poezji wraz z krótkimi życiorysami poetów. W związku z lekturą dalsze ćwiczenia w wymawianiu i opowiadaniu po rosyjsku odczytanych ustępów. Dalsze ćwiczenia w gramatyce i ortografii, oraz trudniejsze dyktaty. Pod koniec odczytywanie i omawianie wzorów pism handlowych, bankowych i giełdowych, przyswojenie sobie tytułów, przestrzeganych w stylizacji rosyjskiej; wyuczenie się wyrażeń i zwrotów, jako też terminów w handlowej rosyjskiej stylistyce. Próby tłumaczenia na język rosyjski wzorowych listów i innych pism i dokumentów handlowych polskich.

Wypracowania domowe i szkolne (jedno co 14 dni).

KURS IV. (3 godz. tygod.).

Lektura wyborowych ustępów prozaicznych z odpowiedniej książki do czytania i jednego ze znakomitych dzieł literatury XIX. wieku w całości. W związku z lekturą powtórzenie, uzupełnienie i zebranie w system całego przerobionego materiału gramatycznego. Dalsze ćwiczenia w mówieniu i opowiadaniu po rosyjsku, dalsze ćwiczenia w ortografii i stylistyce. Pogląd na literaturę rosyjską XIX. wieku. Obok tego: dyktaty oryginalnych listów i innych dokumentów rosyjskich, odnoszących się do zawodu kupieckiego; tłumaczenia ich na język polski i retrowersye. Wypracowania podług danych wzorów zawodowych pism rosyjskich. Dalsza wprawa w rozumieniu i używaniu najważniejszych terminów zawodowych, odnoszących się do spraw handlowych, bankowych, giełdowych i książkowania.

Wypracowania domowe i szkolne (jedno na miesiąc).

3. Ćwiczenia w chemii analitycznej.

KURS III. i IV. (po 2 godz. tygod.).

Analiza jakościowa prosta, łatwa analiza złożona. Metoda miareczkowa.

4. Praktyczne ćwiczenia w laboratoryum towarzonawczem.

KURS III. i IV. (po 2 godz. tygod.).

Ćwiczenia w najprostszych fizycznych badaniach towarzowych. Mierzenie i ważenie. Oznaczenie ciężaru właściwego. Przewodzenie używanych w handlu oznaczeń jakościowych towarów. Dadania mikroskopowe. Badania towarów i ich zafałszowań.

5. Pisanie na maszynie.

KURS IV. (2 godz. tygod.).

Cel nauki: Pewne i szybkie pisanie dyktatów. Praktyczne zapoznanie się z urządzeniem różnych w handlu używanych maszyn pisarskich.

B) Kurs Abituryentów.

I) REGULAMIN

Kursu Abituryentów przy Akademii handlowej w Krakowie.

§ 1.

Celem kursu abituryentów przy Akademii handlowej w Krakowie jest danie słuchaczom, którzy złożyli egzamin dojrzałości w jednej ze szkół średnich, w ciągu jednego roku w stosowny sposób możliwie gruntownego wykształcenia handlowego. Kurs ten ma dać sposobność zwłaszcza prawnikom i technikom zapoznania się z organizacją handlu i komunikacji oraz z pracą zawodową kupiecką.

§ 2.

Rok szkolny zaczyna się na kursie abituryentów dnia 3. października a kończy się 30. czerwca; składa się zaś z 2 półroczy.

§ 3.

Nauki udziela się w języku polskim, wedle planów, zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty.

§ 4.

Kierownictwo kursu abituryentów spoczywa w rękach dyrektora Akademii handlowej w Krakowie, nauki udziela grono nauczycielskie tego zakładu.

§ 5.

Jako słuchaczy przyjmuje się tych tylko, którzy złożyli z pozytywnym wynikiem egzamin dojrzałości w jednej z krajowych szkół średnich (gimnazjum, gimnazjum realne, zreformowane realne gimnazjum, szkoła realna).

Kandydaci, którzy złożyli egzamin dojrzałości w jednej z krajowych szkół średnich, której język wykładowy jest inny niż na kursie abituryentów, muszą przed przyjęciem na kurs złożyć egza-

min wstępny z języka polskiego, o ileby dyrektor w inny jakiś sposób nie przekonał się, że władają nim dostatecznie.

Egzamin wstępny z języka wykładowego kursu składa się z krótkiego pisemnego streszczenia łatwego ustępu z książki oraz z kollokwium na dowolny temat z życia codziennego.

§ 6.

Wyjątkowe przyjęcie słuchaczy, którzy wymagane w §5. studia odbyli w zagranicznych równorzędnich szkołach średnich, może nastąpić jedynie za zezwoleniem c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty i to tylko w miarę miejsc wolnych po wpisaniu kandydatów przyjętych na podstawie § 5. Takich słuchaczy obowiązują odnośnie do egzaminu wstępniego z języka polskiego postanowienia § 5. Przyjęcia prowizoryczne są niedopuszczalne.

Prywatystów nie przyjmuje się na kurs abiturientów.

§ 7.

Liczba słuchaczy, których można przyjąć na jeden kurs ogranicza się do 45 najwyższej.

§ 8.

Słuchacze, którzy poddali się przepisanyem egzaminom ze wszystkich obowiązkowych przedmiotów, otrzymują z końcem roku szkolnego świadectwo z oceną postępu w każdym przedmiocie.

Na podstawie osobnej uchwały konferencji grona nauczycielskiego mogą słuchacze, którzy na wszystkie wykłady pilnie uczeszczały, otrzymać świadectwo frekwentacyjne, w którym wyraźnie się zaznaczy, że słuchacz nie składał przepisanych egzaminów.

§ 9.

Wszystkich słuchaczy obowiązują zatwierdzone przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty przepisy egzaminacyjne i karności.

§ 10.

Opłata szkolna wynosi dla wszystkich uczniów rocznie 200 koron. Kwotę tę należy złożyć w gotówce przy wpisie; wyjątkowo może Kuratoria Akademii zezwolić na złożenie tej kwoty w 2 ratach półrocznych, połowe przy wpisie, drugą połowę dnia 16 lutego. Od tej opłaty nie uwalnia się nikogo. Każdy słuchacz składa nadto taksę wstępную w kwocie 10 koron.

Za praktyczne ćwiczenia w pracowni towaroznawczej należy uiścić taksę 20 koron, za uczęszczanie na kurs językowy i pisania na maszynie należy uiścić z góry roczną taksę w kwocie 10 koron. Taksa za egzamin wstępny z języka polskiego wynosi 5 koron. Czesnego i taks nie zwraca się pod żadnym warunkiem. Wystąpienie z kursu przed końcem roku szkolnego nie zwalnia od obowiązku złożenia opłaty szkolnej za cały rok szkolny.

§ 11.

We wszystkich sprawach, nie uregulowanych wyraźnie regulaminem albo przepisami egzaminacyjnymi wzgl. dyscyplinarnymi obowiązują przepisy wydane dla 4-klasowej Akademii handlowej w Krakowie.

§. 12.

Każda zmiana regulaminu musi uzyskać zatwierdzenie c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty.

II) Plan naukowy kursu abiturientów.

a) Przedmioty obowiązkowe:

Rachunki kupieckie	tyg. godz.	5
Nauka o handlu i wekslach	" " 3 w I p. 1 w 2 p.	
Korespondencya i nauka o dokumentach handlowych	" " 2	
Księgowość (buchalterya) i kantor praktyczny	" " 3 w I p., 5 w 2 p.	
Prawo handlowe i przemysłowe	" " 2	
Gospodarstwo społeczne	" " 2	
Towaroznawstwo	" " 2	
Geografia handlowa i statystyka	" " 3	
Arytmetyka polityczna	" " 2	
Język niemiecki i korespondencya	" " 3	

Razem 27 godz. tygodniowo.

a) Przedmioty nadobowiązkowe:

Nauka o ustroju i administracji państwa tygodniowo godzin 1		
Stenografia	" "	2
Kaligrafia	" "	1
Ćwiczenia w pracowni towaroznawczej	" "	2
Pisanie na maszynach (partyami)	" "	2
w II. półroczu.		

a) Przedmioty obowiązkowe.

1. Rachunki kupieckie. (5 godzin tygodniowo).

Powtórzenie elementarnych działań arytmetycznych. Rachunek procentu i odsetek. Rachunek dyskontu w najważniejszych miejscowościach giełdowych. Rachunek dewiz, walorów i monet według zwyczajów wiedeńskich. Zamknięcie rachunku bieżącego w zarysie. Rachunek dewiz, walorów i monet według zwyczajów berlińskich, frankfurckich, hamburskich, amsterdamskich, paryskich i londyńskich. Ćwiczenia w obliczaniu weksli wyrównawczych według zwyczajów austriackich i zagranicznych. Dokładne przerobienie pojedynczej i złożonej kalkulacji towarowej. Przedsiębiorstwo (arbitrage) dewiz, walorów i monet. Obliczenia przy przywozie złota do monarchii austro-węgierskiej. Rachunkowe objaśnienie sprawunków premiowych i prolongacyjnych.

2. Nauka o handlu i wekslach. (W I. półroczu 3 godziny w II. 1 godzina tygodniowo).

a) Wstęp: pojęcie, powstanie, pożytek i rodzaje handlu. Przedmioty handlu i ich miary. Cena i pieniądz. Systemy monet miar i wag w najważniejszych państwach europejskich i Stanach Zjednoczonych. Handel towarowy i jego zwyczaje.

b) O sposobach zapłaty. Teoretyczne objaśnienie i praktyczne wypracowanie weksli wszelkiego rodzaju. Składniki weksla, indos, akcept, zapłata, duplikat i odpis (kopia), weksle umiejscowione. Protest nieprzyjęcia i niezapłaty, regres wekslowy, adres pomocniczy i wyczerpanie. Amortyzacja weksla. Zaniechanie i przedawnienie wekslowe. Weksle zagraniczne. Zdolność wekslowa. Stempel wekslowy. Objaśnienie przekazów i czeków. Oddział czekowy pocztowej kas oszczędności. Inne urządzenia dla ułatwienia wypłat.

c) Przedsiębiorstwa handlowe, firmy i pracownicy handlowi. Przegląd związków do prowadzenia przedsiębiorstw handlowych.

d) Pomocnicze zawody handlowe w krótkim zarysie.

e) Komunikacja. Poczta, telegraf i telefon na usługach handlu. Przewoźnictwo. Nauka o taryfach kolejowych i dokumentach żeglugi morskiej. Najważniejsze wiadomości o ubezpieczeniu przewozowemu, o spedycyi, clach.

f) Handel pieniędzy, weksli i walorów. Banki i kas oszczędności tudzież ich czynności.

g) Pomocnicze urządzenia handlowe. Giełdy, targi, wystawy, składownia, ceduła składowa systemu austriackiego, wywiado-

stwo kupieckie; izby handlowo-przemysłowe, gremia handlowe, konsulaty, traktaty handlowe.

h) Sprawunki gieldowe i ich wykonanie.

i) Międzynarodowy handel towarowy. Miary jakościowe, zwyczaje handlowe i oznaczenie cen zboża, mąki, nasion olejnych, spirytusu, nafty, bawełny, kawy, i cukru. Obliczanie cen porównawczych na podstawie notowań najwybitniejszych miejscowości handlowych.

3. Korespondencya i nauka o dokumentach handlowych.

(2 godz. tyg.).

a) Ćwiczenia w sporządzaniu dokumentów: objaśnianie i wypracowywanie not, faktur, rachunków zakupna, sprzedaży i kosztów, ceduł dostawy i odbioru, ceduł złożenia i kwitów, listów przewozowych i deklaracji cłowych: formalna strona wystawiania weksli, przekazów i czeków. Wypełnianie druków pocztowych i Pocztowej Kasy oszczędności.

b) Korespondencya (z przygodнем wypracowywaniem przynależnych dokumentów): Wstępne wiadomości o korespondencyi, forma listów, postępowanie z listami przychodzącyimi i odchodzącyimi. Listy w sprawie wypłat i przesyłek gotówkowych. Korespondencya wekslowa. Listy w handlu towarowym na własny rachunek. Listy w sprawie zakupna i sprzedaży monet, dewiz i walorów. Listy w sprawie rachunków bieżących. Listy w handlu komisowym i spedycji. Korespondencya wywiadowcza, listy upominające, listy kredytowe. Okólniki, oferty służbowe, łatwiejsze podania do władz.

4. Księgowość (buchalterya) i kantor praktyczny. (W I. półroczu 3 godziny, w II. 5 godzin tygodniowo).

a) Wstęp i księgowość pojedyncza. (Październik i listopad). Zadanie księgowości; przepisy ustawy handlowej o księgach kupieckich. Objasnienie najważniejszych wyrażeń technicznych z dziedziny księgowości. Zasady księgowości pojedynczej. Wypracowanie księgi kasowej, dziennika, księgi dłużników i wierzyicieli, inwentarza. Księgi pomocnicze w handlu towarowym. Przerobienie krótkiego tematu i zamknięcie wszystkich ksiąg głównych i pomocniczych.

b) Księgowość podwójna. (Od grudnia do połowy kwietnia). Istota i zasady księgowości podwójnej. Objasnienie najważniejszych kont. Objasnienie i wypracowanie księgi kasowej, dziennika, księgi głównej, inwentarza i bilansu; saldakonti. Powtórzenie ksiąg pomocniczych z handlu towarowego i objasnie-

nie ksiąg ilościowych z działu bankowego. Zbiornik. Cel i przeprowadzenie zamknięcia według metody podwójnej. Przerobienie kilku krótkich tematów i jednego dłuższego wraz z zamknięciem wszystkich ksiąg zasadniczych i pomocniczych.

Przerobienie krótkiego tematu przedsiębiorstwa fabrycznego według metody amerykańskiej. Krótkie omówienie zasłości komisowych z działu towarowego i bankowego (conto mio) tudzież przedsięwzięcie na wspólny rachunek (conto a meta). Najważniejsze wiadomości o bilansach przedsiębiorstw zobowiązanych do publicznego składania rachunków.

c) Kantor praktyczny. (Od połowy kwietnia do końca czerwca).

Nauka ma umożliwić słuchaczom nabranie poglądu na wzajemny związek poszczególnych czynności w przedsiębiorstwie przez przerobienie tematu dającego sposobność do sporządzania dokumentów, listów, zapisek księgowych, obliczeń i objaśnień z dziedziny techniki handlowej. W stosownych chwilach należy omówić zasady organizacji przedsiębiorstw handlowych, urządzenia kontrolne i manipulacyjne.

Pobocznym celem ćwiczeń kantorowych jest powtórzenie najważniejszych materiały z przedmiotów handlowych.

5. Prawo handlowe i przemysłowe. (2 godz. tygodniowo).

Wstęp o ustawodawstwie handlowem i przemysłowem w ogólności.

a) Pojęcie kupca według prawa handlowego; prawa i obowiązki kupców. Ustawowe przepisy o rejestrze handlowym, o firmach, prokurentach, pełnomocnikach i pomocnikach handlowych. Względne i bezwzględne sprawunki (czynności) handlowe (z pominięciem sprawunków giełdowych). Oferta między obecnymi i nieobecnymi. Odwołanie i istota umowy. Kupno i sprzedaż. Rodzaje kupna. Zabezpieczenie wykonania kupna. Zadatek. Kara umowna. Kara za zawód. Przepisy o dostawie, zapłacie i terminie wykonania. Prawa i obowiązki sprzedawcy i nabywcy. Odsetki kupieckie. Papiry kupieckie na zlecenie i na dzierżyciela (bezimienne). Kupieckie prawo zastawu i prawo zatrzymania. Ustawowe przepisy o komisie, spedycji i przewoźnictwie; odnośne prawa i obowiązki. Najważniejsze przepisy ustawowe o spółkach handlowych. Spółka jawna (założenie, stosunki prawne między spółnikami, ich stosunek do innych osób; rozwiązanie, wystąpienie, likwidacja, przedawnienie skarg). Spółka komandytowa. Spółka komandytowo-akcyjna. Spółka akcyjna. Spółka cicha i zjednoczenie do pojedynczych przedsięwzięć handlowych na wspólny rachunek (spółka przygodna). b) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Najważniejsze wiadomości o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych.

c) Otwarcie konkursu i jego skutki prawne. Wierzytelności konkursowe. Postępowanie konkursowe i jego zakończenie. Konkurs kupiecki i ugoda przymusowa.

d) Najważniejsze ustawy przemysłowe i rozporządzenia. Pojęcie i podział zatrudnień zarobkowych. Wykonywanie uprawnień przemysłowych i ich granice. Ochrona znaków, wzorów i patentów. Najważniejsze wiadomości o pracownikach przemysłowych (wynagrodzenie, rozwiązanie stosunku służbowego, sądy przemysłowe). Przekroczenia przemysłowe; kary. Inspektorowie przemysłowi.

6. Gospodarstwo społeczne. (2 godziny tygodniowo).

Wstęp. Pojęcia zasadnicze. Stopnie rozwoju gospodarstwa społecznego.

Gospodarstwo społeczne. Podstawy nowoczesnego gospodarstwa społecznego (ludność, państwo, urząd prawny), własność prywatna, wolne prawo spadkowe, wolność osobista, wolność zawierania umów, pobudki działalności gospodarczej) Przebieg procesu gospodarczego w dzisiejszym ustroju społecznym (produkcyja jej czynniki, zarobkowanie, konsumpcja; pieniądz i kredyt; dochód i jego rodzaje). Typowe zjawiska nowoczesnego życia gospodarczego (przedsiębiorstwo i jego formy. Przedsiębiorstwo wielkie i małe, gospodarka ekstenzywna i intezjwna). Wolna konkurencja i jej granice. Zmiany wartości i cen; gospodarcze znaczenie banków i czynności bankowych, przesilenia gospodarcze). Usiłowania dążące do zmiany obecnego ustroju gospodarczego (przegląd współczesnych stronnictw gospodarczych).

Polityka gospodarcza. Zarys polityki agrarnej, przemysłowej, handlowej i komunikacyjnej (historyczny rozwój, urząd rolnictwa i przemysłu, handel i komunikacja, sposoby popierania produkcji pierwotnej, przemysłu, handlu i komunikacji). Polityka ludnościowa. Zarys polityki społecznej ze szczególniem uwzględnieniem nowszego ustawodawstwa austriackiego. Pogląd na ubezpieczenie i jego gospodarcze znaczenie.

Gospodarka państwową. Zarys nauki skarbowości (rodzaje dochodów państwowych i ogólny pogląd na ich użycie, budżet i prawo budżetowe, długi państwowego). W związku z powyższem należy omówić najważniejsze materye z austriackiego ustawodawstwa skarbowego (organy zarządu skarbowego; poglądowe przedstawienie podatków bezpośrednich i pośrednich a zwłaszcza powszechnego podatku zarobkowego i podatku osobisto-dochodowego). Przy tej sposobności należy przedstawić typowe wypadki z codziennego życia. Krótki zarys historii ekonomii.

7. Towaroznawstwo. (2 godziny tygodniowo).

Przejrzysty przegląd przemysłów najważniejszych dla monarchii austriacko-węgierskiej, przedewszystkiem przemysł meta-

lowy (żelazo, stal, miedź, ołów, cynk, rtęć), fabrykacja szkła i wyrobów glinianych; materiały opałowe i do oświetlenia (węgiel, nafta, wosk ziemny i t. p.) przeróbka tłuszczów; młynarstwo; browarnictwo; fabrykacja cukru i spirytusu; przemysł tekstylny, paśnierski, przeróbka skóry. W związku z tym materiałem omówione będą z jednej strony surowce potrzebne dla każdej z powyższych gałęzi przemysłu, z drugiej strony omówią się produkty końcowe, mające znaczenie handlowe jako towary.

(Od czasu do czasu urządzi się wycieczkę do zakładów przemysłowych).

8. Geografia handlowa i statystyka (3 godziny tygod.)

Ogólna fizyczna i antropologiczna geografia jako wstęp. Szczegółowe traktowanie państw europejskich, zwłaszcza monarchii austriacko-węgierskiej pod względem oro- i hydrografii, klimatu, zaludnienia, rolnictwa, górnictwa, przemysłu, handlu i komunikacji oraz charakterystyka ich znaczenia jako państw kolonialnych. Przeglądowa geografia ekonomiczna pozaeuropejskich części świata ze szczególnym uwzględnieniem wielkich posiadłości kolonialnych i Zjednoczonych Stanów Ameryki. Omówienie środków i instytucji komunikacyjnych między kontynentami (zwłaszcza linii okrętowych i kablowych). Statystyczny przegląd światowej produkcji i handlu.

9. Arytmetyka polityczna (2 godziny tygodniowo).

Rachunek procentu składanego i rachunek rent. Obliczanie rat amortyzacyjnych w pożyczkach hypotecznych. Pożyczki z prawem pierwszeństwa. Konstrukcja planów amortyzacyjnych dla tego rodzaju pożyczek. Objasnienie konwersji pożyczek.

Elementarny rachunek prawdopodobieństwa. Tablice śmiertelności. Obliczanie premii dla ubezpieczeń, zależnych od życia jednej i kilku osób (ubezpieczenia na dożycie, ubezpieczenia rent i ubezpieczenia na wypadek śmierci). Obliczanie rezerwy premiowej i omówienie zamknięcia rachunków w zakładach ubezpieczeń i zakładach emerytalnych (rachunek zysku i strat i rachunek bilansu).

Matematyczne zasady różnych gałęzi ubezpieczenia społecznego.

10. Język niemiecki (3 godz. tyg.).

Na podstawie dostatecznej znajomości gramatycznych zasad języka i odpowiedniego zasobu słów powtórzenie kursoryczne nauki o formach i składni zapomocą ustnych lub piśmennych ćwiczeń. Gramatyczna analiza i literackie objasnienie odpowied-

nio dobranych ustępów z uwzględnieniem stylistyki; lektura artykułów ekonomicznej treści, wzorowych pod względem językowym i rzecznym, znajdujących się w dziennikach. Ciągłe ćwiczenia w ustrem używaniu języka obcego na podstawie obrazów poglądowych i przystępnych tekstów. Wprowadzenie w korespondencję niemiecką z podaniem odpowiedniego zasobu zwrotów używanych w języku handlowym. Szczególnie należy uwzględnić listy z zakresu handlu towarowego i łatwiejsze listy z działu bankowego na podstawie zaszłości, z których wynika korespondencja.

Nauczyciel używa w rozmowie ze słuchaczami podczas objaśnienia materyału wyłącznie języka niemieckiego.

b) Przedmioty nadobowiązkowe.

11. Nauka o ustroju i administracyi państwa.

(1 godzina tygodniowo).

Wstęp : Pojęcie i cel prawa. Państwo i prawo polityczne w ogólności. Monarchia austro-węgierska. Państwowe organy ustawodawcze królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa, monarcha, Rada państwa, Sejmy, władze polityczne ; ustawodawstwo i rozporządzenia, sądownictwo, zarząd polityczny ; władze krajowe ; samorząd. Obywatelstwo państwowie i ogólne prawa obywateli państwowych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa. Stosunek prawno-polityczny Przedlitawii do Węgier i krajów przyłączonych. Pogląd na najważniejsze materye austr. prawa prywatnego. Omówienie urządzeń dotyczących handlu na polu zarządu politycznego, ochrony prawnej, wojskowości, szkolnictwa, podatków, cel i monopolów, przemysłu i ustawodawstwa społecznego.

12. Praktyczne ćwiczenia w pracowni towaroznawczej.

(2 godz. tygodniowo).

Ćwiczenia w pojedynczej analizie fizycznej towarów. Mierzenie i ważenie. Oznaczenie ciężaru właściwego. Oznaczenie jakości towarów metodami praktykowanemi w handlu.

Użycie mikroskopu ; pojedyncze prace mikroskopowe, jako wstęp do mikroskopii technicznej. Badania najważniejszych surowców o wyraźnej strukturze ; badanie fabrykatów i najczęstszych fałszowań.

13. Stenografia. (2 godziny tygodniowo).

Tworzenie i skracanie słów. Zasady skracania zdań. Ciągłe ćwiczenia w celu nabycia wprawy w pisaniu 110—125 zglosek

na minutę bez trudności i tak czytelnie, by każdy umiejący stenografować, mógł stenogram przeczytać.

14. Kaligrafia. (1 godzina tygodniowo).

Wprawa w piśmie łacińskiem i niemieckiem. Pismo rondowe.
Ćwiczenia w szybkiem piśmie kupieckiem.

15. Pisanie na maszynach. (2 godz. tygodn. w II. półroczu).

Ćwiczenia celem wyuczenia się pewnego i biegłego pisma na maszynach z koncepcji i wedle dyktatu. Praktyczna znajomość urządzenia maszyn różnych systemów częściej używanych.

C) Jednoroczny kurs handlowy dla absolwentek szkół średnich, (gimnazjów, szkół realnych), liceów, seminaryów nauczycielskich i t. d.

I. Regulamin zawodowego kursu handlowego dla absolwentek szkół średnich i t. d.. przy Akademii Handlowej w Krakowie.

§ 1.

Zawodowy kurs handlowy przy Akademii handlowej w Krakowie ma na celu danie sposobności absolwentkom zakładów naukowych średniego typu sposobności do nabycia w ciągu jednorocznjej nauki tych wiadomości z zakresu nauk handlowych, które do praktycznego zawodu są najpotrzebniejsze.

§ 2.

Nauki udziela się w języku polskim wedle planów, zatwierdzonych przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty.

§ 3.

Kierownictwo zawodowego kursu handlowego spoczywa w rękach dyrektora Akademii handlowej w Krakowie, nauki udzielają nauczyciele tegoż zakładu.

§ 4.

Jako słuchaczki przyjmuję się kandydatki, które ukończyły z pozytelnym wynikiem krajową szkołę średnią (gimnazjum, szkołę realną), krajowe liceum, mające prawo publiczności, albo seminaryum nauczycielskie. Kandydatki, które ukończyły nauki w szkole o innym języku wykładowym, mają poddać się egzaminowi wstępemu z języka polskiego, jeżeli dyrektor nie ma pewności, że kandydatka włada dostatecznie językiem polskim. Wykonanie takiego egzaminu wstępnego ustanawia dyrektor w porozumieniu z gronem nauczycieli kursu.

O wyjątkowem przyjęciu kandydatek, nie mogących wykazać się studiami, wymienionymi w § 4, rozstrzyga c. k. Rada Szkolna Krajowa.

Prowizorycznie nie przyjmuje się nikogo. Na zawodowy kurs handlowy nie przyjmuje się prywatystek.

§ 6.

Liczębę przyjętych słuchaczek ogranicza się do 45.

Kurs otwiera się tylko w razie wpisania się przynajmniej 25 słuchaczek.

§ 7

Słuchaczki, które klasyfikowano ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych, otrzymują z końcem roku szkolnego świadectwo z postępem we wszystkich przedmiotach nauki. Świadectw frekwencyjnych nie wydaje się wcale.

§ 8.

Opłata szkolna wynosi 200 koron i ma być złożona z góry przy wpisie. Kuratoria Akademii może jednak zezwolić w wyjątkowych wypadkach na złożenie jej w dwu półrocznych ratach przy wpisie i w dniu 16. lutego. Od opłaty szkolnej nie uwalnia się nikogo. Ponadto należy złożyć wpisowe w kwocie 10 koron.

Za uczęszczanie na przedmioty nadobowiązkowe jak korespondencję niemiecką, stenografię i kaligrafię nie pobiera się żadnej taksy. Za naukę pisania na maszynach opłaca się takę w kwocie 10 koron.

Za egzamin wstępny z języka polskiego opłaca się takę 5 koron.

Złożonych raz opłat szkolnych i taksi nie zwraca się pod żadnym warunkiem. Wystąpienie z kursu przed końcem roku szkolnego nie znosi obowiązku uiszczenia opłaty za cały rok szkolny.

§ 9.

Słuchaczki są obowiązane do regularnego uczęszczania na wykłady wszystkich przedmiotów obowiązkowych wzgl. wybranych przez siebie przedmiotów nadobowiązkowych. O przeszkodach w uczęszczaniu należy donieść pisemnie gospodarzowi kursu i po powrocie należycie usprawiedliwić opuszczone godziny. Niesprawiedliwiona przerwa w uczęszczaniu na wykady przez więcej niż jeden tydzień, upoważnia dyrektora do wykreślenia słuchaczki.

§ 10.

Dla absolwentek szkół średnich (gimnazjów, szkół realnych) zaprowadzi się osobne nadobowiązkowe wykłady ekonomii i arytmetyki politycznej. Kursa tych przedmiotów otworzy się tylko w tym wypadku, jeżeli się zgłosi conajmniej 10 słuchaczek z pomiędzy absolwentek szkół średnich. Opłata za te wykłady wynosi za każdą godzinę nauki tygodniowo 20 K. rocznie.

§ 11.

Odnośnie do klasyfikacji, egzaminów poprawczych, feryi, przepisów karności i wszystkich tym regulaminem nie uregulowanych kwestyi, obowiązują na zawodowym kursie handlowym przepisy wydane dla kursu abiturientów, wzgl. dla 4-klasowej Akademii Handlowej.

§. 12.

Plan nauki obejmuje:

a) Przedmioty obowiązkowe:

Rachunki kupieckie	tyg. godz.	5
Nauka o handlu i wekslach	" "	3 w I. p. 1 w II. p.
Korespondencya i nauka o dokumentach handlowych	" "	2
Księgowość (buchalterya) i kantor praktyczny	" "	3 w I. p. 5 w II. p.
Prawo handlowe i przemysłowe	" "	2
Towaroznawstwo	" "	2
Geografia handlowa i statystyka	" "	3
Język niemiecki i korespondencya	" "	2
		22

b) Przedmioty nadobowiązkowe:

Stenografia	tyg. godz.	2
Kaligrafia	" "	1
Pisanie na maszynach	" "	2 w II półr.

c) Nadobowiązkowo wyłącznie dla absolwentek szkół średnich (gimnazjów i szkół realnych):

Gospodarstwo społeczne (ekonomia)	tyg. godz.	2
Arytmetyka polityczna	" "	2

2. Materiał naukowy.

a) Przedmioty obowiązkowe.

1. Rachunki kupieckie. (5 godz. tyg.).

Powtórzenie elementarnych działań arytmetycznych. Rachunek łańcuchowy. Rachunek procentu, odsetek i dyskontu. Rachun-

nek dewiz, walorów i monet według zwyczajów wiedeńskich. Zamknięcie rachunku bieżącego z jednostajną stopą procentową. Rachunek dewiz, walorów i monet według zwyczajów najważniejszych giełd zagranicznych. Ćwiczenia w obliczaniu weksli wyrównawczych według zwyczajów austriackich i zagranicznych. Dokładne przerobienie pojedynczej i złożonej kalkulacji towarowej. Przebierstwo (arbitrage) dewiz i walorów. Rachunkowe objaśnienie sprawunków giełdowych.

2. Nauka o handlu i wekslach. (w I. półr. 3 godziny, w II. 1 godzina tygodniowo).

a) Wstęp : pojęcie, powstanie i rodzaje handlu. Przedmioty handlu i ich miary. Cena i pieniądz. Najważniejsze systemy monet, miar i wag. Handel towarowy i jego zwyczaje.

b) O sposobach zapłaty. Teoretyczne objaśnienie i praktyczne wypracowanie weksli wszelkiego rodzaju. Składniki weksla, indos, akcept, zapłata, duplikat i odpis (kopia), weksle umiejscowione. Protest z powodu nieprzyjęcia i niezapłaty, regres wekslowy, adres pomocniczy i wyczerpanie. Amortyzacja weksla. Zaniedbanie i przedawnienie wekslowe. Weksle zagraniczne. Zdolność wekslowa. Stemper wekslowy. Objaśnienie przekazów i czeków. Dział czekowy Pocztowej Kasy Oszczędności. Inne urządzenia dla ułatwienia wypłat.

c) Przedsiębiorstwa handlowe, firmy i pracownicy handlowi. Przegląd związków do prowadzenia przedsiębiorstw handlowych.

d) Pomocnicze zawody handlowe w zarysie.

e) Komunikacja. Poczta, telegraf i telefon na usługach handlu. Przewoźnictwo. Nauka o taryfach kolejowych i dokumentach żeglugi morskiej. Najważniejsze wiadomości o ubezpieczeniu przewozowem, o spedycyi, clach i manipulacyi clowej.

f) Handel pieniędzy, weksli i walorów. Banki i kasy oszczędności tudzież ich czynności.

g) Pomocnicze urządzenia handlowe. Giełdy, targi, wystawy, składownie, cedula składowa systemu austriackiego, wywiady kupieckie; izby handlowo-przemysłowe, gremia handlowe, konsulaty, traktaty handlowe.

h) Sprawunki giełdowe i ich wykonanie.

i) Międzynarodowy handel towarowy. Miary jakościowe, zwyczaje handlowe i oznaczenie cen najważniejszych towarów handlu międzynarodowego. Obliczanie cen porównawczych na podstawie notowań najwybitniejszych miejscowości handlowych.

3. Korespondencja i nauka o dokumentach handlowych.
(2 godz. tygodniowo).

a) Ćwiczenia w sporządzaniu dokumentów : Objaśnianie i wypracowywanie not, faktur, rachunków zakupna, sprzedaży i ko-

sztów, cedula dostawy i odbioru, cedula złożenia i kwitów, listów przewozowych i deklaracji clowych, weksli, przekazów i czeków. Wypełnianie druków pocztowych i pocztowej kaszy oszczędności.

b) Korespondencya: Wstępne wiadomości o korespondencji, forma listów, postępowanie z listami przychodząymi i odchodząymi. Listy w sprawie wypłat i przesyłek gotówkowych. Korespondencya wekslowa. Listy w handlu towarowym na własny rachunek. Listy w sprawie zakupna i sprzedaży monet, dewiz i walorów. Listy w sprawie rachunków bieżących. Listy w handlu komisowym i spedycji. Korespondencya wywiadowcza, listy upominające, listy kredytowe. Okólniki; oferty służbowe, łatwiejsze podania do władz.

4. Księgowość (buchalterya) i kantor praktyczny. (w I. p. 3 godz., w II. 5 godz. tygod.).

a) Wstęp i księgowość pojedyncza. Zadanie księgowości, przepisy ustawy handlowej o księgach kupieckich. Objasnienie najważniejszych wyrażeń technicznych z dziedziny księgowości. Zasady księgowości pojedynczej. Wypracowanie księgi kasowej, dziennika, księgi dłużników i wierzcicieli, inwentarza. Księgi pomocnicze w handlu towarowym. Przerobienie jednomiesięcznego tematu niewielkich rozmiarów i zamknięcie wszystkich ksiąg głównych i pomocniczych. Księgowość w handlu sklepowym i przerobienie praktycznego przykładu.

b) Księgowość podwójna. Istota i zasady księgowości podwójnej. Objasnienie najważniejszych kont. Wypracowanie księgi kasowej, dziennika, księgi głównej, inwentarza i bilansu; saldakonti. Powtórzenie ksiąg pomocniczych z handlu towarowego i objasnienie ksiąg ilościowych z działu bankowego. Objasnienie i przeprowadzenie zamknięcia według metody podwójnej. Przerobienie dwóch krótkich tematów, jednego z działu towarowego, drugiego z działu bankowego i zamknięcie wszystkich ksiąg zasadniczych i pomocniczych.

Przerobienie krótkiego tematu przedsiębiorstwa fabrycznego według metody amerykańskiej. Krótkie omówienie zaszłości komisowych z działu towarowego i bankowego (conto mio), tudzież przedsięwzięcia na wspólny rachunek (conto a meta). Najważniejsze wiadomości o bilansach spółek handlowych.

c) Kantor praktyczny. Nauka ma umożliwić słuchaczkom nabranie poglądu na wzajemny związek poszczególnych czynności w przedsiębiorstwie przez przerobienie tematu dającego sposobność do sporządzania dokumentów, listów, zapisek księgowych, obliczeń i objaśnień z dziedziny techniki handlowej. W stosownych chwilach należy omówić zasady organizacji przedsiębiorstw handlowych, urządzenia kontrolne i manipulacyjne.

5. Prawo handlowe i przemysłowe. (2 godziny tygodniowo).

Wstępne uwagi o powstaniu, znaczeniu i formie ustaw i rozporządzeń. Przegląd austriackich władz administracyjnych i sądowych.

a) Kodeks handlowy. Pojęcie kupca według prawa handlowego; prawa i obowiązki kupców. Ustawowe przepisy o rejestrze handlowym, o firmach, prokurentach, pełnomocnikach i pomocnikach handlowych. Względne i bezwzględne sprawunki (czynności) handlowe (z pominięciem sprawów giełdowych). Oferta między obecnymi i nieobecnymi. Odwołanie. Istota umowy. Kupno i sprzedaż. Rodzaje kupna. Zabezpieczenie wykonania kupna. Prawa i obowiązki sprzedawcy i nabywcy. Odsetki kupieckie. Papiry kupieckie na zlecenie i na dzierżyciela (bezimienne). Kupieckie prawo zastawu i prawo zatrzymania. Ustawowe przepisy o komisie, spedycji i przewoźnictwie. — Najważniejsze przepisy ustawowe o spółkach handlowych. Spółka jawną (założenie, stosunki prawne między spółnikami, ich stosunek do innych osób rozwiązanie, wystąpienie, likwidacja). Spółka komandytowa. Spółka komandytowo-akcyjna. Spółka akcyjna. Spółka cicha i spółka przygodna. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Najważniejsze wiadomości o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych.

b) Zasadnicze przepisy konkursowe.

c) Najważniejsze ustawy i rozporządzenia przemysłowe. Pojęcie i podział zatrudnień zarobkowych. Wykonywanie uprawnień przemysłowych. Ochrona znaków, wzorów i patentów. Najważniejsze wiadomości o pracownikach przemysłowych (wynagrodzenie, rozwiązanie stosunku służbowego, sądy przemysłowe). Przekroczenia przemysłowe. Inspektorowie przemysłowi.

6. Towaroznawstwo. (2 godziny tygodniowo).

Krótkie a przejrzyste omówienie tych gałęzi przemysłu, które mają dla monarchii austriacko-węgierskiej ważne znaczenie, w szczególności: przemysł metalowy (żelazo, stal, miedź, ołów, cynk, rtęć), fabrykacja szkła i wyrobów glinianych; przemysł naftowy i przeróbka tłuszczów; młynarstwo; piwowarstwo; fabrykacja cukru i spirytusu; przemysł tekstylny i papierniczy; przetórkota skóry.

Dla objaśnienia wykładów służą zbiory towaroznawcze, skloptikon i wycieczki do zakładów przemysłowych.

7. Geografia handlowa i statystyczna. (3 godz. tygodniowo).

Na wstępie powtórzenie zasad z geografii ogólnej, matematycznej i fizycznej, mających znaczenie dla produkcji, przemysłu handlu i komunikacji. Dokładne traktowanie monarchii austriacko-

węgierskiej oraz omówienie reszty państw europejskich z koloniami i terytoriami pod protektoratem pod względem geografii politycznej, oro- i hydrografii, klimatu, zaludnienia, produkcji rolniczej i górniczej, przemysłu, wywozu i przywozu; najważniejsze miasta handlowe, portowe, linie kolejowe i okrętowe tych państw. Samodzielne państwa pozaeuropejskie traktowane poglądownie. Środki i urządzenia komunikacyjne między kontynentami (zwłaszcza linie okrętowe i kablowe). Przegląd światowej produkcji na podstawie statystyki najważniejszych artykułów.

8. Język niemiecki. (2 godziny tygodniowo).

Na podstawie dostatecznej znajomości gramatycznych zasad języka i odpowiedniego zasobu słów powtórzenie kursoryczne nauki o formach i składni za pomocą ustnych lub piśmiennych ćwiczeń. Gramatyczna analiza i literackie objaśnienie odpowiednio dobranych ustępów z uwzględnieniem stylistyki; lektura artykułów treści ekonomicznej, wzorowych pod względem językowym i rzeczowym, znajdujących się w dziennikach. Ciągłe ćwiczenia w ustnym używaniu języka obcego na podstawie obrazów poglądowych i przystępnych tekstów. Wprowadzenie w korespondencję niemiecką z podaniem odpowiedniego zasobu zwrotów używanych w języku handlowym. Szczególnie należy uwzględnić listy z zakresu handlu towarowego i łatwiejsze listy z działu bankowego na podstawie zaszłości, z których wynika korespondencja.

Nauczyciel używa ze słuchaczkami w rozmowie podczas objaśniania materiału wyłącznie języka niemieckiego.

b) **Przedmioty nadobowiązkowe.**

9. Stenografia. (2 godziny tygodniowo).

Tworzenie i skrócenia słów. Zasady skracania zdań. Ciągłe ćwiczenia w celu nabycia wprawy w pisaniu 110–125 zgłosek na minutę bez trudności i tak czytelnie, by każdy umiejący stenografać, mógł stenogram przeczytać.

10. Kaligrafia. (1 godzina tygodniowo).

Wprawa w piśmie łacińskim i niemieckiem. Pismo rondowe. Ćwiczenia w szybkim pisaniu kupieckiem.

11. Pisanie na maszynach. (2 godziny tygodni. w II półroczu).

Ćwiczenia w pisaniu na maszynach różnych systemów. Objasnianie konstrukcji maszyn. Naukę pobierają słuchaczki partyami.

c) Przedmioty nadobowiązkowe wyłącznie dla absolwentek gimnazjów i szkół realnych.

12. Gospodarstwo społeczne (2 godz. tygodn.).

1. Wstęp. Pojęcia zasadnicze. Stopnie rozwoju gospodarstwa społecznego.

2) Gospodarstwo społeczne. Podstawy nowoczesnego gospodarstwa społecznego (ludność, państwo, urząd prawny). Przebieg procesu gospodarczego w dzisiejszym ustroju społecznym (produkcyja i jej czynniki, zarobkowanie, konsumpcja; pieniądz i kredyt; dochód i jego rodzaje). Typowe zjawiska nowoczesnego życia gospodarczego (przedsiębiorstwa wielkie i drobne). Wolna konkurencja i jej granice. Zmiany wartości i cen; gospodarcze znaczenie banków, przesilenia gospodarcze. Usiłowania dążące do zmiany obecnego ustroju gospodarczego (przegląd współczesnych stronnictw gospodarczych).

Polityka gospodarcza. Zarys polityki agrarnej, przemysłowej handlowej i komunikacyjnej (historyczny rozwój, urząd i sposoby popierania rolnictwa, przemysłu, handlu i komunikacji). Zarys polityki społecznej ze szczególniem uwzględnieniem nowszego ustawodawstwa austriackiego. Pogląd na ubezpieczenie i jego gospodarcze znaczenie.

Nauka skarbowości. Zarys nauki skarbowości (rodzaje dochodów państwowych i ich użycie, budżet, długi państwowego) i austriackiego ustawodawstwa skarbowego (organy zarządu skarbowego); poglądowe przedstawienie podatków bezpośrednich i pośrednich a zwłaszcza podatku zarobkowego.

13. Arytmetyka polityczna. (2 godziny tygodniowo).

Rachunek procentu składanego i rachunek rent. Obliczanie rat amortyzacyjnych w pożyczkach hypothecznych. Pożyczki z prawem pierwszeństwa. Konstrukcja planów amortyzacyjnych dla tego rodzaju pożyczek. Objaśnianie konwersji pożyczek.

Elementy rachunku prawdopodobieństwa. Tablice śmiertelności. Obliczanie premii dla ubezpieczeń, zależnych od życia jednej i kilku osób (ubezpieczenia na dożycie, ubezpieczenia rent i ubezpieczenia na wypadek śmierci). Obliczanie rezerwy premiowej i omówienie zamknięcia rachunków w zakładach ubezpieczeń i zakładach emerytalnych (rachunek zysków i strat i rachunek bilansu).

Matematyczne zasady ubezpieczeń robotniczych.

D) Dwuklasowa szkoła handlowa męska.

1. Regulamin.

§ 1.

Zadaniem dwuklasowej szkoły handlowej dla chłopców, połączonej z Akademią handlową w Krakowie, jest udzielić młodzieńcom, którzy zamierzają poświęcić się stanowi kupieckiemu lub pokrewnym zawodom, oprócz pewnego zasobu wiedzy ogólnej, wykształcenia zawodowego i przyczynić się do podniesienia zarobkowości osób stanu kupieckiego.

Dla tych zawodów handlowych, dla których według § 38 ustawy przemysłowej przepisane jest wykazanie się świadectwem uzdolnienia, następuje całkowite ukończenie z dobrym postępem tej 2-klasowej szkoły handlowej cały czas praktyki w myśl rozp. c. k. Ministra Handlu w porozumieniu z c. k. Ministrem Wyznań i Oświaty z 13/8 1907. Dz. p.p. Nr. 198.

§ 2.

Językiem wykładowym jest język polski.

§ 3.

Dwuklasowa szkoła handlowa składa się z kursu przygotowawczego i 2 kursów rocznych, na które materiał nauki rozzielony jest według planu, wydanego przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskr. z 17. maja 1910 r. 17255. Nauka odbywa się codziennie z wyjątkiem świąt i niedzieli rano od 8 do 1. Rok szkolny trwa od 4. września do 30. czerwca.

§ 4.

Dwuklasowa szkoła handlowa męska połączona jest z Akademią Handlową i Kuratorią tejże szkoły sprawuje równocześnie obowiązki Kuratorii dwuklasowej szkoły handlowej w myśl postanowień statutu organizacyjnego Akademii handlowej w Krakowie.

§ 5.

Kierownikiem dwuklasowej szkoły handlowej w Krakowie jest każdorazowy dyrektor Akademii handlowej w Krakowie, nauki udzielają nauczyciele Akademii handlowej w Krakowie ewentualnie inni nauczyciele pomocniczy, mający stałe posady przy tutejszych szkołach średnich.

§ 6.

W celu poparcia nauki założy się dla dwuklasowej szkoły handlowej osobne zbiory naukowe, na razie korzystać będzie szkoła ze zbiorów Akademii handlowej w Krakowie.

§ 7.

Na kurs przygotowawczy przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli 13. rok życia lub ukończą go w roku kalendarzowym, w którym się zapisują i złożyli egzamin wstępny. Przy tym egzaminie muszą wykazać się odpowiednią znajomością języka polskiego i niemieckiego, tudzież czterech zasadniczych działań arytmetycznych.

Do klasy I. przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem klasę przygotowawczą, tudzież uczniów, którzy ukończyli lub z końcem roku kalendarzowego, w którym się wpisują ukończą lat 14 i wykażą się świadectwem, że ukończyli z dobrym postępem kl. III. wydziałową, gimnazjalną lub realną. W wyjątkowych tylko wypadkach i o ile miejsca starczy, będzie się przyjmować uczniów nie mających powyżej podanych studiów, jeżeli złożą z pomyślnym skutkiem ściśły egzamin wstępny w zakresie nauk, udzielanych w klasie przygotowawczej dwuklasowej szkoły handlowej.

Do klasy II. przyjmuje się tylko uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem klasę I. dwuklasowej szkoły handlowej.

Liczba uczniów w jednej klasie nie może przekraczać 40.

§ 8.

Każdy uczeń wpisujący się po raz pierwszy ma złożyć wpisowe w kwocie 10 K. Każdy uczeń bez wyjątku składa corocznie 2 K. jako datek na zbiory naukowe. Czesne wynosi w klasie przygotowawczej I. i II. po 40 K. rocznie i ma być wniesione w 2 ratach z góry (po połowie między dniem wpisu a 15/10 i między 1/2 a 15/3). Uczniowie klasy przygotowawczej nie mogą być od opłaty szkolnej uwolnionymi. Nie uwalnia się również od czesnego za I. półrocze klasy I. nikogo z uczniów przyjętych wprost do klasy I., natomiast uczniowie, którzy przeszli z klasy przygotowawczej

do klasy I. mogą w wyjątkowych wypadkach uzyskać uwolnienie. Od II. półrocza w klasie I, mogą uczniowie być uwalniani wedle zasad,* przyjętych w szkołach średnich.

Raz wpłaconych opłat szkolnych nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

§ 9.

Uczniów dwuklasowej szkoły handlowej obowiązują przepisy wydane przez c. k. Radę szkolną krajową dla uczniów szkół średnich, względnie dla uczniów Akademii Handlowej, oraz regułamin domowy Akademii handlowej w Krakowie.

§ 10.

Plan nauk obejmuje następujące przedmioty:

	Kl. Przyg.	Kl. I.	Kl. II.
1. Religia	tyg. godz.	2	—
2. Język polski	" "	5	4
3. Język niemiecki	" "	4	6
4. Rachunki kupiec.	" "	5	5 w I. p. 3 w II. p.
5. Geometrya	" "	2	4
6. Nauka o handlu i wekslach	" "	—	4 w I. p. 2 w II. p.
7. Korespondencya handlowa i prace kantorowe	" "	—	2 w I. p. 4 w II. p. 3 w Iip.
8. Buchalterya	" "	—	2 w I. p. 4 w II. p. 4 w Iip.
9. Kantor praktyczny	"	—	7wIIip
10. Geografia handl.	" "	3	3
11. Historya naturalna	" "	4	—
12. Fizyka i chemia	" "	4	—
13. Towaroznawstwo	" "	—	3
14. Nauka o ustroju politycznym	" "	—	1
15. Stenografia	" "	—	2
16. Kaligrafia	" "	2	2
Nadobowiązkowo:			
17. Pisanie na masz.	" "	—	2
18. Gimnastyka	" "	—	2
19. Śpiew	" "	1	1
Razem tyg. godz.		31	36
			38

2. Plan nauk Dwuklasowej szkoły handlowej męskiej.

a) Przedmioty obowiązkowe.

1. Religia.

Klasa przygotowawcza (2 godz. tyg.).

Nauki tego przedmiotu udziela się w sposób przewidziany ustawą dla szkół ludowych wedle postanowień władzy kościelnej.

2. Język polski.

Cel nauki. Łatwe porozumiewanie się z innymi w języku wykładowym ; łatwość poprawnego wyrażania się w mowie i piśmie ; biegłość w wyraźnym czytaniu i opowiadaniu rzeczy czytanych. Znajomość najważniejszych dzieł literatury ze szczególniem uwzględnieniem arcydzieł najwybitniejszych autorów nowszej doby.

Klasa przygotowawcza (5 godz. tyg.).

Biegłe i poprawne czytanie, objaśnianie słowne i rzeczowe. Ustne opowiadanie, wolne od gwarowych naleciałości ; ćwiczenia w pisowni ze szczególniem uwzględnieniem jednakże lub podobnie brzmiących wyrazów. Zdanie pojedyncze rozwinięte, rozróżnianie zdania pojedynczego od złożonego ; wszystkie części mowy. Pisemne streszczanie słyszanych opowiadań i krótkich opisów. Układanie łatwych listów prywatnych na podstawie dyspozycji. Uczenie się na pamięć stosownych ustępów.

W każdym półroczu 4 zadania szkolne i 4 domowe. Dyktaty wedle uznania nauczyciela.

Klasa I. (4 godz. tyg.).

Powtórzenie odmian ; rozbiór części składowych zdania pojedyńczego ; zasady pisowni i nauki o znakach pisarskich ; najczęściej używane słowa obcego pochodzenia, zwłaszcza z zakresu handlu ; złożone i ściągniête zdanie ; rozbiór zdań. Lektura prozaicznych i poetycznych ustępów ; poprawne czytanie i opowiadanie czytanego. Uczenie się na pamięć stosownych ustępów.

W każdym półroczu 3 zadania szkolne i 3 domowe ; dyktaty wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (3 godz. tyg.).

Powtórzenie nauki o formach i zdaniu ; ustne i pisemne opowiadanie czytanych ustępów własnymi słowami. Tok myśli

i dyspozycja wzorowych ustępów prozaicznych. Ortograficzne ćwiczenia w dalszym ciągu. Krótkie wiadomości o najważniejszych dziełach literackich z podaniem odnośnych szczegółów biograficznych, przyczem należy przedewszystkiem uwzględnić arcydzieła wybitnych poetów nowszej doby. Najważniejsze wiadomości o rodzajach poetycznych form i nauki o wierszowaniu, wysnute z lektury. Samodzielne opowiadanie czytanych ustępów poetycznych; ćwiczenia w wolnych wykładach. Wypracowania piśmienne postępują od zwyczajnej reprodukcyi poczwszy aż do łatwego samodzielnego wypracowania na temat z zakresu praktyki życiowej uczniów.

Co półrocze 3 zadania szkolne i 2 domowe; dyktaty wedle uznania nauczyciela.

3. Język niemiecki.

Cel nauki. Dostateczna znajomość nauki o formach i zdaniu; zrozumienie łatwiejszych tekstów; pewna wprawa w ustnym wyrażaniu się; zdolność wypracowania zwykłych listów z zakresu interesu towarzowego.

Podstawą nauki gramatyki i konwersacyi jest lektura.

Klasa przygotowawcza (tyg. godz. 4).

Deklinacyja i konjugacyja. Płynne i poprawne czytanie. Ogólne wiadomości z gramatyki niemieckiej, szczególnie z zakresu deklinacyji i konjugacyji. Nacisk należy położyć na płynne i poprawne czytanie. Opowiadanie czytanych ustępów na podstawie stosownie stawianych pytań. Konwersacya niemiecka. Ćwiczenia ortograficzne. Uczenie się na pamięć.

Co dwa tygodnie zadanie szkolne. W I. półroczu dyktaty.

Klasa I. (6 godz. tyg.).

Deklinacyja, konjugacyja i najważniejsze zasady nauki o zdaniu. Ustne i pisemne ćwiczenia w celu ugruntowania wiedzy gramatycznej i nabycia odpowiedniego zasobu słów. Odpowiedzi na łatwe pytania nauczyciela, nawiązane do lektury i środków poglądowych. Przy zwykłych pytaniach skierowanych do uczniów używa nauczyciel języka niemieckiego (z wyjątkiem pouczeń gramatycznych).

W każdym półroczu 3 zadania szkolne i 3 domowe; dyktaty wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (6 godz. tyg.).

Powtórzenie i rozszerzenie nauki o formach, zwłaszcza słów nieregularnych. Uzupełnienie zasad składni. Ciągle ustne i pisemne

ćwiczenia. Lektura, tłumaczenia i objaśnianie dłuższych ustępów, których treść da podstawę do nawiązania rozmówek. Przy sposobności krótkie tłumaczenia z języka polskiego na język niemiecki. Uzupełnienie zasobu słów przez korzystanie z obrazów ściennych z uwzględnieniem charakterystycznych cech języka handlowego. Stawianie pytań przez uczniów i próby w jednolitem samodzielnie opisywaniu i opowiadaniu w języku niemieckim.

Wprowadzenie w korespondencję handlową za pośrednictwem stosownego zasobu frazów, potrzebnych do pisania łatwiejszych listów w sprawach towarowych i połączonych z handlem towarowym listów obrotu handlowego. Przy nauce korespondencji należy trzymać się porządku listów, zachowanego przy nauce korespondencji w języku polskim. W miejsce tłumaczeń należy przystąpić jak najrychlej do samodzielnego sporządzania listów w języku niemieckim na podstawie osobnych tematów.

Objaśniania i omawiania należy w kl. II. prowadzić w języku niemieckim.

W każdym półroczu 3 zadania szkolne i 3 domowe. Ćwiczenia w korespondencji i dyktaty wedle uznania nauczyciela.

4. Rachunki kupieckie.

Cel nauki; 1) Biegłość w wykonywaniu wszelkich obliczeń potrzebnych kupcowi w handlu towarowym z uwzględnieniem sposobów stosowanych w praktyce; 2) znajomość elementarnych obliczeń bankowych według zwyczajów austriackich. Wprawa w rachowaniu pamięciowem.

Klasa przygotowawcza (5 godz. tyg.).

Objaśnianie dziesiątkowego układu liczbowego. Cztery działania rachunkowe bezimienni liczbami całemi i dziesiętnimi; osobne ćwiczenia w działaniu poziomem. Ułamki zwyczajne. Rachowanie bezimiennymi ułamkami zwyczajnymi (z jednocyfrowymi a co najwyżej dwucyfrowymi licznikami i mianownikami). Jednostki pieniężne Monarchii austriacko-węgierskiej, Państwa niemieckiego, Francji, Wielkiej Brytanii, Włoch i Państwa rosyjskiego. Miary i wagи metryczne, angielskie i rosyjskie. Rozkładanie i zwijanie. Cztery działania rachunkowe liczbami imiennemi (mianowaniami). Ćwiczenia w rachowaniu pamięciowem przy każdej sposobności.

W każdym półroczu 4 zadania szkolne. 2 razy w tygodniu krótkie zadania domowe, które należy o ile możliwości poprawić w szkole.

Klasa I.

(W pierwszym półroczu 5 godz., w drugiem 3 godz. tyg.).

Gruntowne powtórzenie działań bezimiennymi ułamkami dziesiętnymi i zwyczajnymi (z licznikami i mianownikami co najwyżej dwucyfrowymi). Ćwiczenia w szybkiem działaniu poziomem. Kupieckie skrócenia rachunkowe, o ile rzeczywiście ułatwiają rachowanie, w szczególności skrócone mnożenie i dzielenie. Najważniejsze (europejskie i amerykańskie) układy monet, miar i wag ze szczególnym uwzględnieniem waluty koronowej i układu metrycznego, Rozkładanie i zwijanie. Działanie liczbami imiennemi (mianowanymi wraz z t. zw. praktyką włoską). Rachunek stosunku i wnioskowanie. Rachunek spółki i średniego podziału; rachunek łańcuchowy. Rachunek procentu od 100, w 100 i na 100 i jego zastosowanie przy procentowych dodatkach i potrąceniach praktyki kupieckiej. Obliczanie odsetek od 100, w 100 i na 100 i rachowanie liczbami procentowemi. Najważniejsze obliczenia towarowe; pojedyncza kalkulacja zakupna. Ciągłe ćwiczenia w pamięciowem rachowaniu liczbami imiennemi i bezimiennemi.

W pierwszym półroczu 4, w drugiem 3 zadania szkolne; w pierwszym półroczu 2 razy, w drugiem raz na tydzień krótkie zadanie domowe, które należy o ile możliwości poprawić w szkole.

Klasa II. (4 godz. tygodn.).

Powtórzenie rachunku procentu i odsetek. Główne zasady rachunku średniego terminu. Najważniejsze zadania z rachunku procentu składanego bez użycia formułek algebraicznych. Rachunek dyskontu według austriackich zwyczajów bankowych. Zasady rachunku monet, a zwłaszcza obliczanie ich wartości kursowej według zwyczajów austriackich. Obliczenia przy zapłacie celi. Obliczanie wartości zagranicznych biletów bankowych. Główne zasady rachunku dewiz według austriackich zwyczajów (z pominięciem londyńskich weksli ze ścisłym terminem). Krótkie omówienie zagranicznych kursów, posiadających szczególnie znaczenie dla austriackiego handlu towarowego. Zasady rachunku walorów według zwyczajów austriackich. Łatwe przykłady weksli wyrównawczych celem powtórzenia.

Zamknięcie rachunku bieżącego z jednolitą (pojedynczą i podwójną) stopą procentową. Dokładne przerobienie kalkulacji towarowej wraz z kalkulacją przywozów zamorskich. W związku z kalkulacją należy omówić także ogólne koszta administracyjne w przedsiębiorstwach handlowych. Obliczanie wartości i cen porównawczych najważniejszych przedmiotów handlu międzynarodowego (zboża, mąki, spirytusu, cukru, nafty, bawełny, kawy).

Ćwiczenia w rachowaniu pamięciowem przy każdej stosownej okoliczności.

W każdym półroczu po 4 zadania szkolne; dwa razy w tygodniu krótkie zadania domowe, które należy o ile możliwości poprawić w szkole.

5. Geometrya.

Cel nauki: Oparta na doświadczeniu znajomość najważniejszych geometrycznych brył z uwzględnieniem potrzeb handlu i przemysłu. Łatwość przy obliczaniu powierzchni i objętości brył. (Dowodów twierdzeń nie należy podawać w algebraicznej formie).

Klasa przygotowawcza. (2 godziny tygodniowo).

Zasady geometryi. Poglądowe objaśnianie najprostszych brył. Opis najważniejszych figur płaskich i ich charakterystycznych właściwości na drodze doświadczalnej. Przystawanie trójkątów i ważne opierające się na niem twierdzenia. Czworobok. Koło. Obliczanie powierzchni. Zasady stereometryi. Powierzchnia i objętość graniastosłupa, ostrosłupa, walca, stożka i kuli. Przykłady obliczania ciężarów ciał, przychodzących w handlu z pomocą objętości i ciężaru właściwego.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne, częstsze ćwiczenia domowe według uznania profesora.

6. Nauka o handlu i wekslach.

Cel nauki: Poglądowa znajomość stosunków i urządzeń, mających praktyczne znaczenie dla handlu. Zrozumienie praktycznej strony weksla z pominięciem szczegółów czysto prawniczych. Zadaniem nauki o handlu i wekslach w klasie I. jest przedewszystkiem objaśnienie pojęć i zjawisk, których znajomość jest potrzebna przy nauce innych przedmiotów handlowych, w klasie II. natomiast uzupełnienie nauki handlowej przez samodzielne zapoznanie uczniów ze stosunkami i urządzeniami, które jeszcze nie były nigdzie przedmiotem objaśnienia.

Klasa I. (W pierwszym półroczu 4 godziny, w drugim 2 godziny w tygodniu.

Wstęp. Pojęcie, powstanie, pożytek i rodzaje handlu. Przedmioty handlu. Handel towarowy, jego zwyczaje i dokumenty. Miary i wagi, cena, pieniądz, waluta, moneta, pieniądz papierowy. Przegląd kupieckich sposobów zapłaty.

Początki nauki o wekslu o ile są niezbędne do nauczania innych przedmiotów, a mianowicie pojęcie i główne rodzaje weksla,

jego znamiona, stempel wekslowy, przyjęcie, indosowanie i zapłata weksla. Objasnienia należy zawsze łączyć z wypracowaniem przykładów wekslowych. Krótka charakterystyka przekazu i czeku bankowego. Pocztowa Kasa Oszczędności, dział oszczędnościowy i czekowy i organizacja tego ostatniego. Przedsiębiorcy handlowi: kupiec, firma i rejestr handlowy, pracownicy handlowi. Najważniejsze wiadomości o spółkach handlowych i innych związkach dla celów handlowych. Pomocnicze zawody handlowe: działalność komisanta, agenta, spedytora i przewoźnika. Pomocnicze urządzenia handlowe: kolej, żegluga, poczta, telegraf, telefon. Targi, składowanie publiczne, wywiadowstwo kupieckie. Ubezpieczenie w służbie handlu.

Klasa II. (3 godziny tygodniowo).

Powtórzenie kupieckich sposobów zapłaty, organizacji ciekowej w Pocztowej Kasie Oszczędności i najważniejszych materiały z nauki o pomocniczych zawodach i urządzeniach handlowych. Wiadomości główne: najważniejsze wiadomości o austriackiej taryfie głównej i dokumentach głównych. Handel pieniężny i kredytowy: krótki zarys nauki o handlu pieniędzy, weksli i walorów, nauka o bankach i kasach oszczędności tudzież ich czynnościach, wreszcie o giełdach i sprawunkach giełdowych. Z prawa handlowego i konkursowego: ogólne przepisy ustawowe o zawieraniu i wypełnianiu sprawunków handlowych i sposobów ich zabezpieczenia na podstawie IV. księgi ustawy handlowej. Sądownictwo handlowe. Najważniejsze wiadomości z prawa konkursowego. Z prawa wekslowego: zdolność wekslowa; powtórzenie i uzupełnienie wiadomości o składnikach wekslowych, o indosie, przyjęciu i zapłacie weksla; protest i regres wekslowy, adres pomocniczy i wyręczenie wekslowe. Umiejscowienie; powielanie weksla. Weksle własne i przekazowe. Podrabianie i fałszowanie weksli. Zaginięcie weksla. Skarga wekslowa. Odrębne przepisy węgierskiej ustawy wekslowej. Powtórzenie i rozszerzenie wiadomości o przekazach i czekach. (Przepisy ustawodawstwa przemysłowego, dotyczące handlu, zawarte są w nauce o ustroju politycznym).

7. Korespondencya i nauka o dokumentach kupieckich.

Cel nauki: biegłość w sporządzaniu listów i dokumentów handlu towarowego bez błędów językowych, formalnych i rzeczowych.

Klasa I. (W pierwszym półroczu 2 godz., w drugiem 4 godz. tyg.).

Nauka o dokumentach kupieckich (celem zapoznania uczniów z formą, zwyczajami kupieckimi i wyrażeniami technicznemi, których należy przestrzegać przy sporządzaniu dokumentów kupieckich), wystawianie not, faktur, rachunków zakupna i sprzedaży, kosztów, cedul dostawy i odbioru, cedula złożenia, kwitów, listów przewozowych, deklaracyi cłowych, telegramów; formalna strona weksla, przekazu i czeku, dokumentów pocztowych i dokumentów działu czekowego Pocztowej Kasy Oszczędności.

Korespondencya (z przygodnym wypracowywaniem przy należnych dokumentów). Wstęp o znaczeniu i sposobie sporządzania listów w handlu. Forma listów kupieckich, kopert listowych i pocztówek. Ogólne postępowanie z listami przychodząymi i odchodząjącymi. Listy w sprawie przesyłek i wypłat gotówkowych. Zwyczajna korespondencya w handlu towarowym, a mianowicie zamówienie towarów i wykonanie polecenia z uwzględnieniem różnych sposobów wyrównania faktury, nadto potwierdzenie odbioru towarów. Odwołanie i wytykanie wad. Łatwe przykłady z korespondencji wekslowej, a mianowicie zawiadomienie o wystawieniu traty, przekazywanie weksli na rachunek bieżący z walutą płatności, listy o załatwieniu przyjęcia wekslowego i listy inkasowe. Krótkie przerobienie korespondencji wywiadowczej. Listy upominające.

W pierwszym półroczu 2 zadania szkolne i 2 domowe, w drugim 4 szkolne i 3 domowe. Zadania domowe obejmują wypracowanie listów i dokumentów kantorowych, których koncept uczeń powinien sam sporządzić. Wszystkie wypracowania należy wykonywać od razu na czysto (w razie potrzeby przy pomocy notatek stenograficznych), a tylko wyjątkowo przepisywać w domu.

Klasa II. (3 godziny tygodniowo w pierwszym półroczu).

Powtórzenie zwyczajnych listów towarowych. Wyrównanie faktury przez Pocztową Kasę Oszczędności. Oferta sprzedawcy, zapytanie nabywcy, komis zakupna i sprzedawy towarów. Najważniejsze listy i dokumenty spedycyjne. Normalne przykłady korespondencji przy sprowadzaniu towarów z krajów zamorskich. Dalszy ciąg korespondencji wekslowej, a mianowicie przekazywanie weksli do dyskontowania, listy w sprawie umiejscowienia i regresu wekslowego. Najprostsze listy z obrotu bankowego, a mianowicie komisowe zakupno i sprzedaż walut, dewiz i walorów; przekazywanie rachunkowe. Listy w sprawie rachunków bieżących. Listy polecające i kredytowe. Okólniki. Skrypty dłużne. Pełnomocnictwa. Podania o zapisywanie do rejestru handlowego. Prośby o nadanie posad. Świadectwa służbowe.

W ostatnich 4 tygodniach drugiego półrocza należy (w godzinach kantoru praktycznego) przeprowadzić ogólne powtórzenie materiału korespondencyj i dokumentyki tudzież księgowości i przy tej sposobności dokonać ostatecznej klasyfikacji słabszych uczniów.

W pierwszym półroczu 2 zadania szkolne i 2 domowe.

8. Księgowość (buchalteria).

Cel nauki: Poznanie teoryi i nabycie wprawy w praktycznym zastosowaniu księgowości kupieckiej w handlu towarowym.

Klasa I.

(W pierwszym półroczu 2 godziny, w drugiem 4 godz. tygodniowo).

Wstęp: Pojęcie, zadanie i metoda księgowości kupieckiej w ogólności. Ustawowe przepisy o księgowości kupieckiej i obowiązek stempelowania ksiąg handlowych. Objasnienie najważniejszych ogólnych pojęć i technicznych wyrażeń księgowości kupieckiej.

Księgowość pojedyncza: Zasady księgowości pojedynczej i zasadnicze księgi tej metody (księga kasowa, dziennik, księga główna, inwentarz). Straca kasowa i straca odbiorców. Pomochnicze księgi metody pojedynczej. Zamknięcie ksiąg według tej metody. Ciągle praktyczne ćwiczenia w księgowaniu różnych zasłości w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych. Przeprowadzenie jednomiesięcznego tematu (średnich rozmiarów) w przedsiębiorstwie pojedynczem działu towarowego przez wszystkie księgi główne i pomocnicze. Zapiski księgowe przedsiębiorstwa sklepowego i przerobienie osobnego przykładu dla ich objasnienia.

Księgowość podwójna: Zasady księgowości podwójnej i zasadnicze księgi tej metody, (księga główna, kasowa, dziennik, inwentarz). Wypracowanie praktycznych przykładów zaciągania do tych ksiąg.

W pierwszym półroczu 2, w drugiem 4 zadania szkolne; zadania domowe według uznania nauczyciela. Wypracowania szkolne należy wykonać od razu na czysto, a tylko wyjątkowo przepisywać w domu.

Klasa II. (W pierwszym półroczu 4 godz. tyg.).

Dalszy ciąg księgowości podwójnej. Powtórzenie i rozszerzenie nauki o kontach księgowości podwójnej i reguł o zaciąganiu do ksiąg tej metody. Zbiornik. Teorya otwarcia i zamknięcia ksiąg według metody podwójnej. Objasnienia pojęcia bilansu. Ciągle praktyczne ćwiczenia w księgowaniu, zamykaniu i otwieraniu na prostych i krótkich przykładach z handlu

towarowego, z przedsiębiorstw przemysłowych i bankowych. Objaśnianie i wypracowanie amerykańskiej księgi głównej. Najważniejsze zasady księgowości fabrycznej. Odrębne zasady zamknięcia w spółkach jawnych.

W ostatnich czterech tygodniach drugiego półrocza (w godzinach kantoru praktycznego) należy urządzić ogólne powtórzanie i egzamin z materiału księgowości (wraz z korespondencją i dokumentyką) i przeprowadzić przy tej sposobności klasyfikację słabszych uczniów z tego przedmiotu.

W pierwszym półroczu 4 zadania szkolne; zadania domowe wedle uznania nauczyciela, przyczem należy o ile możliwości unikać mechanicznego przepisywania.

9. Kantor praktyczny.

Cel nauki: Zrozumienie wzajemnego związku między pojedynczymi czynnościami przedsiębiorstwa i powtórzenie najważniejszych materyi ze wszystkich przedmiotów handlowych. O ile możliwości należy zapoznać uczniów z urządzeniami kantorowemi dla czynności manipulacyjnych.

Tok czynności kantorowych należy urządzić tak, aby wszyscy uczniowie byli ciągle zatrudnieni.

Klasa II. (w II pół . 7 godz. tygodn.).

Zupełne wypracowanie jednego lub kilku tematów z handlu hurtownego i drobnego (sklepowego), polegające na wypracowaniu wszystkich dokumentów i listów i przeprowadzeniu wszystkich zapisek księgowych wynikających z każdej zaszłości. W odpowiednich miejscach należy przeprowadzić także potrzebne obliczenia i objąć odnośną zaszłość pod względem techniczno-handlowym i prawnym. Pomiędzy zaszłociami, które należy objaśnić, powinny znajdować się także sprawunki komisowe i spedycyjne tudzież najprostsze sprawunki bankowe..

Wypracowania kantoru praktycznego należy zakończyć w 4 tygodnie przed upływem drugiego półrocza, aby uzyskać wolne godziny dla powtórzenia.

W drugiem półroczu 2 zadania szkolne trwające po 2 godziny. Domowe przygotowanie do przerobienia zaszłoci najbliższej godziny szkolnej.

10. Geografia handlowa.

Cel nauki: Na ogólnych geograficznych zasadach oparta znajomość państw jako obszarów produkcji i handlu i ich stanowisko w obrocie światowym ze szczególniem uwzględnieniem monarchii austro-węgierskiej. Zrozumienie map, które są podstawą całej nauki.

Klasa przygotowawcza (tyg. godz. 3).

Najważniejsze geograficzne pojęcia potrzebne do zrozumienia globusu i map. Ogólny przegląd części ziemi wedle układu poziomego i pionowego, wedle nawodnienia, klimatu, zaludnienia, oraz politycznego podziału. Dokładniejsze traktowanie monarchii austriacko-węgierskiej.

Klasa I. (tyg. godz. 3).

Wyjaśnienie potrzebnych do zrozumienia map pojęć z geografii matematycznej. Zasady geografii fizycznej z uwzględnieniem tych partyi, które są szczególnie ważne dla produkcji, handlu i komunikacji. Dokładne traktowanie monarchii austro-węgierskiej, polityczny podział państwa, dokładne przerobienie oro- i hydrografii, klimatu, zaludnienia, produkcji rolniczej i górniczej, przemysłu; środki komunikacyjne Austro-Węgier, zwłaszcza głowe linie kolejowe i okrętowe. Objasnianie specjalnej mapy ziemi rodzinnej.

Cesarstwo niemieckie (wraz z koloniami) i Szwajcarya pod względem oro- i hydrograficznym, produkcji, przemysłu, handlu i komunikacji z uwzględnieniem stosunków handlowych tych państw z Austrią-Węgrami.

Klasa II. (tyg. godz. 3).

Inne kraje sąsiadujące z monarchią austro-węgierską, przy czem należy się ograniczyć do przerobienia najważniejszych ogólnych geograficznych stosunków i do charakterystycznych produktów, mających znaczenie dla handlu światowego. Reszta państw europejskich z ich kolonią, oraz samoistne państwa pozaeuropejskie, traktowane w sposób przeglądowy pod względem ogólnym i geograficzno-handlowym. Wyjaśnienia kolejowych rozkładów jazdy. Najważniejsze środki i instytucje komunikacyjne między stałymi lądami, (okręty pocztowe, kable, międzynarodowy związek pocztowy).

11. Historya naturalna.

Cel nauki: Poglądowa znajomość działań przyrody wedle zasadniczych własności płodów, ich wzajemnego stosunku i znaczenia dla człowieka. Znajomość budowy ciała ludzkiego i zasad higieny.

Klasa przygotowawcza. (4 godz. tyg.).

Mineralogia: Opis najbardziej rozpowszechnionych minerałów ze szczególniem uwzględnieniem tych, które mają zastoso-

wanie techniczne; własności ogólne, a mianowicie formy krystalograficzne na podstawie odpowiednich przykładów. Przegląd najważniejszych minerałów wchodzących w skład skorupy ziemskiej. Zoologia: Anatomiczna budowa ciała ludzkiego i znaczenie części jego, przedstawione we formie łatwo przystępnej (bez uwzględnienia stosunków histologicznych). W związku z tem zasady hygiény i kilka reguł o pierwszej pomocy w nieszczęśliwych wypadkach. Przegląd świata zwierzęcego na podstawie tych gatunków i rodzajów zwierząt, które w kraju naszym żyją, lub też mieć będą znaczenie ze względu na naukę towaroznawstwa; zarys systematyki świata zwierzęcego. Botanika: Opis kilku bardzo rozpowszechnionych roślin nasiennych, w miarę możliwości na podstawie świeżego materiału roślinnego; zwięzłe objaśnienie budowy zewnętrznej i funkcji poszczególnych organów w związku z właściwą anatomią roślin. Zarys systematyki świata roślinnego łącznie z nauką o najważniejszych roślinach bezkwiatających, zwłaszcza o grzybach i ich znaczeniu przy wywoływaniu fermentacji i chorób.

Cała nauka historyi naturalnej powinna być poglądową i w ten sposób prowadzoną, by stanowiła przygotowanie dla późniejszej nauki towaroznawstwa.

12. Fizyka.

Cel nauki: Znajomość najważniejszych i najłatwiej zrozumiałych zjawisk fizycznych z ciąglem uwzględnianiem praktycznych potrzeb codziennego życia. (Nauka ma się opierać o ile możliwości na doświadczeniach).

Klasa przygotowawcza. (tyg. godz. 4).

Ogólne własności ciał, stany skupienia, ciężar, środek ciężkości, dźwignia, waga, równia pochyła, ruch i jego przeszkody. Swobodna powierzchnia cieczy, rozchodzenie się ciśnienia, prasa hydrauliczna, ciśnienie na dno, pęd do góry, ciśnienie na ściany, koła wodne, turbiny, naczynia połączone, zasada Archimedesa, oznaczanie ciężaru gatunkowego stałych i ciekłych ciał; własności powietrza, pompa rozrzedzająca i zgęszczająca, pompa pneumatyczna, ciśnienie atmosferyczne, barometr, lewar, pompa, sikawka, manometr.

Istota ciepła, działanie ciepła w ogólności, rozszerzanie się ciał pod wpływem ciepła, termometr, motory gazowe, topnienie, parowanie, wrzenie, maszyna parowa, rozchodzenie się ciepła, wywołane przez ciepło prądy w powietrzu i we wodzie. Ogólne prawa glosu, szybkość rozchodzenia się glosu, odbicie glosu, ton, drgania, struny, piszczałki, ludzki organ glosu i słuchu, fonograf, gramofon. Powstanie i rozchodzenie się światła, cień, odbicie świa-

tła w zwierciadłach, załamywanie się światła w pryzmatach, fotografia, załamywanie się światła w soczewkach, mikroskop, luneta, latarnia magiczna, ludzkie oko, okulary, stereoskop.

Powstanie elektryczności przez tarcie, elektroskop, rozkład elektryczności na przewodnikach, maszyna elektryczna influencyjna. Powstanie elektryczności przez wpływ, elektryczność atmosferyczna, burze; magnetyczne zjawiska i prawa, umiejscowienie magnetycznej siły (bieguny), naturalne i sztuczne magnesy, magnetyzm ziemski, deklinacja, kompas; ogniwo galwaniczne, prąd elektryczny, działanie cieplne i świetlne prądu elektrycznego, żarówka, lampa łukowa, chemiczne działanie prądu elektrycznego w ogólności, elektroliza wody, magnetyczne działanie prądu elektrycznego, elektromagnetyzm, dzwonki elektryczne, telegraf, mikrofon i telefon, indukcja, działanie prądu indukcyjnego, dynamomaszyna, motor elektryczny.

13. Towaroznawstwo.

Cel nauki: Znajomość najważniejszych surowców naturalnych z uwzględnieniem ich właściwości charakterystycznych, ich sposobów i miejsc otrzymywania, ich znaczenia dla handlu i zastosowania; znajomość zasadniczych pojęć z zakresu chemii w związku ze składem chemicznym i przeróbką surowca; znajomość ważniejszych wiadomości z dziedziny chemicznej i mechanicznej technologii, odnoszącej się do sporządzania półfabrykatów i towarów gotowych.

Klasa I. (3 godziny tygodniowo).

Wstęp: Podział towarów na podstawie ich pochodzenia z przyrody. Pojęcia wstępne z chemii niezbędne dla towaroznawstwa; podział towarów podług składu chemicznego. Tobody nieorganiczne: (Tobody ze świata mineralnego) Metale i produkty hutnicze; materyał do szlifowania i polerowania; kamienie służące do ozdoby; materyał tokarskie i budowlane; surowce przemysłu chemicznego i produkty chemiczne; szkło; towary z gliny; materyał do pisania i rysowania; mineralne materyał do oświetlania i palenia. Powtórzenie omówionych w ciągu roku pierwiastków i związków chemicznych.

Klasa II. (3 godziny tygodniowo).

Tobody organiczne. (Tobody ze świata roślinnego i zwierzęcego). Pożywki roślinne i zwierzęce; używki łącznie z napojami alkoholowymi; tłuszcze i oleje; olejki eteryczne, żywice, gumy, kauczuk; drzewo; organiczne materyał farbiarskie i gar-

barskie; towary ze skóry zwierzęcej; włókna i towary z nich sporządzane; organiczne materyały tokarskie; najważniejsze materyały apteczne. Zwięzłe powtórzenie omówionych związków organicznych.

W odpowiednich miejscach należy omówić najważniejsze szczegóły odnoszące się do zafałszowania pewnych towarów i najprostsze metody rozeznawania tychże; należy zwrócić uwagę na środki ostrożności, jakich przechowywanie pewnych towarów wymaga, jakoteż na możliwość psucia się pewnych towarów. Cała nauka powinna być prowadzoną przy pomocy charakterystycznych prób towarowych, toków fabrykacyi, tablic i modeli; przez wycieczki do fabryk, urządzone w związku z materyałem wykładowym, ma być daną uczniom sposobność oglądnięcia w ruch przemysłowy.

Nauka towaroznawstwa powinna w interesie praktycznych celów nauki specjalnie zwracać uwagę na lokalny handel i przemysł.

14. Nauka o ustroju politycznym.

Cel nauki: Poznanie najważniejszych materyi z ustroju, administracyi i sądownictwa królestw i krajów, reprezentowanych w Radzie państwa.

Nauka odbywać się powinna raczej w formie opowiadania i objaśnienia niż w sposób systematyczny.

Klasa II. (1 godzina tygodniowo).

Krótki wstęp o państwie i prawie państwowem w ogólności. Monarchia austriacko-węgierska jako związek państw. Ustawodawcze czynniki państwa w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa (monarcha i rada państwa); sejmy krajobwe. Ustawy i rozporządzenia. Państwowe władze administracyjne i sądowe ze szczególniem uwzględnieniem zakresu interesów kupieckich; władze krajowe; samorząd. Ogólne prawa obywateli. Polityczny stosunek Przedlitawii do Węgier. Zasadniczy pogląd na najważniejsze materye austriackiego prawa prywatnego.

Najważniejsze urządzenia na polu administracyi politycznej, sądownictwa, wojskowości, szkolnictwa, skarbowości (podatki, cła i monopole), administracyi przemysłowej i społecznego ustawodawstwa Austrii.

W związku z temi materyami należy omówić zwłaszcza główne zasady ustawy przemysłowej (podział zatrudnień zarobkowych, warunki samodzielnego zarobkowania, dowód uzdolnienia, pomocniczy personal przemysłowy, przepisy ochronne o robotnikach przemysłowych, stowarzyszenia zawodowe), zasady ochrony patentów, marek i wzorów. Zakres działania izb handlowo-przemysłowych i handlowe zadanie konsulatów.

15. Stenografia.

Cel nauki: Zdolność pisania 110—125 zgłosek na minutę; pewność w odczytywaniu własnego stenogramu.

Klasa I. (tyg. 2 godz.).

Tworzenie i skracanie słów. Osobne ćwiczenia w pisaniu technicznych wyrażeń handlowych.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne; ćwiczenia pisemne wedle potrzeby.

Klasa II. (tyg. 2 godz.).

Skracanie zdań i ćwiczenia w szybkiem pisaniu. Przy tych ćwiczeniach należy uwzględnić także i korespondencję handlową.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne; ćwiczenia wedle potrzeby.

Uwaga: W szkołach, w których udziela się obowiązkowo także nauki drugiego języka oprócz wykładowego, należy przerobić z uczniami w miarę wolnego czasu także zasady stenografii w tym języku.

16. Kaligrafia.

Cel nauki: Wyrobienie pięknego i szybkiego pisma.

Klasa przygotowawcza (2 godz. tygodn.).

Nabycie gruntowej wprawy w piśmie łacińskiem i niemieckiem.

W każdym półroczu 3 wypracowania z próbami pisma w szkole; ćwiczenia domowe wedle uznania nauczyciela.

Klasa I. (2 godz. tyg.).

Nabycie gruntowej wprawy w piśmie łacińskiem, niemieckiem i rondonem w rozmaitych wielkościach.

W każdym półroczu 3 wypracowania z próbami pisma w szkole; domowe ćwiczenia wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (1 godz. tyg.).

Pismo kupieckie z uwzględnieniem metody szybkiego pisania. Sygnatury handlowe.

W każdym półroczu 2 wypracowania z próbami pisma w szkole; ćwiczenia szkolne wedle uznania nauczyciela

Nadobowiązkowo :

17. Pisanie na maszynach.

Cel nauki: Zaznajomienie się z użyciem maszyn do pisania różnych systemów.

Klasa II. (tyg. godz. 2).

Ogólne wyjaśnienie sposobu pisania na maszynach z uniwersalną klawiaturą. Trzymanie ciała przy pisaniu na maszynie, wkładanie papieru, poruszanie wózka w prawo i lewo przy równoczesnym robieniu odstępów między wierszami; normalny układ palców. Uderzenie w klawisze. Ćwiczenia w łączeniu liter używanych najczęściej w języku wykładowym. Tworzenie słów i zdań. Pisanie dużych liter (bezpośrednio lub przy pomocy zmiennika). Znaki pisarskie i liczby. Podkreślanie słów i zdań. Wstęp do listów kupieckich i zakończenia. Ćwiczenia w pisaniu kopert, listów kupieckich i rachunków (tych ostatnich przy użyciu tabulatora). Pisanie pod dyktatem i na podstawie stenogramów.

Uczniowie podzieleni są przy nauce na grupy.

18. Gimnastyka i gry dla młodzieży.

Cel nauki: Wzmocnienie siły, zręczność i pewność ruchów uczniów, rozbudzenie ich zmysłu porządku; utrzymanie fizycznej i umysłowej świeżeści przez przyjemne ćwiczenia cielesne.

Klasa I. i II. (2 godziny tygodniowo w każdej klasie).

Ćwiczenia wolne i w zastępach; stosowne do wieku i fizycznego rozwoju ćwiczenia na przyrządach. Gry ruchowe.

19. Śpiew.

Cel nauki: Rozbudzenie poczucia muzykalności, podniesienie kultury umysłu uczniów przez pielęgnowanie muzyki towarzyskiej.

Klasa I. i II. (1 godzina tygodniowo w każdej klasie).

Ćwiczenia w słuchu; ćwiczenia w pisaniu i czytaniu nut (na podstawie systemu nutowego); ćwiczenia głosu i trafianie interwałów w granicach zdolności uczniów do śpiewu ze względu na mutacje; rozbudzanie poczucia rytmu. Ćwiczenia w wielogłosowym śpiewie choralnym. Niektóre dobre pieśni ludowe (zwłaszcza też patryotyczne) należy wyćwiczyć do śpiewania z pamięcią.

E) Dwuklasowa szkoła dla dziewcząt.

I. Regulamin.

§ 1.

Zadaniem Dwuklasowej szkoły handlowej dla dziewcząt, połączonej z Akademią handlową w Krakowie jest udzielić dziewczętom tych wiadomości kupieckich, zwłaszcza kantorowych, których potrzebować mogą jako buchalterki, kasjerki, korespondentki i t. p.

§. 2.

Językiem wykładowym jest język polski.

§. 3.

Szkoła składa się z dwóch kursów rocznych, na które materiał naukowy rozzielony jest wedle planu, wydanego przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskr. z 17. maja 1910 l. 17255.

§. 4.

Dwuklasowa szkoła handlowa dla dziewcząt połączona jest z Akademią handlową w Krakowie, a zarząd jej sprawuje Kuratoria tegoż zakładu.

§. 5.

Kierownikiem dwuklasowej szkoły handlowej dla dziewcząt w Krakowie jest każdorazowy dyrektor Akademii handlowej w Krakowie, nauki udzielają nauczyciele Akademii handlowej ewentualnie inni nauczyciele pomocniczy, mający stałe posady przy tutejszych szkołach średnich lub instytucjach finansowych. i t. p.

§. 6.

Do klasy I. przyjmuje się uczennice, które ukończyły z dobrym postępem (we wszystkich przedmiotach) trzy klasy szkoły wydziałowej (licealnej lub średniej), albo złożą egzamin wstępny z języka polskiego, niemieckiego, rachunków, geografii i nauk

przyrodniczych w zakresie nauk udzielanych w 3-klasowej szkole wydziałowej. Uczennice muszą w roku, w którym się wpisują do szkoły ukończyć 14 lat. Wobec innych równych warunków mają pierwszeństwo uczenice z ukończoną wyższą klasą wydziałową i starsze wiekiem.

Do klasy II. przyjmuje się uczenice, które ukończyły z I. stopniem ogólnym klasę I. Dwuklasowej szkoły handlowej lub mając co najmniej lat 15 złożyć egzamin wstępny w zakresie nauk udzielanych w klasie I. Dwuklasowej szkoły handlowej.

§. 7.

Przy pierwszym wpisie ma każda uczenica złożyć wpisowe w wysokości 10 K. Każda zaś bez wyjątku składa co roku 2 K. jako datek na zbiory naukowe. Czesne wynosi 80 K. rocznie i ma być wniesione w dwóch ratach z góry (połowa do 15/10, druga połowa między 1/2 a 15/3). Od opłaty szkolnej nie uwalnia się wcale. Raz wpłaconych opłat szkolnych nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

§. 8.

Wszystkie inne prawa i obowiązki uczenic nie wyszczególnione w niniejszym regulaminie zawierają odnośne przepisy dla uczniów Akademii handlowej względnie dla uczniów i uczenic szkół średnich.

§. 9.

Plan nauki obejmuje następujące przedmioty:

1. Język polski . . .	kl. I. 2 godz.	kl. II. 3 godz.
2. Język niemiecki . . .	" 5	" 5
3. Rachunki kupieckie	5 w I. p., 3 w II. p.	" 3
4. Nauka o handlu i wekslach . . .	3 w I. p., 1 w II. p.	" 2
5. Prace kant. i koresp.	2 w I. p., 4 w II. p.	" 3 w I. półr.
6. Buchalterya . . .	2 w I. p., 4 w II. p.	" 4 w I. półr.
7. Kantor praktyczny .	"	" 7 w II. półr.
8. Geografia handlowa	" 2	" 2
9. Stenografia . . .	" 2	" 2
10. Kaligrafia . . .	" 2	" 1
Nadobowiązkowo:		
11. Towaroznawstwo .	" 3	" 3
12. Pisanie na maszynie	" —	" 2
13. Nauka hyg. i gosp.	" 2	" 2
Razem tygodniowo w kl. I.		30 godz. w kl. II. 32 godz.

2. Plan nauk Dwuklasowej szkoly handlowej żeńskiej.

a) Przedmioty obowiązkowe.

1. Język polski.

Cel nauki: Łatwe porozumiewanie się z innymi w języku wykładowym; zdolność poprawnego wyrażania się w mowie i piśmie; biegłość w wyraźnym czytaniu i opowiadaniu rzeczy przeczytanych. Znajomość najważniejszych dzieł literatury ze szczególnym uwzględnieniem arcydzieł autorów nowszej doby.

Klasa I. (2 godz. tygodn.).

Powtórzenie odmian i rozbiór części składowych zdania pojedynczego, zasady pisowni i nauki o znakach pisarskich; najczęściej używane słowa obcego pochodzenia, zwłaszcza z zakresu handlu i powtórzenie najważniejszych części ze składni; rozbiór zdań. Lektura prozaicznych i poetycznych ustępów; poprawne czytanie i opowiadanie czytanego. Uczenie się na pamięć stosownych ustępów.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne i 2 domowe; dyktaty wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (3 godz. tygodn.).

Powtórzenie nauki o formach i zdaniu; ustne i pisemne opowiadanie czytanych ustępów własnymi słowami. Tok myśli i dyspozycja wzorowych ustępów prozaicznych. Ortograficzne ćwiczenia w dalszym ciągu. Krótkie wiadomości o najważniejszych dziełach literackich z podaniem odnośnych szczegółów biograficznych, przyczem należy przedewszystkiem uwzględnić arcydzieła wybitnych poetów nowszej doby. Najważniejsze wiadomości o rodzajach poetycznych form i nauki o wierszowaniu wyniête z lektury. Samodzielne opowiadanie czytanych ustępów poetycznych i ćwiczenia w wolnych wykładach. Wypracowania piśmienne postępują od zwyczajnej reprodukcji począwszy aż do łatwego samodzielnego wypracowania na temat z zakresu praktyki życiowej uczenic.

Co półroczu 3 zadania szkolne i 2 domowe; dyktaty wedle uznania nauczyciela.

2. Język niemiecki.

Cel nauki: Dostateczna znajomość nauki o formach i zdaniu; zrozumienie łatwiejszych tekstów; pewna wprawa w ustnym

wyrażaniu się i zdolność wypracowywania zwykłych listów w zakresie interesu towarowego.

Podstawę nauki gramatyki i konwersacji stanowi lektura.

Klasa I. (5 godz. tygodn.).

Głosownia i czytanie. Nauka o formach i najważniejsze zasady nauki o zdaniu. Ustne i pisemne ćwiczenia w celu ugruntowania wiedzy gramatycznej i nabycia odpowiedniego zasobu słów. Odpowiedzi na łatwe pytania nauczyciela, nawiązane do lektury i środków poglądowych. Przy zwykłych pytaniach skierowanych do uczeń używa nauczyciel języka niemieckiego z (wyjątkiem pouczeń gramatycznych).

W każdym półroczu 3 zadania szkolne i 3 domowe; dyktaty wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (5 godz. tygodn.).

Powtórzenie i rozszerzenie nauki o formach, zwłaszcza słów nieregularnych. Uzupełnienie zasad składni. Ciągłe ustne i pisemne ćwiczenia. Lektura, tłumaczenia i objaśnienia dłuższych ustępów, których treść da podstawę do nawiązania rozmówek. Przy sposobności krótkie tłumaczenia z języka polskiego na język niemiecki. Uzupełnienie zasobu słów przez korzystanie z obrazów ściennych, z uwzględnieniem charakterystycznych cech języka handlowego. Stawianie pytań przez ucznice i próby w jednolitem samodzielniem opisywaniu i opowiadaniu w języku niemieckim.

Wprowadzenie w korespondencję handlową za pośrednictwem stosownego zasobu frazésów, potrzebnych do pisania łatwiejszych listów w sprawach towarowych i połączonych z handlem towarowym listów obrotu handlowego. Przy nauce korespondencji należy trzymać się porządku listów, zachowywanego przy nauce korespondencji w języku polskim. W miejscach tłumaczeń należy przystąpić jak najrychlej do samodzielnego sporządzania listów w języku niemieckim na podstawie osobnych tematów.

Objaśnienia i omawiania należy w klasie II, prowadzić w języku niemieckim.

W każdym półroczu 3 zadania szkolne i domowe. Ciągłe ćwiczenia w korespondencji na podstawie dawanych tematów.

3. Rachunki kupieckie.

Cel nauki: Biegłość w wykonywaniu wszelkich obliczeń potrzebnych kupcowi w handlu towarowym z uwzględnieniem sposobów stosowanych w praktyce; znajomość elementarnych obliczeń bankowych według zwyczajów austriackich. Wprawa w rachowaniu pamięciowem.

Klasa I.

(W pierwszym półroczu 5 godz., w drugiem 3 godz. tyg.).

Gruntowne powtórzenie działań bezimiennymi ułamkami dziesiętnymi i zwyczajnymi (z licznikami i mianownikami co najwyżej dwucyfrowymi). Ćwiczenia w szybkiem działaniu poziomem. Kupieckie skrócenia rachunkowe, o ile rzeczywiście ułatwiają rachowanie, w szczególności skrócone mnożenie i dzielenie. Najważniejsze (europejskie i amerykańskie) układy monet, miar i wag ze szczególniem uwzględnieniem waluty koronowej i układu metrycznego. Rozkładanie i zwijanie. Działania liczbami imiennemi (mianowanemi) wraz z t. zw. praktyką włoską. Rachunek stosunku i wnioskowanie. Rachunek spółki i średniego podziału; rachunek łańcuchowy. Rachunek procentu od 100, w 100 i na 100 i jego za stosowanie przy procentowych dodatkach i potrąceniach praktyki kupieckiej. Obliczanie odsetek od 100, w 100, i na 100 i rachowanie liczbami procentowemi. Najważniejsze obliczenia towarowe; pojedyncza kalkulacja zakupna. Ciągłe ćwiczenia w pamięciowem rachowaniu liczbami imiennemi i bezimiennemi.

W pierwszym półroczu 4, w drugiem 3 zadania szkolne; w pierwszym półroczu 2 razy, w drugiem raz na tydzień krótkie zadanie domowe, które należy o ile możliwości poprawić w szkole.

Klasa II. (3 godz. tygodn.).

Powtórzenie rachunku procentu i odsetek. Rachunek dyskontu według austriackich zwyczajów bankowych. Zasady rachunku monet, a zwłaszcza obliczanie ich wartości kursowej według zwyczajów austriackich. Obliczenia przy zapłacie cel. Obliczanie wartości zagranicznych biletów bankowych. Główne zasady rachunku dewiz według austriackich zwyczajów (z po minieciem londyńskich weksli ze ścisłym terminem). Krótkie omówienie zagranicznych kursów, posiadających szczególne znaczenie dla austriackiego handlu towarowego. Zasady rachunku walorów według zwyczajów austriackich. Łatwe przykłady weksli wyrównawczych celem powtórzenia.

Zamknięcie rachunku bieżącego z jednolitą (pojedynczą i podwójną) stopą procentową w zarysach. Dokładne przerobienie kalkulacji towarowej wraz z kalkulacją przywozów zamorskich. W związku z kalkulacją należy omówić także ogólne koszta administracyjne w przedsiębiorstwach handlowych. Obliczanie wartości i cen porównawczych najważniejszych przedmiotów handlu międzynarodowego (zboża, mąki, spirytusu, cukru, nafty, bawełny, kawy). Ćwiczenia w rachowaniu pamięciowem przy każdej stosownej okoliczności.

W każdym półroczu po 3 zadania szkolne; raz w tygodniu krótkie zadania domowe, które należy o ile możliwości poprawić w szkole.

4. Nauka o handlu i wekslach.

Cel nauki: Poglądowa znajomość stosunków i urządzeń, mających praktyczne znaczenie dla handlu. Zrozumienie praktycznej strony weksla z pominięciem szczegółów czysto prawniczych. Zadaniem nauki o handlu i wekslach w klasie I. jest przede wszystkiem objaśnienie pojęć i zjawisk, których znajomość jest potrzebna przy nauce innych przedmiotów handlowych, w klasie II. natomiast uzupełnienie nauki handlowej przez samodzielne zapoznanie uczenic ze stosunkami i urządzeniami, które jeszcze nie były nigdzie przedmiotem objaśnień.

Klasa I. (W pierwszym półroczu 3 godziny, w drugim 1 godzina w tygodniu).

Wstęp. Pojście, powstanie, pożytek i rodzaje handlu. Przedmioty handlu. Handel towarowy, jego zwyczaje i dokumenty. Miary i wagi, cena, pieniądz, waluta, moneta, pieniądz papierowy. Przegląd kupieckich sposobów zapłaty.

Początki nauki o wekslu, o ile są niezbędne do nauczania innych przedmiotów, a mianowicie: pojęcie i główne rodzaje weksla, jego znamiona, stempel wekslowy, przyjęcie, indosowanie i zapłata weksla. Objasnienia należy zawsze łączyć z wypracowaniem przykładów wekslowych. - Krótka charakterystyka przekazu i czeku bankowego. Pocztowa kasa oszczędności, dział oszczędnościowy i czekowy i organizacja tego ostatniego. Przedsiębiorcy handlowi: kupiec, firma i rejestr handlowy, pracownicy handlowi. Najważniejsze wiadomości o spółkach handlowych i innych związkach dla celów handlowych. Krótkie pouczenie o pomocniczych zawodach handlowych: działalność komisanta, agenta, spedytora i przewoźnika. Przegląd pomocniczych urządzeń handlowych: kolej, żeglugi, poczta, telegraf, telefon. Targi, składowanie publiczne, wywiadowstwo kupieckie. Ubezpieczenie w służbie handlu.

Klasa II. (3 godziny tygodniowo).

Powtórzenie kupieckich sposobów zapłaty, zwłaszcza organizacji czekowej w pocztowej kasie oszczędności. Wiadomości główne: najważniejsze wiadomości o austriackiej taryfie głównej i dokumentach głównych. Handel pieniężny i kredytowy: krótki zarys nauki o handlu pieniędzy, weksli i walorów, nauka o bankach i kasach oszczędności tudzież ich czynnościach,

wreszcie o giełdach i sprawunkach giełdowych. Z prawa handlowego i konkursowego: ogólne przepisy ustawowe o zawieraniu i wypełnianiu sprawunków handlowych i sposobów ich zabezpieczenia na podstawie IV. księgi ustawy handlowej. Sądownictwo handlowe. Najważniejsze wiadomości z prawa konkursowego. Z prawa wekslowego: Zdolność wekslowa; powtórzenie i uzupełnienie wiadomości o składnikach wekslowych, o indosie, przyjęciu i zapłacie weksla; protest i regres wekslowy, adres pomocniczy i wyręczenie wekslowe. Umiejscowienie; powielanie weksla. Weksle własne i przekazowe. Podrabianie i fałszowanie weksli. Zaginięcie weksla. Skarga wekslowa. Powtórzenie wiadomości o przekazach i czekach. Z reszty przepisów ustawodawstwa przemysłowego: Zasady ustawy przemysłowej (podział zatrudnień zarobkowych, warunki samodzielnego zarobkowania, dowód uzdolnienia, pomocniczy personal przemysłowy, przepisy ochronne o robotnikach przemysłowych), handel wolny, monopole. Zasady ochrony patentów, marek i wzorów. Izby handlowe i przemysłowe, gremia kupieckie, konsulaty.

5. Korespondencya i nauka o dokumentach kupieckich.

Cel nauki: biegłość w sporządzaniu listów i dokumentów handlu towarowego bez błędów językowych, formalnych i rzeczowych.

Klasa I. (W pierwszym półroczu 2 godz., w drugiem 4 godz. tyg.).

a) Nauka o dokumentach kupieckich celem zapoznania uczniów z formą, zwyczajami kupieckimi i wyrażeniami technicznemi, których należy przestrzegać przy sporządzaniu dokumentów kupieckich. Wystawianie not, rachunków zakupna i sprzedawy, kosztów, ceduł dostawy i odbioru, ceduł złożenia, kwitów, listów przewozowych, deklaracji clowych, telegramów; formalna strona weksla, przekazu i czeku, dokumentów pocztowych i dokumentów działu czekowego pocztowej kaszy oszczędności.

b) Korespondencya (z przygodнем wypracowywaniem przynależnych dokumentów). Wstęp o znaczeniu i sposobie sporządzania listów w handlu. Forma listów kupieckich, kopert listowych i pocztówek. Ogólne postępowanie z listami przychodząymi i odchodzącyimi. Listy w sprawie przesyłek i wypłat gotówkowych. Zwyczajna korespondencya w handlu towarowym, a mianowicie zamówienie towarów i wykonanie polecenia z uwzględnieniem różnych sposobów wyrównania faktury, nadto potwierdzenie odbioru towarów. Odwołania i wytykania wad. Łatwe przykłady z korespondencji wekslowej, a mianowicie zawiadomienie o wysta-

wieniu traty, przekazywanie weksli na rachunek bieżący z walutą płatności, listy o załatwienie przyjęcia wekslowego i listy inkasowe. Krótkie przerobienie korespondencyi wywiadowczej. Listy upominające.

W pierwszym półroczu 2 zadania szkolne i 2 domowe, w drugiem 4 szkolne i 3 domowe. Zadania domowe obejmują wypracowanie listów i dokumentów kantorowych, których koncept uczenica powinna sama sporządzić. Wszystkie wypracowania należy wykonywać od razu na czysto (w razie potrzeby przy pomocy notatek stenograficznych), a tylko wyjątkowo przepisywać w domu.

Klasa II. (3 godziny tygodniowo w pierwszym półroczu).

Powtórzenie zwyczajnych listów towarowych. Wyrównanie faktury przez pocztową kasę oszczędności. Oferta sprzedawcy, zapytanie nabywcy, komis zakupna i sprzedaży towarów. Najważniejsze listy i dokumenty spedycyjne. Dalszy ciąg korespondencyi wekslowej, a mianowicie przekazywanie weksli do dyskontowania, listy w sprawie umiejscowienia i regresu wekslowego. Najprostsze listy z obrotu bankowego, a mianowicie komisowe zakupno i sprzedaż walut, dewiz i walorów; przekazywanie rachunkowe. Listy w sprawie rachunków bieżących. Listy polecające i kredytowe. Okólniki. Prośby o nadanie posad. Świadectwa służbowe.

W ostatnich 4 tygodniach drugiego półroczu należy (w godzinach kantoru praktycznego) przeprowadzić ogólne powtórzenie materiału korespondencyi i dokumentyki tudzież księgowości i przy tej sposobności dokonać ostatecznej klasyfikacji słabszych uczeńnic.

W pierwszym półroczu 2 zadania szkolne i 2 domowe.

6. Księgowość (buchalterya.)

Cel nauki: Poznanie teorii i nabycie wprawy w praktycznym zastosowaniu księgowości kupieckiej w handlu towarowym.

Klasa I.

(W pierwszym półroczu 2 godziny, w drugim 4 godz. tygodniowo).

Wstęp: Pojęcie, zadanie i metoda księgowości kupieckiej w ogólności. Ustawowe przepisy o księgowości kupieckiej i obowiązek stemplowania ksiąg handlowych. Objasnienie najważniejszych ogólnych pojęć technicznych wyrażeń księgowości kupieckiej.

Księgowość pojedyncza: Zasady księgowości pojedynczej i zasadnicze księgi tej metody (księga kasowa, dziennik,

księga główna, inwentarz). Straca kasowa i straca odbiorców. Pomocnicze księgi metody pojedynczej. Zamknięcie ksiąg według tej metody. Ciągłe praktyczne ćwiczenia w księgowaniu różnych zasłości w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych. Przeprowadzenie jednomiesięcznego tematu (średnich rozmiarów) w przedsiębiorstwie pojedynczem działu towarowego przez wszystkie księgi główne i pomocnicze. Zapiski księgowe przedsiębiorstwa sklepowego i przerobienie osobnego przykładu dla ich objaśnienia.

Księgowość podwójna: Zasady księgowości podwójnej i zasadnicze księgi tej metody, (księga główna, kasowa, dziennik, inwentarz). Wypracowanie praktycznych przykładów zaciągania do tych ksiąg.

W pierwszym półroczu 2, w drugiem 4 zadania szkolne; zadania domowe według uznania nauczyciela. Wypracowania szkolne należy wykonać od razu na czysto, a tylko wyjątkowo przepisywać w domu.

Klasa II. (W pierwszym półroczu 4 godz. tygodn.).

Dalszy ciąg księgowości podwójnej. Powtórzenie i rozszerzenie nauki o kontach księgowości podwójnej i reguł o zaciąganiu do ksiąg tej metody. Zbiornik. Teorya otwarcia i zamknięcia ksiąg według metody podwójnej. Objasnienie pojęcia bilansu. Ciągłe praktyczne ćwiczenia w księgowaniu, zamykaniu i otwieraniu na prostych i krótkich przykładach z handlu towarowego, z przedsiębiorstw przemysłowych i bankowych. Objasnianie i wypracowanie amerykańskiej księgi głównej. Najważniejsze zasady księgowości fabrycznej. Odrębne zasady zamknięcia w spółkach jawnych.

W ostatnich 4 tygodniach drugiego półrocza (w godzinach kantoru praktycznego) należy urządzić ogólne powtórzenie i egzamin z materiału księgowości (wraz z korespondencją i dokumentyką) i przeprowadzić przy tej sposobności klasyfikację słabszych uczniów tego przedmiotu.

W pierwszym półroczu 4 zadania szkolne; zadania domowe wedle uznania nauczyciela, przyczem należy o ile możliwości unikać mechanicznego przepisywania.

7. Kantor praktyczny.

Cel nauki: Zrozumienie wzajemnego związku między pojedynczymi czynnościami przedsiębiorstwa i powtórzenie najważniejszych materiały ze wszystkich przedmiotów handlowych. O ile możliwości należy ucznice zapoznać z urządzeniami kantorowymi dla czynności manipulacyjnych.

Tok czynności kantorowych należy urządzić tak, aby wszystkie ucznice były ciągle zatrudnione.

Klasa II. (w II. półr. 7 godz. tygodn.).

Zupełne wypracowanie jednego lub kilku tematów z handlu hurtowego i drobnego (sklepowego), polegające na wypracowaniu wszystkich dokumentów i listów i przeprowadzeniu wszystkich zapisek księgowych, wynikających z każdej zasłości. W odpowiednich miejscach należy przeprowadzić także potrzebne obliczenia i objąć odnośną zasłość pod względem techniczno-handlowym i prawnym. Pomiędzy zasłościami, które należy objąć, powinny znajdować się także sprawunki komisowe i spedycyjne tudzież najprostsze sprawunki bankowe.

Wypracowania kantoru praktycznego należy zakończyć w 4 tygodnie przed upływem drugiego półrocza, aby uzyskać wolne godziny dla powtórzenia.

W drugiem półroczu 2 zadania szkolne trwające po 2 godziny. Domowe przygotowanie do przerobienia zasłości najbliższej godziny szkolnej.

8. Geografia i nauka o ustroju politycznym.

Cel nauki: Na ogólnych geograficznych zasadach oparta znajomość państw jako obszarów produkcji i handlu, oraz ich stanowisko w obrocie światowym ze szczególnym uwzględnieniem austriacko-węgierskiej monarchii. Zrozumienie map, które są podstawą całej nauki. Zasady nauki o ustroju politycznym w Austrii.

Klasa I. (2 godz. tygodn.).

Wyjaśnienie potrzebnych do zrozumienia map pojęć z geografii matematycznej; zasady geografii fizycznej z uwzględnieniem tych warunków, które są szczególnie ważne dla produkcji i handlu.

Dokładniejsze traktowanie monarchii austriacko-węgierskiej, polityczny podział państwa, dokładne traktowanie oro — i hydrografii, klimatu, stosunków zaludnienia, produkcji rolniczej i górniczej, przemysłu; stosunki komunikacyjne Austro-Węgier, zwłaszcza najważniejsze linie kolejowe i okrętowe. Objaśnianie specjalnej mapy ziemi rodzinnej.

Cesarstwo Niemieckie (wraz z koloniami) i Szwajcarya z ograniczeniem do najważniejszych ogólnie geograficznych stosunków i charakterystycznych produktów, mających znaczenie dla handlu światowego.

Klasa II. (2 godz. tygodn.).

Reszta państw Europy z koloniami i samodzielne pozaeuropejskie państwa, traktowane krótko pod ogólnie- i handlowo geo-

graficznym względem. Objasnianie kolejowych rozkładów jazdy. Najważniejsze środki i instytucje komunikacyjne między stałymi lądami (linie okrętów pocztowych, kabel, międzynarodowy związek pocztowy) — Krótkie powtórzenie politycznej geografii Austro-Węgier.

W związku z tem: Z nauki o ustroju politycznym: najpotrzebniejsze w życiu praktycznym wiadomości o ustroju państwa, administracji i stosunkach prawnych królestw i krajów zastąpionych w Radzie państwa, stosunek prawno-państwowy do Węgier. Ogólne prawa obywateli.

(Zasadnicze ustępy ważnych dla kupca części ustawodawstwa handlowego i przemysłowego przerobi się przy nauce o handlu i wekslach).

9. Stenografia.

Cel nauki: Zdolność pisania 110—125 zgłosek na minutę i pewność w odczytywaniu własnego stenogramu.

Klasa I. (tyg. 2 godz.).

Tworzenie i skracanie słów. Osobne ćwiczenia w pisaniu technicznych wyrażeń handlowych.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne; ćwiczenia pisemne wedle potrzeby.

Klasa II. (tyg. 2 godz.).

Skracanie zdań i ćwiczenia w szybkiem pisaniu. Przy tych ćwiczeniach należy uwzględnić także i korespondencję handlową.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne; ćwiczenia wedle potrzeby.

Uwaga: W szkołach, w których udziela się obowiązkowo także nauki drugiego języka oprócz wykładowego, należy przerobić z uczenicami w miarę wolnego czasu także zasady stenografii w tym języku.

10. Kaligrafia.

Cel nauki: Wyrobienie pięknego i szybkiego pisma.

Klasa I. (2 godz. tyg.).

Nabycie gruntownej wprawy w piśmie łacińskiem, niemieckiem i rondonowem w rozmaitych wielkościach.

W każdym półroczu 3 wypracowania z próbami pisma w szkole; domowe ćwiczenia wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (1 godz. tyg.).

Pismo kupieckie z uwzględnieniem metody szybkiego pisania. Sygnatury handlowe.

W każdym półroczu 2 wypracowania z próbami pisma w szkole; ćwiczenia szkolne wedle uznania nauczyciela.

b) Przedmioty nadobowiązkowe:

11. Towaroznawstwo.

Cel nauki: Znajomość najważniejszych surowców naturalnych z uwzględnieniem ich własności charakterystycznych, ich sposobów i miejsc otrzymywania, ich znaczenia dla handlu i zastosowania; znajomość zasadniczych pojęć z zakresu chemii w związku ze składem chemicznym i przeróbką surowca; znajomość ważniejszych wiadomości z dziedziny chemicznej i mechanicznej technologii, odnoszącej się do sporządzania półfabrykatów i towarów gotowych.

Klasa I. (3 godz. tygodn.).

Wstęp: Podział towarów na podstawie ich pochodzenia z przyrody. Pojęcia wstępne z chemii niezbędne dla towaroznawstwa; podział towarów podług składu chemicznego. **Towary nieorganiczne:** (Towary ze świata mineralnego). Metale i produkty hutnicze; materyaly do szlifowania i polerowania; kamienie służące do ozdoby; materyaly tokarskie i budowlane; surowce przemysłu chemicznego i produkty chemiczne; szkło; towary z gliny; materyaly do pisania i rysowania; mineralne materyaly do oświetlania i palenia. Powtórzenie omówionych w ciągu roku pierwiastków i związków chemicznych.

Klasa II. (3 godziny tygodniowo).

Towary organiczne. (Towary ze świata roślinnego i zwierzęcego). Pożywki roślinne i zwierzęce; używki łączne z napojami alkoholowymi; tłuszcze i oleje; olejki eteryczne, żywice, gumy, kauczuk; drzewo; organiczne materyaly farbiarskie i garbarskie; towary ze skóry zwierzęcej; włókna i towary z nich sporządzane; organiczne materyaly tokarskie; najważniejsze materyaly apteczne. Zwięzłe powtórzenie omówionych związków organicznych.

W odpowiednich miejscach należy omówić najważniejsze szczegóły odnoszące się do zafałszowania pewnych towarów i najprostsze metody rozpoznawania tychże; należy zwrócić uwagę na środki ostrożności, jakich przechowywanie pewnych towarów wy-

maga, jakież na możliwość psucia się pewnych towarów. Cała nauka powinna być prowadzoną przy pomocy charakterystycznych prób towarowych, toków fabrykacyji, tablic i modeli; przez wycieczki do fabryk, urządzone w związku z materyałem wykładowym, ma być daną uczenicom sposobność oglądnięcia w ruch przemysłowy.

Nauka towaroznawstwa powinna w interesie praktycznych celów nauki zwracać specjalnie uwagę na lokalny handel i przemysł.

12. Pisanie na maszynach.

Cel nauki: Zaznajomienie się z użyciem maszyn do pisania różnych systemów.

Klasa II. (tyg. godz. 2).

Ogólne wyjaśnienie sposobu pisania na maszynach z uniwersalną klawiaturą. Trzymanie ciała przy pisaniu na maszynie, wkładanie papieru, poruszanie wózka w prawo i lewo przy równoczesnym robieniu odstępów między wierszami; normalny układ palców. Uderzenie w klawisze. Ćwiczenia w łączeniu liter używanych najczęściej w języku wykładowym. Tworzenie słów i zdań. Pisanie dużych liter (bezpośrednio lub przy pomocy zmiennika). Znaki pisarskie i liczby. Podkreślanie słów i zdań. Wstęp do listów kupieckich i zakończenia. Ćwiczenia w pisaniu kopert, listów kupieckich i rachunków (tych ostatnich przy użyciu tabulatora). Pisanie pod dyktatem i na podstawie stenogramów.

Uczennice pobierają naukę grupami.

13. Nauka gospodarstwa i hygieny.

Kurs I. (2 godz. tyg.).

Powietrze; tlen i azot; utlenienie i spalenie. (Ciśnienie powietrza, barometr). — Woda; znaczenie w przyrodzie Hygrometr; własności wody naturalnej; wody mineralne. — Źródła ciepła, termometr; węgle, naturalne i sztuczne (drzewne, koks); węgiel, tlenek i dwutlenek węgla, węgiel jako materyał opałowy. Sucha destylacja, gaz świetlny. Nafta i produkty uboczne, specjalnie benzyna. — Siarka, dwutlenek siarki; bielenie; chlor i chlorek bielący. — Sól kuchenna i soda w gospodarstwie domowem; potaż, gips, ałun i t. d. — Szkło; porcelana i wyroby z gliny. — Metale: żelazo, nikiel, miedź, glin; ich zastosowanie, w szczególności dla naczynia. — Farby trujące i nietrujące. — Alkohol etylowy, eter, kwas octowy (ocet jadalny); alkohol drzewny, formalina, kamień winowy. — Fermentacja; wino, piwo i wódka; niebezpieczeństwo alkoholu. — Tłuszcze jako środki spożywcze

i jako surowce dla fabrykacji mydeł i świec (łącznie z parafiną i woskiem). Gliceryna. — Skrobia, jej rola w przyszłości (assymilacja), jako środek spożywczy i w gospodarstwie. Cukier, — Ważniejsze środki spożywcze ze świata roślinnego (zboża i mąki, owoce strączkowe, jarzyny, owoce); środki spożywcze ze świata zwierzęcego (mięso, mleko, ser, jaja, miód); o psuciut się środków spożywczych (gnicie i butwienie); konserwowanie. — Materiały służące do ubrania; ważniejsze włókna podług pochodzenia i właściwości, przedziwa i tkaniny; farbiarstwo. — Papier.

Kurs II. (2 godz. tygodn.).

Budowa ciała ludzkiego i hygiena, ogólnie. — Pożywienie ludzkie, jego znaczenie i hygiena; ogólnie o pożywieniu i wartości środków spożywczych; ważniejsze przepisy dyetaryczne. — Powietrze i jego znaczenie dla oddechania; zanieczyszczenie powietrza; wpływ klimatu na zdrowie. — Pielęgnowanie skóry, kąpiele, ubranie. — Ziemia (zanieczyszczenia, usuwanie odpadków); woda, szczególnie woda do picia i jej sprowadzanie. — Mieszkanie; wybór miejsca pod mieszkanie i zużycie ubikacji, pokrycie podłogi, ściany; wietrzenie; opalanie (lokalne i centralne); sztuczne oświetlenie; zakłady elektryczne. — Istota chorób zakaźnych; najważniejsze choroby zakaźne i przybrane. — Środki zapobiegające chorobom zakaźnym (szczepienie, odkażanie); środki przeciwgruźlicze. — Zarys pielęgnowania chorych i pierwszej pomocy w nieszczęśliwych wypadkach; opieka domowa.

14. Gimnastyka i gry dla młodzieży.

Cel nauki: Wzmocnienie siły, zręczność i pewność ruchów uczennic, rozbudzenie ich zmysłu porządku; utrzymanie fizycznej i umysłowej świeżości przez przyjemne ćwiczenia cielesne.

Klasa I. i II. (2 godziny tygodniowo w każdej klasie).

Ćwiczenia wolne i w zastępach; stosowne do wieku i fizycznego rozwoju ćwiczenia na przyrządach. Gry ruchowe.

15. Śpiew.

Cel nauki: Rozbudzenie poczucia muzykalności, podniesienie kultury umysłu uczennic przez pielęgnowanie muzyki towarzyskiej.

Klasa I. i II. (1 godzina tygodniowo w każdej klasie).

Ćwiczenia w słuchu; ćwiczenia w pisaniu i czytaniu nut (na podstawie systemu nutowego); ćwiczenia głosu, trafianie interwałów w granicach zdolności uczennic do śpiewu; rozbudzanie poczucia rytmu. Ćwiczenia w wielogłosowym śpiewie chorальным. Niektóre dobre pieśni ludowe (zwłaszcza też patryotyczne) należy wyćwiczyć do śpiewania z pamięci.

F) Uzupełniająca Szkoła Handlowa.

1. Regulamin uzupełniającej szkoły handlowej.

§ 1.

Zadaniem uzupełniającej szkoły handlowej jest: osobom będącym w praktyce handlowej dać sposobność do uzupełnienia swych wiadomości i przyczynić się do podniesienia ich zarobkowości.

§ 2.

Uzupełniająca szkoła handlowa składa się z trzech kursów rocznych, na które materiał nauki jest rozdzielony według planu, wydanego przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty.

Ogół godzin nauki w każdej klasie ustanawia się na 8 godzin tygodniowo — w poniedziałki, środy, czwartki i soboty od godziny 2 do 4 względnie od 4 do 6 w razie otwarcia klas równorzędnych.

Rok szkolny trwa od 16. września do 15. czerwca.

§ 3.

Uzupełniająca szkoła handlowa w Krakowie połączona jest z Akademią handlową, a językiem wykładowym jest język polski.

Kuratoria Akademii handlowej sprawuje równocześnie obowiązki Wydziału szkolnego szkoły uzupełniającej. Obraduje ona nad sprawami szkoły uzupełniającej i zarządza nią w myśl postanowień statutu organizacyjnego Akademii handlowej.

§ 5.

Kierownikiem szkoły uzupełniającej jest dyrektor Akademii handlowej, sprawujący równocześnie nadzór dydaktyczno-pedagogiczny.

§ 6.

Do uzupełniającej szkoły handlowej obowiązani są uczeszczać uczniowie i praktykanci handlowi w Krakowie, o ile nie

ukończyli z pomyślnym skutkiem równoważnej szkoły uzupełniającej lub nie wykażą się wiedzą, odpowiadającą zakresowi nauki w szkole uzupełniającej (§ 99 b. now. ust. przem. z 23. lutego 1897 Dz. pr. p. Nr. 63).

Uczniów przyjmuje się przed rozpoczęciem nauki w terminach, które Dyrekcyja corocznie ogłosi.

Na kurs I. przyjmuje się uczniów i pomocników handlowych, którzy wykażą się świadectwem uwolnienia ze szkoły ludowej co najmniej 4-klasowej (po odbyciu sześciioletniej obowiązkowej nauki szkolnej) lub świadectwem innej szkoły, która w myśl ustawy krajowej zastępuje świadectwo uwolnienia szkoły ludowej, albo ukończyli z dobrym postępem naukę w uzupełniającej ogólnej szkole, albo przy egzaminie wstępny okażą wiadomości, odpowiadające powyższym warunkom.

Do klasy II. przyjmuje się tylko uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem I. klasę uzupełniającej szkoły handlowej. Wyjątkowo mogą być przyjęci do II. klasy ci uczniowie, którzy wykażą się świadectwem z ukończoną co najmniej III. klasy wydziałowej lub gimnazjalnej (realnej).

Do klasy III. przyjmuje się tylko uczniów, którzy z dobrym postępem ukończyli klasę II. uzupełniającej szkoły handlowej.

§ 7.

Każdy uczeń zgłaszający się do wpisu po raz pierwszy ma przedłożyć świadectwo uwolnienia ze szkoły ludowej względnie inne równoważne świadectwo, metrykę chrztu względnie urodzenia i złożyć taksę wstępna 2 K. oraz 2 K. jako datek na środki naukowe. Datki na środki naukowe składają również uczniowie wpisujący się ponownie do szkoły.

Od taksy wstępnej nie uwalnia się nikogo. Od datku na zbiory naukowe może Kuratoria uwolnić uczniów będących na praktyce u członków Krakowskiej Kongregacji kupieckiej. Uczniowie nie będący na żadnej praktyce lub nie obowiązani do nauki uzupełniającej płacą oprócz taksy wstępnej i datku na środki naukowe czesne szkolne 10 K. rocznie z góry przy wpisie. Raz wpłaconych opłat nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

§ 8.

Każdy uczeń jest obowiązany uczęszczać regularnie na naukę według przepisów planu naukowego, unikać wszelkiego przeszkadzania nauce, szanować urządzenia szkolne i środki naukowe i wogół stosować się do zarządzeń szkoły.

Każdy uczeń otrzymuje książeczkę kontrolną pilności i uczęszczania i obowiązany jest do przestrzegania zawartych w niej prze-

pisów niemniej jak i regulaminu domowego przez Kuratoryę szkoły wydanego.

§ 9.

Przy końcu roku szkolnego otrzymuje każdy uczeń wykaz zachowywania się, pilności i postępu w każdym przedmiocie nauki, a po ukończeniu całego trzechletnia nauki świadectwo końcowe.

§. 10.

Plan naukowy obejmuje:

obowiązkowo:

	I.	II.	III.
1. Język polski	3	—	—
2. Rachunki kupieckie	2	2	2
3. Nauka o handlu i wekslach —	3 w I. p. i 1 w II. p.		
4. Prace kantorowe i korespondencja handlowa	—	1	2
5. Buchalterya	—	2 w II. półr.	2
6. Geografia handlowa	1	1	2
7. Kaligrafia	2	1	—

nadobowiązkowo:

8. Język niemiecki	2	2	—
9. Stenografia	—	—	2
Razem	<hr/> 10	<hr/> 10	<hr/> 10

2. Plan nauk w Uzupełniającej Szkole Handlowej.

a) Przedmioty obowiązkowe.

1. Język polski

Cel nauki: Łąliwość w poprawnym i biegłym wyrażaniu się w mowie i piśmie, o rzeczach wchodzących w zakres wiedzy ucznia.

Klasa I. (3 godziny tygodniowo).

Biegłe i poprawne czytanie, połączane z objaśnieniami słownemi i rzeczowemi. Opowiadanie ustępów przeczytyanych. Ćwiczenia w pisowni ze szczególniem uwzględnieniem błędów popeł-

nianych najczęściej przez uczniów i wyrazów obcego pochodzenia z zakresu handlu. — Gramatyczne wyjaśnienie części mowy oraz zdania pojedynczego i złożonego. Pisemne streszczanie najwykłejzych opowiadań i opisów. Ćwiczenia w układaniu listów prywatnych.

W każdym półroczu 3 zadania szkolne; dyktaty wedle potrzeby.

2. Rachunki.

Cel nauki: Wystarczająca pewność i biegłość w wykonywaniu najważniejszych rachunków w interesie towarowym. Wprawa w liczeniu pamięciowem. (W klasach, w których jest większość praktykantów z kantorów wymiany, należy kłaść główny nacisk na pewność i biegłość w obliczaniu wartości giełdowych). Przy nauce rachunków należy baczną zwracać uwagę na ciągłe współpracownictwo wszystkich uczniów.

Klasa I. (2 godziny tygodniowo).

Układ dziesiętny. Cztery główne działania całymi liczbami niemianowanymi i ułamkami dziesiętnymi. Zasady rachunku ułamkami zwyczajnymi. Łatwo zrozumiałe praktyczne skrócenia, skrócone mnożenie i dzielenie. Metryczne miary i wagи; waluta koronowa. Obce waluty państw sąsiadujących z monarchią austro-węgierską. Rozkładanie i redukcja miar i walut o układzie dziesiętnym oraz cztery główne działania liczbami mianowanymi z powyższego zakresu. Wnioskowanie. Rachunek procentu od 100. Przy każdej sposobności ćwiczenia w liczeniu pamięciowem. W każdym półroczu 2 zadania szkolne; ćwiczenia szkolne wedle uznania nauczyciela.

Klasa II. (2 godziny tygodniowo).

Powtórzenie rachunków liczbami niemianowanymi i mianowanymi oraz wnioskowanie. — Obszerniejsze wyjaśnienie waluty koronowej, powtórzenie wiadomości o walutach obcych z dodatkiem najważniejszych, dotąd nie przerabianych jeszcze systemów monetarnych państw zagranicznych. Systematyczne powtarzanie miar metrycznych; angielskie i rosyjskie miary i wagи. Rozkładanie, redukcja i cztery działania główne liczbami zwyczajnymi, Praktyka włoska. Najważniejsze wiadomości o stosunkach i proporcjach; pojedyncza reguła trzech. Rachunek łańcuchowy. Rachunek procentu z uwzględnieniem procentowych dodatków i stratań wedle praktyki kupieckiej. Rachunek odsetek. Obliczenia towarowe, mianowicie rachunki dostawy, zakupna i sprzedaży. Zasady prostej kalkulacji towarowej. Przy każdej sposobności ćwiczenia w liczeniu pamięciowem.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne ; ćwiczenia w szkole wedle uznania nauczyciela.

Klasa III. (2 godz. tygodn.).

Powtórzenie rachunku łańcuchowego. Rachunek procentu i odsetek. Rachunek dyskontu. Dalszy ciąg obliczeń towarowych a mianowicie rachunki cłowe, obliczenia wartości towarów handlu światowego, trudniejsze rachunki zakupna i sprzedaży. Dalszy ciąg prostej kalkulacji towarowej, zasady złożonej kalkulacji towarowej. W związku z kalkulacją należy omówić także ogólne koszta zarządu. Wybrane zadania z zakresu obliczenia wartości dewiz, walut i papierów wartościowych wedle zwyczajów wiedeńskich. Najważniejsze wiadomości o rachunku bieżącym (kontokorrent). Przy każdej sposobności ćwiczenia w pamięciowem liczeniu. (Przy nauce w klasach, do której uczęszczają praktykanci z kantorów wymiany, należy zamiast dalszego ciągu kalkulacji towarowej przerobić dokładniej rachunek dyskontu, dewiz, walut i papierów wartościowych).

W każdym półroczu dwa zadania szkolne ; ćwiczenia w szkole wedle uznania nauczyciela.

3. Nauka o handlu i wekslach.

Cel nauki: Przeglądowa znajomość najważniejszych urządzeń obrotu handlowego i najniezbędniejszych wiadomości z prawa handlowego. Zrozumienie zasad obrotu wekslowego, nabytych drogą praktycznych przykładów.

Nauka o handlu ma przez swoje wyjaśnienia i ćwiczenia być z jednej strony niejako przygotowaniem do nauki buchalterii i korespondencji, z drugiej strony uzupełnieniem nabytej w tych przedmiotach wiedzy handlowej.

Klasa II. (w I. półroczu 3 godziny, w II. 1 godz. tygod.).

Przemysł handlowy i rodzaj handlu. Kupiec, firma, rejestr handlowy, personal handlowy, spółki handlowe (w najkrótszym zarysie), likwidacja i upadłość. Handel towarowy i jego zwyczaje ; zawieranie i wykonywanie interesów towarowych. Pieniądz, kredyt i kredytowe środki płatnicze.

Pogląd na najzwyklejsze sposoby przekazywania pieniędzy między kupcami. Zasadnicze pojęcia z nauki o wekslach a mianowicie pojęcie i główne rodzaje weksla, cechy weksla, stempel wekslowy, zyro, przyjęcie, zapłata. Umiejscowienie weksla. Powielanie weksli. Protest, regres, adres w potrzebie, interwencja. Weksle fałszywe i podrabiane. Weksle zaginione. Skargi wekslowe. (Wyjaśnienia należy nawiązywać do wypracowywania przykładów).

Przekazy. Obrót żyrowy i czeków bankowych. Obrót kliryngowy

w ogólnosci. Obrót czekowy pocztowych kas oszczędności. — Główne zasady handlu pieniężnego, wekslowego i papierów wartościowych. Pośrednictwo handlowe w zarysie, a mianowicie pośrednicy handlowi (Makler), komisyonerzy, agenci, spedytorzy, przewoźnicy, kolejy żelazne, żegluga. Krótkie pouczenie o instytucjach popierających handel a mianowicie : poczty, telegraf, telefon, targi, jarmarki, giełdy, domy składowe, banki ; ubezpieczenie na usługach handlu, zakłady wywiadowcze. Wpływ państwa na handel, zwłaszcza w sprawach cłowych. Najpotrzebniejsze dla kupca przepisy ustawy przemysłowej. Ochrona patentu, wzorów i marek.

4. Buchalterya.

Cel nauki: Wprawa w pojedynczej buchalteryi i znajomość zasad buchalteryi podwójnej w ich zastosowaniu do małego i średniego handlu.

Szczególny nacisk należy położyć na ciągłe współpracownictwo uczniów.

Klasa II. (w II. półroczu 2 godziny tyg.).

Wstęp: Zasada i cel buchalteryi kupieckiej, odnośne ustawowe postanowienia. Wyjaśnienie ogólnych pojęć i fachowych wyrażeń buchalteryi.

Buchalterya pojedyncza: Jej użycie w handlu drobiazgowym. Zaksiążkowanie interesów gotówkowych: Księga kasowa, strazza kasowa, wykaz kasowy, (kasa samozapisująca) ; zaksiążkowanie interesów kredytowych, zwłaszcza drobiazgowa sprzedaż towarów ; Strazza odbiorców, hurtowne zakupno towarów : księga główna i księga zapadłości ; rekapitulacja : inwentarz w handlu drobiazgowym. Wypracowanie krótkiego tematu z handlu drobiazgowego. — Buchalterya pojedyncza w średnim handlu ; księga kas, dziennik, księga główna, inwentarz. Najważniejsze księgi pomocnicze. Zamknięcie ksiąg wedle buchalteryi pojedynczej. Ciągłe praktyczne ćwiczenia i wypracowanie krótkiego tematu z handlu towarowego wraz z zamknięciem ksiąg. W II. półroczu dwa zadania szkolne. Wypracowania buchalteryczne należy o ile możliwości zaraz w szkole sporządzać w czystopisach i z reguły nie przepisywać jeszcze raz w domu.

Klasa III. (2 godz. tygod.).

Buchalterya podwójna: Zasady bieżącego księżkowania wedle tej metody. Księga kasowa, główna, salda-konti. Powtórzenie ksiąg pomocniczych. Nieustanne ćwiczenia praktyczne w bieżącym księżkowaniu. Wyjaśnienie zamknięcia ksiąg wedle buchalteryi podwójnej i nabycie w tem wprawy na najprostszych przy-

kładach. Opracowanie krótkiego tematu z handlu towarowego z zamknięciem ksiąg. Temat nie musi być koniecznie ten sam, który opracowywano wedle buchalteryi pojedynczej. (W klasach, do których uczęszczają praktykanci z kantorów wymiany, należy przy wyborze tematu uwzględnić ich potrzeby).

W każdym półroczu po 2 zadania szkolne. Do wypracowań w szkole odnoszą się także uwagi umieszczone przy kl. II.

5. Korespondencya i prace kantorowe:

Cel nauki: Nabycie pewnej wprawy w układaniu poprawnych listów i prac kantorowych w zakresie małego i średniego handlu.

Klasa II. (1 godz. tygod.).

Prace kantorowe służące do zapoznania się z formą i wyrażeniami dokumentów kupieckich; noty, faktury, rachunki zakupna i sprzedaży, rachunki kosztów, ceduły odbioru i dostawy, ceduły złożenia, kwity, listy przewozowe, deklaracje clave, strona formalna dokumentów w obrocie liściowym i czekowym pocztowych kas oszczędności, telegramy. Korespondencya z wykonaniem należących do listów prac kantorowych. Forma i styl listów kupieckich w ogólności; kowerty, pocztówki. Postępowanie z listami przychodzącymi i wychodzącymi. Listy z zamówieniem towaru i wykonanie zleceń z uwzględnieniem różnych rodzajów wyrównania faktury. Doniesienia o utrzymaniu towaru. — Listy awizujące traty, zwroty weksli do zapisania na dobro.

W każdym półroczu 2 zadania szkolne. Listy i prace kantorowe mają pod nadzorem nauczyciela wykonać wszyscy uczniowie o ile możliwości w czystopisach i z reguły nie należy ich w domu jeszcze raz przepisywać.

Klasa III. (2 godz. tygod.).

Korespondencya. Powtórzenie i dalszy ciąg listów w interesie towarowym, oferty, komisyjne zakupno i sprzedaż, odwołania, reklamacje. — Dalszy ciąg listów w sprawach wekslowych a mianowicie listy w sprawie akceptu i inkasowania, protestu z braku przyjęcia i z braku zapłaty, w sprawie umiejscowienia. Listy wywiadowcze i udzielające wyjaśnień. Listy upominające. Okólniki. Skrypty dłużne. Pełnomocnictwa. Podania o posady. Świadectwa służbowe. (Jeżeli uczniowie jakiejś klasy składają się z praktykantów kantorów wymian, należy zamiast korespondencji towarowej przeprowadzić naukę korespondencji w sprawie komisowej sprzedaży i zakupna dewiz, walut i papierów wartościowych).

W każdym półroczu 2 zadania szkolne. Uwaga zamieszczona przy kl. II. tyczy się także i wypracowań w kl. III.

6. Geografia i nauka o ustroju politycznym.

Cel nauki: Znajomość najważniejszych państw jako obszarów produkcji, handlu i komunikacji ze szczególniem uwzględnieniem Austro-Węgier. — Znajomość zasad austriackiego ustroju politycznego. Przy nauce należy stale posługiwać się mapami.

Klasa I. (1 godz. tygod.).

Pojęcia geograficzne potrzebne niezbędnie do zrozumienia mapy. Ogólny przegląd części ziemi pod względem układu pionowego i poziomego; polityczny podział części ziemi z uwzględnieniem najważniejszych miejsc handlowych.

Klasa II. (1 godz. tyg.).

Monarchia austriacko-węgierska w całości i kraje jej jako obszary produkcji i handlu z ograniczeniem do charakterystycznych wytworów; najważniejsze linie kolejowe i okrętowe monarchii. Objasnanie kolejowego rozkładu jazdy.

Klasa III. (2 godz. tygod.).

Reszta państw europejskich i pozaeuropejskich wraz z koloniemi; w tej części należy traktować tylko o tych miejscowościach i płaszczyznach, które mają znaczenie dla handlu światowego. Objasnanie karty komunikacji światowej z uwzględnieniem linii okrętów pocztowych i kabli.

Z nauki o ustroju politycznym: — Do krótkiego powtórzenia politycznej geografii Austro-Węgier należy nawiązać łatwo zrozumiałe pouczenie o ustroju państwa, administracji i ustawaodstawstwie krajów zastąpionych w Radzie państwa.

7. Kaligrafia.

Cel nauki: Wyrabianie biegłego i ładnego pisma.

Klasa I. (2 godz. tygod.).

Pilne ćwiczenia w piśmie łacińskim i niemieckiem. W każdym półroczu 3 próby pisma w szkole.

Klasa II. (1 godz. tygod.).

Pismo kupieckie (łacińskie i niemieckie) z uwzględnieniem szybkości pisania. Pismo rondowe. W każdym półroczu po 2 próby pisma w szkole.

b) Przedmioty nadobowiązkowe.

1. Język niemiecki.

Cel nauki: Zdolność porozumiewania się z gośćmi w sklepie w języku niemieckim i możliwość sporządzania łatwych listów kupieckich w tym języku. Nauka opiera się na nabytej już po przednio przez uczniów znajomości języka niemieckiego.

Klasa I. (2 godz. tygod.).

Głosownia i nauka czytania. Nauka o formach ; zasady składni. Ustne i pisemne ćwiczenia w celu ugruntowania wiedzy gramatycznej i nabycia pewnego zasobu słów. Odpowiadanie na łatwe pytania nauczyciela, nawiązywane do rzeczy z zakresu pojęć uczniów i nauki. W każdym półroczu dwa zadania szkolne. Dyktaty wedle potrzeby.

Klasa II. (2 godz. tygod.).

Powtórzenie nauki o formach i składni. Lektura i konwersacyjna z uwzględnieniem zwrotów kupieckich. Tłumaczenia przekształcanych w korespondencji i ćwiczeniach kantorowych dokumentów i listów. W tej klasie posługuje się nauczyciel w swych przemówieniach i objaśnieniach wedle możliwości językiem niemieckim. Należy nakłaniać uczniów, by w tym języku stawiali pytania i dawali odpowiedzi, jak je słyszą w swych handlach. W każdym półroczu 2 zadania w szkole. Ćwiczenia w korespondencji wedle uznania nauczyciela.

2. Stenografia.

Cel nauki: Stenografowanie do 100 zgłosek na minutę i odczytywanie stenogramu.

Klasa III. (2 godz. tygod.).

Tworzenie wyrazów, znaczniki, najważniejsze zasady skróceń logicznych. Dyktaty treści handlowej w coraz szybszym tempie i ćwiczenie w czytaniu.

G) Zawodowy kurs wieczorny dla dorosłych.

I. Regulamin

wieczornego kursu zawodowego dla dorosłych przy Akademii handlowej w Krakowie.

§ 1.

Celem wieczornego kursu zawodowego, urządzonego przy Akademii handlowej w Krakowie jest podanie osobom dorosłym, zwłaszcza mającym już zajęcia praktyczne tego wymiaru wiedzy handlowej, jaka im przy wykonywaniu prac kantorowych, księgowaniu i obliczaniu może być potrzebna.

§ 2.

Kurs trwa 8 miesięcy od 1. października do 30 maja i odbywa się tylko w razie zgłoszenia się co najmniej 20 uczestników.

§ 3.

Nauki udzielają wedle podanego niżej, a przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty zatwierzonego planu naukowego nauczyciele Akademii handlowej, względnie powołani osobno nauczyciele pomocniczy. Kierownictwo kursu spoczywa w rękach każdorazowego dyrektora Akademii handlowej.

§ 4.

Warunkiem przyjęcia na ten kurs jest ukończony 17 rok życia i wykształcenie przedstępne, co najmniej w zakresie 6-letniej nauki w szkole ludowej.

§ 5.

Kurs ten ma charakter czysto informacyjny. W czasie roku szkolnego nie egzaminuje się uczestników wcale, nie wydaje się zatem z końcem roku szkolnego żadnych świadectw ani kwalifikacyjnych ani frekwentacyjnych. W czasie wykładów powołuję

jednak dotyczący nauczyciel uczestników do wykonywania prac przy tablicy, względnie na drukach w ławkach lub do dawania ustnych odpowiedzi, dla przekonania się, czy przerobiony materiał został należycie zrozumiany i zapamiętany.

Po ukończeniu kursu mogą frekwentanci przystąpić do egzaminu prywatnego ze wszystkich wykładanych przedmiotów w tut. Akademii handlowej w myśl osobnego regulaminu tych egzaminów i otrzymują po złożeniu egzaminu świadectwa. Świadectw frekwentacyjnych nie wydaje się.

§ 6.

Uczestnikom kursu przysługuje prawo dowolnego wyboru przedmiotów, program jednak wykładów jest tak ułożony, że każdy z uczestników może uczęszczać na wszystkie działy. Opłata szkolna wynosi od godziny tygodniowej za cały kurs 10 kor. Wykłady z towarzystwa obejmować będą 8 działów, każdy po 8 godzin, tak że każdy dział obejmie jeden miesiąc. Opłata za uczęszczanie na wszystkie działy wynosi 40 kor., za uczęszczanie na jeden dział (8 godz.) kor. 8.

Wszelkie opłaty uiszcza się z góry przy wpisie. Raz złożonych opłat nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

§ 7.

W dniach wolnych od nauki w Akademii handlowej niema również wykładów i na kursie wieczornym.

§ 8.

W sprawach nieuregulowanych wyraźnie niniejszym regulaminem obowiązują odnośnie przepisy oraz regulamin domowy Akademii handlowej w Krakowie.

§ 9.

Plan naukowy obejmuje następujące przedmioty :

1. Buchalterya: a) Cz. I. dla początkujących: Teorya i praktyczne zastosowanie buchalteryi pojedynczej i podwójnej w interesie kupieckim . . .	tyg. godz. 4
b) Cz. II. dla frekwentantów, którzy już się zapoznajomili z teorią buchalteryi podwójnej: Bu-	
chalteryja w interesie bankowym	tyg. godz. 4
2. Prace kantorowe i korespondencya handlowa	" " 2

3. Rachunki kupieckie	tyg. godz.	4
4. Nauka o handlu i wekslach	" "	2
5. Stenografia	" "	2
6. Towaroznawstwo	" "	2

2. Plan szczegółowy.

I. BUCHALTERYA.

1. Teorya i praktyczne zastosowanie buchalteryi pojedynczej i podwójnej w interesie kupieckim. (4 godziny tygodniowob).

Zadanie i znaczenie buchalteryi. Ustawowe przepisy. Buchalterya pojedyncza w interesie hurtownym i drobiazgowym. Księgi pomocnicze.

Buchalterya podwójna, księgi główne i pomocnicze. Praktyczne przerobienie jednomiesięcznego przykładu z interesu hurtownego w połączeniu z interesem drobiazgowym, wedle pojedynczej i podwójnej buchalteryi z uwzględnieniem działu komisowego.

2. Buchalterya w interesie bankowym. (4 godziny tygodniowo).

Powtórzenie zasad buchalteryi podwójnej. Podwójna buchalterya, wedle niemieckiej i włoskiej metody w interesie bankowym i ubezpieczeniowym, w kasach oszczędności, w spółkach zarobkowych i gospodarczych. Komis bankowy (conto mio) conto meta ; zamknięcie ksiąg. Metoda francuska. Buchalterya amerykańska. Praktyczne przykłady w miarę potrzeby.

II. Korespondencya handlowa i prace kantorowe. (2 godz. tyg.).

Biegłość w sporządzaniu listów kupieckich i prac kantorowych w interesie towarowym.

III. Rachunki kupieckie. (4 godz. tygodniowo).

Wprawa w używaniu rachunkowych ułatwień i praktycznych skróceń. Miary i wagи najważniejszych państw handlowych. Powtórzenie rachunku proporcji, rachunku przeciętnego i mieszaniny. Dokładne przerobienie reguły łańcuchowej, rachunku procentu i pro mille, rachunku odsetek i dyskontu. Obliczanie rachunków bieżących, rachunek złota, srebra i monet. Dewizy i obliczanie papierów wartościowych wedle ceduley wiedeńskiej. Pojedyncza i złożona kalkulacja towarowa.

IV. Nauka o handlu i wekslach. (2 godz. tygodniowo).

Pojęcie i gospodarcze znaczenie handlu. Firmy, kupcy i pracownicy handlowi. Spółki handlowe. Przedmity handlu. Najwa-

źniejsze systemy miar i wag, Środki płatnicze i sposoby zapłaty. Teoretyczne i praktyczne objaśnienia weksli. Przekazy i czeki. Krótka nauka o papierach wartościowych. Targi i giełdy. Składownie publiczne. Organizacja i czynności bankowe w zarysie. Pomocnicze zawody handlowe. Urządzenia publiczne, służące do podniesienia handlu. Zawodowe związki kupieckie.

V. Towaroznawstwo. (2 godz. tyg.).

Październik: I. Środki spożywcze: Towary mleczarskie, mięsne, rybne. Zboże i inne produkty rolnicze. Mąki. Towary piekarskie. Kawa. Herbata. Kakao. Cukier. Przyprawy. (razem 8 g.)

Listopad: II Wino. Piwo. Spirytus. Wódki. Ocet. Miód. Owoce. Towary cukiernicze. (razem 4 godziny)

III Dział materyałów piśmienniczych, obejmujący przybory biurowe i sklepowe. Papiery pisarskie, drukarskie, pakunkowe, atramenty, ołówki, pióra, gumy, farby, (razem 4 godz.).

Grudzień: IV. Dział towarów konfekcyjnych: Włókna. Nici. Tkaniny. Futra. (razem 8 godzin).

Styczeń: V. Dział metalowy (z wyłączeniem szlachetnych). (razem 8 godzin).

Luty: VI. Metale szlachetne. Kamienie szlachetne. Materyały do szlifowania i polerowania. (razem 4 godziny).

VII. Dział towarów galanteryjnych. Kamienie półszlachetne. Materyały zdobnicze. Skóry. Perfumerye. Gąbki. Szczeciny (razem 4 godziny).

Marzec: VIII. Dział materyałów i farb. Tłuszcze. Oleje. Lakiery. Pekosy. Barwniki. Gumy. Kleje. Olejki eteryczne. Żywica. Balsamy. Kauczuk i gutaperka. Chemikalia i przetwory chemiczne. (razem godzin 8).

Kwiecień: IX. Materyały budowlane: Drzewa. Cegły. Cementy. Wapno. Kamienie. Szkło. Wyroby gliniane. (razem godz. 8).

Maj: X. Mydło. Świece. Nafta. Krochmal. (razem 4 godz.)

XI. Towaroznawstwo towarów nieobjętych powyższymi dzia-łami (razem 4 godziny).

Z wykładami połączone będą demonstracje zbiorów, obra-zów świetlnych i ćwiczenia w pracowni towaroznawczej.

VI. Stenografia. (2 godz. tygodniowo).

Tworzenie wyrazów i skracanie słów. Nauka o skracaniu zdań. Ćwiczenia w szybkiem pisaniu od 80 słów na minutę, zwła-szcza z działu korespondencji handlowej.

H) Wieczorny kurs handlowy dla prawników

Kurs ten ma na celu dać bądź to ukończonym, bądź to kończącym studya prawnikom względnie urzędnikom pracującym w administracji, skarbie, sądzie i t. p. pewną sumę wiedzy z dziedziny *a) buchalteryi, b) nauki o handlu, c) bankowości*.

Nie chodzi tu o nabycie biegłości w buchalteryi i bankowości, lecz o nauczenie zrozumienia jednej i drugiej, o danie możliwości poznania istoty, terminologii i form tych nauk, zapoznania z ich celem i zadaniami, o ile tego zawód prawniczy wymaga. Kurs ten obejmuje 80 godzin wykładowych przez ciąg pełnych 10 tygodni. Początek wykładów około 20/10 a koniec 15/1.

Wykłady odbywają się 2—4 razy w tygodniu w czasie od 6—8 lub od 7—9 wieczorem.

Oplata za cały kurs wynosi koron 40 i uiszcza się w całości z góry przy wpisie. Uwolnień od opłat niema.

Stosunek nieprawników do prawników oznacza się na 1 : 5. Minimalna liczba frekwentantów kursu wynosi 25 — maksymalna 30. Na kursie tym niema egzaminów, nie wydaje się świadectw Frekwentacyjnych, słuchacze mogą otrzymać na żądanie tylko potwierdzenie wpisu.

Plan nauk.

a) Buchalterya.

I. Zasadnicze wiadomości teoretyczne i praktyczne ich zastosowanie (godz. 40).

Pojęcie i zadanie buchalteryi: Buchalterya ilościowa i wartościowa. Znaczenie księgowe „Winien“ i „Ma“. Buchalterya podwójna i jej charakterystyczne cechy. System rachunków przeciwstawnych (Konta). Objasnenie znaczenia głównych rachunków w przedsiębiorstwach towarowych, bankowych i wytwórczych. Księgi tego systemu, ich typy, cele i znaczenie oraz stosunek wzajemny. Urządzenie, otwarcie, prowadzenie i zamknięcie ksiąg chronologicznych i systematycznych. Bilans i wykaz strat i zysków. Amerykańska forma kalkulacji podwójnej. Buchalterya w przedsiębiorstwach wytwórczych. Odmiana zamknięć rachunkowych w przedsiębiorstwach związkowych (spółkach i stowarzyszeniach). Zasady kontroli i rewizji ksiąg. Przerabianie przykładów z interesu towarowego, bankowego i przemysłowego (fabrycznego), z zamknięciem dla firmy pojedynczej i różnego rodzaju spółek.

II. Hauka o bilansach. (10 godz.).

Pojęcie i prawne znaczenie bilansu. Zasady bilansowania w przedsiębiorstwach pojedynczych i związkowych. Poszczególne składniki bilansu i ocenienie ich wartości. Kapitał akcyjny (udziałowy). Fundusze rezerwowe, ich przeznaczenie, sposoby tworzenia i użycia. Amortyzacje i sposoby ich przeprowadzenia. Antycypacje. Sumy przechodnie. Bilanse banków i kas oszczędności, zakładów ubezpieczeń, przedsiębiorstw przemysłowych i przewozowych. Bilans jako podstawa opodatkowania przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków, według ustawy podatkowej z dnia 25/10 1896 L. 220 Dz. u. p. Bilansy likwidacyjne i konkursowe. Sposoby fałszowania bilansów.

b) Bankowość.

I. Obliczenia (rachunki) bankowe. (20 godz.).

Rachunek procentu. Dyskontowanie weksli. Obliczanie wartości walut, losów, obligacji, akcji i dewiz. Zamknięcie rachunku bieżącego.

II. Nauki handlu (10 godz.).

Organizacja i czynności banków i kas oszczędności w połączeniu z nauką o najważniejszych dokumentach bankowych. Weksle, przekazy, listy kredytowe, czeki, żyro i kliryng. Asygnaty bankowe. Depozyty P. K. O. Formy kredytu bankowego: eskontowanie weksli, warrantów, walorów i faktur, kredyt akceptowy, zastawniczy (lombardowy) i hipoteczny. Finansowanie przedsiębiorstw i pożyczek publicznych. Pośrednictwo w wypłatach. Giełdy i transakcje handlowe.

I. Egzamina prywatne.

z przedmiotów kupieckich w Akademii handlowej w Krakowie.

Celem umożliwienia osobom, które nabyły znajomości przedmiotów kupieckich drogą nauki prywatnej, wykazania swej wiedzy urzędowo uwierzytelnionym dokumentem, zaprowadzono za zezwoleniem c.k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z dnia 5 lutego 1910 r. l. 48.969/09 w Akademii handlowej w Krakowie egzamina prywatne z następujących przedmiotów:

1. z buchalteryi,
2. z korespondencyi kupieckiej i prac kantorowych,
3. z rachunków kupieckich,

4. nauki o handlu i wekslach,
5. z towaroznawstwa,
6. ze stenografii.

Kto się chce poddać takiemu egzaminowi winien wnieść do c.k. Dyrekcyi Akademii handlowej w Krakowie podanie, opatrzone stemplem na 1 koronę, z wymienieniem przedmiotów, z których zamierza egzamin składać i wykazaniem swych dotychczasowych studiów (najmniej w zakresie 2 klas szkoły wydziałowej), tużdzież wieku (przynajmniej lat 17). Do podania należy dodać także świadectwo moraląsci.

Egzaminowanie porucza Dyrekcyja w każdym poszczególnym wypadku temu członkowi grona nauczycielskiego, który udziela odnośnego przedmiotu w zakładzie; egzaminator rozstrzyga też wspólnie z dyrektorem, czy wykazane przedwstępne wykształcenie jest wystarczającem do dopuszczenia do egzaminu.

Przy każdym egzaminie ma być obecny dyrektor, któremu też służy prawo zadawania pytań.

Każdy egzamin składa się z części pisemnej i ustnej, a w towaroznawstwie z ćwiczenia praktycznego w laboratoryum, oraz z egzaminu ustnego, będącego z niem w związku. W razie złego wyniku z wypracowania pisemnego nie dopuszcza się kandydata do egzaminu ustnego.

Przy tej sposobności nadmienia Dyrekcyja, że kandydaci zgłaszający się do egzaminu z buchalteryi muszą wszystkie potrzebne do książkowania obliczenia sami należycie wykonać, oraz wykazać się przy egzaminie ustnym znajomością przepisów prawnych, odnoszących się do wszystkiego rodzaju weksli.

Kandydat otrzyma z odbytego egzaminu świadectwo, w którym prócz rodowodu ma być dokładnie podany zakres egzaminowania z odnośnego przedmiotu (np. z buchalteryi pojedynczej i podwójnej w handlu drobiazgowym i hurtowym lub w interesie bankowym, lub z uwzględnieniem spraw spedycyjnych i komisowych i t. p.), oraz jedna z not następujących: celującą, bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie, świadcząca o wyniku egzaminu.

Kandydaci, którzy nie odpowiedzą wymogom egzaminu, świadectwa nie otrzymają.

Świadectwo, ostemplowane stemplem za 2 korony, ma być podpisane przez dyrektora i egzaminatora i opatrzone pieczęcią urzędową.

Z wszystkich egzaminów prowadzi się protokół, który zawiera w bieżącym porządku imię i nazwisko, tużdzież rodowód kandydatów, zakres i wynik egzaminu.

Protokół podpisany przez dyrektora i egzaminatora przechowuje się w aktach urzędowych.

Taksa egzaminacyjna wynosi za każdy wyżej wymieniony przedmiot koron 16.

Każdorazowy termin egzaminów prywatnych ogłoszony będzie w miejscowych dziennikach i w budynku Akademii handlowej. Podania o dopuszczenie do egzaminu należy wnieść co najmniej na tydzień przed terminem. Taksę egzaminacyjną składa się po otrzymaniu pisemnego zawiadomienia o dopuszczeniu do egzaminu. Po rozpoczęciu egzaminu, taksę egzaminacyjnych nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

V. Zbiory naukowe.

(Z końcem roku szkolnego 1912/1913 zostały wszystkie zbiory przenumerowane i wszystkie inwentarze na nowo założone i spisane).

I. Biblioteka.

1. Biblioteka nauczycielska.

(Zawiadowca : Prof. J. Ippoldt).

Biblioteka nauczycielska składa się z trzech działów i obejmuje z końcem r. s. 1912/13 :

W dziale I. dzieł naukowych :

a)	z zakresu chemii, towaroznawstwa i technologii . . .	120	dzieł
b)	„ geografii	70	„
c)	„ historyi	20	„
d)	„ języka polskiego i literatury	13	„
e)	„ niemieckiego i literatury	36	„
f)	„ fizyki, matematyki i astronomii	34	„
g)	„ filozofii i pedagogiki	35	„
h)	„ nauk przyrodniczych i różnych przedmiotów	43	„
i)	„ nauk handlowych i prawniczych	386	„
	Razem	757	dzieł.

W dziale II. zbiorze podręczników do nauki różnych przedmiotów :

Podręczników w j. polskim i niemieckim . . . 353 dzieł

W dziale III. periodica (czasopisma) tomów 158.

Prenumerowano następujące czasopisma :

Chemiker Zeitung, Mitteilungen des technischen Versuchsamtes, Handelmuseum, Oesterreichische Zeitschrift für den Orient, Zeitschrift für Handelwissenschaft und Handelspraxis, Bank-Archiv, Volkswirtschaftliche und parlamentarische Chronik, Deutsche Handelswarte, Revue économique, Kupiec polski i Kupiec (poznański), Wektor, Wszechświat, Geographischer Anzeiger, Bibliotekę Warszawską, Język polski, Przewodnik bibliograficzny, Verordnungsblatt des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht, Reichsgesetzblatt.

Otrzymywano w darze: Dziennik rozporządzeń c. k. Rady Szkolnej Krajowej, Przewodnik naukowy i literacki, Oesterreichische Handelsschulzeitung, Rękodzielnik, Przegląd rękodzielnicy, Nasze Zdroje, oraz od prof. Rongier Le Musee social.

2. Biblioteka uczniów.

(Zawiadowca: Prof. J. Ippoldt).

Biblioteka uczniów liczy z końcem r. s. 1912/13:

W dziale książek polskich	785	dzieł
„ „ niemieckich	368	„
„ „ francuskich i angielskich	120	„
„ „ rosyjskich	40	„
„ „ w języku esperanto	33	„
Razem	<u>1346</u>	dzieł

3. Biblioteka uczeńnic.

(Zawiadowca: Prof. K. Sosnowski).

Biblioteka uczeńnic żeńskiejsz szkoły liczy z końcem r. s. 1912/13:

W języku polskim	261	dzieł
„ niemieckim	41	„
Razem	<u>302</u>	dzieł

4. Biblioteka Pomocy Koleżeńskiej U. A. H.

(Zawiadowca: Prof. J. Ippoldt).

Biblioteka ta złożona z podręczników szkolnych i innych książek służących do nauki liczy 1164 egzemplarzy.

Otrzymano w darze: od prof. Dr. Weigta 15 egz. atlasu Kozenna, 22 egz. Geografii ekonomicznej Sujkowskiego cz. I. 2 egz. części II.

5. Biblioteka podręczna czytelni uczniów A. H.

(Zawiadowca: Prof. I. Petelenz).

W bibliotece tej znajduje się 51 dzieł naukowych w 138 tomach oraz 15 tomów różnych fachowych czasopism.

Dla czytelni uczniów prenumerowano: Bibliothek der Unterhaltung und des Wissens, Fliegende Blätter, Świat.

Otrzymywano w darze Misye katolickie.

II. Gabinet geograficzno-historyczny.

(Zawiadowca: Prof. Dr. Z. Tarliński).

Z końcem roku szkolnego 1912/13 posiadał gabinet: W dziale I. (Mapy ścienne):

Map historycznych i geograficznych	100
--	-----

W dziale II. (Obrazy) :	
a) obrazów geograficznych	98
obrazów historycznych	13
obrazów złożonych z widokówek	131
b) reprodukcji arcydzieł malarstwa, rzeźby i architektury .	250
c) barwnych plakatów z różnych państw	137
W dziale III. (Środki pomocnicze) :	
a) globusów	4
map plastycznych	4
skrzynek ze zbiorami produktów różnych krajów	15
różnych modeli i przyrządów	11
b) atlasów	17
mapekk mniejszych	39
planów miast	8
tablicy historycznych, statystycznych i t. p.	32
c) albumów różnych miast	31
przewodników po różnych miejscowościach	316
W dziale IV. (Przeźrocza) :	
Przeźroczy do nauki historyi	50
Przeźroczy do nauki geografii	489

III. Gabinet fizyczny.

(Zawiadowca : Prof. M. Lang).

Inwentarz gabinetu obejmuje z końcem r. s. 1912/13 :

W dziale I) Aparatów i przyrządów do nauki fizyki	196
,, II) Obrazów i rozkładanych modeli	54
,, III) Modeli do nauki geometryi	58
,, IV) Przeźroczy	157

IV. Gabinet przyrodniczy.

(Zawiadowca : Prof. Dr. P. Łoziński).

Z końcem roku szkolnego 1912/13 obejmuje inwentarz gabinetu :

W dziale I. (Narzędzia i przyrządy)	pozycji 21
,, II. (Obrazy i tablice)	” 252
,, III. (Modele, preparaty i okazy zoologiczne)	” 72
,, IV. (Modele, preparaty i okazy botaniczne)	” 108
,, V. (Modele i okazy mineralogiczne)	” 324

W darze otrzymano :

Od P. Prof. Żabińskiego 2 cenne okazy kryształów soli wielickiej.

Od P. St. Pałkowskiego 130 sztuk okazów mineralogicznych i zoologicznych.

Od P. W. Mehoffer'a 8 okazów skamienielin.

Od K. Tabeau, uczniowie II kl. Ż. S. H. 6 pięknych odisków roślin z epoki węglowej.

Od J. Leitmannia, ucznia IV kl. A. H. 6 pięknych okazów korali z oceanu Indyjskiego, rozgwiazdę i okaz zbiorowy produktów amerykańskiej kopalni kruszczów pod szkłem powiększającem.

Od Freunda, ucznia I kl. A. H. piękne okazy wosku ziemnego z Borysławia, oraz 2 flaszki ropy naftowej.

Od Angermannia, ucznia I kl. A. H. piękny kryształ kwarcu dymnego.

V. Zbiory towaroznawcze.

(Zawiadowca : Prof. Dr. A. Bolland).

Z końcem roku szkolnego 1912/13 obejmowały pozycyi :

W dziale	I. okazów towarów	1103
"	II. preparatów mikroskopowych	176
	modeli owoców i nasion	16
	tablic technologicznych i mikroskopowych	72
	modeli	2
"	III. przeźroczy	881
	Dary przesłali :	

Firma Meinla w Krakowie skrzynię oryg. herbaty, firma Karmańskiego zbiór materyałów do pisania i malowania, uczeń Händel zbiór tkanin.

Za pośrednictwem c. k. Lehrmittelbureau w Grazu otrzymano : Kollekcyę suszonych jarzyn (z I. morawskiej fabryki konserw F. R. Felbinger i Ska w Schöllschitz), wzory siedzeń forniowych (z Tow. Akc. dla fabrykacyi mebli giętych „Mundus“ we Wiedniu), zbiór makuchów (z Tow. Akc. dla fabrykacyi olejów roślinnych w Tryeście), zbiór kopalu kaurli (z Muzeum Handlowego w Tryescie), zbiór materyałów dla przedzalnictwa jedwabiu (z król. węg. Zakładu dla hodowli jedwabników), wschodni kamień litograficzny (z kopalni Tow. Insbruckiego), miniatułę tarczy transmisyjnej, 4 okazy sztucznych rubinów i szafirów, wzory filców, orzechy wodne, tok fabrykacyi szkieł wzorzystych, próbki smoły pozostałe po fabrykacyi celulozy.

VI. Zbiór maszyn do pisania.

(Zawiadowca : Dr. B. Josefert).

Z końcem r. s. 1912/13 liczy zbiór 21 maszyn do pisania różnych systemów ze stolikami.

VII. Zbiór przyborów biórowych.

(Zawiadowca : Prof. W. Skalski).

Zbiór ten świeżo założony w r. s. 1912/13 po myśli planów naukowych dla dwuklasowych szkół, które polecają zapoznać uczniów wzgl. uczenice z urządzeniami kantorowemi dla czynności manipulacyjnych, obejmuje 86 pozycyi inwentarza, w czem mieści się: cyklostyle Gestetnera z przyborami, różne rodzaje portfeli, kopiąłów, notatników, ksiąg zamówień, kwitaryuszy, shannonów, maszynek do spinania i t p.

VIII. Zbiory kantorowe.

(Zawiadowca : Prof. St. Nycz).

Zbiór ten składa się z końcem r. s. 1912/13 z trzech działów i liczby 1977 sztuk, a mianowicie :

I. Dział księgowości obejmuje :

1) Księg handlowych używanych 5, nowych 8, 2) arkuszy księg handlowych 186, 3) bilansów banków akcyjnych 71, kas oszczędności 273, fabryk 102, stowarzyszeń gospod. zarobk. 133; 4) statutów banków akc. 10, kas oszczędności 41, fabryk akc. 9 stow. gosp. zarobk. 92; 5) książeczek wkładkowych i udziałowych 9. Razem sztuk 939.

II. Dział prac kantorowych obejmuje :

1) Not, rachunków i faktur 99; 2) bonów 6; 3) czeków 10; 4) czeków i druków P. K. O. 74; 5) przekazów 12; 6) weksli 111; 7) kwitów 26; 8) formularzy pocztowych 36; 9) formularzy kolejowych 21; 10) formularzy złotowych i statystycznych 12; 11) listów przewozowych w żegludze śródlądowej 6; 12) konosamentów 8; 13) formularzy domów składowych, warrantów i recepisów 18; 14) taryf 12; 15) druków do obrotu w arrangement 77. Razem sztuk 528.

III. Dział korespondencyi handlowej obejmuje :

1) Kopiąłów 6; 2) okólników 72; 3) listów w interesach towarowych 42; 4) listów w sprawach spedycyjnych 21; 5) listów w sprawach ubezpieczeniowych 27; 6) sprawozdań targowych 3; 7) listów o rachunkach bieżących 34; 8) listów w sprawach wekslowych 50; 9) listów w sprawach papierów wartościowych 47; 10) listów w sprawach gotówkowych 58; 11) cenników 37; 12) listów w obrocie żyrowym 18; 13) listów upominających 24; 14) listów wywiadowczych i informacyjnych 61; 15) listów gwarancyjnych 2; 16) ofert 8. Razem sztuk 510.

W r. s. 1912/13 otrzymano w darze :

a) Wzory ofert i faktur od firm : 1. Akc. Towarzystwo przemysłu oleju skalnego, Trzebinia—Wiedeń. 2. Gartenberg & Schreier, rafinerya nafty, Jasło—Wiedeń. 3. C. k. fabryka olejów mineralnych, Drohobycz—Wiedeń. 4. B. Deutsch & Syn, fabryka sztucznej wełny, Biała. 5. Teodor Felix, fabryka perkali, Andrychów. 6. Neuman & Comp., młyn parowy, Biała. 7. D. Axelbrad i Syn, młyn parowy, Lwów. 8. H. Franck i Synowie, fabryka cykoryi, Skawina. 9. Stanisław Gurgul, fabr. biszkoptów, cukierków etc., Jarosław. 10. H. Israelowicz, fabryka cukierków, Tarnów. 11. C. Śmiechowski, fabryka mydła, Kraków. 12. Gabryel Górski & Ska, fabryka farb, Kraków. 13. Szarski i Syn, Kraków. 14. Marceli Dutkiewicz, dom kolonialny, Kraków. 15. Düsseldorf ska fabryka musztardy i octu, Kraków. 16. Syndykat rolniczy, Kraków. 17. Rudolf Herliczka, Kraków. 18. Z. Rucker, fabryka konserw, Lwów. 19. Krajowa parowa fabryka konserw z jarzyn i owoców, Lubyera Król. 20. Browar książąt Sanguszków, Tarnów. 21. Akc. Tow. „Elektryczność“, Warszawa. 22. Krajowy Związek przemysłowy, Lwów. 23. B. Bilikiewicz, dom agencjno-komisowy, Kraków. 24. Juliusz Nachtlicht, dom agencyjno-komisowy, Kraków.

b) Drukowane statuty i bilanse od wszystkich galicyjskich kas oszczędności, banków akcyjnych, fabryk akcyjnych i stowarzyszeń gospodarczo-zarobkowych.

IX. Gabinet chemiczny.

(Zawiadowca : Prof. Dr. A. Bolland).

Z końcem roku szkolnego 1912/13 posiadał gabinet 99 pozycji inwentarzowych.

X. Pracownia towaroznawcza.

(Zawiadowca : Prof. Dr. A. Bolland).

Z końcem roku szkolnego 1912/13 posiadała pracownia 104 pozycji inwentarzowych.

XI. Pracownia fotograficzna.

(Zawiadowca : Prof. K. Sosnowski).

Z końcem r. s. 1912/13 liczy inwentarz 19 pozycyi.

UWAGA : Wszystkim wymienionym wyżej P. T. Ofiarodawcom składa dyrekcyja gorące podziękowanie za tak wydatne zasilenie zbiorów Akademii.

VI. Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych.

1) C.k. Ministerstwo W. i Ośw. reskr. z 19. lipca 1912 l. 28.471 uwiadamia o otwarciu rządowego bióra zakupna środków naukowych z zakresu geografii i towaroznawstwa dla szkół handlowych z siedzibą w Grazu.

2) C. k. Rada Szk. Kraj. reskr. z 18. października 1912 l. 1870/V podaje do wiadomości, że c. k. Minist. W. i Ośw. w porozumieniu z c. k. Minist. robót publ., reskr. z dnia 9. sierpnia 1912 l. 24.993 orzekło na podstawie § 96, ustęp 4, ustawy przemysłowej, że świadectwa z ukończonych prywatnych szkół handlowych, nie posiadających prawa publiczności, nie mają żadnej ważności prawnej. Świadectw takich nie można przeto uważać za dowód ukończenia nauki, odpowiadającej planowi uzupełniających szkół handlowych. Okoliczność, że praktykant handlowy, w czasie nauki w zawodzie, uczęszcza do szkoły prywatnej, nie ma żadnego prawnego znaczenia i nie może spowodować uwolnienia go od obowiązku uczęszczania do szkoły uzupełniającej. Jednakże można praktykantów handlowych, którzy mniemają, że nabyci wiadomości, odpowiadających celowi nauki w szkołach uzupełniających lub takich, którzy mogą się wykazać świadectwem z ukończenia wymienionych szkół prywatnych, przypuścić na ich prośbę do egzaminu w tej szkole uzupełniającej, do której uczęszczać są obowiązani. W razie złożenia egzaminu z pomyślnym skutkiem należy ich uwolnić od uczęszczania do szkoły uzupełniającej. Za takie egzamina nie uiszcza się żadnej taksy.

3) Reskr. z 24. października 1912 l. 2165/V przypomina c. k. Rada Szk. Kraj. wskutek wydanego przez c. k. Minist. robót publ. w porozumieniu z c. k. Minist. handlu reskryptu z dnia 9 września 1912 l. 36.093/XXI a obowiązek zakupywania aparatów, instrumentów fizycznych i t. p. wyłącznie wyrobu krajobwego.

4) C. k. Rada Szk. Kraj. reskr. z 14. kwietnia 1913 l. 5963/V zwraca uwagę na dzień 19. kwietnia b. r. jako na dwusetną rocznicę ogłoszenia aktu t. zw. sankcyi pragmatycznej przez cesarza Karola VI., oraz poleca utrwalic pamięć tego jubileuszu w umysłach uczniów w odpowiedni sposób.

5) C. k. Rada Szk. Kraj. reskr. z 21. maja 1913 l. 6852/V zachęca młodzież szkolną do fotograficznego zdejmowania pod-

czas wycieczek budowli, charakterystycznych pod względem architektonicznym i historycznym, typowych krajobrazów, wielkich przedsiębiorstw przemysłowych, typów ludowych, ważniejszych okazów przyrodniczych i t. p., których to zdjęć użyje ewentualnie komitet środków naukowych przy Muzeum Szkolnym we Lwowie przy wydawnictwie obrazów szkolnych do nauki geografii, etnografii i t. p.

VII. Fizyczny rozwój młodzieży.

1) W porozumieniu z c. k. władzami wojskowemi urządzone i w b. roku szkolnym systematyczną naukę strzelania dla uczniów III. i IV. kursu Akademii, oraz II. klasy szkoły dwuklasowej. Niestety z powodów od dyrekcyi niezawisłych można było naukę tę rozpocząć dopiero dnia 12 kwietnia 1913 r.

Nauką kierował W. P. Steczkowski, c. i k. nadporucznik 56 p. p. Po nauce teoretycznej, na którą poświęcono 2 godziny oraz kilkugodzinnych ćwiczeniach w mierzeniu do celu, przystąpiono do strzelania kapslami, a wreszcie do strzelania ostrymi nabojami na strzelnicy wojskowej na Prądniku Czerwonym i Woli Justowskiej, przyczem był stale obecny prof. K. Sosnowski.

Mimo krótkiego czasu na ten cel poświęconego, wyniki nauki były bardzo dobre — toteż składa dyrekcja W. P. nadporucznikowi Steczkowskemu serdeczne podziękowanie za nadzwyczaj gorliwe zajęcie się nauką tut. uczniów, za zachęcanie ich do uprawiania ćwiczenia oka i ręki i za osiągnięcie pomyślnego rezultatu nauki.

2) Powodzenie, jakim w zeszłym roku cieszyły się wycieczki spacerowe i zabawowe uczniów tut. zakładu, skłoniło dyrekcyę do dalszego ich urządzania. I tak odbyło się w bież. roku szk. 1912/13 około 70 wycieczek dla rozwoju fizycznego młodzieży. Wycieczki te odbywały się we wszystkich porach roku, nawet w zimie przy średniej wysokości mrozach, a były one przeważnie północno-wschodnie. Uczestniczyli w nich uczniowie A. H. i D. S. H., także U. S. H., a na Ż. S. H. przypadło z tych wycieczek przeszło 20. Celem krótszych wycieczek były najbliższe okolice miasta, zapuszczano się jednak i w odleglejsze miejscowości, jak Wieliczka, Skawina, Kosocice, Tyniec, Michałowice, Mydlniki, Batowice, odbywając przytem pieszo po kilkanaście, nawet po dwadzieścia kilka klm. drogi. Młodzież uczestniczyła w wycieczkach chętnie i licznie, to też niewiele z nich liczyło niżej 20 uczestników.

Z dłuższych wycieczek godne są wzmianki: jednodniowa I kl. Dw. S. H. z prof. Sosnowskim do Skawiny w zimie pieszo, jednodniowa tejże klasy z prof. Seredyńskim do Niepołomic i puszczy, jednodniowa kl. II A. H. z prof. Nyćzem do Trzebini, połączona ze zwiedzaniem fabryk, oraz jednodniowa kl. I c Ż. S. H. z profesorami dr. Łozińskim i Klimontowskim do Krzeszowic i Tenczynka. Szczególną radość wywoływały — jak zwykle —

wycieczki górskie, które umysłom dzieci miasta przeważnie dawały mnóstwo wrażeń i odkrywały im nieznane skarbnice bogactw przyrody.

Dzięki wycieczkowym kasom oszczędności i zasiłkom Dyrekcyi przyszła do skutku trzydniowa wycieczka na Babią Górę, w której wzięło udział 22 uczniów pod przewodnictwem prof. Sosnowskiego. Wycieczkowcy udali się z Osiecka pasmem Babiońskim na Police, skąd zeszli na nocleg do Zubrzycy na Orawie, w drugim dniu pomimo deszczu wyszli na Sylec i przełęcz Krowiątki, a stąd dotarli do schroniska Babiogórskiego, w trzecim zaś dniu przy przepięknej pogodzie wyszli na szczyt Babiej Góry i zachodnią jej granią zeszli do Zawoi, skąd zdolali jeszcze dotrzeć pieszo na wieczorny pociąg do Suchej.

Z tymże profesorem odbył k. III A. H. dwudniową wycieczkę górską w „Gorce” przy udziale 14 uczniów. Ze Mszany Dolnej skierowano się do Lubomierza, a stąd na szczyt Kudłonia (1276 m.), następnie ku Turbaczwowi (1311 m.), skąd roztacza się sławny z piękności widok na całe pasmo Tatr. W końcu udało się do doliny Potasznii, Koniny i Niedźwiedzia, skąd nastąpił powrót.

Także uczennice k. II A i B Ź. S. H. w liczbie 30 odbyły dwudniową wycieczkę do Morskiego Oka w Tatrach pod przewodnictwem prof. I. Króla, dra Łozińskiego i dra Sikorskiej. Drogę z Zakopanego do stawu i z powrotem odbyły uczestniczki pieszo przez Waksmundzką polanę, nocleg zaś przypadł w schronisku Tow. Tatralośnego.

W czasie tych wycieczek dokonano wielu zjęć fotograficznych, których odbicia zrobiono w szkolnej pracowni fotograficznej, a z których klisze w myśl najnowszego okólnika Rady Szkolnej Kraj. prześle Dyrekcyi do Muzeum szkolnego we Lwowie celem powiększeń do tablic dla nauki szkolnej.

Dla rozpowszechnienia pożytecznego sportu narciarskiego dokupiła Dyrekcyja dwie pary nart. Wyćwiczeniu jednak zastępu narciarzy stanął na przeszkodzie brak śniegu tak, że ledwie kilka razy udało się urządzić ćwiczenia na Sikorniku, a raz tylko jednodniową wycieczkę zbiorową do Stroń, na której prof. Sosnowski ćwiczył studentów w jeździe po terenie górkim.

Z powodu tak pięknego wyniku wycieczek poczuwa się Dyrekcyja do miłego obowiązku złożenia pp. profesorom, kierującym temi wycieczkami (prof. Callierowi, prof. Klimontowskiemu, prof. Korblowi, prof. Nyczowi, prof. Petelenzowi, prof. Seredyńskiemu, prof. Dr. Weinerowi, prof. Waciędze, prof. Dębskiemu, prof. Królowi, pr. Dr. Sikorskiej, prof. dr. Łozińskiemu i ochronistrem pani Chwalibogowskiej), a w pierwszej linii profesorowi K. Sosnowskiemu serdecznego podziękowania za ich trudy i poświęcenie się dla dobra młodzieży, kształcącej się w tutejszym zakładzie.

VIII. Wycieczki naukowe i prace wakacyjne uczniów.

a) Zaraz z początkiem r. s. 1912/13 zwiedziły wszystkie klasy kolejno wystawę architektoniczną z panami profesorami Langiem, dr. Weigtem, Sosnowskim, dr. Weinierem, Petelenzem, dr. Żabińskim, Korblem, dr. Łozińskim i Turowskim.

Uczennice żeńskiej szkoły zwiedziły pod nadzorem profesorów Calliera, dra Łozińskiego, Króla i Korbla wystawę gwiazdkową, urządzoną staraniem Ligi pomocy przemysłowej w dniach 16. i 17. grudnia 1912 r., a uczennice klasy II a i II c Muzeum zoologiczne Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Z profesorami dr. Bollandem i dr. Łozińskim zwiedzili uczniowie i uczennice kolejno klasami wystawę graficzną, urządzoną w miesiącu lutym przez c. k. zakład graficzny we Wiedniu.

Z profesorami Nyczem, Skalskim i dr. Żabińskim zwiedzili uczniowie Akademii krajowe składy publiczne, z profesorem Sosnowskim wystawę Sztuk Pięknych (klasa I D. S. H.) i Muzeum Czartoryskich (klasa I a i I b A. H.).

Prof. dr. Bolland zwiedził z uczniami : fabrykę mydła Rożnowskiego i fabrykę tutek Paschalskiego.

Prof. dr. Łoziński zwiedził z uczniami kl. III. i IV. A. H. i K. Ab. ogród botaniczny, drukarnię Koziąńskich, gazownię miejską, fabrykę mostów i konstrukcji żelaznych Zieleniewskiego, fabrykę maszyn Zieleniewskiego, młyn parowy w Bieńczycach, fabrykę octu i musztardy Kowalskiego, fabrykę tytoniu, fabrykę witraży inż. Żeleńskiego, fabrykę wyrobów metalowych Jarry, fabrykę dachówek i cegielnię w Łagiewnikach.

Dzięki pomocy Wys. Wydziału Krajowego i Krakowskiej Izby Handlowej odbyli uczniowie IV. kursu w bieżącym roku szkolnym dwunastodniową wycieczkę naukową po Niemczech, w dniach od 6. do 19. października 1912 r. Wzięło w niej udział 15 uczestników pod kierownictwem prof. K. Sosnowskiego. Dwudniowy pobyt w Berlinie nie wystarczył na dokładne zwiedzenie wszystkich osobliwości olbrzymiego miasta, mimo to zwiedzono rzeczy najważniejsze prawie wszystkie, a więc najgłówniejsze ulice, place, budowle, ogrody z użyciem przy odległych przestrzeniach najnowszych środków komunikacyjnych. Zwiedzanie jednak miasta było tylko przygodne, gdyż główną uwagę skierowano

na sprawy handlu i przemysłu ; zwiedzono więc dokładnie olbrzymi dom towarowy Wertheima, przyczem jeden z zatrudnionych tamże rodaków udzielił szerokich objaśnień i informacji, następnie z wielkiem zainteresowaniem oglądano bogate i pouczające zbiory w „Museum für Meereskunde“, i w „Technisches und Gewerbe Museum“, nadto zwiedzono giełdę i zbrojownię (Zeughaus). Na kanałach, przecinających miasto, mieli wycieczkowcy sposobność widzieć olbrzymie transporty artykułów spożywczych dla miasta i przyjrzeć się przejazdowi statków przez ślury kanałowe, co dla wszystkich było zupełną nowością. Wieczór poświęcono sztuce, a mianowicie spędzono go w słynnym teatrze Reinharda na przedstawieniu Hamleta. W Hamburgu, jako w głównym celu wycieczki, zatrzymano się trzy dni. Tamtejszy Klub polski zajął się rodakami i poruciły Krakowianinowi, p. Mühlsteinowi, oprowadzenie wycieczki po mieście ; dzięki więc znającemu wybornie miasto przewodnikowi widzieli tu uczniowie wszystko, co tylko godnym jest uwagi. Najwięcej czasu spędzono w porcie ; odbyta po tymże okrężna przejażdżka na małym parowcu, połączona z kilkakrotnymi przystankami i objaśnieniami, pozwoliła widzieć szczegółowo to środowisko handlu światowego i wszystkie jego urządzenia, a więc dokи lądowe i pływające, magazyny, składy zamorskich surowców, statki przewozowe i osobowe (Cincinnati, Imperator). Szczegółowo zwiedzono także port wolny, jego składowie i przyglądało się wyładowaniu i załadowaniu okrętów towarowych, a następnie oględzieniem tunelu pod Elbą i dworzec dla emigrantów.

Kilka godzin spędzili uczestnicy wycieczki w Altonie, gdzie najwięcej zajęcia obudziła hala rybna i widok ożywionego przetargu na ryby morskie (Fischauktion). W Hamburgu nie pominięto prawie żadnej ważniejszej osobliwości, głównie zaś pociągnęła uwagę zwiedzających wspaniała ulica, zabudowana domami, mieszkającymi biura wielkich firm światowych, z których jedno tylko zezwolono zwiedzić, w innych zaś spotkano się z odmową ze względu na sekreta handlowe. Zwiedzili też uczniowie słynny zwierzyniec Hagenbecka, giełdę, „Museum für Hamburgerische Geschichte“, „Naturgeschichtliches Museum“, ratusz, kościół św. Piotra ; widzieli kilkakrotnie szybujące Zeppliny, a wieczorem urządzyli spacerową przejażdżkę po wewnętrznej Alsterze. Jednodniowy pobyt w Bremie przyniósł znów wiele wrażeń i nowości. Skoncentrowane na niewielkiej przestrzeni osobliwości miasta można było obejść za jedną wędrówką. Po oględzieniu więc wspaniałych zabytków średniowiecznego budownictwa, zwłaszcza ratusza, Rolandssäule, katedry, t. zw. Bleikeller i innych, zwróciło uwagę na rzeczy handlowe i zwiedzono giełdę bawełnianą, dom i muzeum przemysłowe, główny urząd cłowy, a nadto miejskie

muzeum. Popołudniu przepędzono w porcie, który jednak po hamburskim niewiele mógł dać nowego, prócz t. zw. Hafen-Basen, Sicherheits-Hafen, oraz starego systemu trójmasztowego okrętu.

Zwiedzanie Lipska rozpoczęto od uczczenia pamiątki narodowej, a więc zwiedzenia pomnika, ulicy i mostu Poniatowskiego i od wycieczki na pole bitwy narodów, gdzie przyjrzano się budowie imponującego „Völkerschlachtdenkmal” i nowemu krematorium. Resztę dnia świątecznego poświęcono na zwiedzenie muzeum etnograficznego i ważniejszych budowli, jak największego podobno na świecie nowego dworca i obok położonego najstarszego dworca kolejowego w Europie, ratusza, sądu Rzeszy, uniwersytetu i wielu innych, a w drugim dopiero dniu pobytu dało się zwiedzić zakłady przemysłowe i handlowe. Ponieważ wycieczka nie przypadła na czas słynnych jarmarków lipskich na futra, przeto musiano zadowolić się tylko szczegółowym zwiedzeniem ubikacji jarmarkowych, sklepów i składów, przyczem zarządca budynku podawał informacje potrzebne; następnie zwiedzono dzielnicę ze składami futer (Rauchwaren-Viertel) i firmę S. Ros-deutscher, której właściciel zapoznał swych gości z rodzajami i sposobem handlu futrami. Prócz tego zwiedzono lipską giełdę, dom towarowy przy ulicy Brühla, dzielnicę drukarską i dom Brockhausa.

Siedziba sztuk, Drezno mniej dało sposobności do widzenia urządzeń handlowo-przemysłowych, a więc poprzestano tu na zwiedzeniu wielkiej hali targowej, królewskiego składu porcelany, a oddano się podziwieniu utworów sztuki. Nowych wrażeń dostarczyły zatem królewskie galery obrazów i rzeźby, królewskie zoologiczne i antropologiczne muzeum, oraz wystawa związku saskich malarzy. Piękne to miasto wywołało podziw u wszystkich uczestników wycieczki, to też zwiedzono je dokładnie, urządzone nawet małą wycieczkę na Loschwitz i Blasewitz, a pobyt w niem zakończono artystyczną ucztą, którą było przedstawienie E. Onegina Czajkowskiego w nadwornej operze.

W drodze powrotnej zatrzymali się jeszcze wycieczkowcy przez dwie godziny we Wrocławiu, gdzie dla braku czasu mogli oglądać tylko starożytny ratusz i jeden dom towarowy naprzeciwko tegoż.

Nadmienić w końcu z uznaniem wypada, że Dyrekcyja kolei w Katowicach udzieliła wycieczce tej 50% zniżki na całą przestrzeń podróży, dzięki czemu można było odbyć ją wygodniej i rozszerzyć okrąg zwiedzania siedlisk pracy, przedsiębiorczości i postępu.

b) Podobnie jak w latach ubiegłych tak i w czasie wakacji r. 1912 znaleźli następujący uczniowie zajęcie bądź to w kraju, bądź to za granicą.

Pracowali za granicą: Z IV kursu A. H.: 1) Nowakowski

Jerzy jako korespondent polsko-rosyjski w zakładzie elektryczno-instalacyjnym p. Muszyńskiego w Warszawie, 2) Kolař Leopold w banku Skarbona w Berlinie, 3) Węgrzynowicz Walenty w handlu kolonialnym St. Piotrowskiego w Poznaniu, 4) Sumiński Henryk przy buchalteryi w fabryce cukru hr. Branickiej w kluczu Olszańskim na Ukrainie, 5) Leitmann Henryk jako praktykant w oddziale prowiantowym na okręcie Tow. Istria-Trieste w drodze do Egiptu i z powrotem, 6) Unger Karol w biurze przerachowywania frachtów Bertolda Schwarza w Budapeszcie.

Z III kursu A. H : 7) Rapaport Jakób w firmie R. Kahane we Frankfurcie n/M., 8) Gilewski Włodzimierz w Dreźnie utrzymywał się z dawania lekcji j. polskiego, 9) Jarmicki Mieczysław jako korespondent w składzie chemikaliów „Dyzma“ w Kaliszu.

Z II kursu A. H.: 10) Lis Stanisław przy budowie kolei we Wrocławiu, 11) Dzięciołowski Stanisław w Tow. Handl. Przem. I. Borkowski w Dąbrowie górniczej w Król. Pol.

Z II klasy D. S. H.: 12) Szczelinia Wincenty w zarządzie dóbr Scheppelwitz p. Dambräu na Śląsku pruskim.

Pracowali w kraju: 13) Witkowski Konstanty przy budowie kanałów w Krakowie, 14) Händel Wolf w Truskawcu, 15) Związek Jan w elektrowni miejscowości w Krakowie, 16) Ciesielski Michał tamże, 17) Brożek Tadeusz, tamże, 18) Ślósarz Tadeusz w księgarni w Zakopanem, 19) Blok Adam w cegielni w Płaszowie, 20) Krieger Herman w przedsiębiorstwie robót betonowo-żelaznych K. Hechtera w Krakowie, 21) Mika Stefan w Kasie Oszczędności w Jaśle.

Dzięki szczodrej pomocy Wydziału Krajowego otrzymało 12 z wymienionych uczniów zasiłki na częściowe pokrycie kosztów podróży do miejsc, w których udało się im znaleźć utrzymanie.

IX. Nadobowiązkowa praca umysłowa uczniów.

1. W Kółku literackiem (Kier. : prof. K. Sosnowski) przedłożono w bieżącym roku szk. dwie prace, dotyczące najnowszych utworów poetyckich. A. Hałaciński, ucz. IV k. recenzował dramat K. Bielańskiego p. t. : „Zdobywcy“, zaś T. Tarczyński, również ucz. IV k. opracował trylogię L. Rydla „Zygmunt August“ i porównał ją z dawniejszymi utworami na ten temat. Za przedmiot prywatnej lektury wybrała trylogię Rydla także jedna z uczenic II kursu Żeńskiej S. H. i omówiła ten utwór w obecności koleżanek.

2. Prace uczniów w dziedzinie towaroznawstwa.

(Prof. Dr. Bolland).

Uczniowie Akademii Handlowej i klasy II-ej Dwuklasowej Szkoły Handlowej korzystali z całego szeregu czasopism fachowych, a mianowicie : Kolonial- und Delikatessenzeitung, Kosmos, Neue - Pelzwarenzeitung, Die Metallindustrie, Obstverwertungszeitung, Papierzeitung, Tonindustriezeitung, Der Holzkäufer, Bitumen, Butomia, Korkzeitung, Die Schokoladenindustrie, Textilzeitung, Oester. Wollen und Leinindustrie, Zeits. f. d. Bürsten- und Kammin industrie, Konserwenzeitung, Seifensiederzeitung.

Na artykuły ciekawsze i aktualniejsze zwracał uwagę uczniom profesor towaroznawstwa i chemii. Z artykułów tych zdawali uczniowie sprawę w formie referatów, wygłaszałnych publicznie w klasie. Dyrekcyja podnosi z sympatią te prace pozaobowiązkową uczniów, a chcąc ich do niej na przyszłość zachęcić — w przekonaniu, że będzie ona dla nich pożyteczną — podaje poniżej treść tychże referatów.

Z kursu IV-e g o w y g łosili referaty :

Brandstätter (O szczotkach), Ciesielski (O polnej uprawie ogórków, O upadku fabrykacji sardynek w Bretanii), Dutkiewicz (O racyjonalnym uzyskiwaniu tkanin szklanych, O materyałach budowlanych i budowniczych), Freund (O opalu), Grüss (Przegląd przemysłu szczotkarskiego), Leitmann (O rozwoju niemieckiego przemysłu biżuteryjnego, O fabrykacji tłuszczów roślinnych, O nowych surogatach olejków eterycznych, O sporządzaniu

tkanin szklanych, Ze świata pereł, Konserwowanie i zafałszowanie masła), Leśniak (O roli keksów na wojnie), Pach (O rozeznawaniu aliaży mosiężnych, O przeróbce ługu pomydlanego), Pizło (O handlu żelazem, O zatruciach wanilią, O kulturze herbaty w Ameryce), Schiff (Londyńskie zwyczaje handlowe, odnoszące się do konserw), Storch (Profesor Witt o occie, O drzewie dla kopalń, O fabrykacji mlecznej czekolady, O cynowaniu powierzchownem, O barwieniu tkanin w Turcji), Sumiński (O urzędowem badaniu towarów papierniczych, O zastosowaniu sody przy fabrykacji papieru), Tarczyński (O niemieckim instytucie technicznym), Tislowitz (Z krainy pereł), Unger (Fajka, cygaro, papieros, Zafałszowanie masła i mąki, O amerykańskich materyałach biurowych, Rozróżnianie papierów czerpanych, O autotypii), Thorn (O jakości drzewa korkowego), Węgrzynowicz (O plantacjach malin, O handlu winem w Szwajcarii), Zawodny (O zastosowaniu cementu drzewnego), Zonczyk (O herbacie).

Z kursu III.

Antoszyk (Austryacki przemysł guzikarski i rozwój jego, W jaki sposób sporządza się ilustracje katalogowe), Banek (O kamieniach dinasowych), Berezowski (O pastach owocowych i marmeladach, Badanie i choroby win owocowych, O herbatie), Chrzanowski (O cienkich płytach korkowych), Czapik (Gospodarcze znaczenie starych metali, O kalafonii, O tekstylozie), Dźwigalski (O kiełbasach mięsnorybnych, O konserwach tureckich, Jak kalkuować kosztu produkcji skrzynek drewnianych), Halpern (Sady polubowne w handlu papierem, O surogacie szczeci, Sporządzanie i zużytkowanie porowatych metali, Rośliny z bagien egipskich, jako surowiec papierniczy, Badanie wytrzymałości drzewa, Zwyczaje handlowe w handlu starymi metalami), Horowitz (O cynkowaniu żelaza, O suchem cynkowaniu, Otrzymywanie futer w Brazylii, O niemieckim przemyśle bursztynowym), Jarmicki (O chorobach ołowiu), Kucielski (Ekonomiczne znaczenie 5-dniowego tygodnia roboczego w papiernictwie, W 100-letnią rocznicę urodzin Besemera), Pałasiński (O drzewie ogniotrwałem, Warunki sprzedaży angielskich materyałów ogniotrwałych), Rapaport (Stacy doświadczalna dla przemysłu tłuszczowego w Medyolanie, O oznaczaniu krzemionki w glinie, Zużycie odpadków papierniczych, O ochronie towarów w oknach wystawowych), Rapp (Światowe pokłady rud żelaza, O skromnej ceramice budowlanej, Zużytkowanie skórek kocich, O zafałszowaniu olejków eterycznych, używanych dla celów spożywczych i ich rozeznaniu), Rudnicki (Jak się obchodzić z kamieniami szlachetnymi), Setkowicz (O wosku szelakowym, Choroby pereł, O bursztynie), Schwob (Wpływ atramentu na papier pakunkowy, O przeróbce ryb), Wohlfeiler

(Konserwowanie kalafiorów), Wurm (Uniwersytet dla handlu żelazem), Zelek (O przyszłości przemysłu sardynkowego).

Z kursu II.

Brodziński (O kwasie siarkowym, solnym, O cementie), Fischgrund (O fabrykacyi nawozu z powietrza), Kupferstein (Analiza i synteza chlorowodoru), Spatz (Otrzymywanie tlenu), Spira (O glinie), Sperling (O wyrobie zapalek), Lis (O kopalniach węgla), Fischgrund (Zastosowanie skroplonego powietrza w przemyśle, technice i medycynie), Zins (O aluminotermii).

Z II. klasy Dwuklasowej Szkoły Handlowej.

Blok (O chorobach cyny, O wpływie twardej wody na tkaniny), Czernicki (O kości słoniowej na targu w Amsterdamie), Giedziow (O młotach mechanicznych, Fabrykacya papieru w Ameryce), Hochstim (Sporządzanie kauczuku z odpadków rybnych), Horowitz (O roślinach i owocach z kolonii niemieckich dających oliwę), Jończyk (Koks jako opał, O chorobach win owocowych), Krieger (Lotne składniki przypraw w napojach i pokarmach), Kryjak (O sardelkach, sardynkach i szprotach, Zafałszowania olejków eterycznych, O badaniu przedmiotów mosiężnych), Löffelholz (Zafałszowanie herbaty, Zafałszowanie mąki), Paruch (O nowościach w artykułach biurowych), Schein (Fabrykacya i handel papierem, Handel dyamentami, Handel papierem w Austrii, Zafałszowanie mąki), Szczelina (O tłuszczy z ryb, O przetwórce wosku i ceroplastyce, Próby oznaczania wartości mydet).

3. Zawiązane przez uczniów „Kółko ekonomiczne“ (Kur. prof. dr. Lulek) nie okazało żywotności, gdyż gorący zapał, objawiający się na początku, wygasł wkrótce, nie przyniósłszy ani jednego z przytoczonych referatów. Natomiast niektórzy uczniowie IV. kursu, zachęceni przez profesora ekonomii, śledzili pilnie bieżące wypadki natury gospodarczej, czytając artykuły gospodarcze w dziennikach i zdając z nich sprawę wobec kolegów, z czego wywiązywała się nieraz żywa dyskusja. Sposobności nastrecały szczególnie wojna bałkańska i wywołane przez nią wielkie przesilenie gospodarcze w zimie r. 1912/13. Te materye były też najczęściej przedmiotem sprawozdań. Do najpilniejszych należeli: Zonczyk, Storch, Pizło, Unger, Leśniak, Grüss.

4. W czytelni (Kur.: prof. I. Petelenz) mieli uczniowie spo-
sobność korzystania z mieszczących się w bibliotece podręcznej
dzieł naukowych, czasopism fachowych, oraz dzienników jak:
Czas, Reforma, Gazeta lwowska, Gazeta wieczorna, Neue Freie
Presse. Mogli również grać w szachy i warcaby w wolnych od
zajęć chwilach w godzinach wieczornych. Z czytelni korzystało
w r. s. 1912/13 1435 uczniów.

X. Zestawienie dochodów i rozchodów stypendyów, zapomóg Pomocy Kol. i Kasy wycieczkowej U.A.H.

1) Pobierali stypendya i zasiłki stypendyalne.

z Wydziału Krajowego rocznych K. 120 : Związek Jan z IV A. H., po rocznych 100 K. Tarczyński Tadeusz z IV A. H., Antoszyk Józef, Garztecki Mieczysław, Gilewski Włodzimierz, Kucielski Karol i Setkowicz Jakób z III A. H. Razem 720 K.;

z Izby Handlowej i Przemysłowej w Krakowie z fundacji jubileuszowej Cesarskiej z IV A. H. Pach Gerwazy 240 K., z II A. H. Fischgrund Abraham 200 K., Sperling Józef 300 K., Spira Lazar 200 K., z I A. H. Czaporowski Jan 100 K., Slowik Bronisław 100 K., z kursu abiturientów Adler Eliasz 300 K., Gałuszewicz Henryk 300 K., Ładoś Ludwik 300 K., z kursu wieczornego Meres Karol 120 K. Razem 2.160 K.

z Izby Handlowej i Przemysłowej we Lwowie : Freund Leon z I A. H. 200 K. ;

z Galic. Tow. Kredytowego Ziemsiego we Lwowie : Skarżyński Witold z III A. H. 800 K. ;

ze Związku Stowarzyszeń gospodarczych i zarobkowych we Lwowie stypendium im. Tad. Romanowicza : Sumiński Henryk z IV A. H. 240 K.

Stypendium im. Głowińskiego 315 K. pobierał w dalszym ciągu Stokłosa Franciszek z kursu abiturientów.

Stypendium z funduszu nadwyżek karnych 300 K. nadało jednorazowo c. k. Ministerium Skarbu Stokłosie Franciszkowi z kursu abiturientów.

Wydział Krajowy przeznaczył na doraźne zapomogi dla uczniów tut. zak adu K. 700. Z funduszu tego korzystało 15 uczniów A. H. i 1 uczeń D. S. H.

Stypendya i zasiłki wynosiły razem K. 5.435.

2) Fundusz bursy uczniów A. H.

Na fundusz ten złożono 5/11 1912 K. 78·14, które otrzymano jako czysty dochód ze sprzedaży kart korespondencyjnych z wiadokami zakładu.

Dnia 15/3 1913 złożyli z okazji imienin dyrektora na ten fundusz uczniowie A. H. i D. S. H. K. 40, a uczennice Ż. S. H. K. 74.—.

Prof. Dr. Bolland złożył 6/5 na tenże cel K. 5·21, a uczniowie klasy I b zamiast kwiatów na trumnę zmarłego kolegi ś. p. Konstantego Poznańskiego K. 8'—.

Wraz z procentami narosłymi do dnia 31/12 1912 wynosi fundusz ten obecnie K. 205 h. 89.

3) Pomoc Koleżeńska U. A. H.

(Kurator : Prof. Dr. H. Weigt).

W roku bież. zgłosiło się po pożyczce ogółem uczniów 74 na łączną kwotę K. 1656.—, z czego udzielono K. 1050.—.

Dochody czerpała Pom. Kol. ze składek uczniów AH. i Dw. szkoły handl. męskiej, z datków grona pp. profesorów i publiczności przy wpisach.

Przychód wynosi K. 611·65 i jest o 110·40 koron wyższy od przychodu w poprzednim roku.

Organem Pom. Kol. byli delegaci :

Kurs III : Czapik Tadeusz (przew.), Szwob Wiesław (skarbnik).

Kurs II : Ludera Jan, Brodziński Mieczysław (sekretarz).

Kurs IA : Słowik Bronisław, Gruszecki Mieczysław.

Kurs IB : Szymborski Stefan, Felis Jan.

Klasa II Dw. : Jończyk Stanisław, Paruch Eugeniusz.

Klasa I Dw. : Ciesielski Stefan, Tyrkowski Stefan.

Przychód.**Sprawozdanie kasowe Pomocy Koleżeńskiej.****Rozchód.**

		Koron	hal.		Koron	hal.
1	Majątek z dniem 12 czerwca 1912 . . .	2419	92	1	Pożyczki z roku 1908/9 . . .	154
2	Dar Grona profesorów	189	10	2	" " 1909/10	306
3	" p. Turowskiego	10	—	3	" " 1910/11	377
4	" p. Dorawskiego	10	—	4	" " 1911/12	541
5	" p. Szczęśniaka	10	—	5	" " 1912/13	761
6	" p. Łatkiewicza	10	—		Stan " kaszy z dniem 12. czerwca 1913 . . .	882
7	" p. Cieciadły	1	—			57
8	" p. Blahouta	3	—			
9	" s. p. Brendy z A. H.	8	14			
10	" p. Szczepeliny	0	60			
11	" pny Pompianki	1	20			
12	" pny Teuchertówny	1	20			
13	" kursu abiturientów z r. 1912	24	—			
14	" Dw. szk. h. żeńskiej IIa.	1	40			
15	" Kursu III. Akademii handlowej	30	28			
16	" II.	58	70			
17	" Ia	6	20			
18	" Ib	64	90			
19	" klasy II. Dw. szk. handlowej	34	37			
20	" I.	12	70			
21	Procent od kap. zakład. od " 31/12 1912	30	77			
22	Ze sprzedazy legitymacyi	47	90			
23	" biletów	1	30			
24	" poztówek	2	72			
	Datki publiczności przy wpisach	92	17			
	Razem	3021	57			
	Razem	3021	57			

*Przewodniczący:**Czapik m. p.**Kurator:**Dr. Herkulan Weigt m. p.**Skarbnik:**Szwob Wiesław m. p.*

4) Wycieczkowe kasy oszczędności.

Kasy te założył i prowadził prof. K. Sośnowski we wszystkich klasach Akademii i miejskiej szkoły dwuklasowej.

Z kas tych wolno było podejmować pieniądze tylko na cele wycieczek.

Kasy te funkcjonowały przez cały rok i umożliwiły niejednemu wzięciu udziału w wycieczce bez nadzwyczajnych wydatków.

Złożyło w Ia AH. ucz. 16 razem K 22.91, podjęto K 17.11, pozostało w kasie K 5.80

"	Ib	"	22	"	K 50.—,	"	K 48.—,	"	K 2.—
"	II	"	27	"	K 63.81,	"	K 27.09,	"	K 36.72
"	III	"	22	"	K 58.47,	"	K 57.47,	"	K 1.—
"	I DSH	"	24	"	K 75.85,	"	K 21.—,	"	K 54.85
"	II	"	17	"	K 99.18,	"	K 99.18,	"	K —.—

Złożyło razem uczniów 128 K 370.22, podjęto K 269.85, pozostało w kasie K 100.37, które złożono na książeczkę oszczędności.

XI. Table

	Wyższa szkoła (Akad.) Handlowa					Razem w AH.	Dwukla- sowa męska	Razem w DSHM.	Dwukla- ż e n.			
	Ia	Ib	II	III	IV				I	II	Razem w DSHM.	Ia
I. Liczba uczniów wzgl. uczenic:												
Przyjęto z początkiem r. s. 1912/13 .	22	32	41	28	28	151	33	20	53	43	41	41
W ciągu r. s. 1912/13	—	2	—	—	1	3*	2	—	2	2	2	2
Razem	22	34	41	28	29*	154*	35	20	55	45	43	43
Z tych było:												
a) tutejszych z promocją	—	—	36	27	28	91	—	20	20	—	—	—
b) obcych z promocją	21	31	—	—	1*	53*	30	—	30	43	41	41
c) repetentów	1	3	5	1	—	10	5	—	5	2	2	2
Razem	22	34	41	28	29*	154*	35	20	55	45	43	43
W tem Mężczyzn	22	34	41	28	29*	154*	35	20	55	45	43	43
Kobiet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wystąpiło w ciągu r. s. 1912/13 .	4	12	2	1	1*	20*	11	2	13	6	3	2
Liczba uczniów z końcem roku szkol. 1912/13	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	41
II. Według miejsca urodzenia było:												
Z Krakowa	4	9	12	6	10	41	11	6	17	28	18	21
Z Galicyi	12	10	21	12	14	69	11	11	22	11	19	15
Z innych prowincji Austro-Węgier .	1	1	1	1	—	4	—	—	—	—	—	—
Z Królestwa Polskiego	1	1	4	8	4	18	1	1	2	—	3	4
Z Ks. Poznańskiego	—	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—
Z Ces. Rosyjskiego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Z Ces. Niemieckiego	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Z Ameryki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Razem	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	41
III. Według wyznania było:												
Rzymsko-katolickiego	14	16	27	21	18	96	13	13	26	21	29	34
Grecko-katolickiego	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—
Mojżeszowego	4	6	12	6	10	38	9	5	14	18	11	7
Razem	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	41
IV. Według języka ojczystego było:												
Polaków	18	22	39	27	28	134	22	18	40	39	40	41
Rusinów	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—
Czechów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Niemców	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	41

s t a t y s t y c z n e.

wa szkoła s ka			Uzupełniająca szkoła			Razem w ŹSH.			Razem w USH.			Kurs absolwente k szk. sr.		Kurs abiturientów		Razem na kursie abit.		Kursa wieczorne						Razem na kursach wieczornych	Razem w całym zakładzie
IIa	IIb	IIc	I	II	III							A	B												
30	37	35	227	39	40	20			99	39	62	60			122		44	18	26	37	25		150	841	
—	—	—	6	2	1	—			3	1	—	—			—		—	—	—	—	—		—	15	
30	37	35	283	41	41	20			102	40	62	60			122		44	18	26	37	25		150	856	
30	37	35	102	—	30	20			50	—	—	—			—		44	18	26	37	25		—	263	
—	—	—	125	40	11	—			51	40	61	60			121		—	—	—	—	—		150	570	
—	—	—	6	1	—	—			1	—	1	—			1		—	—	—	—	—		—	23	
30	37	35	233	41	41	20			102	40	62	60			122		44	18	26	37	25		150	856	
—	—	—	—	41	41	20			102	—	62	60			122		15	18	20	28	25		106	539	
30	37	35	233	—	—	—			—	40	—	—			—		29	—	6	9	—			44	317
—	—	1	12	7	4	4			15	1	3	6			9		8	7	14	1	15		45	115	
30	37	34	221	34	37	16			87	39	59	54			113		36	11	12	36	10		105	741	
18	13	21	119	11	13	3			27	13	19	15			34		17	5	5	9	—			36	287
9	21	12	87	23	19	11			53	16	37	39			76		14	6	4	25	1			50	373
2	—	—	2	—	1	—			1	1	1	—			1		1	—	—	1	9		11	20	
1	3	—	11	—	3	2			5	7	2	—			2		3	—	2	1	—			6	51
—	—	—	—	—	1	—			1	—	—	—			1		1	—	—	1	—		1	4	
—	—	—	—	—	—	—			—	1	—	—			—		—	—	—	—	—		—	1	
—	—	1	2	—	—	—			—	—	—	—			—		—	—	—	—	—		—	3	
—	—	—	2	—	—	—			—	—	—	—			—		—	—	—	—	—		—	2	
30	37	34	221	34	37	16			87	39	59	54			113		36	11	12	36	10		105	741	
23	27	27	161	34	37	16			87	28	53	49			102		29	5	12	29	10		85	585	
7	10	7	60	—	—	—			—	11	—	1			1		7	6	—	7	—		—	3	
30	37	34	221	34	37	16			87	39	59	54			113		36	11	12	36	10		105	741	
30	37	34	221	34	37	16			87	39	59	53			112		36	11	12	36	1		96	729	
—	—	—	—	—	—	—			—	—	—	1			1		—	—	—	—	—		—	3	
—	—	—	—	—	—	—			—	—	—	—			—		—	—	—	—	—		—	6	
—	—	—	—	—	—	—			—	—	—	—			—		—	—	—	—	—		—	3	
30	37	34	221	34	37	16			87	39	59	54			113		36	11	12	36	10		105	741	

	Wyższa szkoła (Akad.) Handlowa					Razem w A.H.	Dwukla- sowa męska	Dwukla- sowa w DSHM.		Dwuklaso- ż e n-		
	Ia	Ib	II	III	IV			I	II	Ia	Ib	Ic
V. Według wieku było:												
Urodzonych w r. 1898	3	3	—	—	—	6	1	—	1	4	3	7
" w r. 1897	6	3	6	—	—	15	5	3	8	15	13	9
" w r. 1896	4	6	10	1	—	21	9	4	13	12	12	7
" w r. 1895	1	4	6	1	6	18	1	4	5	6	8	8
" w r. 1894	1	5	7	7	4	24	1	3	4	2	4	6
" w r. 1893	2	—	4	8	5	19	2	2	4	—	—	3
" w r. 1892	1	1	3	3	4	12	3	—	3	—	—	—
" w r. 1891	—	—	—	6	5	11	1	—	1	—	—	—
" w r. 1890	—	—	1	1	1	3	—	—	—	—	—	—
" w r. 1889	—	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—
" w r. 1888	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—
" w r. 1887	—	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	—
" w r. 1886	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—
" w r. 1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1884	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1883	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1882	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1881	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1880	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1879	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1878	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1877	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1876	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1875	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1871	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1870	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1869	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1866	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1864	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1860	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1859	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" w r. 1858	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	41
VI. Według miejsca zamieszkania rodziców było:												
Z Krakowa	6	12	16	12	15	61	9	7	16	27	27	29
Z Podgórla	—	1	2	—	1	4	1	3	4	4	1	—
Z Galicyi	10	7	14	6	7	44	12	6	18	7	12	9
Z innych prow. Austrii	—	—	1	1	1	3	—	—	—	—	—	—
Z Król. Polskiego	2	1	5	7	3	18	1	2	3	1	—	3
Z Ces. Niem. ,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Z Ces. Rosyjskiego	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Z Ameryki	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Z Belgii	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Razem	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40	41

	Wyższa szkoła (Akad.) Handlowa					Razem w A.H.	Dwukla- sowa męska	Razem w DSHM.	Dwuklaso- ż e n i u m		
	Ia	Ib	III	IV	V				Ia	Ib	Ic
	—	—	—	—	—				—	—	—
VII. Według zatrudnienia rodziców było synów wzgl. córek.											
1. Adwokatów, lekarzy, inżynierów itp.	—	8	—	—	—	8	—	1	1	—	—
2. Kupców	5	4	7	9	10	35	8	4	12	14	14
3. Nauczycieli	—	1	2	4	1	8	1	—	1	—	8
4. Oficjalistów i urzędników pryw.	3	—	10	2	6	21	4	2	6	9	9
5. Przemysłowców i rękozielników	2	2	6	3	1	14	4	2	6	5	8
6. Robotników	—	—	1	5	1	1	1	2	3	—	9
7. Rolników	3	1	2	—	—	6	3	3	6	—	—
8. Urzędników i służby państowej	5	4	6	7	9	31	3	4	7	9	3
9. Właścicieli dóbr i realności	—	1	1	1	—	3	—	—	2	3	4
Razem . . .	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40
VIII. Uczęszczało na naukę przed- miotów nadohowiązkowych:											
Język niemiecki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Język rosyjski	—	—	9	5	4	18	—	—	—	—	—
Język angielski	—	—	16	6	8	30	—	—	—	—	—
Ćwiczenia w prac. chem.	—	—	—	8	—	8	—	—	—	—	—
Ćwiczenia w prac. towar.	—	—	—	8	12	20	—	—	—	—	—
Pisanie na maszynach	—	—	—	—	20	20	1	16	16	—	—
Śpiew	1	4	6	8	3	22	—	—	1	—	—
Stenografia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaligrafia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Towaroznawstwo	—	—	—	—	—	—	—	—	39	40	41
Hygiena	—	—	—	—	—	—	—	—	39	40	41
Nauka o ustroju państwa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ekonomia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem . . .	17	27	33	29	37	143	30	19	49	39	40
IX. Uzupełnienie klasyfikacyjny za r. s. 1911/1912:											
Stopień I. z odznaczeniem	—	1	—	—	3	4	2	—	2	6	3
" I.	13	24	26	28	34	125	18	17	35	29	30
" II.	3	1	4	1	—	9	6	2	8	4	2
" III.	—	1	1	3	—	5	4	—	4	—	3
Razem . . .	17	27	33	29	37	143	30	19	49	39	40
X. Klasyfikacyjna za II. półrocze r. s. 1912/1913:											
Otrzymało I. stopień z odznaczeniem	1	1	1	1	—	4	2	2	4	2	3
" I.	9	12	23	16	27	87	16	13	29	26	22
" II.	4	2	4	3	—	13	2	3	5	2	4
" III.	—	2	2	—	—	4	1	—	1	1	—
Przeznaczono do egz. poprawczego	2	5	10	7	—	24	3	—	3	8	11
Nieklasifikowano	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem . . .	18	22	39	27	28	134	24	18	42	39	40

	wy szkoła ska					Razem w ŹSH.	Uzupełniająca szkoła	Razem w USH.	Kurs abitury- entów		Kurs absolwi- tek szk. 4t.	Razem na kursie abit.	Kursa wieczorne na kursach wieczornych	Razem w całym zakładzie	
	IIa	IIb	IIc	I	II				A	B					
	—	—	—	—	—		—		—	—		—	—	—	—
1	1	1	1	4	50	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—
4	6	4	1	6	—	4	—	2	—	—	—	—	—	—	—
1	3	1	6	3	46	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—
9	6	3	7	39	7	6	2	2	15	10	—	—	—	—	—
5	5	7	4	4	4	6	7	4	17	11	—	—	—	—	—
—	—	1	2	4	4	2	6	3	20	5	—	—	—	—	—
9	12	10	15	1	1	3	1	1	5	—	—	—	—	—	—
1	3	2	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	37	34	221	34	37	16	87	—	—	—	—	—	—	—	—
30	35	34	99	33	32	—	65	21	—	—	—	—	—	—	86
30	35	34	221	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
25	25	34	204	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30
30	37	34	221	17	17	17	12	26	15	41	21	—	—	—	30
25	25	34	204	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	221
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204
30	37	34	221	14	16	14	30	—	—	—	—	—	—	—	30
24	27	—	166	32	27	11	70	24	59	55	114	—	—	—	41
21	24	—	137	30	25	11	66	16	42	37	79	—	—	—	458
—	1	—	11	2	2	—	4	2	10	11	21	—	—	—	55
—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
7	4	3	27	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	566
21	29	31	152	27	26	16	69	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	4	—	34	5	6	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	1	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—
30	37	34	221	34	37	16	87	—	—	—	—	—	—	—	—

XII. Kronika Zakładu.

I.

Rok szkolny 1912/13 rozpoczęto dnia 1. września 1912. Wpisy odbywały się w terminie letnim w ostatnich dniach czerwca i w terminie jesiennym w dniach 2. do 4. września. Egzamina wstępne do klasy I. odbyły się dnia 5. września. Nabożeństwo wstępne odprawione zostało w kościele OO. Kapucynów dnia 7. września.

Regularna nauka rozpoczęła się w Akademii i szkołach dwuklasowych dnia 10. września, na kursie absolwentek dnia 11. września, w szkole uzupełniającej dnia 16. września, na kursie wieczornym dnia 1. października, na kursach abiturientów dnia 3. października 1912.

Kurs buchalteryi dla prawników rozpoczął się dnia 12. listopada; kurs buchalteryi dla księgarzy dnia 25 listopada; kurs kształcenia nauczycieli zawodowych dla uzupełniających szkół handlowych dnia 10. stycznia 1913; kurs stenografii niemieckiej dnia 21. stycznia 1913.

Z powodu nadzwyczajnie wielkiej liczby zgłoszeń do żeńskiej szkoły otworzono w każdej klasie po 3 oddziały równorzędne. W klasach I a, I b, II a i II b odbywała się nauka przedpołudniem od 8 do 1, w klasach I c i II c popołudniu od 2 do 7. Tak samo podzielono i kurs abiturientów na dwa oddziały, z których pierwszy pobierał naukę rano od 8 do 1, drugi popołudniu od 3 do 8.

Chociaż prawdopodobnie skutkiem przeniesienia wyższej szkoły przemysłowej do nowego budynku i otwarcia kilku oddziałów równorzędnych w klasie I. liczba uczniów wstępujących do klasy I. Akademii i szkoły dwuklasowej nieco się zmniejszyła — mimo to wzrosła frekwencja w całym zakładzie do niebywałej liczby 856, a to z powodu otwarcia kilku nowych kursów.

W czasie wakacji 1912 r. odbył się w Krakowie międzynarodowy kongres Esperantystów. Bióra kongresu, wystawa i sale posiedzeń sekcji mieściły się za zezwoleniem Kuratoryi w budynku Akademii.

W czasie wakacji odbył prof. Skalski podróż naukową po Niemczech dla zapoznania się z tamtejszymi urządzeniami i prowadzeniem ksiąg w księgarniach i hotelach, a prof. dr. Lulek

wziął udział w kursie ekonomicznym i kongresie międzynarodowego Stow. dla popierania szkolnictwa handlowego w Antwerpii.

Dnia 9. września i 19. listopada 1912 urządzoneo nabożeństwa żałobne za duszę ś. p. Cesarzowej Elżbiety, a w dniu 27. czerwca za duszę ś. p. Cesarza Ferdynanda.

Dnia 27. września 1912 wzięła młodzież udział w nabożeństwie, odprawionem w katedrze na Wawelu z powodu obchodu 300-letniej rocznicy śmierci ks. Piotra Skargi — a lekcje języka polskiego poświęcono w tym okresie wykładom o życiu i działalności wielkopomnego kaznodziei i patryoty.

Dnia 4. października 1912 wzięli uczniowie i uczenice zakładu wraz z gronem profesorskiem udział w nabożeństwie szkolnym, odprawionem z powodu Imienin Najjaśniejszego Pana.

W dniach 28. do 30. października 1912 odbyła się lustracja zakładu przez delegatów c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty, panów Dra Fryderyka Dlabača, c. k. radcy ministeryjnego i Dra Józefa Kreibiga, c. k. radcy rządowego i inspektora centralnego szkół handlowych, którzy przysłuchiwali się nauce rachunków w kl. I a A. H., algebry w kl. I b A. H., buchalteryi w kl. III A. H., buchalteryi, języka niemieckiego i francuskiego w kl. IV A. H., języka niemieckiego w kl. I, a języka polskiego, niemieckiego i geografii w kl. II męskiej szkoły dwuklasowej. W żeńskiej szkole dwuklasowej byli obecni Panowie Delegaci w kl. I c na nauce rachunków i buchalteryi, w kl. II a na nauce korespondencyi, w klasie II b na nauce języka niemieckiego, stenografii i pisania na maszynach, w kl. II c na nauce buchalteryi i higieny. Na kursie abityuracyjnym oddział A. przysłuchiwałi się wykładowi rachunków kupieckich, na kursie absolwentek wykładom prawa handlowego, geografii i towaroznawstwa.

Po skończonej lustracji wyraził P. Radca Dworu Dr. Dlabač zebranym w sali konferencyjnej profesorom uznanie i podziękowanie za ich dotychczasową tak owocną pracę — prosząc, by i po upaństwowieniu w równej mierze poświęcali swe siły dla dobra powierzonej ich pieczy młodzieży, podnosząc przytem nadzwyczajną staranność panów zawiadowców zbiorów i pracowników około utrzymania wzorowego porządku we wszystkich gabinetach.

Dnia 18. grudnia 1912 miał p. Scheffler z Drezna wobec zgromadzonych uczniów i ucenic wykład o radium, połączony z demonstracjami.

Dnia 22. stycznia 1913 wzięła młodzież zakładu wraz z profesorami udział w nabożeństwie patryotycznem, urządzonem w kościele OO. Kapucynów z powodu 50-tej rocznicy powstania styczniowego.

W dniach 6. 7. i 8. marca odprawiono rekolekcje wielkanocne osobno dla uczniów i osobno dla uczenic. Nauki wygłosili ks. X. Antoni Weiss i X. Dr. Karol Michalski ze Zgromadzenia XX. Misioryzji.

Dnia 19. kwietnia przysłuchiwał się c. k. Radca Rządu, Dyrektor A. Pawłowski naucze na kursie kształcenia nauczycieli dla uzupełniających szkół handlowych.

W dniach od 22. do 26. kwietnia 1913 lutował zakład c. k. Radca Dworu J. Franke, c. k. krajowy inspektor szkół, przysłuchując się naucze języka niemieckiego w kl. I b A. H. i I c Ż. S. H., geografii na kursie abiturientów A, II A. H., historyi w kl. III A. H., arytmetyki w kl. I b A. H., fizyki w kl. I a A. H., rachunków na kursie abitur. A, I a A. H., I a Ż. S. H., buchalteryi w kl. I. D. S. H., na kursie absolwentek, w kantorze w kl. II a Ż. S. H. i IV A. H., naucze o handlu w kl. II A. H. i I a Ż. S. H., prawa handlowego w kl. IV A. H., ekonomii w kl. IV A. H., towaroznawstwa w kl. I D. S. H., na kursie absolwentek, na kursie abiturientów B, oraz w pracowni towaroznawczej kl. III A. H.

Na posiedzeniu Rady miasta Krakowa w dniu 18 lipca 1912 r. złożył Prezydent miasta i Prezes Koła polskiego Dr. Juliusz Leo oświadczenie, że dzięki usilnym staraniom prezydium Koła polskiego we Wiedniu powiodło się uzyskać od Ministerstwa Wyznań i Oświaty wiążące przyrzeczenie upaństwowienia tut. Akademii Handlowej w najbliższym czasie.

Z końcem sierpnia 1912 r. nadszedł do Kuratoryi reskrypt c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z dnia 21. sierpnia 1912, l. 12.962, w którym J. E. Pan Minister Wyznań i Oświaty oświadczył gotowość zajęcia się sprawą upaństwowienia Akademii Handlowej pod warunkiem, że budynek, w którym się mieści Akademia przejdzie zupełnie wolny od ciężarów na własność skarbu państwa wraz z całym urządzeniem i zbiorami, oraz że wszystkie czynniki, które dotychczas przyczyniały się do utrzymania Akademii zobowiązują się uiszczać stale i nadal dotychczasowe subwencje na rzecz skarbu państwa i złożyć odpowiednie deklaracje. Reskrypt ten podała c. k. Rada Szkolna Krajowa (reskr. z 27. sierpnia 1912 l. 1931/V) do wiadomości Kuratoryi, która odniosła się w tej sprawie do Wydziału Krajowego, gminy miasta Krakowa, Izby Handlowej i przemysłowej, Kongregacji kupieckiej i Kasy Oszczędności miasta Krakowa.

Po nadaniem odpowiedzi ze strony wszystkich czynników subwencyjnych Akademii zaprosił Wiceprezydent miasta Krakowa Dr. H. Szarski reprezentantów wspomnianych czynników na wspólną konferencję, która odbyła się dnia 28. października 1912 r.

W konferencji tej wzięli udział J. W. Wiceprezydent Rady

Szkolnej Krajowej Dr. I. Dembowski, c. k. Radca Dworu, krajowy inspektor szkół J. Franke, c. k. Radca ministerialny z Ministerstwa Oświaty Dr. F. Dlabač, c. k. Radca rządu, centralny inspektor szkół handlowych Dr. J. Kreibig, wiceprezydent miasta Krakowa i starszy Kongregacyi kupieckiej Dr. H. Szarski, delegat Rady miasta Dr. E. Bandrowski, prezydent Izby Handlowej J. K. Federowicz, szef biura Izby Handlowej Radca Dr. A. Benis i dyrektor Akademii Handlowej.

W wykonaniu uchwał konferencyi odniosła się Kuratoria Akademii ponownie do Gminy miasta Krakowa, a po nadjęciu rezolucji przedłożyła 12. lutego 1913 c. k. Radzie Szkolnej Krajowej wzgl. c. k. Ministerstwu Wyznań i Oświaty wynik dotychczasowych pertraktacji z prośbą o upaństwowienie od nowego roku szkolnego.

Do chwili oddania niniejszego sprawozdania do druku nie nadeszła jeszcze odpowiedź ze strony c. k. Ministerstwa — jest jednakże uzasadniona nadzieję, że najpóźniej z dniem 1. stycznia 1914 r. przejdzie cały zakład wraz z połączonymi z nim kursami i szkołami na etat państwoowy i rozpoczęcie po 30-letniem przeszło istnieniu nowy okres swego dalszego rozwoju.

Rok szkolny 1912/13 zakończono uroczystym nabożeństwem w dniu 28 czerwca, poczem nastąpiło rozdanie świadectw.

II.

1. Akademia Handlowa. Do klasy I. przyjęto ogółem uczniów 56 a więc o 13 mniej niż w roku ubiegłym.

Z uczniów przyjętych miało ukończoną niższą szkołę średnią 39, wydziałową 13, repetentów 4, razem 56. Klasę I. podzielono na dwa oddziały. Liczba uczniów we wszystkich klasach Akademii wynosiła 154, a zatem o 27 mniej niż w roku zeszłym.

2. Dwuklasowa szkoła męska. Do klasy I. przyjęto razem uczniów 35, z tych miało ukończoną szkołę wydziałową 19, 3 klasy niższej szkoły średniej 8, pierwszą klasę Akademii Handlowej 2, repetentów 5; na podstawie egzaminu wstępniego przyjęto 1.

Liczba uczniów w obu klasach wynosiła razem 55, a zatem o 13 mniej niż w roku zeszłym.

3. Dwuklasowa szkoła żeńska. Do wpisu zgłosiła się i w tym roku tak znaczna liczba uczenic, że mimo otwarcia trzech równorzędnich oddziałów w klasie I. — wiele kandydatek nie zostało przyjętych z powodu braku miejsca. Z przyjętych do klasy I. uczenic miało ukończoną 6 klasę wydziałową 3, 5 klasę 26, 4 klasę 54, 3 klasę 34, niższe gimnazjum 1, 1 kurs seminaryum 7, repetentek 6, razem 131 uczenic. W obu klasach (t. j. w 6 oddziałach) było razem uczenic 233, a zatem o 55 więcej niż w roku zeszłym.

4. Uzupełniająca szkoła handlowa. Frekwencja w tej szkole

znacznie się w bieżącym roku podniosła, co wobec otwarcia nowych szkół handlowych uzupełniających w Krakowie, świadczy o należytem zrozumieniu potrzeby takich szkół u naszego kujęctwa. Do klasy I. przyjęto uczniów 41, do klasy II. przyjęto z ukończoną klasą I szkoły uzupełniającej 30, na podstawie świadectw z ukończonej III. klasy wydziałowej lub średniej 11, do klasy III przyjęto 20 uczniów. Razem wpisało się do tej szkoły uczniów 102, a więc o 15 uczniów więcej niż w roku zeszłym.

5. Kurs abiturientów. Jak w roku zeszłym tak i w bieżącym zgłosiło się tylu kandydatów, że Kuratoria widziała się zniewoloną otworzyć oddział równorzędny, na którym nauka odbywała się od 3 do 8 wieczorem. Na kurs ten przyjęto ogółem słuchaczy 122, a zatem o 2 więcej niż w roku zeszłym. Reskryptem z 21. kwietnia 1913 l. 14.883 wydało c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty nowe normalne plany naukowe dla wszystkich kursów abiturientów. Plany te są zupełnie identyczne z planami obowiązującymi w tut. zakładzie już od r. 1911/12 i zatwierdzonymi przez c. k. Min. W. i O. reskr. z 9/10 1911 l. 32.830 i z 11/7 1912 l. 20.120; jedyną zmianą, którą rozporządzenie ministerialne wprowadza w regulaminie jest ograniczenie liczby słuchaczy do 45 na jednym kursie.

6. Kurs absolwentek szkół średnich, liceów i seminaryów nauczycielskich. Na kurs ten wpisano 40 słuchaczek, a zatem o 15 więcej niż w roku zeszłym. Z wpisanych słuchaczek miało maturę gimnazjalną 19, realną 1, licealną 13, seminaryalną 7.

Regulamin i plany tego kursu zostały zatwierdzone przez c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskr. z 11. lipca 1912 r. l. 20.120.

7. Wieczorny kurs zawodowy dla dorosłych liczył razem słuchaczy i słuchaczek 44, zatem o 9 osób mniej niż w roku zeszłym.

8. Kurs dla prawników odbył się w bieżącym roku szkolnym w miesiącach zimowych, obejmując 80 godzin wykładów. Słuchaczy wpisało się 18.

9. Kurs buchalteryi dla księgarzy. Za zezwoleniem c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty z 19. listopada 1912 l. 50.242 urządzono w bieżącym roku szkolnym kurs buchalteryi dla pomocników księgarskich, głównie za inicjatywą Stowarzyszenia polskich pomocników księgarskich w Krakowie. Wpisało się na ten kurs 26 osób, w tem 1 księgarz samoistny i 25 pomocników, w tem 6 kobiet. Na kursie tym wykładał prof. Skalski. Wykłady obejmowały :

I. Technika handlu księgarskiego.

- Księgarnia nakładowa: Przepisy prawne, normujące stosunek nakładców do autora, czynności nakładców przy nakładzie, kalkulacja, reklama, warunki dostawy nakładów sor-

tymentystom, pośrednictwo komisanta, organizacja handlu księgarskiego w Niemczech, zwłaszcza znaczenie Lipska, organizacja odpowiednia w Austrii; prowadzenie ksiąg magazynowych, wykonywanie zamówień i ekspedycja; obra-chunki roczne ze sortymentystami; korespondencja i prace kantorowe.

- b) Księgarnia sortymentowa: Czynności właściciela księgarń i jego pomocników, podział pracy, stosunek z nakładcami i publicznością, zamówienia i przyjmowanie zamówień, prowadzenie ksiąg magazynowych, księgi zamówień i konty-nuacyi; korespondencja i prace kantorowe.

II. Buchalterya pojedyncza i podwójna w księ-garni nakładowej i sortymentowej.

Z końcem kursu odbył się egzamin piśmienny i ustny — który złożyło razem osób 11.

10. Kurs kształcenia nauczycieli dla uzupełniających szkół handlowych. Z powodu otwarcia w Krakowie 3 nowych uzup. szkół handlowych postanowiła dyrekcyja Akademii otworzyć dla nauczycieli tutejszych szkół wydziałowych i ludowych osobny kurs, któryby umożliwił im staranie się o posady nauczycieli zawodowych w tych nowych szkołach uzup. handlowych. Regu-lamin i plany kursu zatwierdziło c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskr. z 25. stycznia 1913 l. 58.103. Na kurs ten zapi-sało się 37 nauczycieli i nauczycielek, egzamin końcowy złożyło 32.

Regulamin i plany naukowe kursu :

REGULAMIN

kursu dla wykształcenia nauczycieli zawodowych uzupełniających szkoły handlowych.

§ 1.

Przy Akademii Handlowej w Krakowie otwiera się za zezwo-lением c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty, w miarę potrzeby, corocznie nawet kurs, mający na celu wykształcenie nauczycieli zawodowych przedmiotów dla uzupełniających szkół handlowych. Kurs ten ma dać nauczycielom, którzy nie posiadają formalnej kwalifikacji do nauczania przedmiotów handlowych w szkołach handlowych, sposobność do należytego przygotowania się do udzielania nauki w uzupełniających szkołach handlowych i to w kierunku teoretycznym i dydaktycznym, względnie ma po-głębić ich wiadomości w powyżej wymienionych kierunkach.

§ 2.

Kierownictwo kursu spoczywa w rękach dyrektora Akademii

Handlowej w Krakowie; nauki udzielać będą nauczyciele tegoż zakładu naukowego.

§ 3.

Kurs ten obejmuje 96 godzin wykładów względnie ćwiczeń i odbywać się będzie albo w ciągu roku szkolnego albo też w czasie wakacji. W pierwszym wypadku trwać będzie kurs 8 tygodni po 12 godzin tygodniowo, względnie 16 tygodni po 6 godzin tygodniowo, w drugim przez 4 tygodnie po 24 godzin tygodniowo. Początek kursu, termin zgłoszeń itp. podadzą się w każdym wypadku osobno do wiadomości interesowanych stron.

§ 4.

Kurs otwiera się tylko w razie zgłoszenia się 15 kandydatów; więcej niż 35 nie może na kurs uczęszczać.

§ 5.

Na kurs ten przyjmuje się w pierwszej linii nauczycieli udzielających w uzupełniających szkołach handlowych nauki przedmiotów handlowych, następnie innych nauczycieli względnie nauczycielki szkół wydziałowych lub ludowych, którzy (które) zamierzają kompetować o zajęcie ich przy nauce przedmiotów handlowych w uzupełniających szkołach handlowych. O ileby było jeszcze wolne miejsce, można do uczęszczania na kurs ten dopuścić także i te osoby, które udowodnią, że udzielają już nauki przedmiotów zawodowych w szkołach handlowych uzupełniających, nie posiadając formalnej kwalifikacji do nauczania tych przedmiotów.

§ 6.

Nauczyciele uzupełniających szkół handlowych nie składają żadnych opłat, jeżeli wniosą pisemne podania o przyjęcie na kurs w drodze urzędowej przez kierownictwo uzupełniającej szkoły handlowej. Wszyscy inni uczestnicy kursu płacą przy wpisie taksę 20 koron. Innych opłat niema.

§ 7.

Uczestnicy kursu, którzy pilnie na wszystkie wykłady uczęszczali, mogą z końcem kursu poddać się egzaminowi ze wszystkich wykładanych przedmiotów i otrzymają na życzenie świadectwa z oceną okazanej przy egzaminie wiedzy we wszystkich przedmiotach. Świadectwo takie nie jest jednak równoznaczne

z przyznaniem kwalifikacji, która mogą przyznawać jedynie komisje egzaminacyjne kandydatom na nauczycieli dwuklasowych i wyższych szkół handlowych. Inni uczestnicy kursu otrzymają, o ile regularnie na wykłady uczęszczali, tylko świadectwa frekwentacyjne.

§ 8.

Plan nauk obejmuje: buchalterię pojedynczą i pod-		
wójną z praktycznymi ćwicze-		
niami	godz.	52
prace kantorowe i koresponden-		
cyę	"	12
rachunki kupieckie	"	20
naukę o handlu i wekslach	"	12

Wykłady połączone są z ćwiczeniami w rodzaju kantoru praktycznego.

PLAN NAUK.

Księgowość (buchalteria).

Istota i zadanie księgowości. Moc dowodowa ksiąg handlowych (w konkursie i przy wymiarze podatków); słownictwo księgowe. Księgowość pojedyncza i jej zastosowanie w sklepowym (drobnym) i hurtownym handlu towarowym. Księgi główne i pomocnicze. Zamknięcie ksiąg według tej metody. Wypracowanie krótkiego przykładu z handlu towarowego w zakresie kupieckich szkół uzupełniających i zamknięcie ksiąg.

Księgowość podwójna. Zasady księgowania bieżącego i zamknięcia. Przeprowadzenie i zamknięcie krótkiego przykładu z handlu towarowego w zakresie najbliższego poziomu nauk. Wskazówki do samodzielnego układania tematów księgowych. Powtórzenie materiału naukowego według działów zaszłości (n. p. kupno i sprzedaż towarów z różnymi sposobami zapłaty, zaszłości z pocztową kasą oszczędności, zaszłości wekslowe). Schematy zamknięcia ksiąg według obu metod. Metoda nauzowania w szkołach uzupełniających.

Korespondencya i dokumenty handlowe.

Przyjmując u uczestników pewien zasób wiadomości wstępnych należy omówić odnośne przepisy prawne i wypracować faktury, rachunki sprzedaży, druki pocztowe i spedycyjne, oraz trudniejsze listy z handlu towarowego i wekslowego w zakresie kupieckich szkół uzupełniających. Należy zwracać uwagę uczestni-

ków kursu na metodyczne traktowanie przedmiotu i na ważność przestrzegania formy zewnętrznej.

Rachunki kupieckie.

Kupieckie ułatwienia rachunkowe. Przykłady nauczania działań liczbami imiennemi (mianowanemi) i rachunku łańcuchowego. Ważniejsze miary i wagi angielskie, rosyjskie i amerykańskie. Krótkie powtórzenie rachunku procentu i odsetek. Obliczanie dyskontu. Szczegółowe przedstawienie kalkulacji towarowej i metod jej nauczania.

Wybór przykładów z rachunku monet, dewiz i papierów wartościowych według zwyczajów wiedeńskich. Najważniejsze zasady zamknięcia rachunku bieżącego. Obok wykładów należy z uczestnikami kursu przerabiać praktyczne ćwiczenia rachunkowe stosując zawsze kupieckie metody rachunkowe. Przy nadarzającej się sposobności należy zwracać uwagę na odpowiednią metodę liczenia pamięciowego.

Nauka o handlu i wekslach.

Przejrzyste przedstawienie następujących działów: Handel i jego rodzaje, handel towarowy i jego zwyczaje. Zawieranie i wykonywanie umów w handlu towarowym. Najczęściej używane sposoby przekazywania pieniędzy pomiędzy kupcami.

Z nauki o wekslu należy omówić na podstawie praktycznych przykładów: Pojęcie, główne rodzaje i charakterystyczne znamiona weksla, indos (zyro), przyjście, zapłata, umiejscowienie, powielenie, wyręczenie wekslowe, amortyzacja ; proces wekslowy.

Przekazy, obrót żyrowy i czeki bankowe. Obrót wyrównawczy w zarysie. Obrót czekowy pocztowej kasy oszczędności (z praktycznymi przykładami). Wiadomości o handlu pieniędzmi, wekslami i papierami wartościowymi w zakresie potrzeb szkół uzupełniających. O ile starczy czasu należy omówić najważniejsze pomocnicze zawody handlowe i środki popierania handlu, jakoteż przepisy ustawy przemysłowej i konkursowej dotyczące kupca.

W wykładach i ćwiczeniach należy zważyć więcej na jasne przedstawienie i przejrzysty układ niż na wyczerpanie materyalu.

11. Kurs stenografii niemieckiej. Wychodząc z założenia, że w dzisiejszym ustroju handlu stenografia zaczyna odgrywać coraz większą rolę — umieściła dyrekcyą w miejscowych dziennikach następujący artykuł, który w osobnych odbitkach rozdała między uczniów i uczenice zakładu oraz publiczność:

„Doniosłość i korzyści nauki stenografii.

Dyrekcja Akademii handlowej jako zakładu, poświęconego krzewieniu nauk i wiadomości kupieckich, zwraca niniejszem

uwagę P. T. pracodawców handlowych i przemysłowych, pomo-
cników kupieckich, urzędników prywatnych, uczniów handlowych
i innych interesowanych na niezwykłą doniosłość i korzyści, zwią-
zane ze znajomością stenografii dla wszystkich zarobkujących
w życiu gospodarczym.

Tempo życia nowoczesnego wymaga coraz intenzywniejszego
wykorzystania czasu i zastępuje powolne zwykłe pismo w ca-
łym szeregu działań szybką, zatem oszczędzającą czas steno-
grafią.

Nauka ta jest na zachodzie Europy nadzwyczaj silnie roz-
powszechnioną i stanowi przedmiot studyów obowiązkowych nie
tylko w zakładach komercyjnych, ale także w szkołach typu
ogólnego.

Usługi stenografii są nieocenione czy to dla uczniów do za-
pisywania wykładów, czy dla pisarzy - autorów, czy dzienni-
karzy do notowania sprawozdań i rozpraw urzędowych, odczy-
tów i t. p. *) wogóle dla wszystkich pracowników pióra, którzy
80% swego czasu tracą nieprodukcyjnie na czynność pisania,
przyczem zaniedbanie pisma przyjmuje niekiedy zastraszające
rozmiany, jak to widzimy u wielu lekarzy, adwokatów i t. p.
ludzi inteligentnych.

Najwięcej miejsca powinna znaleźć stenografia w biurach,
gdzie pisanie jest alfą i omegą wszystkich czynności. Dzielny
stenograf, biegły piszący na maszynie, pracuje 4–6 razy prę-
dziej, oszczędza więc na czasie, a „czas to pieniądz“. U nas brak
jeszcze tego wyrachowania. Niemcy w tym kierunku jak i w ka-
żdym innym daleko nas wyprzedzili. Stenografia znalazła tam
wielostronne zastosowanie w świecie handlowym. Wiele niemie-
ckich domów handlowych, banków, fabryk, które stenografii
używają w swoich kantorach, prowadzi nawet znaczną część
swojej korespondencji stenograficznie.

Nie można też pominąć uwagi na korzyści materialne, pły-
nace ze znajomości stenografii. Czy chodzi o pomocnika handlo-
wego, czy o urzędnika komercyjnego, czy o korespondenta dzien-
nika lub sprawozdawcę z sali sądowej, zjazdów i kongresów,
słuchaczów wykładów naukowych i t. p. — dla każdego z nich
znajomość stenografii jest wybitną pomocą w pracy, a co naj-
ważniejsza, źródłem znacznych dochodów. Umiejętność steno-
grafii jest u nas bowiem wysoko ceniona i bardzo dobrze opłacana.

Dla szefa kantoru znajomość stenografii jest niemalże ułatwie-
niem i wygodą : aby przychodząca korespondencja była załatwiana

*) Oczywiście ułatwiały sprawę, a poniekąd umożliwiły, gdyby w drukar-
niach byli zecerzy-stenografowie, którzy by składali wprost ze stenografów, co ma
już miejsce w niektórych miastach Niemiec i Stanów Zjednoczonych. U nas natu-
ralnie niesłychanie daleko do tego.

ściśle podług jego życzenia wystarczy, jeśli na danym liście sam zanotuje stenograficznie kilka uwag, które mają służyć korespondentowi za wskazówkę. Dla aktów lub listów, w których zależy na dosłownem oddaniu myśli może szef napisać koncepcję stenograficznie, a potem już tylko czystopis swoim podpisem zaopatrzyć.

Dla młodszych pracowników biurowych stenografia jest niemal niezbędną. We wszystkich swoich pracach mogą za pomocą stenografii poczynić sobie szereg potrzebnych notatek, któreby przy użyciu zwykłego pisma pomieściły dla braku czasu.

Często szef udziela swemu korespondentowi ustnych dyspozycji, według których ma nastąpić zredagowanie listu lub wprost dyktuje tekst listu. Otóż tu najdobjitniej występuje potrzeba stenografii. Do zanotowania wskazówek szefa wystarczy tyle czasu, ile do ich wysłuchania, nadto notatki te odpowiadają dyspozycjom ściśle i dokładnie pod względem formy i treści. Zwłaszcza w początkach praktyki biurowej działa na młodego pomocnika tyle nowych wrażeń, że trudno mu zorientować się w nich i zapamiętać je. Notatki stenograficzne ułatwiają mu spamiętanie wielu szczegółów, o które musiałby się kilkakrotnie pytać.

Także i agent podróżujący może z korzyścią zastosować stenografię. Jego bowiem obowiązkiem jest poznać najdokładniej życzenia klientów, aby przez ich uwzględnienie zadowolić odbiorników i w ten sposób swojej firmie zapewnić stosunki nie tylko jednorazowo ale trwale. Wobec wielkiej rozmaitości życzeń może podróżujący tylko wtedy je szczegółowo uwzględnić, jeżeli, znając stenografię, zdoła zanotować główną treść każdej rozmowy i najważniejsze postulaty klientów. Ileż kosztów i nieporozumień można przez to uniknąć. Okoliczność na pozór drobna, mianowicie dokładne notatki zapewniły już niejednej firmie znaczne zyski.

Ważne zastosowanie znajduje dalej stenografia przy rozpowszechnionym dzisiaj ruchu telefonicznym. Nadawanie i odbieranie depesz handlowych, przesyłanie i przyjmowanie wiadomości handlowych, publicystycznych i t. d. stwarzają nowe pola zarobkowania dla stenografów.

Dla firm osiadłych w miejscowościach giełdowych ma stenografia szczególną wartość, bo właśnie na giełdzie bardzo wiele zależy na szybkiem notowaniu kursów i innych okoliczności. Każda chwila przynosi nowe ważne zjawiska, których szybkie wyzyskanie może przysporzyć często niemale korzyści.

Te wszystkie praktyczne zalety zapewniają stenografii stałe zapotrzebowanie i skłaniają przedsiębiorców do przyjmowania pomocników biegłych w stenografii przed wszystkimi innymi.

80% wolnych posad urzędników, kantorzystów (w Niemczech) jest dziś zastrzeżonych dla znających stenografię i pismo maszynowe, którzy tem samem przedziej osiągną dobrze wynagradzane stanowiska, aniżeli ci, którzy tym nowoczesnym wymaganiem niedostatecznie lub zupełnie nie odpowiadają. Dlatego też młodzi ludzie, którzy swoją przyszłość widzą w pracy umysłowej jako urzędnicy w biurach i t. p. pod żadnym warunkiem nie powinni zaniechać sposobności wyuczenia się stenografii, jeśli nie chcą kiedyś widzieć się zepchniętymi między siły mniej uzdolnione, niżżej opłacane.

Wobec położenia geograficznego kraju naszego i bardzo żywych stosunków handlowych i przemysłowych z Niemcami, ma korespondencja i stenografia niemiecka dziś niezmiernie wielkie znaczenie i zastosowanie w naszym świecie handlowym, dlatego też powinna nauka tych przedmiotów zajmować wybitne miejsce wśród nauk handlowych.

Spełniając swój obowiązek otwiera dyrekcyą Akademii Handlowej obok istniejącego już kursu stenografii polskiej także kurs wieczorny stenografii niemieckiej w 3 godzinach tygodniowo przez 6 miesięcy t. j.: od listopada do kwietnia 1912 r. za opłatą 20 koron za cały kurs.“

Dziwnym zbiegiem okoliczności zgłosiło się na ten kurs tylko 25 podoficerów z tutejszego garnizonu — ci zaś, do których odezwa dyrekcyi była skierowana, nie zrozumieli jej intencji i swego własnego interesu. Może dobry przykład dany przez podoficerów, którzy w znacznej liczbie bardzo pilnie na wykłady uczęszczali i z wielką gorliwością do nauki się przykładali, po ciągnie za sobą w przyszłości i innych także.

Wspomnienia pośmiertne.

W bieżącym r. s. 1912/13 poniosła Akademia Handlowa dotkliwą stratę skutkiem śmierci następujących osób :

Dnia 31. października 1912 r. zmarł bł. p. **Maurycy Dattner**, prezydent krakowskiej Izby Handlowej, członek Kuratorii Akademii i t. d. Niezwykle obywatelskim obdarzony duchem cieszył się bł. p. Maurycy Dattner wielką we wszystkich sferach miasta sympatią, czego dowodem była wspaniała manifestacja żałobna, która na pogrzebie Jego zgromadziła olbrzymie zastępy publiczności. Zakład tutejszy stracił w Nim wielce życzliwego orędownika i życzliwego opiekuna młodzieży. Cześć Jego pamięci!

Dnia 29. grudnia 1912 zmarł nagle w Warszawie długoletni nauczyciel języka rosyjskiego w tut. zakładzie, Radca szkolny, em. profesor seminaryum nauczycielskiego ś. p. **Antoni Jastrzębiec Żukowski**. W pogrzebie, który odbył się dnia 2. stycznia 1913 wzięli udział obecni w Krakowie profesorowie i uczniowie Akademii.

Dnia 18. kwietnia 1913 zmarł po krótkiej chorobie ś. p. **Dr. Władysław Patkiewicz**, c. k. radca skarbu, który od roku 1906 wykładał na tut. kursie abiturientów. Grono profesorów Akademii Handlowej i słuchacze kursu abiturientów odprowadzili zwłoki na miejsce wiecznego spoczynku.

Śmierć obu zmarłych kolegów wzburdziła głęboki żal wśród grona profesorów, które ceniło ich dla licznych zalet charakteru i wśród młodzieży szczerze do swych nauczycieli przywiązanych. Cześć Ich pamięci!

Z grona uczniów klasy II. Akademii ubył 17. stycznia 1913 r. nagłą śmiercią ś. p. **Brenda Ludwik**; na pogrzeb jego do Częstochowy wyjechało kilku kolegów.

Dnia 14. maja 1913 zmarł po krótkich cierpieniach uczeń kl. I. Akademii ś. p. **Poznański Konstanty**, odprawiony przez swych kolegów i profesorów na miejsce wiecznego spoczynku.

R. i. p.

XIII. Wykaz książek na r. s. 1913|1914.

a) dla Akademii Handlowej.

Kurs I.

Język polski: *Próchnicki*. Wzory poezyi i prozy.

Język niemiecki: *A. Tuma*. Niemiecka czytanka dla szkół handlowych. (Némečka čítanka, wyd. 2, Budziejowice 1907. *Stieglmaier*), *Dr. Jahner*. Deutsche Grammatik.

Język francuski: *Dr. Węckowski*. Książka do nauki języka francuskiego. T. I.

Geografia: *Ant. Sujkowski*, Geografia ekonomiczna, Tom II., *Kozenn-Gustawicz*. Atlas geograficzny.

Historya: *Dr. M. Mayr*. — *Dr. Weigt*. Historya handlu. *Putzger-Bojarski*. Atlas historyczny.

Algebra: *Kranz*. Algebra i arytmetyka.

Geometryra: *Mocnik-Maryniak*. Geometryra dla klas wyższych szkół średnich.

Rachunki kupieckie: *Pawlowski*. Podręcznik rachunków kupieckich dla wyższych szkół handlowych.

Historya Naturalna: *Hassack*. Leitfaden der Naturgeschichte für kom. Lehranstalten.

Fizyka: *Richter*. Lehrbuch der Physik f. höhere Lehranstalten. *Tomaszewski-Kawecki*. Fizyka dla klas niższych.

Nauka o handlu.: *Kistryn*. Nauka o handlu i wekslach. *Christof-Passendorfer*. Zasadnicze pojęcia z zakresu prac kantorowych.

Stenografia: *Bojarski*. Stenografia.

Kurs II.

Język polski: *Tarnowski-Bobin*. Wypisy polskie dla szkół realnych Tom II.

Język niemiecki: *A. Tuma*. Niemiecka czytanka, jak w klasie I. *Dr. Jahner*. Deutsche Grammatik.

Język francuski: *Dr. Węckowski*. Książka do nauki języka francuskiego. T. II.

Geografia handlowa: *Zehden-Sieger*. Lehrbuch der Handelsgeographie. *St. Majerski*. Geografia handlowa 1912, *Kozenn-Gustawicz*. Atlas geograficzny.

- Historya** : Dr. R. Mayr. Lehrbuch der Handelsgeschichte. Putzger-Bojarski. Atlas historyczny.
- Algebra** : Kostecki. Arytmetyka i algebra dla klas wyższych. Kranz. Logarytmy.
- Rachunki kupieckie** : Pawłowski. Podręcznik rachunków kupieckich dla wyższych S. H. T. I.
- Chemia** : Oppelt. Lehrbuch der unorganischen Chemie und chem. Technologie f. höhere Handelsschulen.
- Nauka o handlu** : Kistryn. Nauka o handlu i wekslach.
- Korespondencya handlowa** : Chankowski. Wykład korespondencyi handlowej, Oberdorfer-Watzke Lehrbuch der Handelskorrespondenz f. h. Hs.
- Buchalterya** : W. Góra. Buchalterya I. (Ziegler, Lehrbuch der Buchhalt. I. T.).
- Stenografia** : Bojarski. Stenografia. Kramsal. Lehrbuch der Stenographie.
- Język angielski** : Berger. Łatwa metoda języka angielskiego.
- Język rosyjski** : Aleksejew. Neues Lehrbuch der russischen Sprache T. I.

Kurs III.

- Język polski** : Tarnowski-Bobin, Wypisy polskie dla szkół realnych. T. II.
- Język niemiecki** : Dr. R. Mayr, Deutsches Lesebuch. Jahner, Deutsche Grammatik.
- Język francuski** : Bechtel-Glauser, Französisches Lese- und Übungsbuch, T. II. Rey, La france industrieuse et littéraire. Glauser, Cours élémentaire de correspondance.
- Arytmetyka polityczna** : Pawłowski, Zasady arytmetyki politycznej.
- Rachunki kupieckie** : Pawłowski, Rachunki kupieckie T. III.
- Geografia** : Zehden-Sieger, Handelsgeographie, St. Majerski, Geografia handlowa. Kozenn-Gustawicz, Atlas geograficzny.
- Historya** : R. Mayr, Handelsgeschichte. Zakrzewski, Historya powszechna. T. III.
- Chemia** : Dr. Bolland-Duchowicz, Chemia organiczna. Wyd 2.
- Towaroznawstwo** : Hassack, Lehrbuch der Warenkunde. Dr. Bolland, Towaroznawstwo.
- Korespondencya handlowa** : Chankowski, Wykład korespondencyi handlowej. Kleibel, Lehrbuch der Handelskorrespondenz.
- Buchalterya** : Góra, Buchalterya II. (Schiller, Lehrbuch der Buchhalt. II. T.).
- Język angielski** : Berger, Łatwa metoda języka angielskiego.
- Język rosyjski** : Aleksejew, Neues Lehrbuch der russischen Sprache. Wolper, Russkaja Riecz. Albow, Russkaja Etymologia.

Klasa IV.

Język polski: *Tarnowski-Bobin.* Wypisy polskie dla szkół realnych. Tom. I.

Język niemiecki: *Kummer-Stejskal.* Deutsche Literaturgeschichte, Dzieła poetów niemieckich w wydaniu Graesera. *Kleibel.* Lehrbuch der Handelskorrespondenz.

Język francuski: *Bechtel-Glauser.* Französisches Lese- und Übungsbuch, T. II. *Rey,* La france industrieuse et littéraire. *Glauser,* Cours élémentaire de correspondance.

Geografia: *Zehden-Sieger,* Handelsgeographie. *St. Majerski,* Geografia handlowa. *Kozenn-Gustawicz,* Atlas geograficzny.

Historya: *R. Mayr,* Handelsgeschichte. *Zakrzewski,* Historya powszechna, T. III.

Arytmetyka polityczna: *Pawlowski.* Zasady arytmetyki polit.

Rachunki kupieckie: *Kreibig,* Lehrbuch der kauf. Aritm., T. IV.

Towaroznawstwo: *Hassack,* Lehrbuch der Warenkunde. *Dr. Bolland,* Towaroznawstwo.

Korespondencya: *Krakowski,* Wykład korespondencyi handlowej.

Buchalterya: *Ziegler,* Lehrbuch der Buchhaltung, T. III.

Prawo handlowe: *Rosenblat-Wróblewski,* Kodeks handlowy.

Ekonomia polityczna: *Fiedler,* Volkswirtschaftslehre.

Język angielski: *Berger,* Łatwa metoda języka angielskiego. English Prose Reader by Pallotta and Hurt.

Język rosyjski: *Wolper,* Russkaja Riecz. *Albow,* Russkaja Etymologia. *Dr. Theod. Kawraysky,* Russische Handelskorrespondenz.

b) dla dwuklasowej Szkoły handlowej męskiej.

Klasa I.

Język polski: *Czubek-Zawiliński.* Wypisy dla klasy. IV.

Język niemiecki: *A. Tuma.* Czytanka niemiecka jak w I. A. H.

Geografia: *Dr. Romer,* Mała geografia handlowa. *Kozenn-Gustawicz,* Atlas geograficzny.

Rachunki kupieckie: *Pawlowski,* Rachunki kupieckie T. I.

Towaroznawstwo: *Hassack,* Leitfaden der Warenkunde f. 2-klas-sige Hs. T. I. Anorganische Waren. *Dr. Bolland,* Towaroznawstwo.

Nauka o handlu: *Kistryn,* Nauka o handlu i wekslach.

Korespondencya: *Kleibei,* Leifaden der Handelskorrespondenz f. 2-klas. Hs.; *Chankowski,* Wykład korespondencyi handlowej.

Buchalterya: *W. Góra,* Buchalterya pojedyncza. *Ziegler,* Lehrbuch der Buchh. f. 2 kl HS.

Stenografia: *Bojarski,* Stenografia.

Klasa II.

Język polski: Dzieła poetów wyd. Westa.

Język niemiecki: *Tuma*, jak w I.

Geografia: *St. Majerski*, Geografia handlowa. *Kozenn-Gustawicz*, Atlas geograficzny.

Rachunki kupieckie: *Pawłowski*, Rachunki kupieckie T. II.

Towaroznawstwo: *Hassack*. Leitfaden der Warenkunde f. 2 Kl. Hs. T. 2. Organische Waren, *Dr. Bolland*. Towaroznawstwo.

Nauka o handlu: *Kistryn*, jak I.

Korespondencya: *Kleibel* jak I. *Chankowski* jak I.

Buchalterya: *Góra*, Buchalterya T. II., *Ziegler* jak I.

Stenografia: *Bojarski* jak w I.

c) dla dwuklasowej szkoły handlowej żeńskiej.

Klasa I.

Język polski: *Próchnicki*. Wzory poezyi i prozy.

Język niemiecki: *A. Tuma*. Niemiecka czytanka jak w A. H.

Rachunki kupieckie: *Pawłowski*. Rachunki kupieckie.

Nauka o handlu: *Kistryn*. Nauka o handlu.

Prace kantorowe i korespondencya: *Chankowski*. Wykład korespondencyi handlowej. *Kleibel*, Leitfaden d. Handelskor. f. II. kl. HS.

Geografia: *Dr. Romer*, Mała geografia handlowa. *Kozen-Gustawicz* Atlas geograficzny.

Stenografia: *Bojarski*. Stenografia.

Buchalterya: *Góra*, Buch. pojedyncza, *Ziegler*, Lehrbuch der Buchh. f. 2. kl. HS.

Klasa II.

Język polski: Dzieła poetów wyd. Westa.

Język niemiecki: *A. Tuma*. Niemiecka czytanka jak w A. H.

Rachunki: *Pawłowski*, Rachunki kupieckie T. II.

Nauka o handlu i wekslach: *Kistryn*, jak w kl. I.

Buchalterya: *Góra*. Buchalterya podwójna, *Ziegler* jak w kl. I.

Korespondencya: *Kleibel*, jak w kl. I.

Geografia: jak w kl. I.

Stenografia: jak w kl. I.

d) dla Uzupełniającej szkoły handlowej.

Klasa I.

Język polski: *Benoni-Habura*. Książka do czytania dla V. i VI. klasy szkół wydziałowych.

Język niemiecki : German-Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla kl. I.
Rachunki : Kreibig, Hilfsbuch d. Kaufm. Rechnens.f. Km. FBS. I.
Geografia : Dr. Romer, Mała geografia handlowa.

Klasa II.

Język niemiecki : German-Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla kl. II.
Rachunki : Kreibig, Hilfsb. d. Kaufm. Rechn. f. Km. FBS. II.
Buchalterya : Wolfrum Leitfaden der einfachen Buchh.
Korespondencya : Schigut, Leitfaden d. H. Kor. f. k. FBS. I.
Nauka o handlu : Kistryn. Nauka o handlu.
Geografia : Dr. Romer, Mała geografia handlowa.

Klasa III.

Korespondencya : Schigut, Leitfaden der H. Korr. f. k. FBS. II.
Rachunki : Kreibig, Hilfsb. d. kaufm. Rechn. f. Km. FBS. III.
Buchalterya : Wolfrum, Leitfaden der dopp. Buchh.
Geografia : Dr. Romer, Mała geografia handlowa.

XIV. Spis imienny uczniów i ucenic, względnie słuchaczy i słuchaczek do Akademii i połączonych z nią szkół i kursów w r. 1912/1913 zapisanych.

(Nazwiska tych, którzy w ciągu roku wystąpili, są ujęte w nawias z dodaniem daty, oznaczającej dzień wystąpienia).

I. Akademia Handlowa.

Kurs I a.

1. Beckman Henryk	12. (Kornhäuser Wilhelm 2/4)
2. Chmielewski Tadeusz	13. (Kozik Franciszek 28/11)
3. Czaporowski Jan	14. Kuczmierczyk Jan
4. Czekaj Alojzy	15. Morawiec Alojzy
5. Greczek Wilhelm	16. Najsarek Romuald
6. Gruszecki Mieczysław	17. Nebezahl Samuel
7. Grzesik Władysław	18. (Pstraś Wiktor 31/1)
8. Hirsch Wilhelm	19. Putze Jan
9. Janik Stanisław	20. Schechter Kisiel
10. Karpiński Kazimierz	21. (Siadek Stanisław 11/4)
11. Kaszuba Stanisław	22. Slowik Bronisław.

Kurs I b.

1. Angermann Klaudiusz	18. (Kotula Jan 18/11)
2. (Brożek Tadeusz 26/2)	19. Lam Mieczysław
3. Dobrzański Włodzimierz	20. Leitner Władysław
4. Feliś Jan	21. (Lichtig Abraham 18/11)
5. Ferber Karol	22. (Markheim Henryk 29/10)
6. Freund Leon	23. Markiewicz Maryan
7. (Fryc Stefan 20/12)	24. (Podoliński Tadeusz 24/9)
8. Fura Jerzy	25. Polański Antoni
9. Gancarz Stanisław	26. (Poznański Konstanty 14/5)
10. Górski Tadeusz	27. (Radłowski Józef 14/5)
11. Hupert Herbert	28. Rakowicz Zygmunt
12. Infeld Leopold	29. Rosenbaum Akiwa
13. (Jaryna Stefan 31/1)	30. (Seifert Mieczysław 21/10)
14. Kaczmarczyk Alojzy	31. Szymborski Stefan
15. (Kaschny Franciszek 5/12)	32. Tergondé Józef
16. Kiliński Szczęsny	33. (Weiss Zygmunt 16/4)
17. Kornblüth Berisch	34. Zieliński Stefan.

Kurs II.

1. Anisfeld Dawid	22. Pawloušek Franciszek
2. Augustynowicz Zygmunt	23. (Przybylski Konrad 4/12)
3. (Brenda Ludwik 15/1)	24. Przybyszewski Tytus
4. Brenner Roman	25. Przyniczyński Zygmunt
5. Brodziński Mieczysław	26. Rojek Edward
6. Danielkiewicz Kazimierz	27. Rogosz Józef
7. Diduch Kazimierz	28. Rosenberg Samuel
8. Dzięciołowski Stanisław	29. Rosner Ignacy
9. Fischgrund Abraham	30. Skawski Szymon
10. Hanek Józef	31. Spatz Efroim
11. Kopyto Władysław	32. Sperling Józef
12. Koszyk Stanisław	33. Spira Lazar
13. Kozak Edward	34. Stawowczyk Rudolf
14. Kupferstein Jakób	35. Sternberg Jakób
15. Kutek Tadeusz	36. Sutkowski Jan
16. Lis Stanisław	37. Szczur Władysław
17. Littmann Józef	38. Sznapka Stefan
18. Ludera Jan	39. Ślósarz Tadeusz
19. Lisowski Stanisław	40. Wolas Stanisław
20. Mika Stefan	41. Zins Józef
21. Obratschay Adam	

Kurs III.

1. Antoszyk Józef	15. Koźmiński Michał
2. Banek Zygmunt	16. Kucielski Karol
3. Berezowski Tadeusz	17. Lubański Stefan
4. Chrzanowski Waclaw	18. Musiałek Mieczysław
5. Czapik Tadeusz	19. Pałasiński Leopold
6. Dźwigalski Leon	20. Rapaport Jakób
7. Fritsch Alfred	21. Rapp Szymon
8. Garztecki Mieczysław	22. Rudnicki Tadeusz
9. Gilewski-Kotwicz Włodzim.	23. Setkowicz Jakób
10. Halpern Abraham	24. Skarżyński Witołd
11. Horowitz Saul	25. Szwoł Wiesław
12. Jarmicki Mieczysław	26. Wohlfeiler Abraham
13. (Jarosz Stanisław 12/12)	27. Wurm Władysław
14. Kahane Mojżesz	28. Zelek Władysław.

Kurs IV.

1. Brandtstäter Cyne	5. Freund Wilhelm
2. Bukowski Stanisław	6. Grüss Mojżesz
3. Ciesielski Michał	7. Hałaciński Andrzej
4. Dutkiewicz Julian	8. Händel Wolf

9. Kaim Zdzisław
10. Kolař Leopold
11. Leitmann Józef
12. Leśniak Stanisław
13. Nowakowski Jerzy
14. Pach Gerwazy
15. Pizło Adam
16. Schiff Szymon
17. Schmidt Mieczysław
18. Storch Szymon
19. Sumiński Henryk
20. Tarczyński Tadeusz
21. Thorn Samuel
22. Tislowitz Jozua
23. Unger Karol
24. Węgrzynowicz Walenty
25. Witkowski Jan
26. Zawodny Maryan
27. Zonczyk Teodor
28. Związek Jan
29. (Procner Waclaw, hosp.)

2. Dwuklasowa szkoła handlowa męska.

Klasa I.

1. Bernstein Józef
2. (Bogucki Józef 14/5)
3. Chodur Jacenty
4. Ciesielski Stefan
5. Cuber Józef
6. Czarnecki Michał
7. Dura Józef
8. Dworzański Emil
9. (Jarecki Kazimierz 14/5)
10. (Jaworski Roman 17/1)
11. (Jende Michał 11/4)
12. Klein Roman
13. Kosek Stanisław
14. Lichtig Jakób
15. Mróz Władysław
16. Nachsatz Dawid
17. Nathanson Szymon
18. Orczykowski Tadeusz
19. Poser Salomon
20. (Pułczyński Edmund 4/5)
21. (Radzikowsk Franciszek 11/4)
22. Romanowski Bohdan
23. (Rysakowski Tadeusz 14/5)
24. Sałustowicz Eugeniusz
25. (Schönborn Karol 10/4)
26. Sołomka Michał
27. (Spira Edward 16/9)
28. Spira Maurycy
29. (Stabrowski Tadeusz 14/5)
30. Tyrkowski Tadeusz
31. Wasserberger Zygmunt
32. Weissfeld Leon
33. (Wójcikowski Adolf 9/12)
34. Zajaczkowski Stanisław
35. Zatora Leon.

Klasa II.

1. Blok Adam
2. Czernicki Sylwin
3. (Duda Władysław 31/2)
4. Giedziow Antoni
5. (Hochstim Tadeusz 6/5)
6. Horowitz Jakób
7. Jonczyk Stanisław
8. Krieger Herman
9. Kryjak Bolesław
10. Likus Wojciech
11. Löffelholz Aron
12. Mrożek Władysław
13. Paruch Eugeniusz
14. Pemper Izidor
15. Pytlik Piotr
16. Schein Izak
17. Spałek Tomasz
18. Szczelina Wincenty
19. Terenowicz Karol
20. Wiecheć Wawrzyniec.

3. Dwuklasowa szkoła handlowa żeńska.

Klasa I a.

1. Aleksandrowiczówna Sara	24. Marsängerówna Helena
2. Auerbachówna Augusta	25. (Metalówna Marya 18/1)
3. (Baczyńska Zuzańna 12/4)	26. Moszkowska Eliza
4. Blattówna Marya	27. Nizińska Helena
5. Brandówna Gusta	28. (Pacholkówna Józefa 14/5)
6. Brawówna Gizela	29. Pankówna Marya
7. Broderówna Róża	30. Parizkówna Janina
8. (Comberówna Irena 18/1)	31. Pasterówna Irma
9. Czerwińska Gizela	32. Pfefferówna Stefania
10. Druckerówna Rozalia	33. Pyrzowska Marya
11. Finkerówna Franciszka	34. Rubinsteinówna Rozalia
12. Gebauerówna Henryka	35. Scheyerówna Helena
13. Gintelówna Anna	36. Sitkówna Władysława
14. Głowska Stanisława	37. Spitzerówna Helena
15. (Hałatkówna Janina 13/1)	38. Stożkówna Anna
16. Hermanówna Stefania	39. Szczerczakówna Teresa
17. Homa Helena	40. (Szczubiałkówna Czesława
14/12)
18. Kicka Marya	41. Teuchertówna Fryderyka
19. Kreislerówna Marya	42. Wiśniewska Marya
20. Kurzydlówna Rozalia	43. Zajacówna Janina
21. Landesdorfer Berta	44. Zawadzka Helena
22. Lesiecka Albina	45. Zimmentstark Franciszka.
23. Markowiczówna Stefania	

Klasa I b.

1. Abuschówna Karolina	17. Kozłowska Marya
2. Bazesówna Sara	18. Krzyszkowska Helena
3. Beckmanówna Sara	19. Laksówna Paulina
4. Blahoutówna Zofia	20. Lebedowiczówna Marya
5. Brautmanówna Ela	21. Lisowska Leokady.
6. Czeppé Wanda	22. Lutyńska Anna
7. Drożdżówna Marya	23. Łyszczarzówna Anna
8. Drzewińska Stanisława	24. Massarówna Jadwiga
9. Dziedzicówna Jadwiga	25. Morawska Janina
10. Friedmanówna Mindla	26. (Mosesówna Helena 22/9)
11. Geigerówna Marya	27. Nowińska Barbara
12. Gerberówna Wilhelmina	28. Olinerówna Anna
13. Haralewiczówna Wanda	29. Ormianówna Emilia
14. Jagielska Marya	30. Pawlikówna Emilia
15. Januszkiewiczówna Olga	31. Perlbergerówna Chaja
16. (Kominkówna Anna 12/4)	32. Pinkalska Marya

- 33. Pychówna Stefania
- 34. Sarnianka Marya
- 35. Szypulska Józefa
- 36. Szypulska Stanisława
- 37. Strojkówna Marya
- 38. Tomczykówna Józefa
- 39. Urbańska Marya
- 40. Weberówna Edwarda
- 41. Weinberg Chana
- 42. (Werewkówna Helena
14/12)
- 43. Wójcicka Helena.

Klasa I c.

- 1. Bednarczykówna Józefa
- 2. Biegeleisen Anna
- 3. Bryłówna Emilia
- 4. Busse Lucyna
- 5. Chomiakówna Elżbieta
- 6. Cierpichówna Helena
- 7. Drapalska Janina
- 8. Dyrdzińska Kazimiera
- 9. Dziurzyńska Marya
- 10. Gardowska Irena
- 11. Giedziówna Marya
- 12. Glücksmannówna Helena
- 13. Gladysiewiczówna Zofia
- 14. Haberówna Eugenia
- 15. Hauserówna Karolina
- 16. Janecka Marya
- 17. Kielbasówna Stefania
- 18. Kolarczykówna Zofia
- 19. Kwiatkowska Zofia
- 20. Majchrówna Helena
- 21. (Majewska Stanisława 22/11
- 22. Oczkowska Franciszka
- 23. Pająkówna Krystyna
- 24. Piekarska Aniela
- 25. Pollakówna Jadwiga
- 26. Probulska Marya
- 27. Rajtarówna Antonina
- 28. Schellerówna Julia
- 29. Schmidsfelden Olga
- 30. Siemkówna Stefania
- 31. Singerówna Klara
- 32. Śliwówna Marya
- 33. (Stępnowska Anna 21/9)
- 34. Strauchenówna Debora
- 35. Talermanówna Helena
- 36. Targalska Marya
- 37. Turska Matylda
- 38. Uszyńska Wiktoryja
- 39. Wąsówna Helena
- 40. Ząbkówna Janina
- 41. Zajączkowska Felicyja
- 42. Zajączkowska Zofia
- 43. Zielińska Aniela.

Klasa II a.

- 1. Bobrowska Stefania
- 2. Borkówna Janina
- 3. Borkówna Wanda
- 4. Dundówna Antonina
- 5. Federgrün Paulina
- 6. Geigerówna Eugenia
- 7. Gsodamówna Helena
- 8. Gsodamówna Małgorzata
- 9. Heilpernówna Antonina
- 10. Hessówna Wiktoryja
- 11. Hirschówna Salomea
- 12. Hoszowska Aniela
- 13. Hutna Marya
- 14. Isenberg Helena
- 15. Kleinberger Celina
- 16. Leitmanówra Sali
- 17. Mądrzykowska Marya
- 18. Makowska Olga
- 19. Mikówna Marya
- 20. Muchówna Janina
- 21. Musiałówna Stefania
- 22. Nowakówna Zofia
- 23. Patkiewiczówna Łucyja
- 24. Piszczkówna Marya

25. Pompianka Anzelma
 26. Śmiałkówna Walerya
 27. Sokołowska Jadwiga

28. Stachurska Wanda
 29. Tabeau Kazimiera
 30. Żabianka Marya.

Klasa II b.

1. Besterówna Lola
2. Boberówna Rozalia
3. Brandhuberówna Marya
4. Cicimirska Marya
5. Czermakówna Wiktorya
6. Dziedzicówna Olimpia
7. Gajdecka Ludwika
8. Goldberg Ewa
9. Goldmanówna Felicya
10. Haliniakówna Helena
11. Hirschberg Felicya
12. Jarzębińska Janina
13. Kalicińska Franciszka
14. Kolařówna Leokadya
15. Lejczakówna Stanisława
16. Liebeskindówna Mina
17. Łaniewska Janina
18. Łaniewska Kazimiera
19. Łukawska Helena

20. Maissówna Anna
21. Markiewiczówna Helena
22. Pammówna Salomea
23. Pstruszyńska Marya
24. Rosnerówna Emilia
25. Rosnerówna Helena
26. Rossówna Józefa
27. Rozwadowska Janina
28. Schwarzerówna Elżbieta
29. Singerówna Gustawa
30. Ślezakówna Helena
31. Słowiakówna Stefania
32. Staffówna Antonina
33. Stawowska Gabryela
34. Timerówna Helena
35. Tyncówna Helena
36. Włodarska Cecylia
37. Wodziczkówna Ludwika.

Klasa II c.

1. Berwaldtówna Felicya
2. Bieńkowska Marya
3. Bogacka Jadwiga
4. Brongielówna Franciszka
5. Broniowska Aniela
6. Buchbinderówna Regina
7. Ciaputówna Karolina
8. Czaderówna Janina
9. Czernicka Józefa
10. (Dańcówna Olimpia 28/9)
11. Daniszewska Zofia
12. Dwornicka Elżbieta
13. Dzierzyńska Agata
14. Dzierzyńska Józefa
15. Ferberówna Irena
16. Gadomska Józefa
17. Gerberówna Ida
18. Jendówna Stefania

19. Kasprzykówna Stefania
20. Knapówna Anna
21. Kociołkówna Marya
22. Luksówna Regina
23. Łazarska Julia
24. Madejska Helena
25. Meinhardówna Bronisława
26. Michalikówna Helena
27. Moculska Zofia
28. Nawalanówna Zofia
29. Pfefferberg Cecylia
30. Piętkówna Franciszka
31. Pragerówna Berta
32. Putyrówna Marya
33. Walaszkówna Karolina
34. Wąsowiczówna Ludwika
35. Werbelówna Sabina.

4. Uzupełniająca szkoła handlowa.

Klasa I.

1. Bieńkowski Kazimierz	22. Łotocki Władysław 29/2)
2. Bodzioch Roman	23. (Mazur Kasper 24/2)
3. Bojda Jan	24. Olejczyk Mieczysław
4. Ćwiertnia Stanisław	25. Peryj Roman
5. Faltus Eugeniusz	26. Piotrowski Franciszek
6. Gawroński Tadeusz	27. Przeczek Michał
7. Głodowski Franciszek	28. Ptak Tadeusz
8. Giza Waclaw	29. Rogoziiewicz Kazimierz
9. Górski Stanisław	30. (Senft Kazimierz 24/2)
10. Haury Stanisław	31. Skocz Edwin
11. (Hubeny Alfred 31/3)	32. (Skolski Orest 24/2)
12. Hubicki Sobiesław	33. (Stabrawa Stanisław 16/4)
13. Janusz Józef	34. Świerkosz Stanisław
14. Kamiński Jan	35. Tatar Jan
15. (Kardas Jan 16/4)	36. Terich Henryk
16. Kawka Leopold	37. Wachulski Feliks
17. Kawka Maryan	38. Wejers Jan
18. Kostecki Jan	39. Wołoszyn Leon
19. Kubiński Józef	40. Zahara Jan
20. Kubiński Rudolf	41. Zduń Jan
21. Kulczycki Stanisław	

Klasa II.

1. Adamek Roman	19. Kardas Józef
2. Bandura Henryk	20. Kowalski Karol
3. Burnus Waleryan	21. Krupa Wawrzyniec
4. (Bury Franciszek 15/4)	22. Kuternoga Józef
5. Ciećkiewicz Michał	23. Manik Antoni
6. Cylupa Edmund	24. Miłoś Józef
7. Dąbrowski Stefan	25. Mizia Stanisław
8. Doering Jan	26. Musiałek Stefan
9. (Domiczek Alfons 16/4)	27. Nabożny Józef
10. Drozdowski Aleksander	28. Ramza Stanisław
11. (Garlik Leon 8/2)	29. Rycerz Franciszek
12. Góralik Józef	30. Schmidt Leopold
13. Gutowski Franciszek	31. Smoleń Jan
14. Guzik Stefan	32. Stolarz Michał
15. Hottowy Jan	33. Sydor Józef
16. Jarosz Tomasz	34. Szafran Jan
17. (Kaczmarek Tadeusz 1/4)	35. Szwajca Tadeusz
18. Kochnowski Mścisław	36. Talarek Henryk

37. Tatka Wiktor
 38. Wach Władysław
 39. Włodek Maryan

40. Ziółkowski Leonard
 41. Żurawiecki Wincenty.

Klasa III.

1. Bigaj Karol
2. Filous Emil
3. Franaszek Antoni
4. Górski Ludwik
5. Jankowski Henryk
6. Kuternoga Stefan
7. (Kowalski Tadeusz 31/3)
8. Laskowski Edward
9. Laskowski Jan
10. Nowak Władysław

11. (Owca Paweł 12/2)
12. (Polek Marcelli 21/3)
13. Sieniawski Józef
14. Skorut Stanisław
15. Stankiewicz Władysław
16. Terlecki Julian
17. Urban Antoni
18. (Witlin Władysław 31/1)
19. Wojas Waleryan
20. Wojciechowski Aleksander

5. Kurs Absolwentek szkół średnich.

6. Kurs abiturientów.

1. Bocheńska Marya
2. Butterteig Aniela
3. Dukatenzeiler Eleonora
4. Gertowska Jadwiga
5. Głębocka Anna
6. Grudzińska Zofia
7. Guzikowska Kazimiera
8. Hoffmanówna Marya
9. Ingarden Jadwiga
10. Jakubowska Wanda
11. Jasińska Zofia
12. Josefsthal Marya
13. Klapholz Taube
14. Komalska Jadwiga
15. Kowalska Irena
16. Kowalska Marya
17. Kubatówna Helena
18. Kuźmiczówna Helena
19. Lauerówna Marya
20. Lembergerówna Zofia

21. Maciejewiczówna Janina
22. Marciszewska Jadwiga
23. Migula Erna
24. Mikołajczykówna Jadwiga
25. Mokrzycka Zofia
26. Obmińska Helena
27. (Pacanowska Marya 31/0)
28. Piccardówna Wanda
29. Rosenblum Róża
30. Schwarzbartówna Elżbieta
31. Smolarska Aleksandra
32. Smyczyńska Marya
33. Starklówna Jadwiga
34. Strasserówna Marya
35. Szołajska Sabina
36. Timberg Róża
37. Ungerówna Julia
38. Wejvodówna Władysława
39. Włyńska Zofia
40. Wojdalińska Anna

6. Kurs Abiturientów.

Oddział A.

1. Adler Eliasz
2. Baron Kazimierz

3. Bendetz Herman
4. Bereżyński Jan

5. Bielewicz Jan
6. Bogucki Wilhelm
7. Broczkowski Tadeusz
8. Bulanda Juliusz
9. Czarnecki Czesław
10. CzeKański Paweł
11. Czelny Franciszek
12. Dültz Jan
13. Fink Ignacy
14. Finkelstein Maksymilian
15. Galuszkiewicz Henryk
16. Gernand Władysław
17. Gorczyca Stanisław
18. Górski Stanisław
19. Gościński Władysław
20. Grodyński Jan
21. Grzywacz Jan
22. Hejnar Jan
23. Hejnar Władysław
24. Hinzinger Gustaw
25. Holzer Mieczysław
26. Jankowski Mieczysław
27. Josefthal Mieczysław
28. Karbowiak Tadeusz
29. (Kaszuba Gustaw 14/5)
30. Kawa Tadeusz
31. Koczwara Józef
32. Kopta Władysław
33. Krogulski Bolesław

34. Krzyżanowski Władysław
35. Kuhn Jan
36. Lambor Bolesław
37. Lebenheim Zygmunt
38. Leruch Rudolf
39. Lipiński Stanisław
40. Ładoś Ludwik
41. Myczkowski Leon
42. Piątkowski Mieczysław
43. Piwocki Jerzy
44. Podgórski Stanisław
45. Pollak Mieczysław
46. Pollak Piotr
47. Radwański Kazimierz
48. Razowski Ludwik
49. Remer Michał
50. Rutkowski Stanisław
51. Śliwiński Stefan
52. Stokłosa Franciszek
53. Świadkowski Teodor
54. Świętoniowski Alfred
55. Szymczko Józef
56. Tarkowski Tadeusz
57. Trojanowski Stefan
58. (Trybus Stanisław 15/10)
59. (Wintuschka Stanisław 30/4)
60. Zajdel Stanisław
61. Zapałowicz Stanisław
62. Zerygiewicz Tadeusz.

Oddział B.

1. Arlet Jan
2. (Axentowicz Filip 30/4)
3. Bittner Julian
4. (Bisztyga Tadeusz 30/4)
5. Braun Jerzy
6. Celewicz Józef
7. Chęciński Stanisław
8. Chrzanowski Piotr
9. (Comber August 15/12)
10. Cieszyński Ignacy
11. Cyprys Antoni
12. Dembowski Stanisław
13. Dręgowski Stanisław
14. Dorawski Józef
15. Drożański Ludwik
16. Foremny Wiesław
17. Glatman Gerard
18. Górz Tadeusz
19. (Gromczakiewicz Juliusz 30/4)
20. Grünfeld Szymon
21. Gutkowski Tadeusz
22. Illukiewicz Leon
23. Jakubowski Władysław
24. Jenner Kazimierz
25. Knebloch Władysław

- 26. Kolarzowski Karol
- 27. Konopka Julian
- 28. Konopka Ryszard
- 29. Kornaus Władysław
- 30. Kowalski Tadeusz
- 31. Krasoń Jan
- 32. Kubal Tadeusz
- 33. Kulczyński Leon
- 34. Kwieciński Stanisław
- 35. Langier Tadeusz
- 36. Liput Ignacy
- 37. Łabudziński Stanisław
- 38. Łukasik Stanisław
- 39. Łysakowski Tadeusz
- 40. (Marszałek Maryan 30/4)
- 41. Matzenauer Maryan
- 42. Michałek Stanisław
- 43. Miszke Antoni
- 44. Motawa Aleksander
- 45. Noworolnik Franciszek
- 46. Płoszaj Andrzej
- 47. Poźniak Julian
- 48. Ryba Jan
- 49. Rzepecki Tadeusz
- 50. Schlosser Klemens
- 51. Silberfeld Tadeusz
- 52. Skowroński Tadeusz
- 53. Stebelski Roman
- 54. Strasser Roman
- 55. (Szczęśniak Józef 30/4)
- 56. Twaróg Jan
- 57. Udziela Mieczysław
- 58. Wachtel Maryan
- 59. Wiśniowski Tadeusz
- 60. Zaleski Waleryan.

7. Kurs wieczorny dla dorosłych.

- 1. Adamska Marya
- 2. Bajorska Helena
- 3. Balicka Marya
- 4. Bartysówna Marya
- 5. Blochówna Adela
- 6. Czarnotówna Teofila
- 7. Czekanowska Stefania
- 8. Fischbachówna Salomea
- 9. Garzyńska Józefa
- 10. Glassnerówna Regina
- 11. Gsodam Jan
- 12. Jakóbowicz Jakób
- 13. Janiszewska Karolina
- 14. Kabanówna Zofia
- 15. Kadulska Marya
- 16. Karpińska Zofia
- 17. Klapper Adolf
- 18. Kornecka Eugenia
- 19. Kowalska Zofia
- 20. Łabówna Zofia
- 21. Meres Karol
- 22. Mikulska Marya
- 23. Mirek Stanisław
- 24. Otrębski Michał
- 25. Reislerówna Helena
- 26. Siemianowski Jan
- 27. Skórczewski Zygmunt
- 28. Sołtysik Franciszek
- 29. Spadalikówna Anna
- 30. Sroczyńska Eugenia
- 31. Stabrawa Stefania
- 32. Stachurska Aleksandra
- 33. Starzak Władysław
- 34. Studziński Łucyan
- 35. Świgost Franciszek
- 36. Targoszówna Zofia
- 37. Tarsiński Jan
- 38. Wasilewska Aniela
- 39. Weicman Eliasz
- 40. Wiejowska Irena
- 41. Wierzycka Marya
- 42. Wintuschka Stefania
- 43. Zajacówna Marya
- 44. Żelazny Michał.

8. Kurs dla prawników.

1. Bieberstein Marek	10. Dr. Poźniak Wiktor
2. Bizański Władysław	11. Dr. Rappaport Leon
3. Gänger Eliasz	12. Smidowicz Romuald
4. Ginger Henryk	13. Dr. Tarliński Zygmunt
5. Kisielewski Seweryn	14. Timberg Henryk
6. Dr. Kleja Feliks	15. Tylka Stanisław
7. Landau Samuel	16. Tyszlewicz Jan
8. Dr. Łoziński Paweł	17. Dr. Urban Adolf
9. Odrzywolski Zbigniew	18. Dr. Weiner Stanisław

9. Kurs buchalteryi dla księgarzy.

1. Dragówna Józefa	14. Nossek Stanisław
2. Dyba Józef	15. Nowińska Helena
3. Buczkowski Seweryn	16. Pawlik Władysław
4. Hartmann Waclaw	17. Pokrywka Wiktor
5. Iżycka Janina	18. Reindl Henryk
6. Jabłoński Jan	19. Skaza Ludwik
7. Jasiński Adam	20. Stajerski Romuald
8. Kościelnik Józef	21. Stefańska Janina
9. Kosibówna Felicya	22. Szumski Jan
10. Kosibówna Zofia	23. Wąsacz Paweł
11. Krawczyński Aleksander	24. Zaremba Józef
12. Leśniak Kazimierz	25. Zembaty Antoni
13. Mazurkiewicz Michał	26. Ziemann Jan.

10. Kurs dla kształcenia nauczycieli uzupełniających szkół handlowych.

1. Aronsohnówna Ludwika	14. Kownacki Julian
2. Bieder Bernard	15. Lebedyński Stanisław
3. Bielas Andrzej	16. Liszka Józef
4. Buchała Jan	17. Majewska Jadwiga
5. Cieślik Franciszek	18. Markheim Michał
6. Durek Stanisław	19. Mleczko Teofil
7. Filipczyk Roman	20. Mondalski Wiktor
8. Główacka Marya	21. Niedzielski Kazimierz
9. Grzybała Stanisław	22. Ottmanówna Zofia
10. Hermanowa Rozalia	23. Piotrowski Jan
11. Herz Joanna	24. Piotrowski Józef
12. Kornblum Felicya	25. Planecki Jan
13. Kościńska Marya	26. Polak Franciszek

27. Rejowski Antoni	33. Tomaszkiewicz Juliusz
28. Sadowski Bogusław	34. Waciega Henryk
29. Ścisławski Waleryan	35. Wątorska Władysława
30. Sternalski Leon	36. Wiśniowski Tadeusz
31. Szczuciński Franciszek	37. Zimowski Kazimierz.
32. Teufel Hirsch	

11. Kurs stenografii niemieckiej.

1. Berger Leon	14. Leischner Jan
2. Blaha Adolf	15. Lyssek Franciszek
3. Cabejschek Karol	16. Obtresal Franciszek
4. Dober Gustaw	17. Olma Karol
5. Eberle Jan	18. Otte Wilhelm
6. Fischer Edward	19. Pecha Józef
7. Folta Jan	20. Pytliček Antoni
8. Glatter Wiktor	21. Pačák Jan
9. Gúra Jan	22. Schustermann Arnold
10. Gwarda Jan	23. Streiček Karol
11. Kamiński Karol	24. Tschödrich Emil
12. Kobsa Fabian	25. Winkler Rudolf.
13. Kurdiovsky Gustaw	

12. Egzamina prywatne z nauk handlowych złożyli:

(Skrócenia oznaczają: B = buchalterya, K = korespondencya, R = rachunki,
H = nauka o handlu i wekslach, ST = stenografia.)

a) w lipcu 1912: 1) Lipska Jadwiga B., 2) Serednicka Stefanija B., 3) Śmiechowski Jerzy B., 4) Szczerbińska Maryanna B., 5) Springerówna Perla B., 6) Typkiewicz Stefan B., 7) Paleolog Demetraki Filipina B., 8) Kasprzykówna Stanisława St., 9) Nagler Samson B., 10) Łęgowska Irena St., 11) Wachulski Alfred B., 12) Laskówka Zofia B., 13) Bunt Paweł K. R. H., 14) Czopkiewiczówna Helena B., 15) Goetze Zofia B., 16) Piątkowski Włodzimierz B., 17) Weryho Otton B., 18) Gawęcki Paweł B., 19) Gliński Henryk B., 20) Gola Franciszek B., 21) Huttman Joachim B., 22) Matlak Feliks B., 23) Olejak Emil B., 24) Ondraczek Maryan B., 25) Herzig Markus B., 26) Pollaschek Roman B., 27) Sosinówka Zofia B., 28) Sklepiewicz Piotr B., 29) Sapecki Karol B., 30) Śliwiński Stanisław B., 31) Niecka Bronisław B.;

b) we wrześniu 1912: 32) Kauerowa Kazimiera B., 33) Schottekówna Janina B., 34) Suchcitzówna Stanisława B., 35) Bemówka Gustawa B., 36) Zawada Kazimierz B., 37) Dynówka Józefa B. K., 38) Pustelnik Franciszek K., 39) Zięba Stanisław B. K., 40) Żaba

Stanisław B., 41) Adamski Stanisław B., 42) Danziger Izak H.
43) Fryczówna Stefania B. K.;

c) w grudniu 1912: 44) Wilk Stanisław B., 45) Wojtarowicz Stanisław B., 46) Seiden Dawid B., 47) Bilińska Janina B., 48) Sędzielowska Aniela B., 49) Starzewska Henryka B., 50) Janowska Filomena K. R., 51) Grabowski Czesław B., 52) Górný Antoni B., 53) Blahout Mieczysław B., 54) Stelmach Władysław B., 55) StepekJan B.;

d) w marcu 1913: 56) Owide Regina B., 57) Kocoł Franciszek B., 58) Gutmanówna Łucja B., 59) Gutmanówna Zofia B., 60) Sulikowska Zofia B., 61) Grywna Jan B., 62) Makowski Michał B., 63) Śliwa Józef B., 64) Małetówna Zofia B., 65) Gizowski Jan B., 66) Waławski Michał B., 67) Zygmuntówna Jadwiga B., 68) Zajączkówna Ksawera B., 69) Sitek Feliks B., 70) Niewiadomska Joanna B., 71) Grafczyńska Janina B., 72) Kulczycka Helena B., 73) Sikora Ludwik B., 74) Buzek Jan B. K., 75) Stychnówka Janina B., 76) Regorowiczówna Antonina B., 77) Ręgorowiczówna Helena B., 78) Richterówka Janina B., 79) Szumińska Marya B., 80) Strojna Anna B., 81) Raabowa Salomea B., 82) Kulikówna Janina B., 83) Kowalówka Wanda B., 84) Kowalowska Aniela B., 85) Hornung Marya B., 86) Günther Wanda B.

e) w czerwcu 1913: 87) Adamska Marya B., R., St., 88) Bajorska Helena B., 89) Bartysówka Marya B., R., St., 90) Blochówka Adela B. R. H., 91) Czekanowska Stefania B. K. R., 92) Glasnerówka Regina B. K. R. H., 93) Kabanówka Zofia B. R., 94) Kadulska Marya B., 95) Karpińska Zofia B. K. R. H. St., 96) Klapper Adolf B. K. R., 97) Kornecka Eugenia B. K. R. H. St., 98) Kowalska Zofia B. St., 99) Łabówka Zofia B., 100) Meres Karol B. R. H., 101) Otrębski Michał B. K. R., 102) Siemianowski Jan B. H., 103) Skórczewski Zygmunt B. H., 104) Sroczyńska Eugenia B., 105) Stachurska Aleksandra B. K. R. H. St., 106) Starzak Władysław B. R. H., 107) Studziński Łucjan B., 108) Świgost Franciszek B. K. R. H., 109) Targoszówka Zofia B. St., 110) Wasilewska Aniela B. K. R. H., 111) Wiejowska Irena B. K. H., 112) Wierzycka Marya B., 113) Weicmann Elias B. K. R. H., 114) Reislerówka Helena St., 113) Górný Antoni Towarzn,

XV. Ogłoszenie dyrekcyi dotyczące wpisów na rok szkolny 1913/14.

A) WARUNKI PRZYJĘCIA.

I. Akademia Handlowa.

Na I. kurs przyjmuje się uczniów, którzy w roku kalendarnym, w którym się zapisują, ukończą lat 14 i mogą się wykazać ukończoną IV. klasą gimnazjalną lub realną z najmniej dostatecznym postępem we wszystkich przedmiotach. Wyjątkowo przyjąć można również uczniów z ukończoną III. klasą wydziałową, którzy we wszystkich przedmiotach otrzymali przyznajmniej postęp dobry. Uczniowie szkół wydziałowych muszą się poddać ścisłemu egzaminowi wstępnomu. Wymagania przy takim egzaminie wstępny są następujące: Z języka polskiego ma uczeń ustęp dany mu do przeczytania opowiedzieć ustnie i napisać w sposób należyty bez błędów gramatycznych i ortograficznych. Nadto ma przy rozbiorze zdań udowodnić znajomość głównych zasad gramatyki pod względem części mowy i składni. Z algebry: Cztery działania główne na liczbach ogólnych całkowitych z jednym lub więcej wyrazami, podnoszenie do kwadratu i do sześciangu wyrażeń algebraicznych, tudzież liczb układu dziesiątkowego, największy wspólny podzielnik i najmniejsza wspólna wielokrotność, rachowanie liczbami ułamkowymi. Z rachunków: Cztery działania główne na liczbach dziesiętnych i ułamkach zwyczajnych, rozkładanie i redukcja, rachowanie liczbami mianowanymi, wnioskowanie, metoda rozkładania, reguła łańcuchowa, rachunek średniego podziału i rachunek spółki.

Na kurs II., III. i IV. przyjmuje się tylko takich uczniów, którzy mogą wykazać się ukończeniem z ogólnym stopniem pierwszym bezpośrednio poprzedzającej klasy tutejszego zakładu lub innej podobnie urządzonej publicznej szkoły handlowej.

Kandydaci, którzy powyższych warunków nie posiadają albo mają ukończoną niższą szkołę średnią lub szkołę handlową zagraniczną mogą dopiero po otrzymaniu osobnego pozwolenia z c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty uzyskać przyjęcie do Akademii handlowej. Ministerstwo rozstrzygnie również, czy i w jakim zakresie będą się musieli poddać egzaminowi wstępnomu. W interesie takich kandydatów leży zatem wystarać się wcześniej o po-

zwolenie przyjęcia przez wniesienie podania do c. k. Rady Szkolnej krajowej, tak, aby w dniu wpisu wykazać się mogli dopuszczeniem do przyjęcia, ewentualnie do składania egzaminu wstępnego; bez takiego zezwolenia Dyrekcyi bezwarunkowo nikogo przyjąć nie może.

Każdy uczeń zgłoszający się do wpisu po raz pierwszy, ma przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia, świadectwo ukończonej w kraju czwartej klasy gimnazjalnej lub realnej, ewentualnie trzeciej klasy wydziałowej i wypełnioną należycie kartę wpisową (do nabycia u terciana). Przy wpisie należy uiścić jako taksę wstępna 10 koron, (Obcokrajowcy mają złożyć jako taksę wstępna 20 K.) oraz 2 kor. jako datek na środki naukowe. (Obcokrajowcy składają 10 kor. jako datek na środki naukowe). Każdy uczeń wpisujący się ponownie do zakładu ma przedłożyć świadectwo z poprzedniego roku szkolnego, wypełnioną należycie kartę wpisową i 2 kor. jako datek na środki naukowe.

Opłata szkolna wynosi rocznie 40 kor. i ma być wniesioną w 2 ratach z góry. W I. półroczu kl. I. nie uwalnia się od czesnego nikogo.

2. Kurs Abituryentów.

Warunkiem przyjęcia jest dowód, że kandydat złożył z po-myślnym wynikiem egzamin dojrzałości w jednym z austriackich gimnazjów lub szkół realnych. Ci zwyczajni słuchacze mają prawo składania egzaminów i otrzymują z końcem roku świadectwo.

W miarę wolnego miejsca może Dyrekcyja przyjmować także takich kandydatów, którzy mają zagraniczny egzamin dojrzałości. Tacy słuchacze mogą być przyjęci tylko na mocy osobnego zezwolenia c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty. Liczba słuchaczy na kursie abituryentów nie może przekraczać 45.

Przy wpisie należy przedłożyć: świadectwo dojrzałości, metrykę chrztu lub urodzenia, należycie wypełnioną kartę wpisową i opłatę szkolną, bez której wpisu dokonać nie można.

Każdy wpisany słuchacz otrzymuje kartę wpisową.

Opłata wynosi 200 kor. za cały rok i ma być od razu z góry przy wpisie uiszczonej. Każdy wpisujący się słuchacz ma złożyć nadto 10 koron jako wpisowe. Od powyżej wymienionych opłat nie uwalnia się nikogo, raz zapłaconych nie zwraca się pod żadnym warunkiem. Za ćwiczenia w pracowni towarzyskiej należy uiścić osobno taksę 20 koron. Za uczęszczanie na naukę obcych języków i pisania na maszynach opłaca się osobne czesne w kwocie po 10 kor.

3. Zawodowy kurs handlowy dla absolwentek szkół średnich.

Warunkiem przyjęcia jest dowód, że kandydatka ukończyła z pomyślnym wynikiem krajową szkołę średnią t. j. gimnazjum, szkołę realną wzgl. liceum, seminarium nauczycielskie, wyższą szkołę przemysłową i t. d. O wyjątkowem przyjęciu kandydatek nie mogących się wykazać takimi studyami rozstrzyga c. k. Rada Szkolna Krajowa.

Kurs otwiera się przy co najmniej 25 zapisanych kandydatkach — liczba przyjętych nie może przekraczać 45.

Oplata szkolna wynosi 200 kor. rocznie i ma być złożona z góry przy wpisie lub też za zezwoleniem Kuratorii w 2 półrocznych ratach. Każda wpisująca się słuchaczka ma złożyć nadto 10 kor. wpisowego. Od opłat niema żadnych uwolnień, raz złożonych nie zwraca się pod żadnym warunkiem.

Plany naukowe tego kursu są identyczne z planami kursu abiturientów z wyjątkiem nauki ekonomii i arytmetyki politycznej. Dla absolwentek gimnazjów i szkół realnych zaprowadzi się jednak osobne nadobowiązko wykłady ekonomii (2 g. tyg.) i arytmetyki politycznej (2 g. tyg.) — w razie jeżeli się zgłosi conajmniej 10 słuchaczek. Oplata za te wykłady wynosi za każdą godzinę nauki tygodniowej 20 kor. rocznie.

4. Dwuklasowa szkoła handlowa męska.

Na kurs przygotowawczy, o ileby się zgłosiła oznaczona ilość kandydatów przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli 13. rok życia lub ukończą go w roku kalendarzowym, w którym się zapisują i złożyli egzamin wstępny. Przy tym egzaminie wykazać się muszą odpowiednią znajomością języka polskiego, niemieckiego, tudzież 4 zasadniczych działań arytmetycznych.

Do klasy I. przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli lub z końcem roku kalendarzowego, w którym się zapisują ukończą lat 14 i wykażą się świadectwem, że ukończyli z dobrym postępem kl. III. wydziałową, gimnazjalną lub realną. W wyjątkowych wypadkach, o ile miejsca starczy, będzie się przyjmować uczniów nie mających powyżej podanych studiów, jeżeli złożą z pomyślnym skutkiem ściśły egzamin wstępny w zakresie nauki udzielanych w klasie przygotowawczej dwuklasowej szkoły handlowej.

Do klasy II. przyjmuje się tylko uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem kl. I. tutejszej dwuklasowej szkoły handlowej lub też innej podobnie urządzonej publicznej szkoły handlowej.

Każdy zgłaszający się po raz pierwszy do wpisu uczeń ma przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia, ostatnie świadectwo szkolne, oraz należycie wypełnioną kartę wpisową. Przy wpisie

należy uścić taksę wstępna w kwocie 10 kor. oraz 2 kor. jako datek na zbiory naukowe.

Opłata szkolna wynosi rocznie 40 kor.; w klasie przygotowawczej i kl. I. (w I. półroczu) nie uwalnia się od czesnego nikogo.

5. Dwuklasowa szkoła handlowa żeńska.

Do klasy I. przyjmuje się uczennice, które ukończyły z dobrym (wzgl. zadowalającym) postępem we wszystkich przedmiotach co najmniej 3 kl. szkoły wydziałowej, licealnej lub średniej, albo złożą egzamin wstępny z języka polskiego, niemieckiego, rachunków, geografii i nauk przyrodniczych w zakresie nauk udzielanych w 3-klasowej szkole wydziałowej. Uczennice muszą w roku, w którym się wpisują do szkoły ukończyć 14 lat życia. Pierwszeństwo mają: a) uczennice starsze wiekiem, b) mające ukończoną klasę IV., V. lub VI. szkoły wydziałowej, c) mające lepsze niż dobre postępy w naukach.

Do klasy II. przyjmuje się uczennice, które ukończyły z I. stopniem ogólnym klasę I. dwuklasowej szkoły handlowej w Krakowie, lub mając conajmniej lat 15 złożą egzamin wstępny z zakresu nauk udzielanych w I. klasie tejże szkoły.

Każda zgłaszająca się do wpisu uczennica ma przedłożyć metrykę chrztu lub urodzenia, ostatnie świadectwo szkolne, oraz należycie wypełnioną kartę wpisową. Przy wpisie należy uścić taksę wstępna w kwocie 10 kor. oraz 2 kor. jako datek na zbiory naukowe. Opłata szkolna wynosi 80 kor. rocznie i ma być wniesiona w 2 ratach z góry do 15. października i do 15. marca. Od opłaty szkolnej nie uwalnia się wcale.

6. Uzupełniająca szkoła handlowa.

Do klasy I. szkoły handlowej uzupełniającej przyjmuje się uczniów i pomocników handlowych, którzy:

1) wykażą się świadectwem uwolnienia szkoły ludowej lub świadectwem innej szkoły, która w myśl ustawy krajowej zastępuje świadectwo uwolnienia szkoły ludowej;

2) albo ukończyli z dobrym postępem naukę w ogólnej szkole uzupełniającej;

3) albo przy egzaminie wstępnym okażą wiadomości, odpowiadające warunkom I. lub 2.

Każdy uczeń szkoły handlowej uzupełniającej, ma przy pierwszym przyjęciu złożyć taksę wstępna w wysokości 2 koron i corocznie dwie korony, jako datek na środki naukowe, od którego są uwolnieni uczniowie kupców, należących do Kongregacji kupieckiej.

Uczniowie nie będący na żadnej praktyce, płacą oprócz taksy

wstępnej i datku na środki naukowe czesne w kwocie 10 kor. z góry przy wpisie.

Do klas wyższych przyjmuje się uczniów, którzy ukończyli z dobrym postępem klasę poprzednią uzupełniającej szkoły handlowej. Tylko ci pomocnicy lub uczniowie, którzy ukończyli III. lub IV. klasę szkoły średniej lub wydziałowej, mogą być przyjęci do klasy II.

7. Wieczorny kurs handlowy dla dorosłych.

Na kurs ten przyjmuje się panie i panów, o ile mają ukończonych 17 lat życia i wykształcenie przedwstępne, co najmniej w zakresie 6-letniej nauki w szkole ludowej.

Uczestnikom kursu przysługuje prawo dowolnego wyboru przedmiotów t. j. buchalteryi (4 g. tyg.), korespondencyi (2 g.), rachunków kupieckich (4 g.), nauki o handlu i wekslach (2 g.) i stenografii (2 g.). Opłata wynosi za cały kurs od godziny tygodniowo 10 koron. Opłaty uiszczana się z góry przy wpisie, a raz złożonych nie zwraca się pod żadnym warunkiem. Za wykłady towarzystwa pobiera się osobną opłatę.

8. Kurs handlowy dla prawników.

Kurs ten obejmuje 80 godzin wykładowych buchalteryi, nauki o bilansach, nauki o handlu i rachunków bankowych. Opłata 40 koron.

9. Egzamina prywatne z przedmiotów kupieckich.

odbywają się corocznie z końcem września, w grudniu przed świętami Bożego Narodzenia i z końcem marca. Podanie o przypuszczenie należy wnosić na 10 dni przed terminem.

B) WYCIĄG ZE STATUTU ORGANIZACYJNEGO.

Uczniowie, których rodzice i krewni nie mieszkają w Krakowie, mają Dyrekcyi podać swoje mieszkanie i donieść natychmiast o każdej zmianie w ciągu roku.

Za każdego niepełnoletniego ucznia, nie mieszkającego u krewnych, musi utrzymujący stancję przyjąć odpowiedzialny nadzór.

Zakład zastrzega sobie w takim wypadku prawo nadzorowania i od czasu do czasu kontrolowania domowego sposobu życia uczniów.

Gdyby zachodzić miały jakieś poważne wątpliwości co do dalszego pozostawania ucznia na jakiejś stancji — ma wówczas dyrekcyja prawo spowodować zerwanie umowy i ucznia gdzie indziej umieścić.

Co do korzystania uczniów z nauki przedmiotów nadobowiązkowych rozstrzygają rodzice lub ich zastępcy.

Zapisanie się na jakikolwiek przedmiot nadobowiązkowy obowiązuje do uczęszczania nań na przemiąg bieżącego roku szkolnego.

W Akademii Handlowej w Krakowie obowiązują przepisy dyscyplinarne, obowiązujące w innych szkołach średnich, względnie przepisy wydane osobno dla uczniów Akademii Handlowej. Na kursie abiturientów i na innych kursach obowiązują osobne przepisy, wydane przez c. k. Ministerstwo W. i Ośw.

Z początkiem roku szkolnego poda dyrektor w obecności grona nauczycielskiego przepisy szkolne uczniom do wiadomości, każdy zaś uczeń otrzymując jeden egzemplarz tych przepisów, zobowiązże się do ich przestrzegania.

Uczniowie wykrešleni z katalogu z powodu nie usprawiedliwionych absencji, nie otrzymują świadectwa frekwentacyjnego. Uczniowie wzgl. ucenice klasy I., którzy na dwóch pierwszych konferencyach otrzymają z większością przedmiotów obowiązkowych notę „niedostateczną“, oraz uczniowie wszystkich klas, którzy zaniedbują się bardzo tak w nauce jak i w uczęszczaniu do szkoły, mogą zostać na podstawie uchwały grona profesorów z zakładu wydalonymi.

Ferye stosują się do norm obowiązujących w państwowych szkołach średnich.

Każdy uczeń zwyczajny otrzymuje z końcem każdego półrocza świadectwo postępu, po ukończeniu zaś nauki świadectwo odejścia, wykazujące jego zachowanie się w ostatniej klasie i całkowity wynik nauki w szkole.

Uczniowie, którzy opuszczają zakład podczas roku szkolnego otrzymują świadectwa frekwentacyjne, w których potwierdza się jedynie, że uczęszczali na odpowiedni kurs.

W świadectwach określa się obyczaje stopniami : chwalebne, dobre, odpowiedne, mniej odpowiedne, nieodpowiedne ; pilność : wytrwała, dobra, dostateczna, niejednostajna i mała ; postęp w przedmiotach stopniami : celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny i zły.

Przy ocenianiu obyczajów i postępu uczniów postępuje się z całą ścisłością. Jeżeli postęp w jednym tylko przedmiocie jest niedostateczny, konferencja nauczycieli może ucznia przypuścić do powtórzenia egzaminu z tego przedmiotu po wakacyjach głównych, jeśli dotyczący nauczyciel zawodowy temu się nie sprzeciwi. Gdyby na ten egzamin nie pozwolono lub wynik jego był niepomyślny, uczeń musi klasę powtarzać.

c) Tabela statystyczna

ilości godzin nauki tygodniowej w każdym przedmiocie i w każdej klasie.

Licz. porz.		Akademia				Dwuklas. męska		Dwuklas. żeńska		Uzupełn.			Kurs abituryentów		Kurs absolwentek		Kurs wieczor.		
		I.		II.		I.		II.		I.		II.		III.					
		I.	II.	III.	IV.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	II.	III.	Kurs abituryentów	Kurs absolwentek				
Przedmioty obowiązkowe:																			
1	Język polski	3	4	3	2	4	3	2	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Język niemiecki i koresp.	4	4	4	5	6	6	5	5	—	—	—	—	3	—	2	—	—	
3	Język francuski i koresp.	4	4	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4	Geografia handlowa . . .	2	2	2	2	3	3	2	2	1	1	2	—	3	—	3	—	—	
4	Historya handlowa . . .	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Algebra i arytmetyk. polit.	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	
7	Geometrya	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Rachunki kupieckie . . .	3	3	3	3	5w I.p.	4	5w I.p.	3	2	2	2	5	5	5	4	—	—	
9	Historya naturalna . . .	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
10	Fizyka	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
11	Chemia	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
12	Towaroznawstwo	—	—	2	2	3	3	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	
13	Nauka o handlu	2	2	—	—	4w I.p.	3w I.p.	3w I.p.	2	3w I.p.	3w I.p.	3w I.p.	3w I.p.	3w I.p.	3w I.p.	2	—	—	
14	Korespondenya handl.	—	2	3	2	2w I.p.	3	2w I.p.	3	4w II.p.	4w II.p.	1w II.p.	1w II.p.	2	2	2	2	2	
15	Buchalterya	—	2	3	4	2w I.p.	4	2w I.p.	4	2w II.p.	2w II.p.	3w I.p.	5w II.p.	3w I.p.	5w II.p.	4	—	—	
16	Prawo handlowo	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	
17	Prawo wekslowe	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
18	Ekonomia społeczna . . .	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	
19	Kaligrafia	2	2	—	—	2	1	2	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	
20	Stenografia	2	3	—	—	2	2	2	2	2	—	—	—	—	—	—	2	—	
21	Nauka o ustroju politycz	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
		34	34	32	32	33	33	25	25	8	8	8	27	22	14				
Przedmioty nadobowiąz.																			
1	Język angielski	—	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Język rosyjski	—	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Język niemiecki	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	
4	Ćwicz. w pracowni chem.	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Ćwicz. , towaroznaw.	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	
6	Nauka o ustr. adm. pań.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
7	Towaroznawstwo	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
8	Nauka gosp. i hygiény.	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
9	Stenografia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	—	—	
10	Kaligrafia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	
11	Pisanie na maszynach .	—	—	2	—	2	—	—	2	—	—	—	—	1	1	1	1	—	
12	Ekonomia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	
13	Arytmetyka polityczna .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	
		—	6	10	12	—	2	5	7	2	2	2	2	7	8	8	—		

Uwaga: Nowo wступujący uczniowie wzgl. uczenice mają się zgłosić do wpisu w towarzystwie rodziców wzgl. opiekunów. Każdy nowowступujący uczeń wzgl. słuchacz otrzyma z początkiem roku szkolnego egzemplarz przepisów szkolnych (§ 31 Statut. Organiz. A. H.) i zobowiąże się do ich przestrzegania.

Wiadomości o postępach i zachowaniu się uczniów wzgl. uczenic, zaciągnąć mogą P. T. rodzice wzgl. opiekunowie w sali konferencyjnej Akademii w ostatnią niedzielę października, ostatnią niedzielę przed Bożem Narodzeniem, w ostatnią niedzielę marca i ostatnią niedzielę maja od godz. $10\frac{1}{2}$ do godz. $11\frac{1}{2}$ względnie we wszystkie dnie szkolne w czasie przerwy między godzinami nauki o godz. 11.

W Krakowie, dnia 30 czerwca 1913.

J. Kannenberg.

WPISY.

1. Wpisy nowo wступujących do Akademii Handlowej, Dwuklasowej szkoły męskiej, na Kurs Abiturientów i na Kurs Absolwentek odbywać się będą w dniach 29. i 30. czerwca, oraz 1. do 4. września 1913 w dyrekcyi zakładu od 9—12 przedpołudniem. Na kurs Absolwentek i na kurs Abiturientów przyjmować będzie dyrekcyi zgłaszających się kandydatów wzgl. kandydatki także i później aż do dnia, w którym wszystkie miejsca wolne się zapełnią wzgl. aż do chwili rozpoczęcia wykładów.

Zgłoszenia do żeńskiej szkoły handlowej przyjmuje Dyrekcyja w dniach 29. i 30. czerwca oraz 29., 30. i 31. sierpnia od 9—12 przedpołudniem. Dnia 1. września rano ogłosi się, które uczenice zostały przyjęte i te dokonają wpisu w dniach 2., 3. i 4. września; nieprzyjętym z powodu braku miejsca zwróci dyrekcyja dokumenty dnia 1. września.

Wpisy do szkoły uzupełniającej odbędą się w dniach od 11. do 15. września 1913.

Wpisy na kurs wieczornego trwać będą od 11. do 20. września. Na kurs dla prawników od 1. do 10. października.

Wpisy uczniów wzgl. uczenic tutejszych do klas wyższych odbywać się będą w dniach 5. i 6. września.

2) Egzamina wstępne do klasy I. odbędą się dnia 5. września 1913 r.

3) Egzamina poprawcze i uzupełniające w Akademii oraz obu szkołach dwuklasowych odbędą się w dniach 1. do 3. września 1913, na kursie abiturientów i absolwentek w czasie od 1. do 30. września 1913.

4) Nabożeństwo wstępne odprawi się w kościele OO. Kapucynów dnia 6. września o godz. 9 rano.

5) Początek nauki w Akademii, oraz obu szkołach dwuklasowych dnia 10. września o godz. 8 rano. Na kursie absolwentek dnia 11. września, w szkole uzupełniającej dnia 16. września, na kursie abiturientów dnia 3. października, na kursie wieczornym 1. października, na kursie dla prawników dnia 15. października 1913.

TREŚĆ

	Str.
I. W. Skalski. Temat do kantoru praktycznego	1
II. P. Rongier — W. Skalski. Modèles et exercices de corresp. franc.	17
III. Wiadomości szkolne przez dyrektora zakładu	1
I. Skład Kuratoryi	3
II. Skład grona profesorów	5
III. Zmiany i ruch w gronie nauczycielskim	10
IV. Regulaminy i plany naukowe	10
A) Akademii Handlowej	15
B) Kursu abiturientów	45
C) Kursu absolwentek	55
D) Dwuklasowej szkoły męskiej	63
E) Dwuklasowej szkoły żeńskiej	81
F) Uzupełniającej szkoły	96
G) Kursu zawodowego wieczornego	105
H) Kursu dla prawników	109
I) Egzaminów prywatnych	110
V. Zbiory naukowe	113
VI. Ważniejsze rozporządzenia władz szkolnych	119
VII. Fizyczny rozwój młodzieży	121
VIII. Wycieczki naukowe i prace wakacyjne	123
IX. Nadobowiązkowa praca umysłowa i zajęcia w czytelni i kółkach	127
X. Zestawienie dochodów i rozchodów Pomocy Koleżeńskiej, UAH., stypendyów i zapomog	130
XI. Tabele statystyczne	134
XII. Kronika zakładu	140
XIII. Wykaz książek	153
XIV. Imienny spis uczniów	158
XV. Ogłoszenie dyrekcyi o wpisach	171
